

Tájékoztató
Nógrád Megye Közgyűlése számára
„Nógrád megye egészségi helyzetéről”

Készült: 2022. szeptember

Összeállította:

Feketéné Dr. Zeke Ildikó
megyei tisztifőorvos

Katkó Orsolya
osztályvezető

Gajdár Péter
osztályvezető

Kovácsné Dr. Varga Tünde
Hárskuti-Angyal Anikó
Jónás-Bialkó Tímea
Juhász Péterné
Lilinger Éva
Novák Renáta
Virág Julianna
Zsidai Diána

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Bevezető

Az egészségügyi hatósági és igazgatási tevékenységről szóló 1991. évi XI. törvény határozza meg a kormányhivatalok népegészségügyi feladatait a lakosság egészségi állapotával kapcsolatban. A törvény alapján a kormányhivatal elemzi és nyilvánosságra hozza a lakosság egészségi állapotának alakulását és az azt veszélyeztető befolyásoló tényezőket.

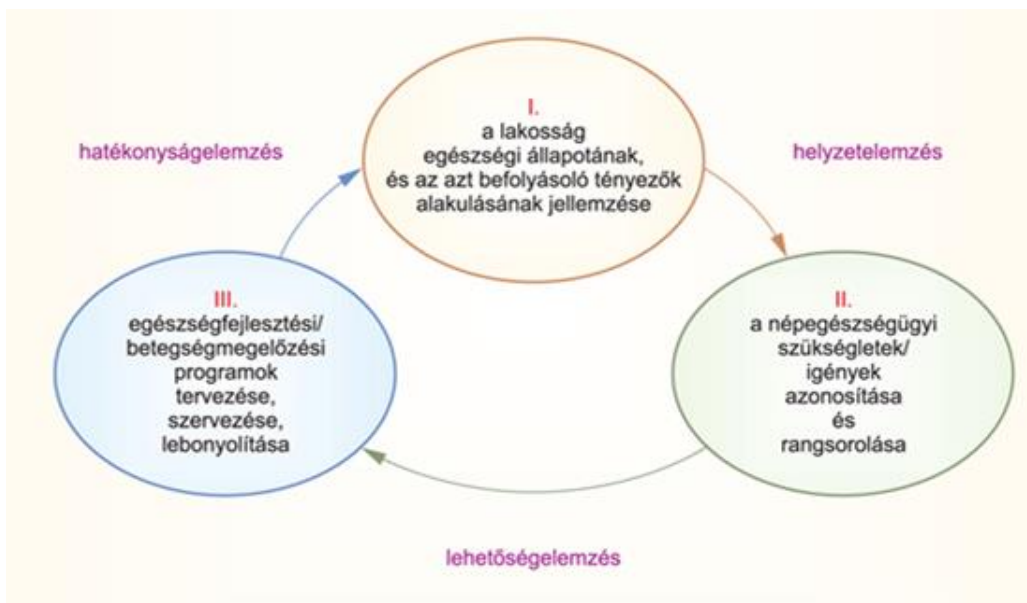
Jelen tanulmányban bemutatjuk Nógrád megye lakosságának egészségi állapotát, elemezzük megyénk demográfiai, halálozási és megbetegedési struktúráját, valamint a települési, lakóhelyi és társadalmi környezet fizikai, kémiai, biológiai tényezőinek állapotát.

Célunk, hogy tanulmányunk szükséges és fontos információkkal szolgáljon a megyei szakemberek és döntéshozók számára az egészségügyi és népegészségügyi döntések előkészítésében.

A népegészségügyi ciklus

Az eredményes népegészségügyi tevékenység egyszerűsített modellje egymásra épülő ciklusok sorozata. Egy cikluson belül három fázis jellegzetes logikai rendben követi egymást, s egy ciklus vége (harmadik fázisának értékelési periódusa) szükségszerűen jelenti a következő ciklus kezdetét (1. ábra).

1. ábra

Egy cikluson belül

- Az első fázis: a lakosság egészségi állapotának (és az azt befolyásoló tényezőknek) szigorú szakmai szempontok szerint elvégzett epidemiológiai elemzése, melynek értékelése a helyzetelemzés fázisa. Ebben a fázisban gyakran kerül sor egy-egy adott egészségindikátor és egészség-determináns esetében az időbeli alakulás jellemzésére, ill. annak megállapítására, hogy valamilyen vonatkoztatási értékhez viszonyítva történt-e (s ha igen milyen előjelű és mértékű) változás.

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

- A második fázis: a helyzetelemzés adataira építve a problémák (s következésképp a lakosság népegészségügyi szükségletei) azonosításának és rangsorolásának fázisa.
- A harmadik fázis: az azonosított problémák megoldását/mérséklését célzó konkrét egészségfejlesztési programok tervezésének és megvalósításának fázisa.

A megvalósítás fázisa szükségszerűen kapcsolódik a program hatékonyságának elemzésével, azaz annak megállapításával, hogy a program keretében végzett népegészségügyi tevékenység eredményes-e, s ha igen, milyen mértékben. Az erre a kérdésre adott válasz döntő jelentőségű nemcsak az elvégzett (vagy folyamatban lévő) népegészségügyi tevékenység eredményességének megítéléséhez, de a további tevékenység tervezése szempontjából is. A válaszadás szükségszerű visszacsatolást jelent a ciklus I. fázisához, hisz csak az egészségi állapotmutatók és egészségmagatartási mutatók (numerikus indikátorok) kedvező változása alapján nyilvánítható egy program eredményesnek; míg ellenkező esetben felfüggesztendőnek, vagy legalábbis módosítandónak. Így elmondható, hogy a helyzetelemzés a népegészségügyi tevékenység meghatározó eleme, hisz nélkülözhetetlen:

- a népegészségügyi problémák azonosításához, jellemzéséhez, rangsorolásához,
- az egészségcélok egzakt meghatározásához,
- a népegészségügyi programok és akciók tervezéséhez, azok hatékonyságának méréséhez, s a mindenkori szükséges módosítások megtételéhez.

Egészségdeterminánsok

Egészségdeterminánsok alatt azokat az alapvető tényezőket és hatásokat értjük, melyek az egyén, és kiterjesztett értelemben egy közösség, egészségi állapotát meghatározzák. Ismeretük nem kizárólag az egészség meghatározottságának értelmezéséhez szükséges, de a népegészségügyi intervenciók támadáspontjának meghatározásához is. Az egészségdeterminánsok kedvező befolyásolásával az egyén és a közösség egészségi állapota javítható.

Az egészségdeterminánsok legfőbb kategóriái a következők:

- **magatartási, életmódtényezők,**
- egészséges fejlődés (gyermekkor) biztosíthatósága,
- **egészségügyi szolgáltatások fejlettsége és elérhetősége,**
- genetikai (biológiai) tényezők,
- kulturális sajátosságok.
- jövedelmi támogatottság (jövedelmi viszonyok),
- társadalmi támogatottság (szociális ellátórendszer fejlettsége),
- iskolázottság,
- foglalkoztatottság és munkakörülmények (gazdasági helyzet),
- fizikai környezet,

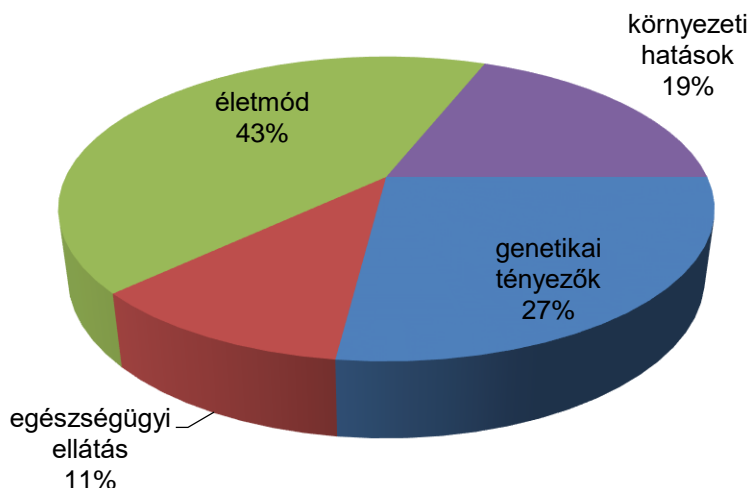
Összefoglalva állítható, hogy egészség csak akkor lehetséges, ha adottak a lehetőségek (források) az emberi szükségletek kielégítésére, s ha az élet- és munkakörülmények mentesek az egészségkárosító szennyező anyagoktól, kórokozóktól és fizikai veszélyforrásoktól.

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

2. ábra

Egészséget befolyásoló tényezők WHO szerint

Az egészség meghatározásában a különböző determinánsok súlya nem azonos. Bár az egyes tényezők meghatározó szerepének súlya vitatott (s különböző közösségekben ténylegesen is eltérő lehet), általában elfogadható, hogy a genetikai tényezők kb. 15–30%-ban, az egészségügyi ellátás színvonala 10–15%-ban határozzák meg az egészségi állapotot, míg a fennmaradó 55–75%-ért a környezeti és a társadalmi-gazdasági státusszal és az iskolázottsággal szoros összefüggést mutató **életmódtényezők felelősek** (2. ábra). Természetesen ez a globális becslés az egyes betegségek etiológiájának értelmezéséhez nem jelent támpontot: a betegségek kialakulásában a genetikai és a tág értelemben vett környezeti tényezők együtthatásának és változó mértékű érvényesülésének elvét ma általánosan elfogadottnak tekinthetjük.

Nógrád megye területi besorolása

A járások területi fejlettség alapján történő besorolása a 290/2014. (XI.26.) Kormányrendelet alapján a társadalmi és demográfiai, lakás és életkörülmények, helyi gazdasági és munkaerő-piaci, valamint infrastruktúra és környezeti mutatókból képzett komplex mutatót veszi figyelembe.

Ez alapján:

Kedvezményezett járás: azok a járások, amelynek komplex mutatója kisebb, mint az összes járás komplex mutatójának átlaga, tehát 46,79 alatti. Az összes 199 járásból 109 járás tartozik ide, többek között **Nógrád megye mind a hat járása**.

Fejlesztendő járás: a kedvezményezett járásokon belül azok a legalacsonyabb komplex mutatóval rendelkező járások, amelyekben az ország lakónépességének 15%-a él.

Komplex programmal fejlesztendő járás: a kedvezményezett járásokon belül azok a legalacsonyabb komplex mutatóval rendelkező járások, amelyekben az ország lakónépességének 10%-a él (**Szécsény járás**).

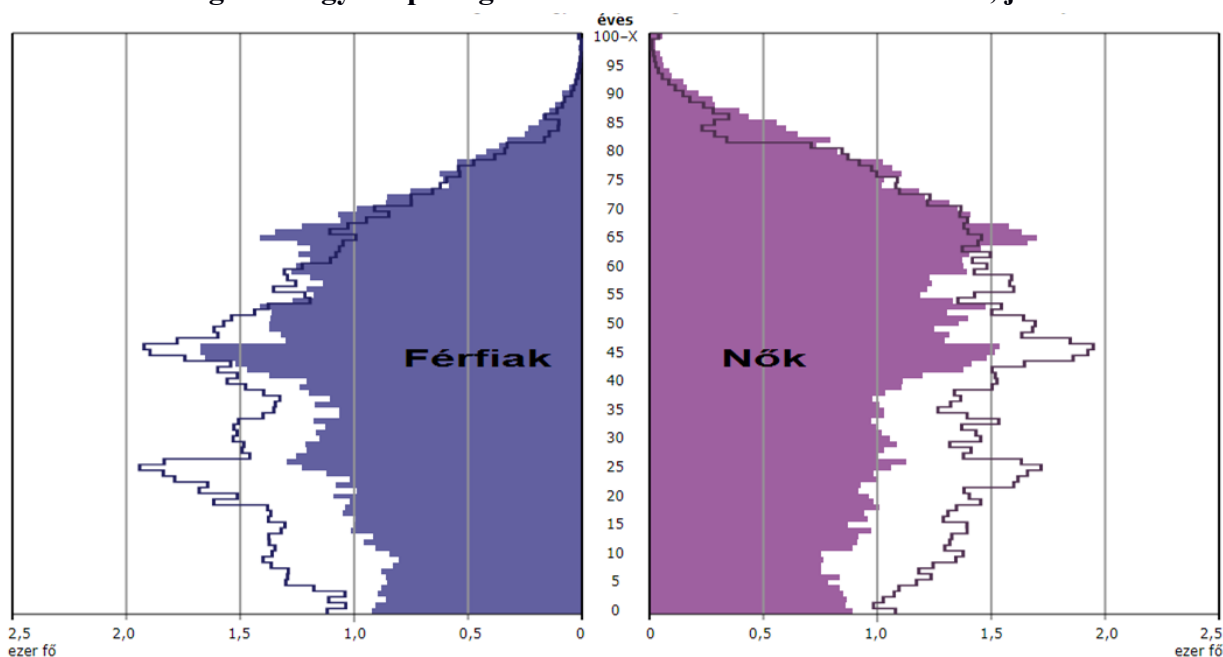
NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

I. Általános és demográfiai adatok

Az adatok a Magyar statisztikai évkönyv és a Területi statisztikai évkönyv kiadványok 2020. év egészére vonatkozó állományából származnak, ahol ettől eltérő időpont/időszak jellemzőit használtuk fel, azt a szövegben és az ábrán jelöltük.

Nógrád megye **lakosainak száma** 2021.01.01-én 187 574 fő volt, **népsűrűsége** (73,7 fő/km²). A **településszerkezetben** alapvető változás nem történt, a megyére továbbra is a kis lélekszámú falvak a jellemzőek. A lakónépeség **koreloszlását** mutatja a korfa, melyet a 2001. évi (népesség: 221 605 fő) korfával összehasonlítva jól látható a népesség összetételének változása, a lakosság számának csökkenése és öregedése. (3. ábra).

3. ábra: Nógrád megye népességének száma nemek és életkor szerint, január 1.

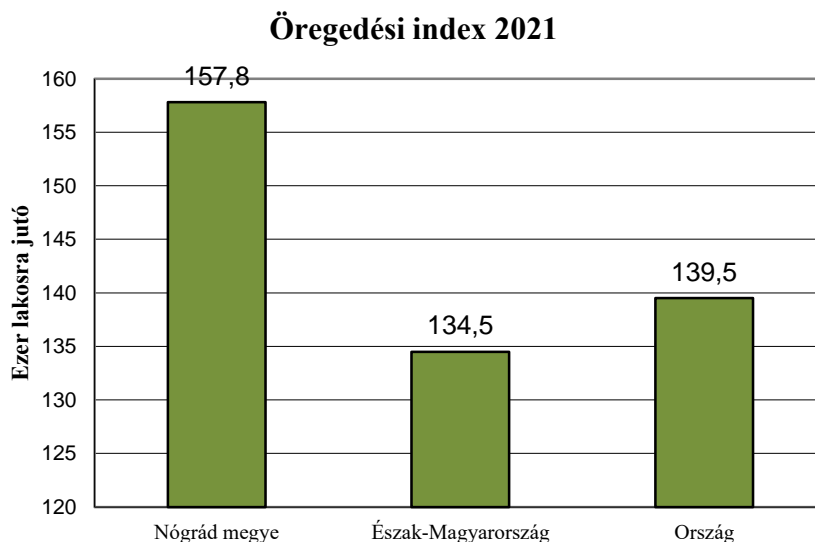
* Az ábra körvonalas része a 2021. január 1-jei, a színes része pedig az 2001. január 1-jei eredményeket tükrözi.

A népesség **öregedési indexe** (az időskorú népesség aránya a gyermekkorú népességhez viszonyítva) jól mutatja a népesség elöregedését, ami a megyében az egyik legsúlyosabb probléma. Nógrád megye öregedési indexe 2021-ben **157,8%**, azaz 100 fő 14 év alatti lakosra 157 fő 65 év feletti lakos jut, ami messze meghaladja mind az országos, mind pedig az Észak-Magyarországi régió indexét és folyamatosan emelkedik. (4. ábra)

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

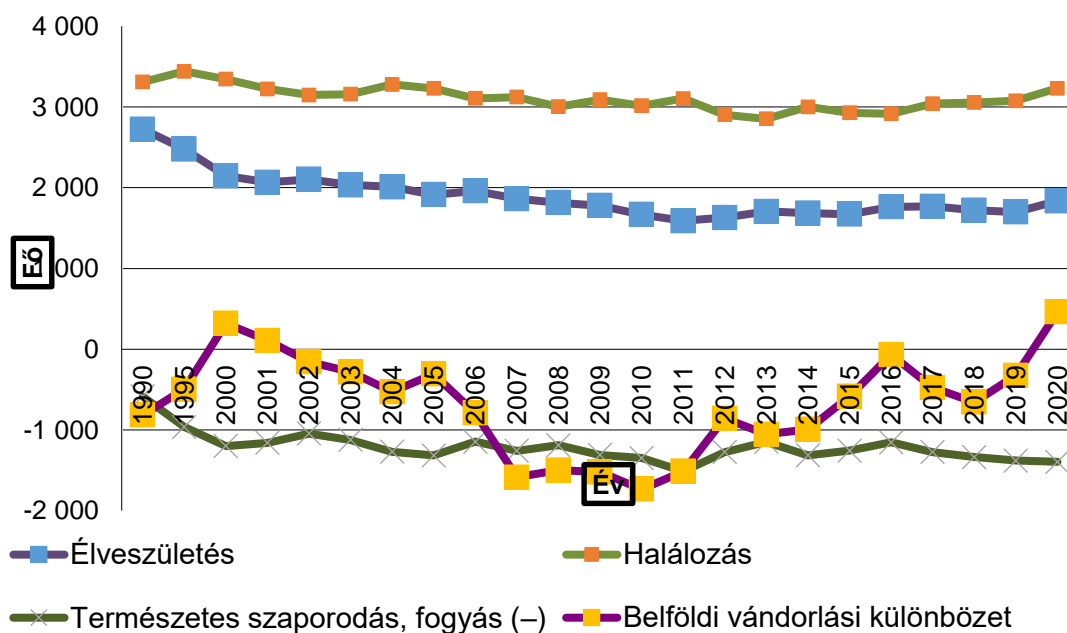
4. ábra

A megye lakosságára még úgy is a **természetes fogyás** jellemző (-7,4 fő/1000 lakos), hogy az enyhén emelkedő halálozást és a stagnáló élveszületést 2020-ban az elvándorlásra utaló pozitív **belföldi vándorlási különbözet** enyhíti valamelyest (2,5 fő/1000 lakos). A lakónépesség számának kedvezőtlen irányú változása (5. ábra) – az utolsó 20 év adatai alapján – a hazai átlagot meghaladta.

5. ábra

Népmozgalmi adatok Nógrád megyében

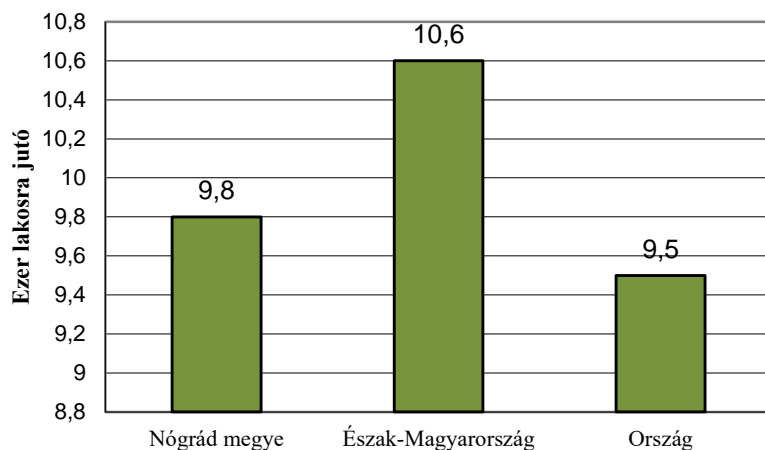

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Az alapvető népmozgalmi mutatók közül az **élveszületési** arány emelkedett az előző évekhez viszonyítva (9,8 fő/1000 lakos), így az országos (9,5/1000 fő) értéket meghaladja, de a regionális (10,6/1000) átlag alatt van (6. ábra).

6. ábra

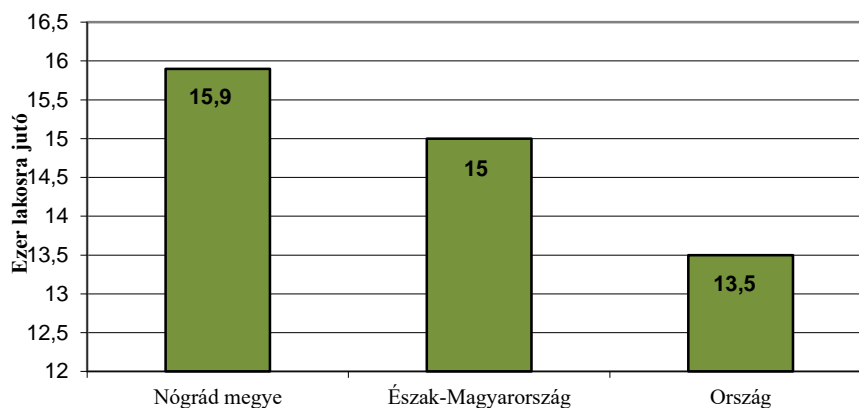
Élveszületési arány 2020

A halálozás a korábbi évekhez képest növekedést mutat megyénkben, és az 1000 főre számolt **halálozási arányszám** értéke (17,2 fő/1000) **kedvezőtlenebb a régiós (16,5/1000) és a hazai átlagnál is (14,5 fő/1000 lakos)** (7. ábra).

7. ábra

Halálozási arány 2017

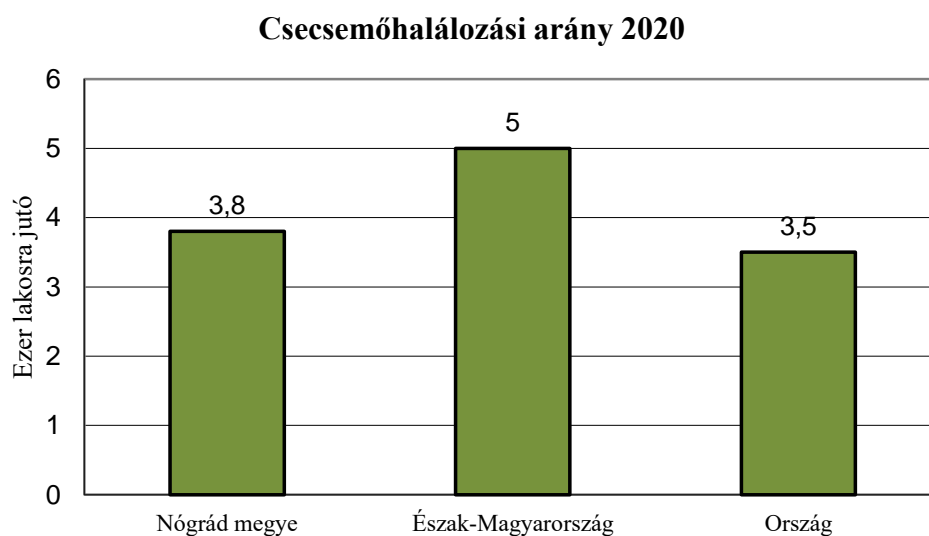
Számszerűen jellemezve az élveszületéseket (1836 fő) és a halálozásokat (3232 fő) a természetes fogyás megyei szinten **1396 lakos elvesztését jelentette 2020-ban.**

A **csecsemőhalandóságot** (ezer élveszületésre jutó 1 éven aluli meghalt) klasszikusan az egészségügyi ellátórendszer egyik minőségi indikátorának tekintik. Az értékelésénél fontos kiemelni, hogy számos anyai és területi tényező (iskolázottság, káros szenvedély, szocio-gazdasági faktor) is igen jelentősen befolyásolhatja az eredményeket. Nógrád megye csecsemőhalandósága 2020-ban 3,8 ezrelék volt, ami az előző évekhez képest csökkenő. A megyei érték a régiósnál kedvezőbb, még az országos értéknél kedvezőtlenebb.

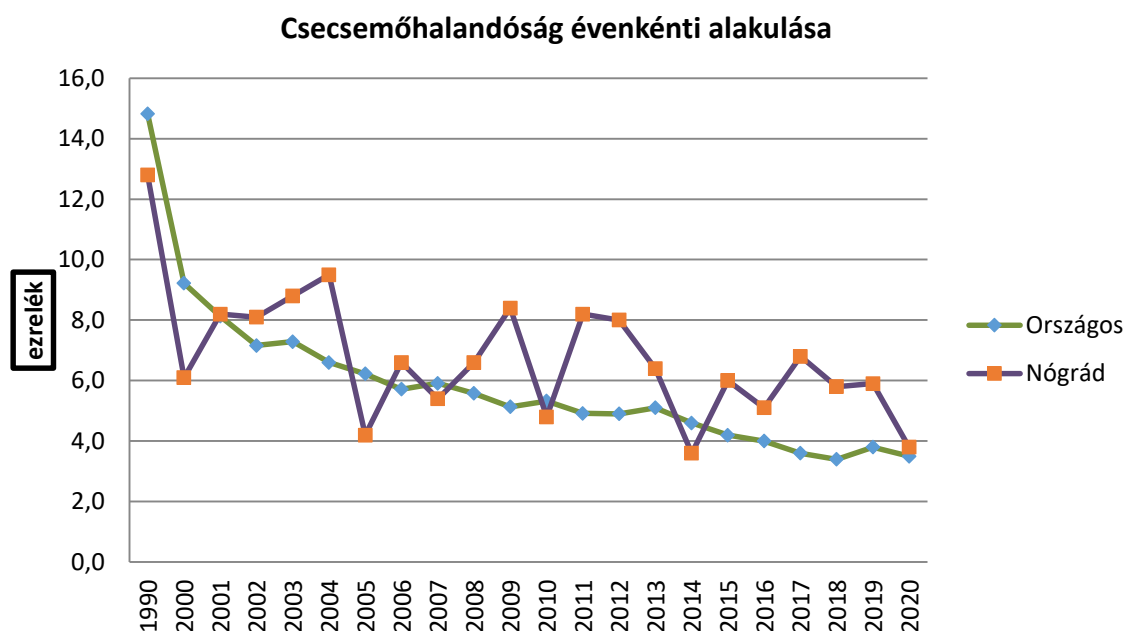

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

8. ábra

9. ábra

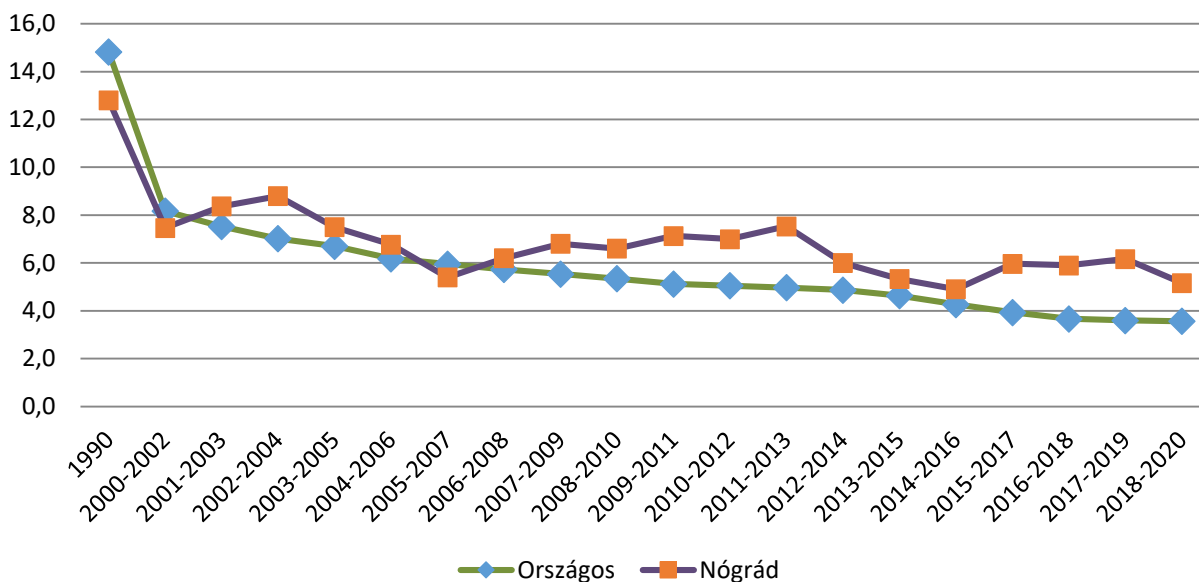
Mint a 7. ábrán látható, a csecsemőhalandóság évenkénti számítása jelentős instabilitással járhat, ezért az 1990-es év adatán kívül az elmúlt 12 év adataiból 3 éves mozgó átlagot számoltunk, mely stabilizálja az átlagot, de nem fedi el a tendenciákat. A 10. ábrán látható, hogy összességében az 2005-2007 évektől valamelyest nőtt a csecsemőhalandóság Nógrád megyében, majd időszakos csökkenés után ismételt növekedés látható.

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

10. ábra

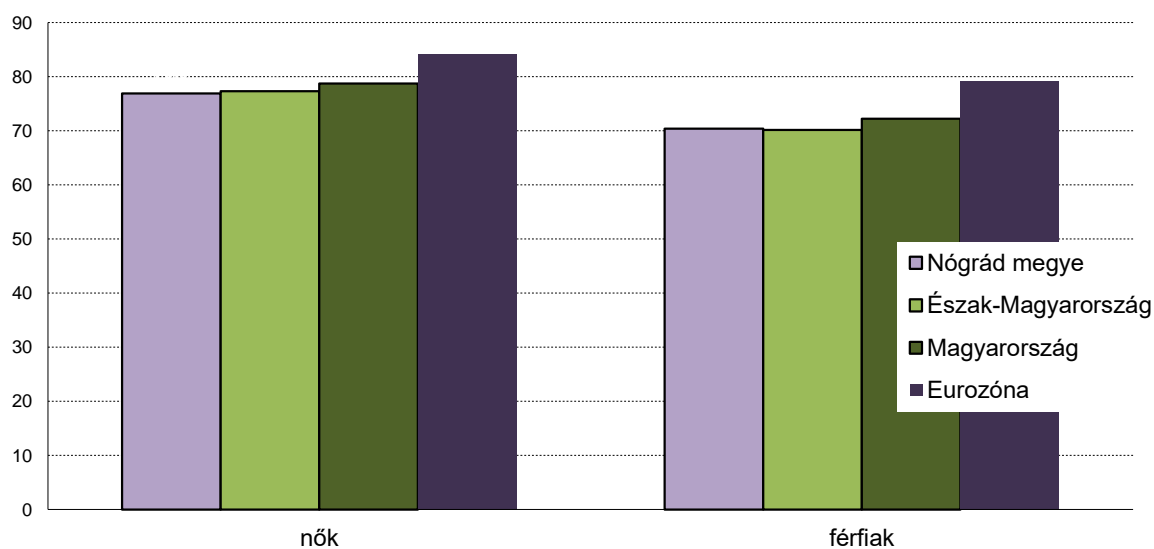
Csecsemőhalandóság (3 éves mozgó átlag) alakulása Nógrád megyében és hazánkban 1990-ben és 2000-2020 között

A születéskor várható átlagos élettartam értéke megyénkben a nők esetében 76,9 év ami a 2017-es 78,80 évhez képest csökkent, még a férfiaknál 70 év fölé emelkedett, a 2017-ben számolt 69,99 évről 70,38 évre.

11. ábra

Születéskor várható átlagos élettartam 2020

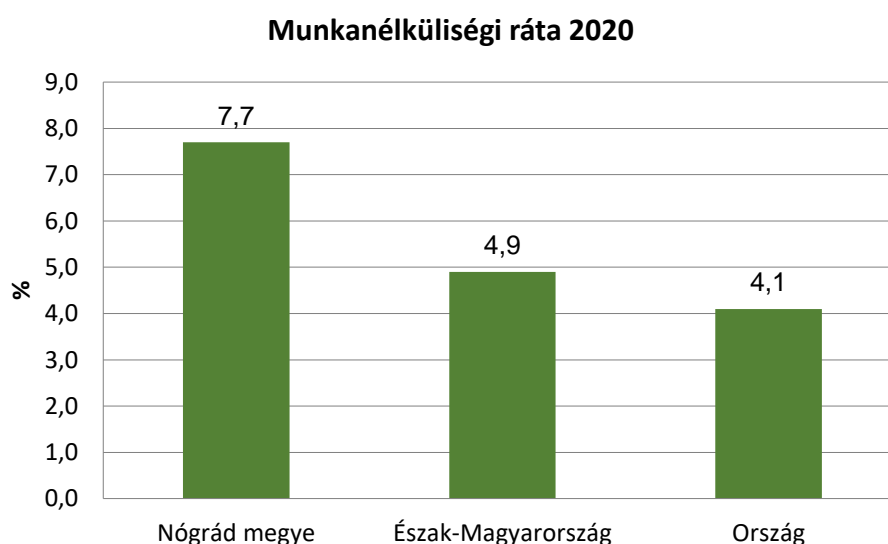

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

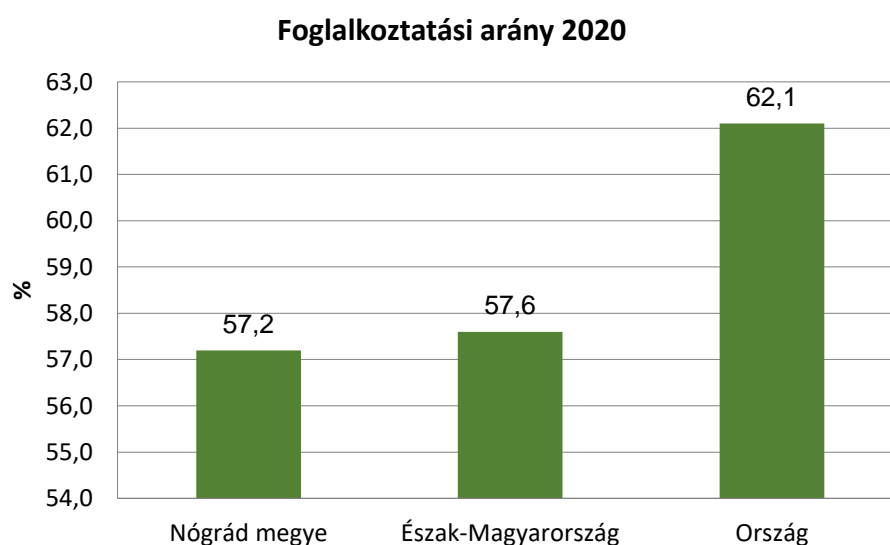
Szociális, gazdasági mutatók

Mind a születéskor várható átlagos élettartam, mind pedig a népesség mortalitása és morbiditása összefügg nemcsak az egészségügyi ellátórendszerrel, hanem a megye szociális, gazdasági és kulturális hátterével. Ezek az oktatáson és az életkörülményeken keresztül hatnak az életmódra és visszahatnak az egészséget befolyásoló tényezőkre és a mortalitásra és morbiditásra. A 12. és 13. ábrán látszik, hogy mind a munkanélküliség szempontjából, mind foglalkoztatottság esetében elmarad megyénk a régiótól és az országostól.

12. ábra

13. ábra

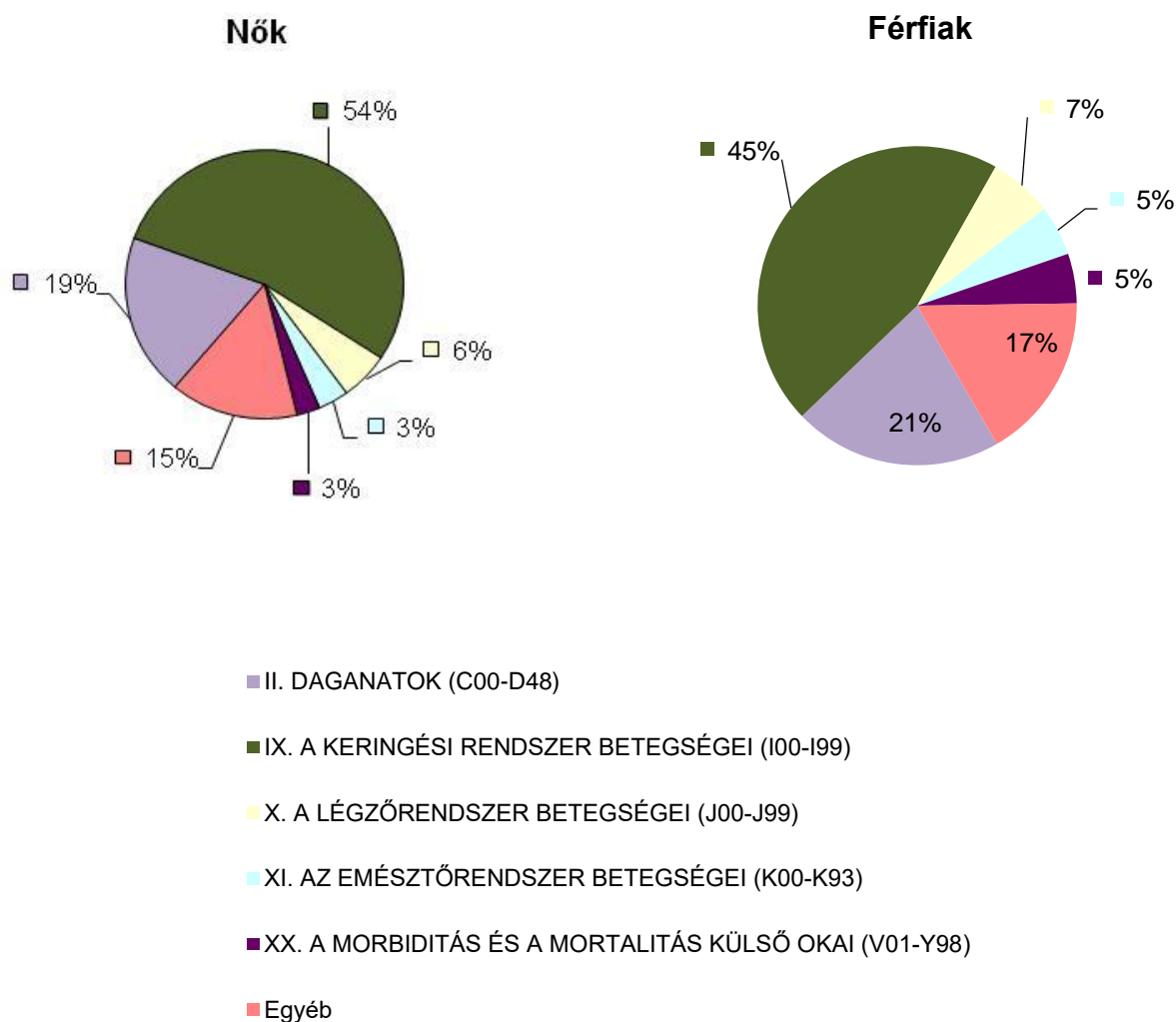
II. Nemfertőző betegségek epidemiológiája

A halálozási és megbetegedési mutatók összehasonlító elemzése alkalmasak a lakosság egészségi állapotának és az egészségügyi ellátó rendszer működésének bemutatására így lehetőség van a magas megbetegedési/halálozási kockázattal bíró területek azonosítására és a veszteségek visszaszorítására irányuló intervenciós stratégiák kidolgozására. Az Európai Unió és az országon belüli különbségek helyi prioritásokat mutathatnak meg, ezek figyelembevételével kell a lakosság egészségi állapotát javító programokat létrehozni.

Nógrád megyében a vezető halálokok sorrendje az országos adatokhoz hasonlóan alakult. A két vezető halálokok továbbra is a keringési rendszer betegségei és a daganatos megbetegedések. A 14. ábrán látható a vezető halálokok főcsoportok megoszlása nemeként.

14. ábra

Vezető halálokok megoszlása nemeként Nógrád megyében 2020-ban

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

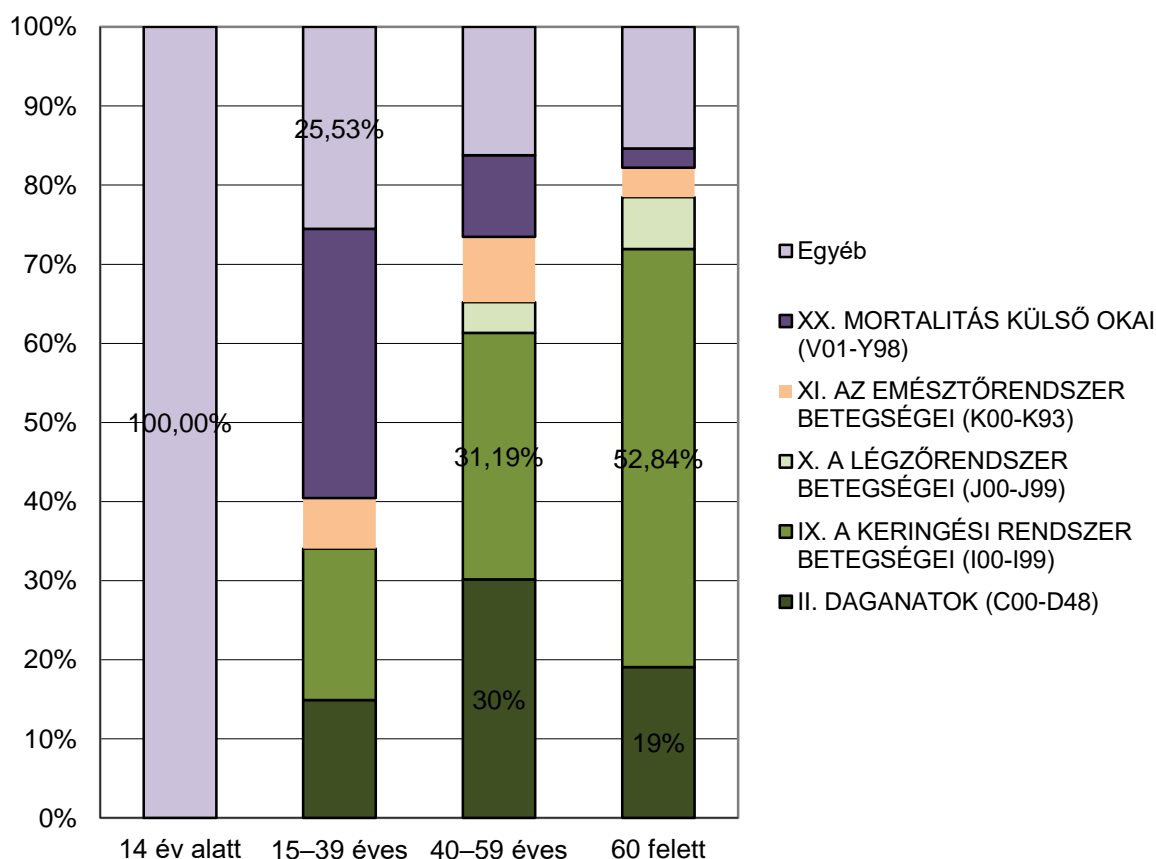
A halálozások okait vizsgálva mindkét nem esetében a keringési rendszer betegségei vezetnek, melyet a daganatok, majd a légzőrendszer és emésztőrendszer betegségei követnek. A keringési rendszer betegségei inkább a nőknél, míg a daganatos betegségek, emésztőszervi betegségek (beleértve az alkoholos eredetű májbetegséget) és a külső ártalom okozta halálokok a férfiaknál gyakoribbak. A keringési rendszer betegségeinél látható gyakoribb női halálozás összefüggésbe hozható a korfán (3. ábra) látható 55-59 éves korcsoporttól megfigyelhető női lakossági többlettel: a keringési rendszer betegségei már a középkorúakat is sújtják, így a népesebb női korcsoportokban nagyobb számban várható a keringési rendszer betegségei okozta halálozás.

A vezető halálokok korcsoportok szerinti megoszlását mutatja a 15. ábra. A fiataloknál (39 év alatt) a halálokok jó része külső okok miatt következik be.

Látható a daganatos és keringési betegségek növekvő aránya a 15-39 évesek esetében, majd a 40-59 éves korcsoportban e két főcsoport teszi ki a halálozások közel 70 %-át. Végül az idősebb, a 60 év feletti korosztályban kerül első helyre a keringési rendszer betegsége miatti halálozás. A prevenciós programok kidolgozásakor figyelembe kell venni, hogy az életkorhoz kötődő halálozások mekkora kockázatot jelentenek a lakosság számára.

15. ábra

Vezető halálokok megoszlása korcsoportonként Nógrád megyében, 2020-ban

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Népegészségügyi Elemzési Központ Információs Rendszer (NEKIR)

2013-ban az Országos Tisztifőorvosi Hivatal (továbbiakban: OTH) létrehozta a Halálozási Mutatók Információs Rendszerét (továbbiakban HAMIR). 2018-ban az OTH jogutódja a Nemzeti Népegészségügyi Központ (továbbiakban: NNK) lett és sor került a HAMIR program fejlesztésére is, melynek neve 2019-ben Népegészségügyi Elemzési Központ Információs Rendszerre (továbbiakban: NEKIR) változott, megőrizve a már ismert szakmai tartalmat.

Az elemzések során a halálozások és megbetegedések területi különbségeinek vizsgálatakor szükséges az egyes zavaró tényezők (pl. különböző koreloszlás a vizsgált területeken) kiküszöbölése. Ennek egyik módja a standardizálás. A NEKIR programban nem csak nyers adatok érhetőek el, hanem megfelelő statisztikai módszerekkel standardizált és stabilizált halálozási hányadosok (SHH). Ezek azt mutatják meg, hogy a tényleges halálozások száma, hogyan aránylik a várható halálozások számához (ami akkor lett volna várható, ha a vizsgált populációban a korszpecifikus halálozási arányszámok olyanok lettek volna, mint a standard – országos – populációban).

Ha a tényleges esetszám a várható esetszámnál:

- kisebb, akkor a SHH értéke **kisebb mint 1**, a vizsgált népességcsoportba alacsonyabb az incidencia (újonnan felfedezett esetek száma) az országos szinttől
- nagyobb, akkor a SHH értéke **nagyobb mint 1**, a vizsgált népességcsoportban magasabb az incidencia (újonnan felfedezett esetek száma) mint az országos
- azonos, akkor a SHH értéke **éppen 1**, a vizsgált népességcsoportban nem különbözik az incidencia (újonnan felfedezett esetek száma) az országos szinttől

A népegészségügyi szakemberek számára elérhető adatbázisok és a jól érthető területi ábrák azzal a céllal készülnek, hogy országosan egységes módszertan és megjelenítés segítségével lehetővé váljon az egészségpolitika szereplői számára a magas halálozási kockázattal bíró területek azonosítása. Ezzel lehetőség van minden térségben a problémák prioritizálására és a helyileg legnagyobb problémát okozó megbetegedések kiemelésére, célzott megelőző és szűrőprogramok szervezésére. Ezért a továbbiakban a megye lakosságának halálozási elemzéseit a NEKIR rendszerében feldolgozott adatok alapján mutatjuk be.

A NEKIR program az adatok stabilizálására az évek összevonását alkalmazza, ezért az elemzések öt év (2014-2018) összevont adataiból származnak.

Az okspecifikus halálozás nemenkénti bemutatása lehetőséget ad a betegségekkel kapcsolatos befolyásoló tényezők visszaszorítására. Ennek lehetőségei az elsődleges-, másodlagos- és harmadlagos megelőzés.

Az **elsődleges (primer) megelőzés** az egészséget veszélyeztető kockázati tényezők elhárítására irányuló bármilyen tevékenység. Ennél szűkebb értelemben az elsődleges megelőzés jellemzően az egészségügyi alapellátás szereplői által végzett betegségmegelőző tevékenység. Az egészségügyi ellátás keretein kívül végzett prevenciós tevékenységek az egészségfejlesztés körébe tartoznak.

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

A **másodlagos (szekunder) megelőzés** lényege, hogy betegség kialakulására figyelmeztető állapotokat vagy betegségeket korai szakaszban felismerjen, és ez által lehetővé váljon azok időbeni kezelése. Legfontosabb szekunder prevenciós tevékenység a szűrővizsgálat, amely rendszerint az egészségügyi ellátás keretein belül történik.

A **harmadlagos (tercier) megelőzés** során a cél a betegség okozta károsodások progressziójának megállítása és a károsodások csökkentése gyógykezeléssel, illetve legkedvezőbb esetben az egészség helyreállítása rehabilitációval. Az idetartozó tevékenységek csak az egészségügyi ellátásban történhetnek.

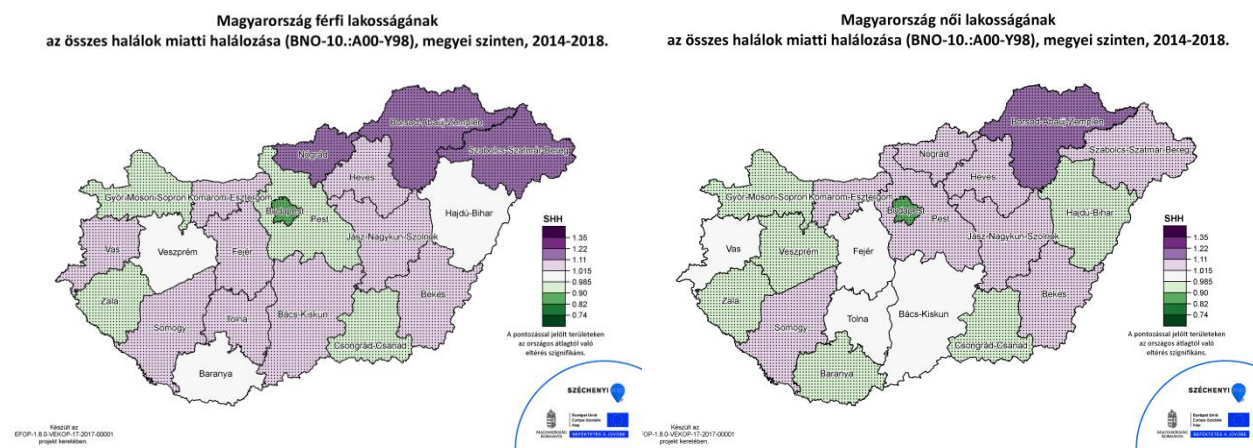

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

ÖSSZES HALÁLOZÁS

A halálozás okoktól független vizsgálatok a teljes lakosság körében látható, hogy Nógrád megyében mind a férfiak mind a nők esetében **szignifikánsan az országos átlag felett** van a halálozás. A férfiak esetében 16%, a nők esetében pedig 10% szignifikáns többlet látható, ez azt jelenti, hogy **5 év alatt 1006 férfival és 726 nővel többen haltak meg** megyénkben, mint az országos standard alapján várható lett volna.

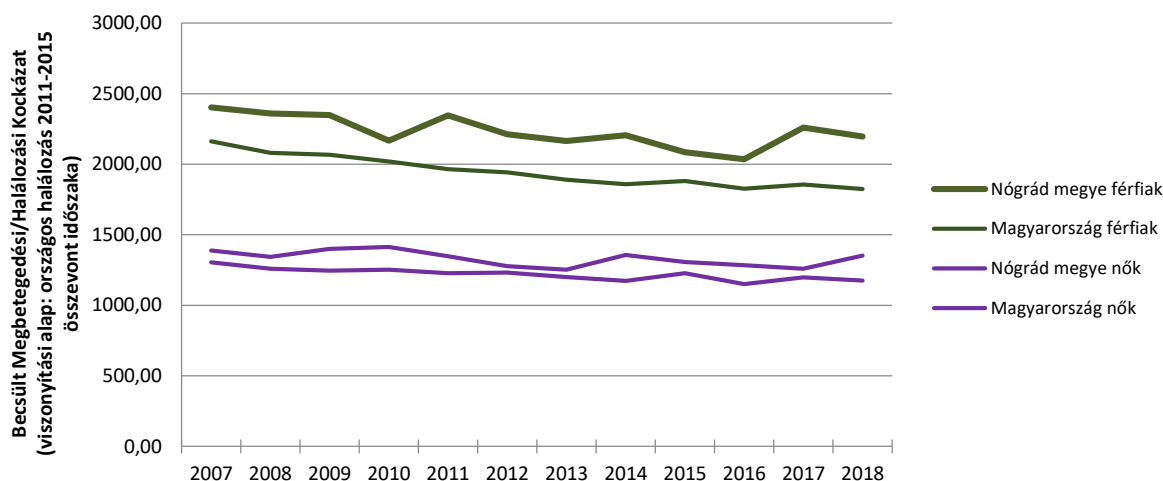
16. ábra

Az Európai kormegoszlásra standardizálva lehetőség van az országos és a megyei halálozási adatok időbeni trendjének vizsgálatára és összehasonlítására. Itt is jól látszik, hogy általános halálozás tekintetében megyénk felette van az országos szintnek mindkét nem esetében. Az eltérés a férfiak esetében jelentősebb és a csökkenés trendje sem követi szorosan az országosat.

17. ábra

Az összes halálok (BNO-10:A00-Y98) miatti standardizált halálozás alakulása Nógrád megyében és Magyarországon, 2007-2018

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

Az összes halálozás korcsoportonkénti vizsgálatánál az egy év alattiak esetében látható 23%-os többlet nem szignifikáns, az 1-14, a 15-24 évesek halálozása az országos szint körül van. A 25-64 éves korcsoportban a nők esetén 8%-os valamint a férfiaknál látható 13%-os többlet statisztikailag is igazolható, hasonlóan a 65 év feletti és az összes korcsoport együttes vizsgálatához, ahol szignifikánsan magasabb a halálozás megyénkben.

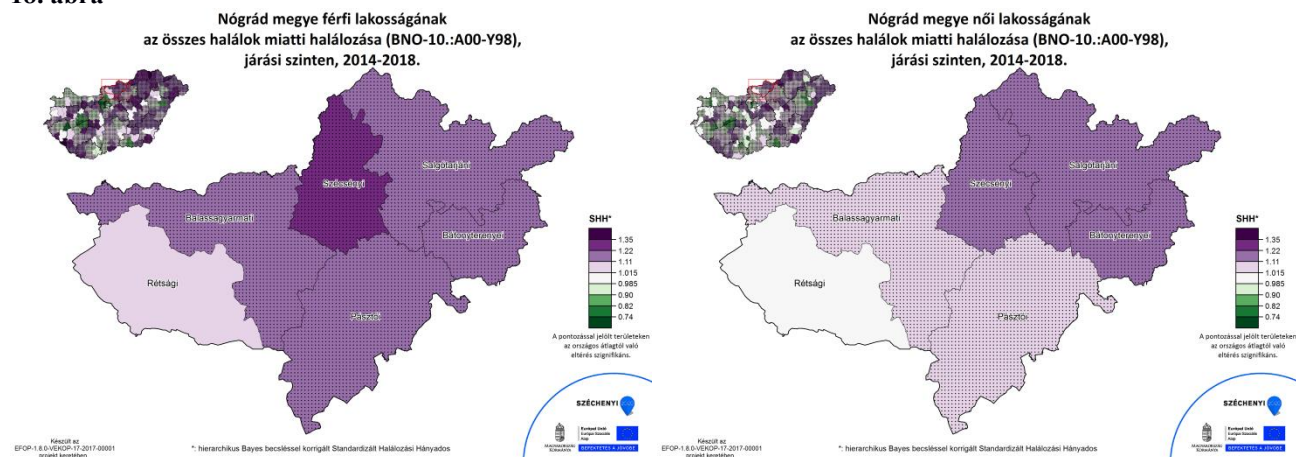
Korcsoport	Standardizált Halálozási Hányados (%) (halálozások száma)	
	Férfiak	Nők
0	1,23 (46)	
1-14	0,96 (15)	
15-24	1,02 (40)	
25-64	1,13* (2318)	1,08* (1089)
65-X	1,17* (4963)	1,10* (6473)
0-X	1,16* (7344)	1,10* (7600)

A magyar átlagnál **alacsonyabb** vagy **magasabb**
Szignifikáns eltérés: *

A halálozási eltéréseket érdemes járási szinten is megnézni, mert akár egy járás kiemelkedően magas eltérése is erősen befolyásolja a megyei eredményt, valamint a helyi programok kidolgozásánál is **célzott beavatkozási lehetőséget ad**, ha tudjuk, hogy mely megbetegedések érdemelnek kiemeltebb figyelmet az egyes járásokban.

Jelen esetben látszik, hogy a férfiak esetében **Szécsény járásban** a legmagasabb az általános halálozás, **26%-kal haladja meg** az országos átlagot. Nők esetében Salgótarján, Szécsény és Bátortereny járás eltérése a legnagyobb. Megyénk majdnem minden járása, különböző mértékben ugyan, de kedvezőtlenebb halálozást mutat az országos átlagtól, ami Rétság járás kivételével, statisztikailag is igazolható.

18. ábra

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

NÓGRÁD MEGYE OKSPECIFIKUS MEGBETEGEDÉSI ÉS HALÁLOZÁSI VISZONYAI ÉS A NÉPEGÉSZSÉGÜGY KAPCSOLÓDÁSI TERÜLETEI

Az általános – összes halálok miatti – halálozás minden halálokot magába foglal, de a programok szervezésénél, helyi stratégiák elkészítésénél azt kell figyelembe venni, melyek azok a betegségek, amelyek az adott területen a legtöbb megbetegedést és halálozást okozzák és van-e lehetőség a beavatkozásra. Ezért ennek megfelelően elemezzük az okspecifikus halálozásokat, megbetegedéseket.

Az összesített halálozáson belül kiemelt figyelmet érdemel a **korai vagy idő előtti** (65 év előtt bekövetkezett) halálozás. Ennek a figyelemnek az oka a **korai halálozás népegészségügyi jelentősége**: egy területi egység lakosainak egészségi állapotát első megközelítésben az idő előtt bekövetkezett halálozások mértékével és struktúrájával szokás jellemezni. Ezért az okspecifikus elemzések elsősorban a korai halálra terjednek ki (25-64 éves korosztály), hogy az időskori halálozás túlsúlya ne rejtse el a fiatalabb korcsoportok jellegzetes halálozási problémáit.

A korai halálozáson belül elkerülhető halálozásnak nevezzük a gyógyító orvoslás által befolyásolható eseteket, míg a megelőzhető halálozás az egyén életmódjával és egészségmagatartásával kapcsolatos.

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

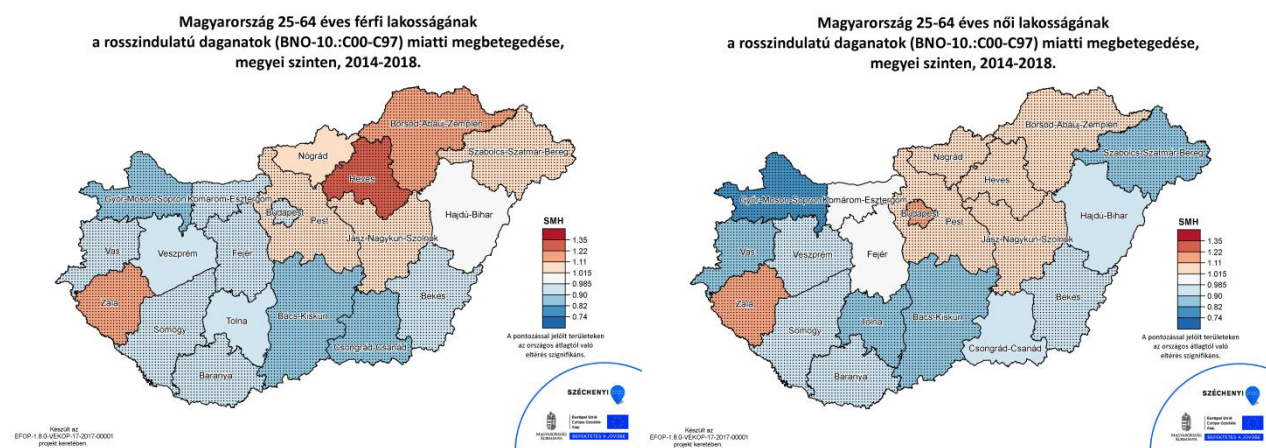
1. A rosszindulatú daganatok okozta megbetegedési és korai halálozási eltérések

A rosszindulatú daganatok okozta halálozás a második leggyakoribb halálok mind országos mind pedig megyei szinten.

A rosszindulatú daganatok esetében nemcsak **halálozási**, hanem **megbetegedési adatok** is rendelkezésre állnak, melyek elemzése szintén értékes információkkal szolgál a lakosság egészségtudatossága kapcsán.

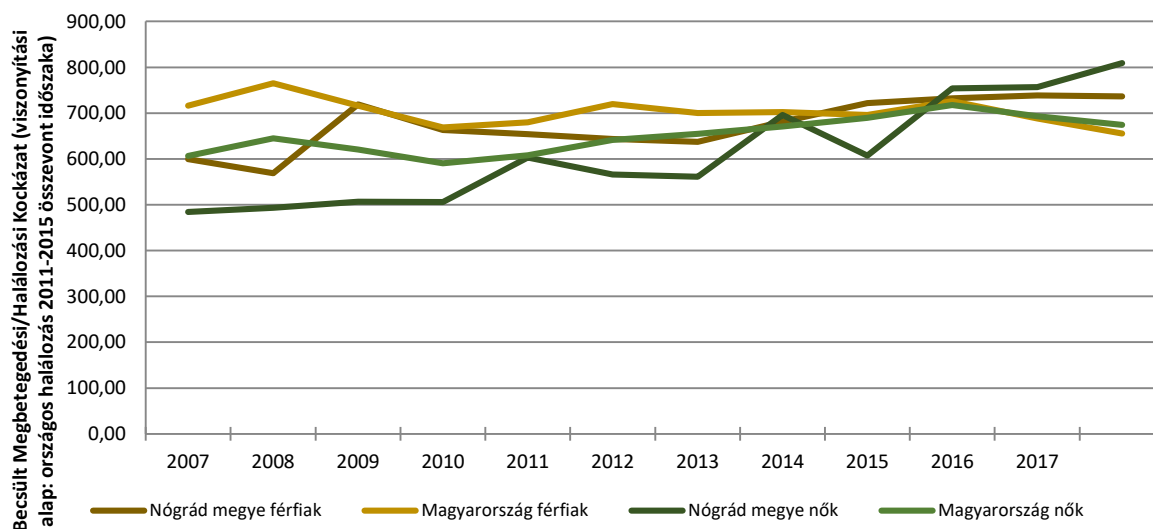
Megbetegedés: Az összes rosszindulatú daganatos megbetegedés együttes vizsgálatakor a 25-64 éves korcsoportban minkét nem esetében kismértékben meghaladja az országos átlagot a megyei adat, és az időbeni trendet vizsgálva folyamatos kismértékű növekedés látható mindkét nem esetén.

19. ábra

20. ábra

Nógrád megye 25-64 éves férfi és női lakosságának rosszindulatú daganatok okozta megbetegedési trendje az országoshoz viszonyítva, 2007-2018

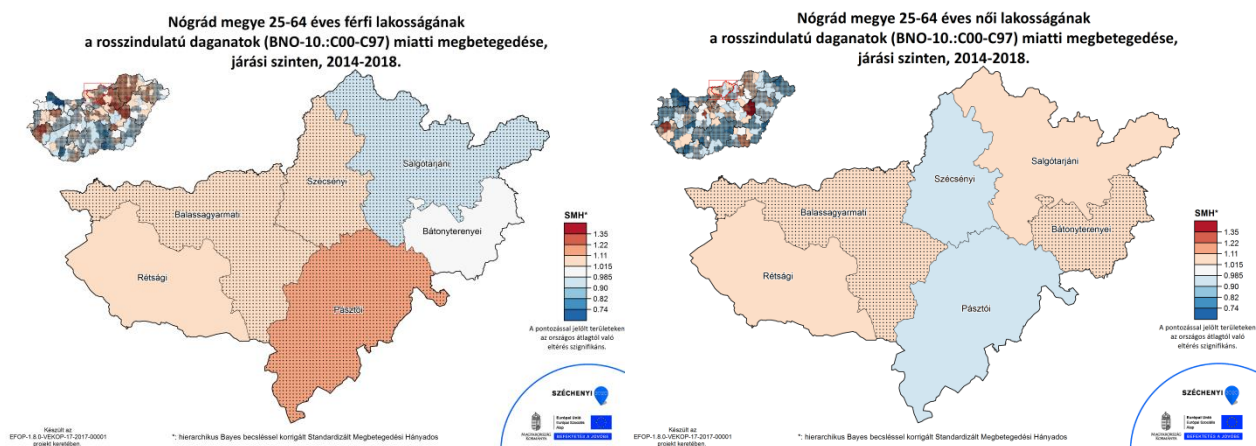

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

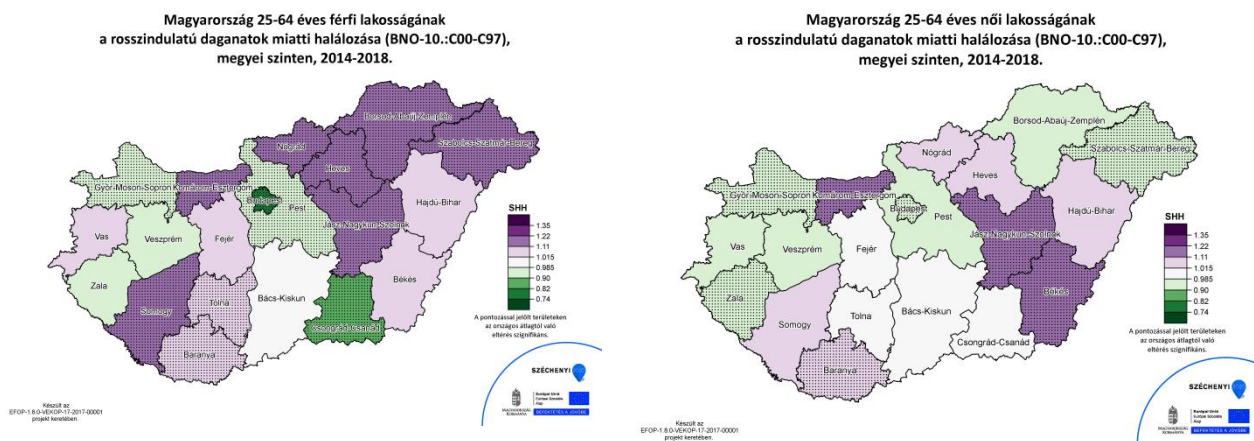
Járásonként kiemelendő a 25-64 éves férfiak esetében Pásztó és Salgótarján járás. Pásztó járás esetében 11%-os szignifikáns többlet látható az országoshoz képest, még Salgótarján járás megbetegedési mutatói ugyanezen korcsoportban 5 %-kal kedvezőbbek az országos alapján várható értéktől.

21. ábra

Halálozás: Az összes rosszindulatú daganatos megbetegedés együttes vizsgálatakor a 25-64 éves férfiak halálozása szignifikánsan meghaladja az országos átlagot 12%-kal. A nőknél is többlet látható az országos átlaghoz képest, de a 4% eltérés nem igazolható statisztikailag.

22. ábra

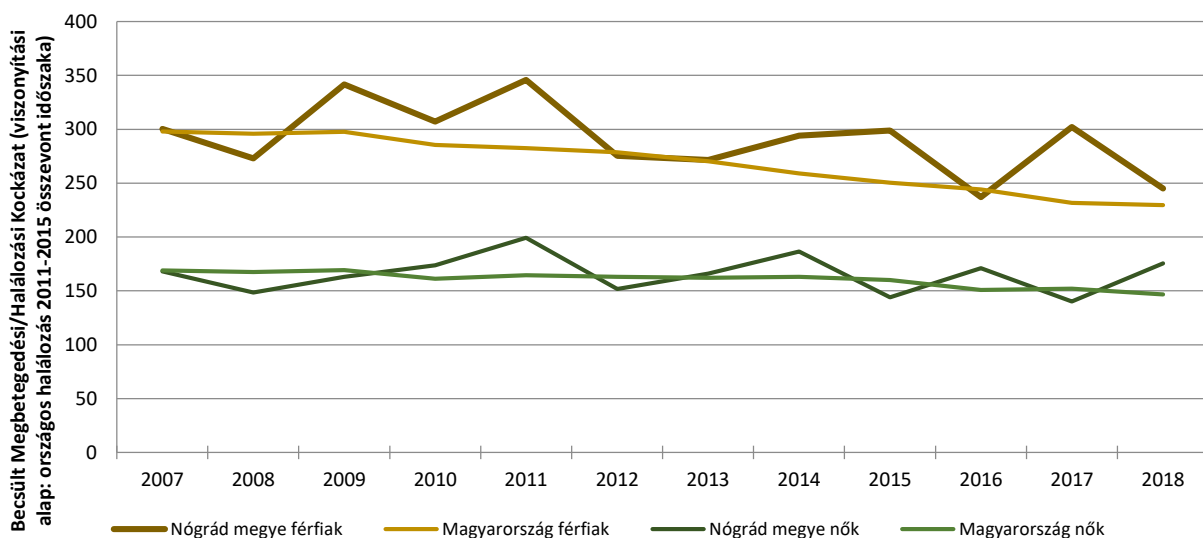

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

Az időbeni trend alapján az látszik, hogy a férfiak esetében nagyobb az országostól való eltérés, de a megyei arányszámok mindkét nemnél ingadozóbbak, mint az országos.

23. ábra

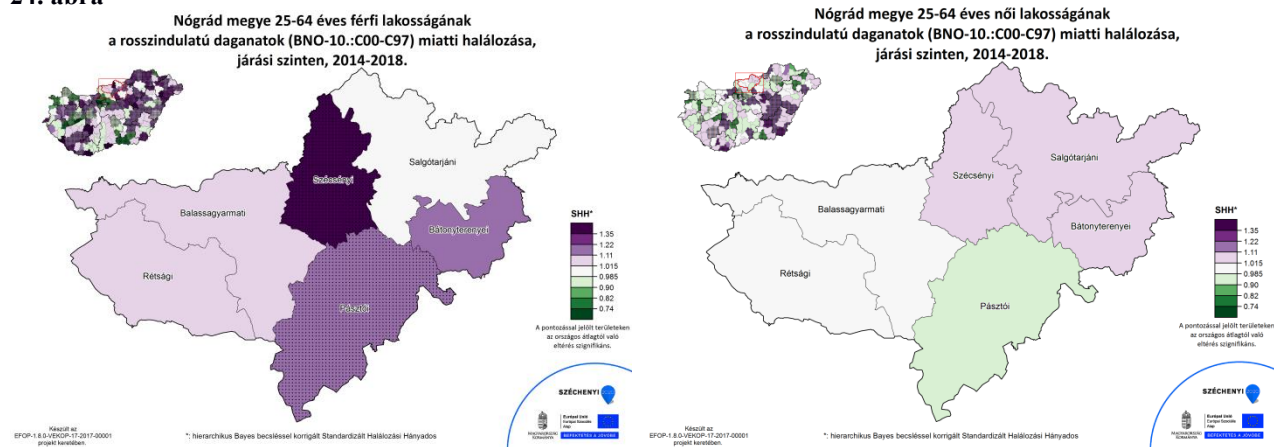
Nógrád megye 25-64 éves férfi és női lakosságának rosszindulatú daganatok okozta halálózási trendje az országoshoz viszonyítva, 2007-2018

Ebben az esetben is érdemes megnézni a járásonkénti eltéréseket. Férfiak esetében kiemelkedő **Pásztó és Szécsény járás, ahol a halálozás szignifikánsan az országos átlag felett van**, Pásztó járás esetében 22%-kal, Szécsény járás esetében 38%-kal haladja meg az országos alapján várható értéket. Bátorterenyé járás esetében látható még 13% többlet az országoshoz képest, de ez statisztikailag nem igazolható.

A többi járás esetében, és a nőknél minden járás esetében a halálozási eltérés az országostól statisztikailag nem igazolt.

24. ábra

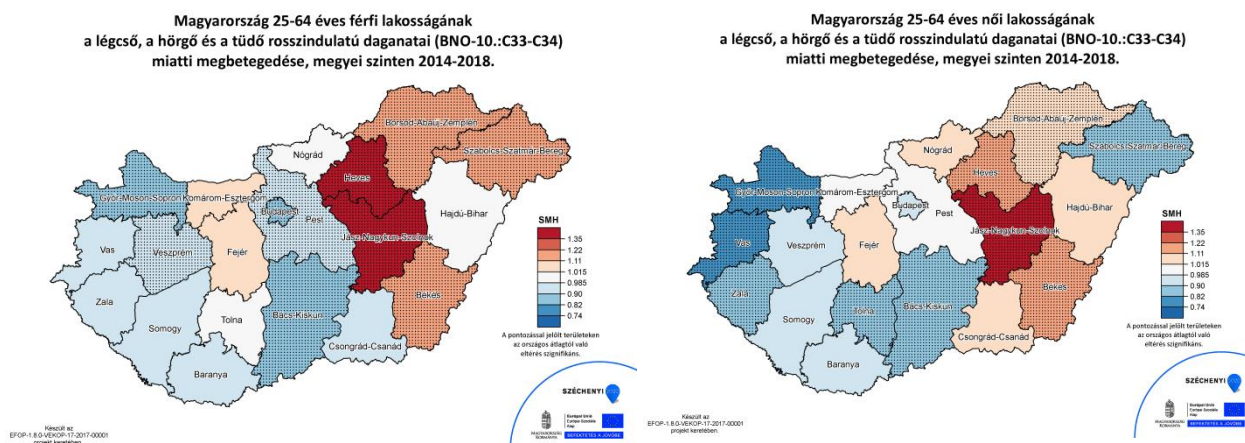

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Légcső- hörgő- tüdő daganatok (BNO-10: C33-34)

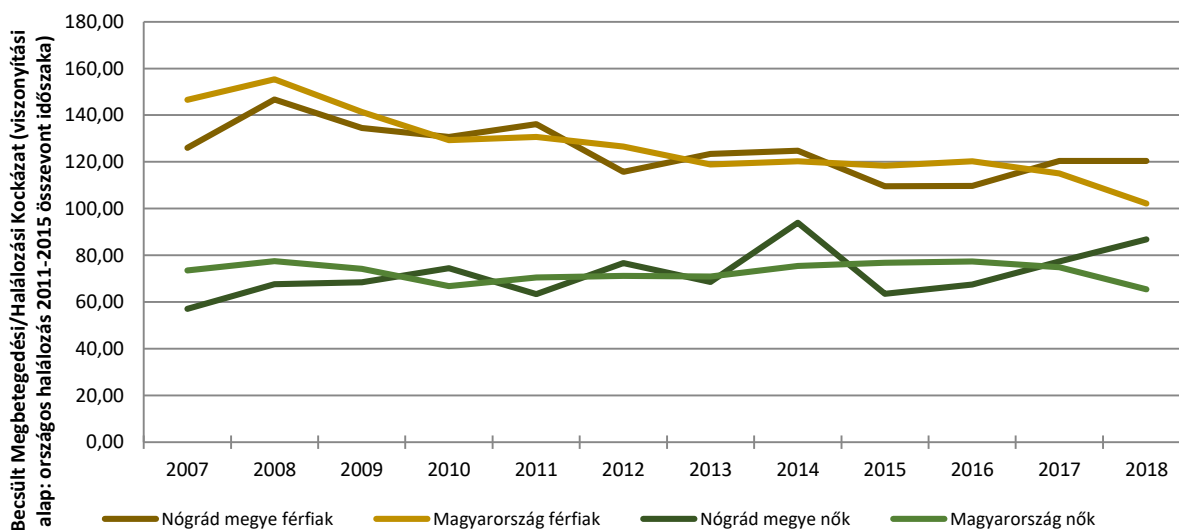
Megbetegedés: A légcső-, hörgő-, tüdő daganatos megbetegedés vizsgálatakor a 25-64 éves korcsoportban sem a férfiak sem a nők esetében nem látunk eltérést az országos átlagtól. Az időbeni trendet vizsgálva férfiak esetében látható az országos trendet követő csökkenés, míg nők esetén inkább stagnálás jellemző mind a megyei mind az országos trendre.

25. ábra

26. ábra

Nógrád megye 25-64 éves férfi és női lakosságának légcső, hörgő és a tüdő rosszindulatú daganatok okozta megbetegedési trendje az országoshoz viszonyítva, 2007-2018

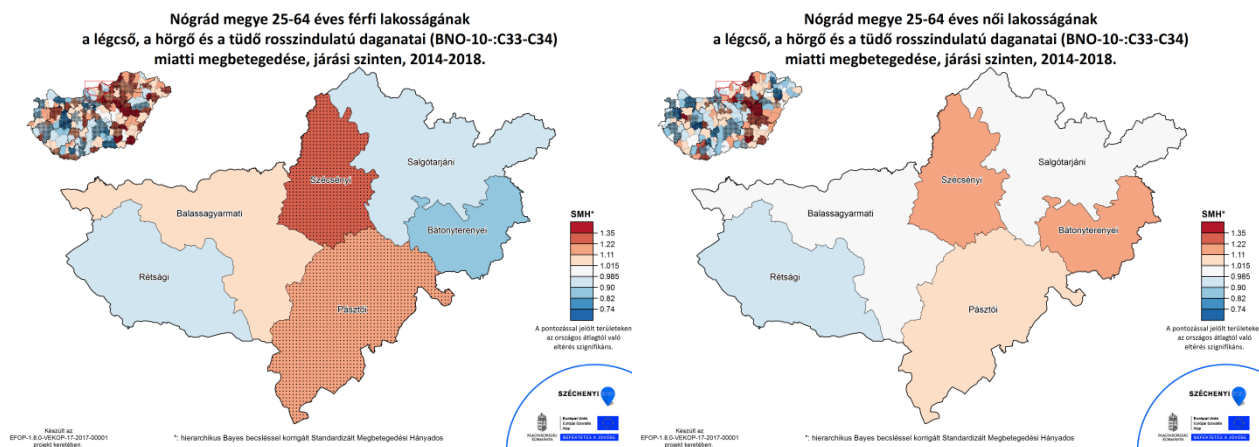

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

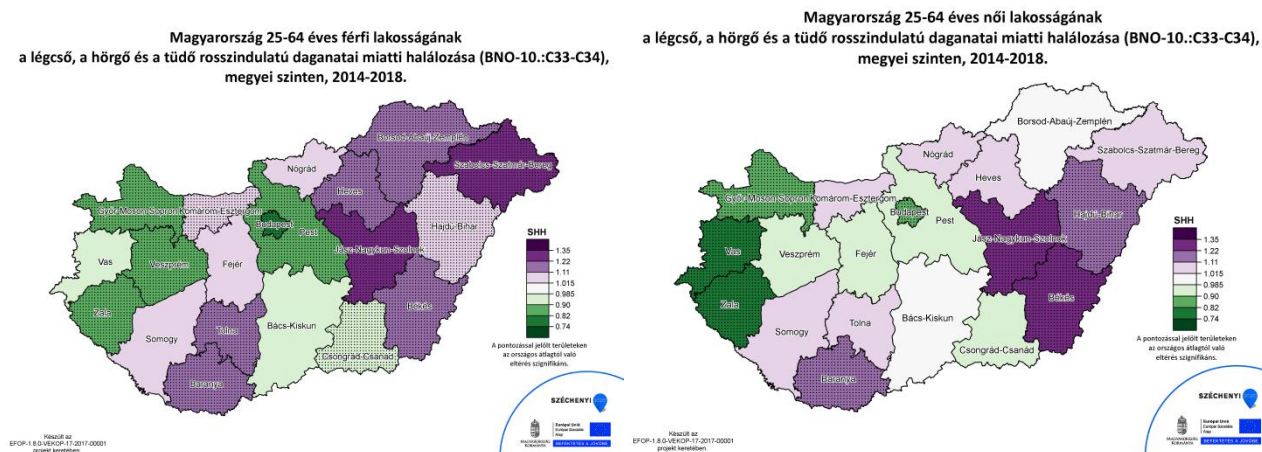
Férfiak esetében kiemelendő a járásek közül Szécsény járás ahol a megbetegedések **29%-kal**, és Pásztó járás ahol **18%-kal** meghaladják az országos alapján várható és ez a többlet statisztikailag is igazolható.

27. ábra

Halálozás: A légső- hörgő- tüdő rosszindulatú daganatok miatti halálozás esetén férfiaknál 5%, nőknél pedig 9% nem szignifikáns többlet látható az országos alapján várt értéktől.

28. ábra

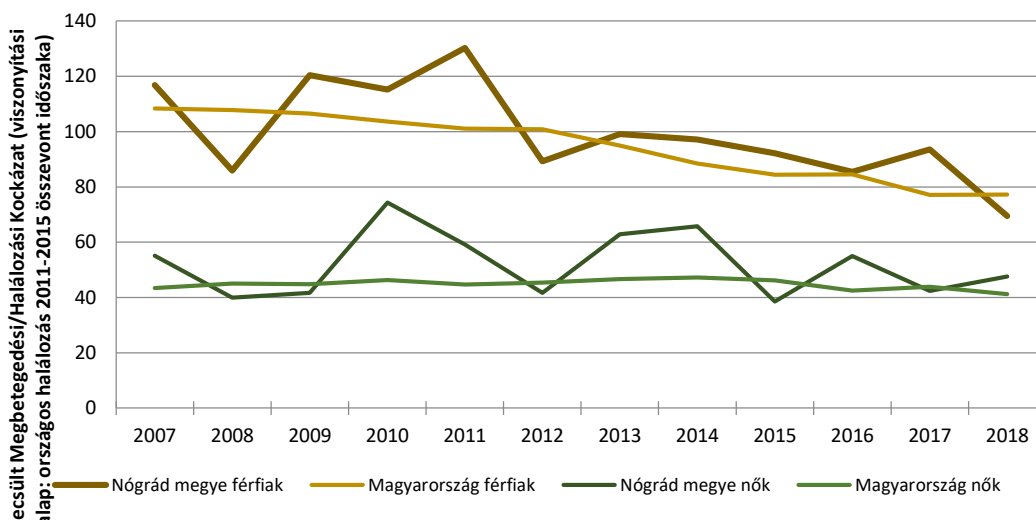

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

A halálozás időbeni lefutása nagyobb ingadozást mutat az országos lassú csökkenéshez képest.

29. ábra

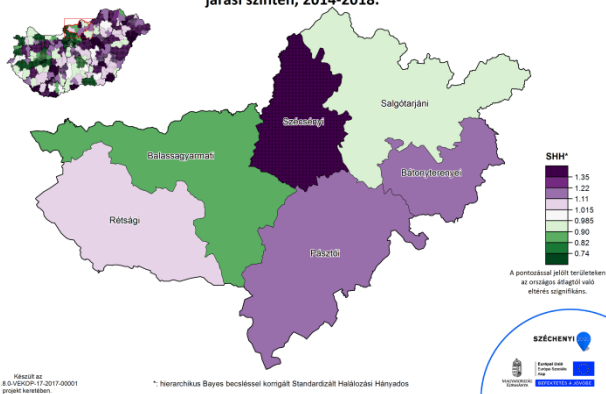
Nógrád megye 25-64 éves férfi és női lakosságának légcső, hörgő és a tüdő rosszindulatú daganatok okozta halálozási trendje az országoshoz viszonyítva, 2007-2018

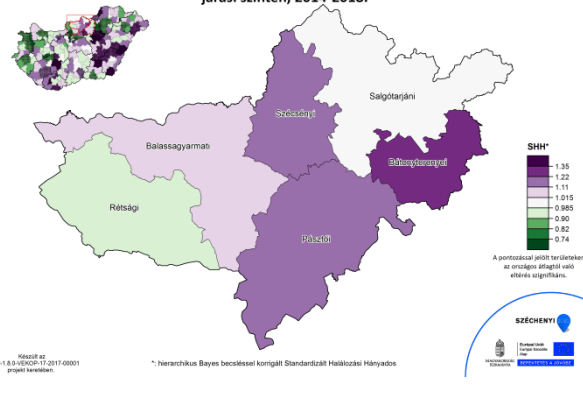
A járásonkénti elemzés esetén férfiak esetében nagy eltéréseket láthatunk megyén belül. Balassagyarmat 13%-kal nem szignifikánsan ugyan de kedvezőbb az országostól, Salgótarján, és Rétság járás országos átlag körüli, még Bátorterenye 11%-kal, Pásztó 14%-kal, **Szécsény járás pedig 39%-kal szignifikánsan meghaladja azt.** Nők esetén Bátorterenye esetén a legnagyobb az eltérés az országostól, 22%, bár ez statisztikailag nem igazolható.

30. ábra

Nógrád megye 25-64 éves férfi lakosságának a légcső, a hörgő és a tüdő rosszindulatú daganatai (BNO-10-:C33-C34) miatti halálozása, járási szinten, 2014-2018.

Nógrád megye 25-64 éves női lakosságának a légcső, a hörgő és a tüdő rosszindulatú daganatai (BNO-10-:C33-C34) miatti halálozása, járási szinten, 2014-2018.

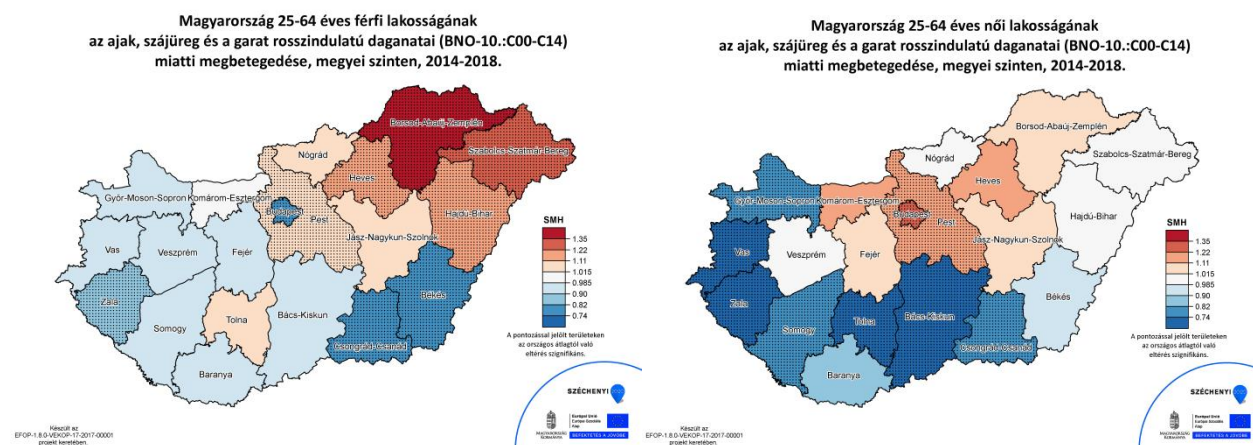
NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Az ajak, szájüreg és a garat rosszindulatú daganatai

A rosszindulatú daganatok között egyre gyakoribbak az ajak, szájüreg és a garat rosszindulatú daganatai, amik szintén összefüggésbe hozhatók az életmódbeli tényezőkkel (pl. dohányzás, alkoholfogyasztás) és ugyan a szervezett népegészségügyi szűrés kereteibe nem tartozik bele, de rendszeres orvosi, fogorvosi ellenőrzéssel javítható lenne a korai diagnosztika.

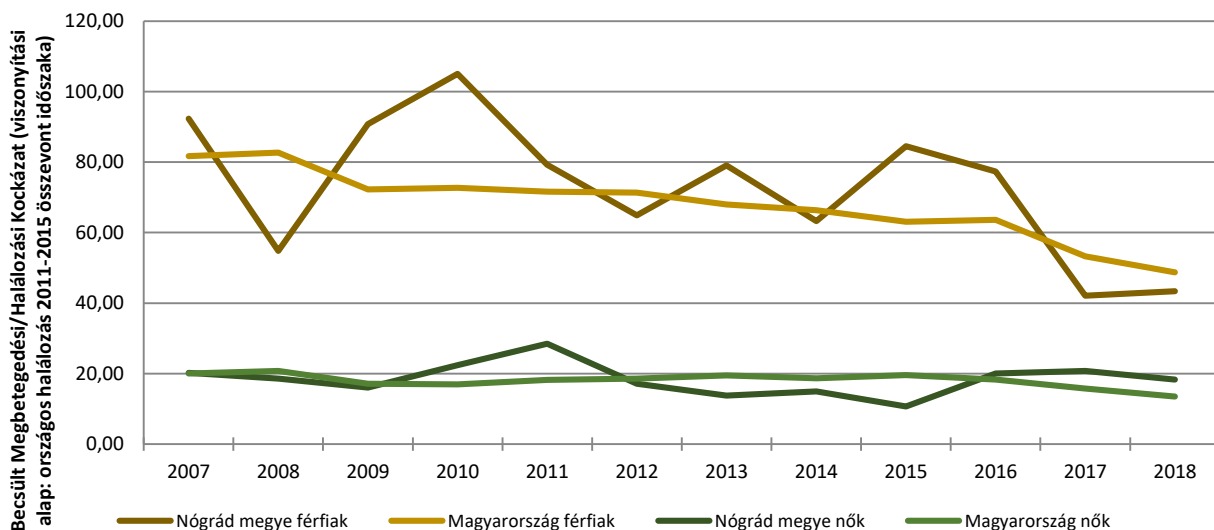
Megbetegedés: Az ajak, szájüreg és a garat rosszindulatú daganatainak vizsgálatakor a 25-64 éves korcsoportban a férfiak esetében 4% többlet, még nők esetében 2%-os kedvező eltérés látható az országoshoz képest, de egyiknél sem zárható ki a véletlen szerepe statisztikailag. Az időbeni változásokat vizsgálva a nők esetében az országost követő stagnáló trend látható, még férfiak esetében nagy ingadozás mellett a csökkenés a jellemző.

31. ábra

32. ábra

Nógrád megye 25-64 éves férfi és női lakosságának ajak, szájüreg és garat rosszindulatú daganatok megbetegedési trendje az országoshoz viszonyítva, 2007-2018

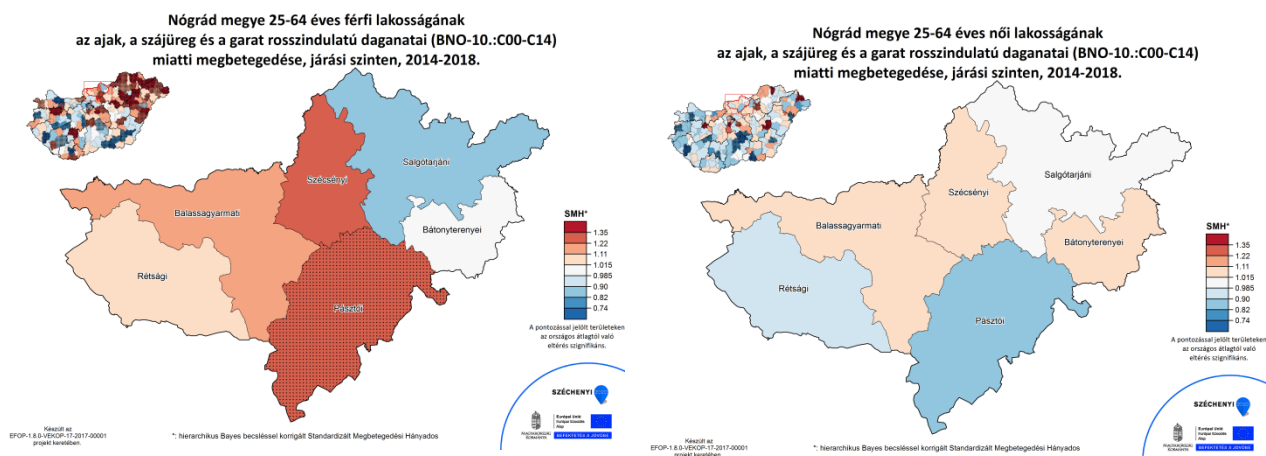

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

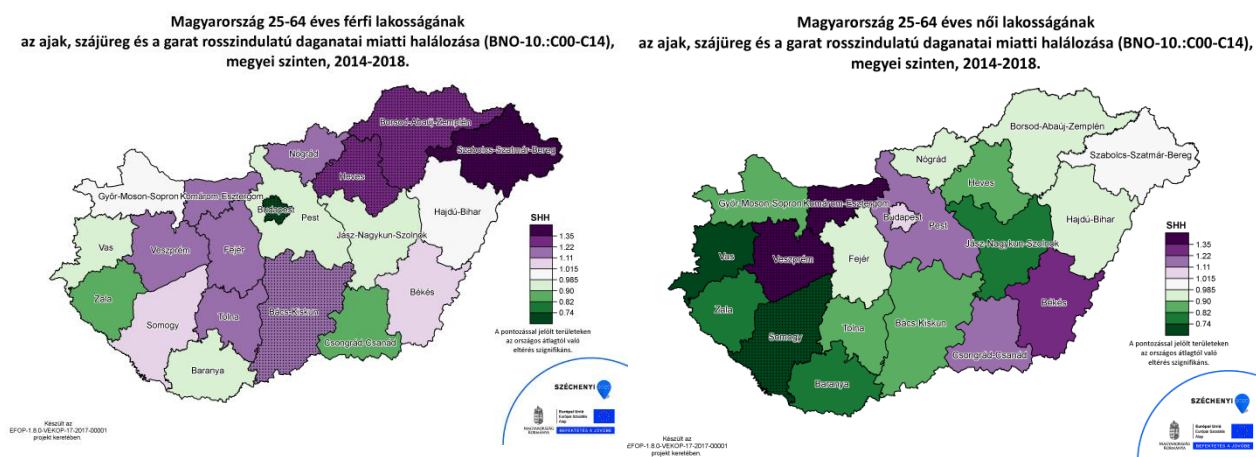
Járási szintű elemzés esetén férfiaknál láthatunk országos átlagtól jelentősebb eltéréseket, Balassagyarmat, Szécsény és Pásztó járásban, és Pásztó járás esetén a 24%-os többlet statisztikailag is igazolható.

33. ábra

Halálozás: Nógrád megye férfi lakosságának az ajak, szájüregi és garat rosszindulatú daganatok okozta halálozási hányadosa meghaladja az országos átlagot 9 %-kal, nők esetében 2 %-kal kedvezőbb eltérés látható, de egyik eltérés sem szignifikáns.

34. ábra

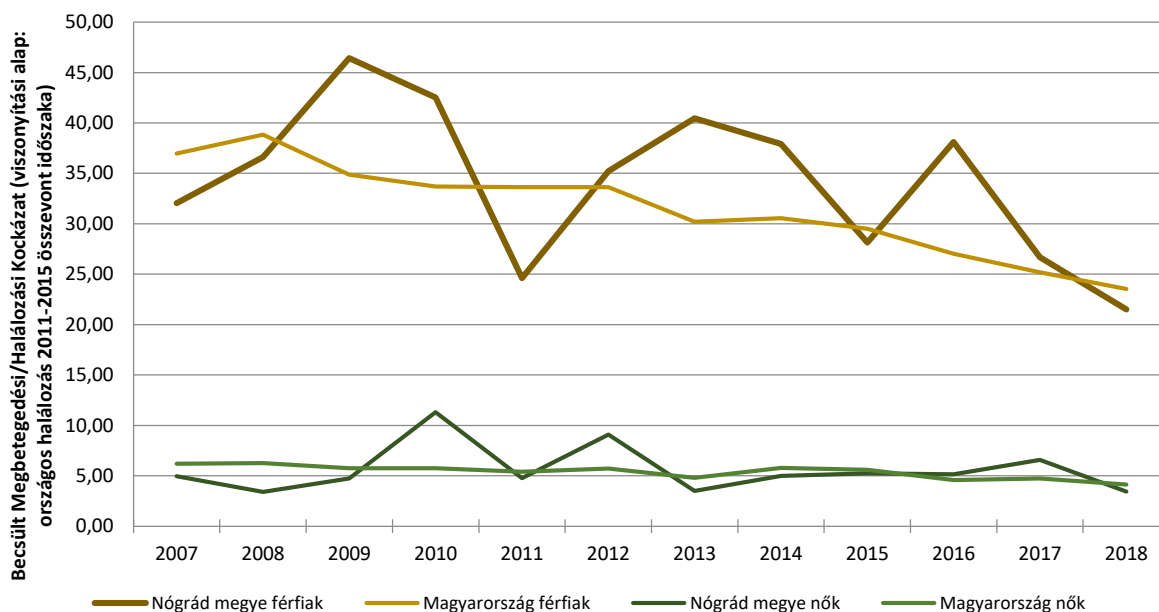
Az időbeni trenden látszik a halálozások nagyfokú ingadozása főleg a férfiak esetében. A nők 2013-tól jól követik a stagnáló országos szintet.

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

35. ábra

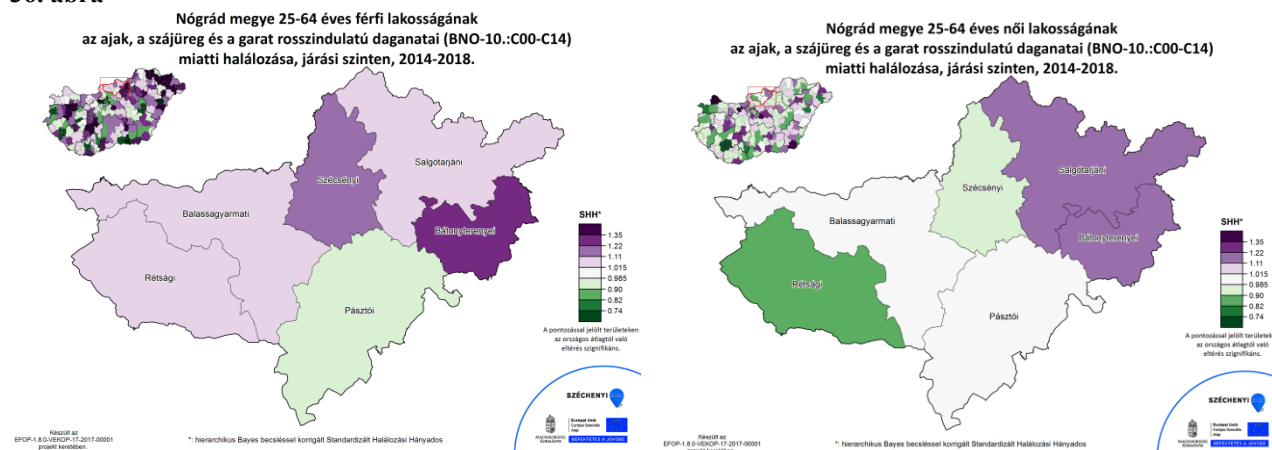
Nógrád megye 25-64 éves férfi és női lakosságának ajak, szájüreg és garat rosszindulatú daganatok halálózási trendje az országoshoz viszonyítva, 2007-2018

Járásonként itt is változatos képet láthatunk megyénk lakosságát vizsgálva, de az eltérések nem igazolódnak statisztikailag a viszonylag alacsony esetszámok miatt.

Férfiaknál kiemelendő Szécsényi és Bátorterenyi járás, 12%-kal illetve 33%-kal haladja meg az országos átlagot, de ez 5 évet összevonva is 9 és 14 esetet jelent. A nők esetében is Bátorterenyi és Salgótarjáni járás emelendő ki, de itt is igaz hogy az alacsony esetszámok miatt statisztikailag nem alátámasztható az eltérés.

36. ábra

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

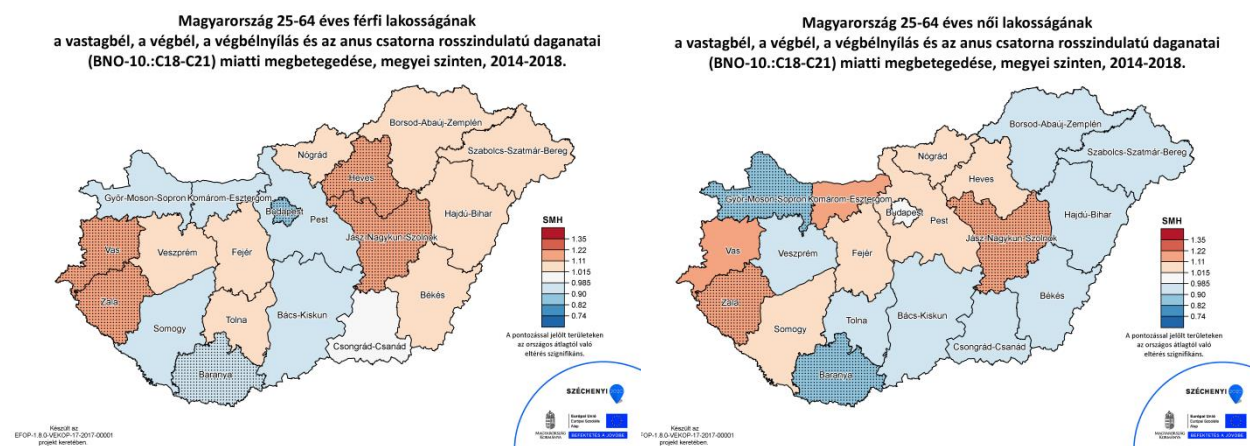
Colorectalis carcinoma

Ebbe a komplex csoportba tartoznak a vastagbél, végbél, végbélnyílás és anuscsatorna rosszindulatú daganatai.

Megbetegedés: A vastagbél, végbél, végbélnyílás és anuscsatorna rosszindulatú daganatainak vizsgálatakor a 25-64 éves korcsoportban a férfiak esetében 4%, még nők esetében 5%-os a többlet az országoshoz képest, de egyiknél sem zárható ki a véletlen szerepe statisztikailag.

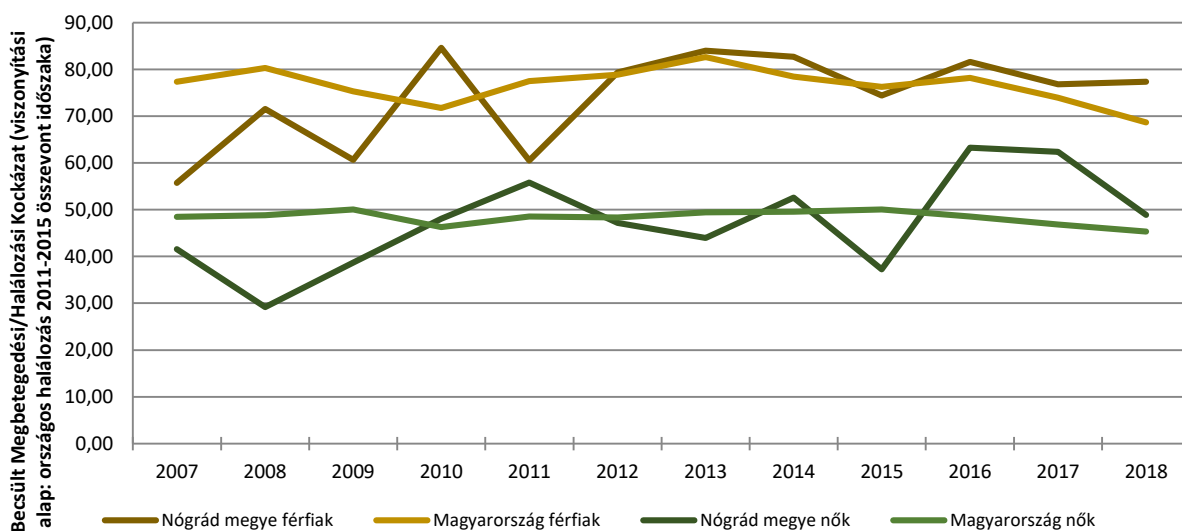
Az időbeni változásokat vizsgálva az országostól nagyobb ingadozás látható, ami mögött akár az is állhat, hogy Nógrád megye többször részt vett a colorectalis daganatok korai felismerését célzó mintaprogramban.

37. ábra

38. ábra

Nógrád megye 25-64 éves férfi és női lakosságának vastagbél, végbél és anus rosszindulatú daganatok megbetegedési trendje az országoshoz viszonyítva, 2007-2018

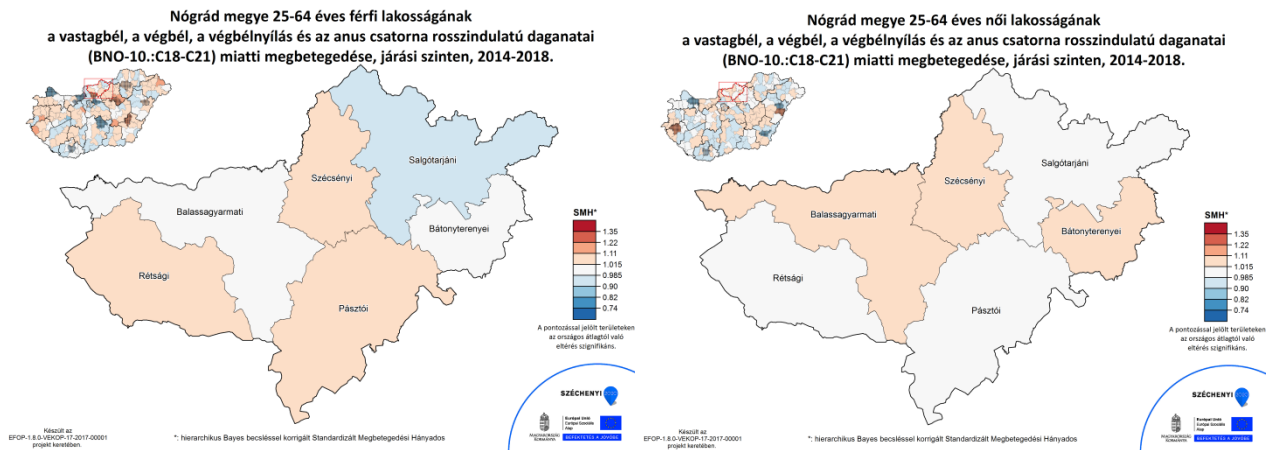

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

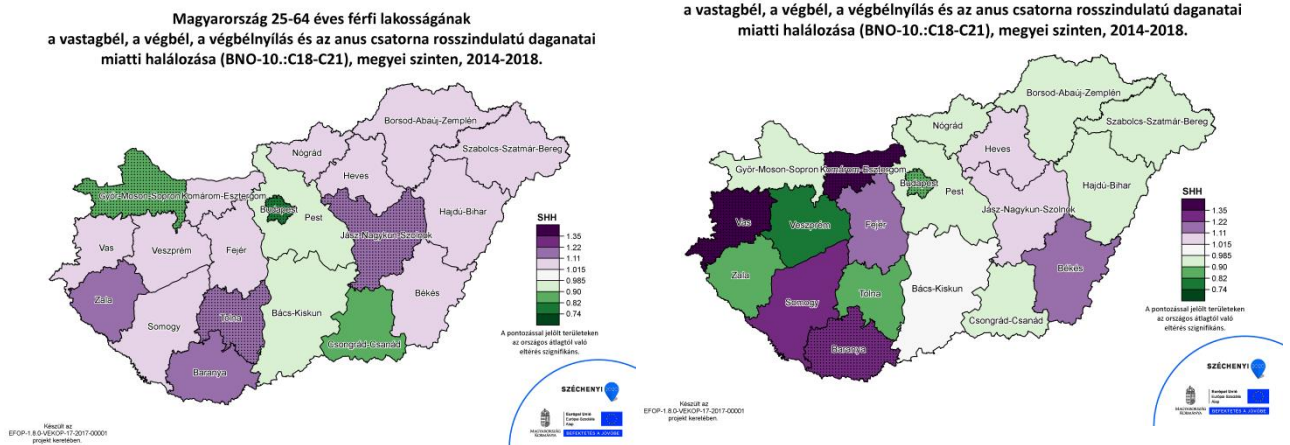
Járásonként vizsgálva sem a nők sem pedig a férfiak esetében nincs olyan járás, ahol az országos alapján várható értéktől statisztikailag igazolható vagy nagyobb mértékű eltérés lenne látható.

39. ábra

Halálozás: Megyei szinten vizsgálva a férfiak esetén 5% többlet, nők esetén 3%-kal kedvezőbb érték látható az országos alapján várthoz képest.

40. ábra

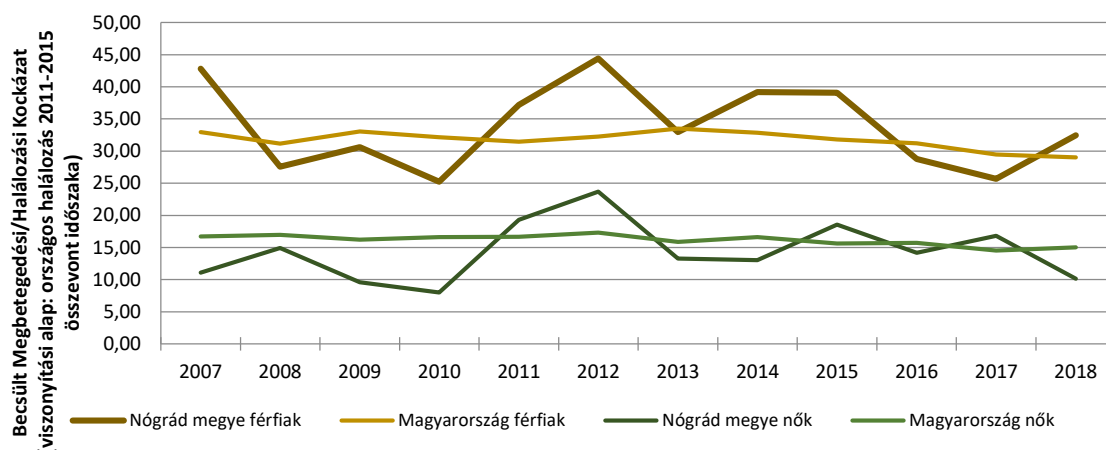
A halálozás a megbetegedési adatokhoz hasonlóan a vizsgált években az országosnál nagyobb ingadozást mutat, a férfiak esetén látható 2015-től csökkenő tendencia, amivel az országosnál kedvezőbb képet mutat a megye.

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

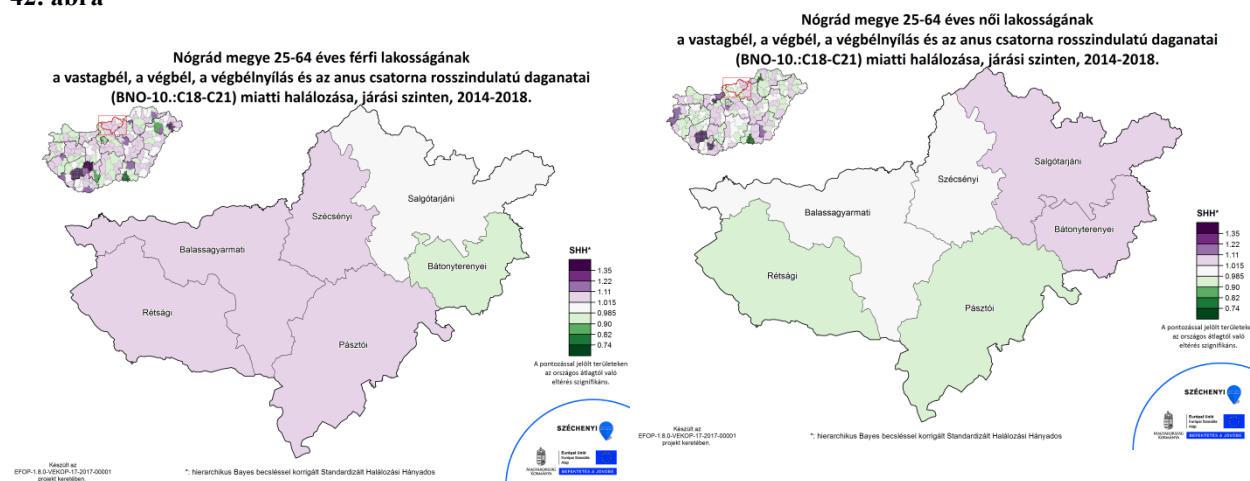
41. ábra

Nógrád megye 25-64 éves férfi és női lakosságának vastagbél, végbél és anus rosszindulatú daganatok halálózási trendje az országoshoz viszonyítva, 2007-2018

A járásk vizsgálatánál sem a férfiak sem a nők halálózása esetében nem látható olyan mértékű vagy szignifikáns eltérés az országos átlagtól, ami kiemelt figyelmet irányítana a járásk valamelyikére. De az országos átlaghoz közeli értékek nem jelentik azt, hogy nem kell foglalkozni a problémával, hiszen a vastagbél, végbél rosszindulatú daganatainak halálózásában Magyarország élen jár a nemzetközi statisztikák szerint.

42. ábra

Colorectalis szűrés

A 2016 év második felében elindult vastagbél-szűrési program országos kiterjesztése folyamatban van, és 2018 novemberében elkezdődött az önként jelentkező háziorvosokhoz tartozó lakosság szűrése.

A szervezett népegészségügyi szűrések közül a vastagbél-szűrés az 50-70 éves korosztályt érinti. Hasonlóan a többi szervezett szűréshez itt sem az egészséges egyén megy orvoshoz, hanem

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

a szűrésben érintett kap egy meghívólevelet, hogy ugyan tünetei és panaszai nincsenek, de fájadjon el házi orvosához és vegye fel a vastagbél szűréshez szükséges vizsgálati csomagot.

Fontos tudni, hogy ez nem jelent megterhelő vagy izgalomra okot adó orvosi vizsgálatot. Egy otthon végezhető székletmintavétel, melyet a házi orvos által megadott módon kell eljuttatni a laboratóriumba.

Sajnos ez a szűréstípus még nem érhető el országosan mindenkinél. A házi orvosok önként jelentkezettek biztosítva ezzel a hozzájuk tartozó páciensek részére ezt a lehetőséget.

Nógrád megyében 2021-ben 27 praxisban volt lehetőség a szűrésre. Megyénkben 2021-ben 2744 fő kapott meghívólevelet a szűrésre, 2022 első félévében már 5400 fő részére került postázásra meghívólevél, mellyel a házi orvosnál kell jelentkezni.

Amennyiben valaki, nagyon helyesen, szeretné ezt a szűrést is igénybe venni, de a házi orvosát nem tudja meggyőzni, hogy csatlakozzon a szűrést végző orvosokhoz akkor is van lehetőség a Nemzeti Népegészségügyi Központtól csomagot igényelni a szuresiranyitas@nnk.gov.hu e-mail címen. Ebben az esetben a mintavételhez szükséges csomagot az igénylő lakóhelyére postázzák.

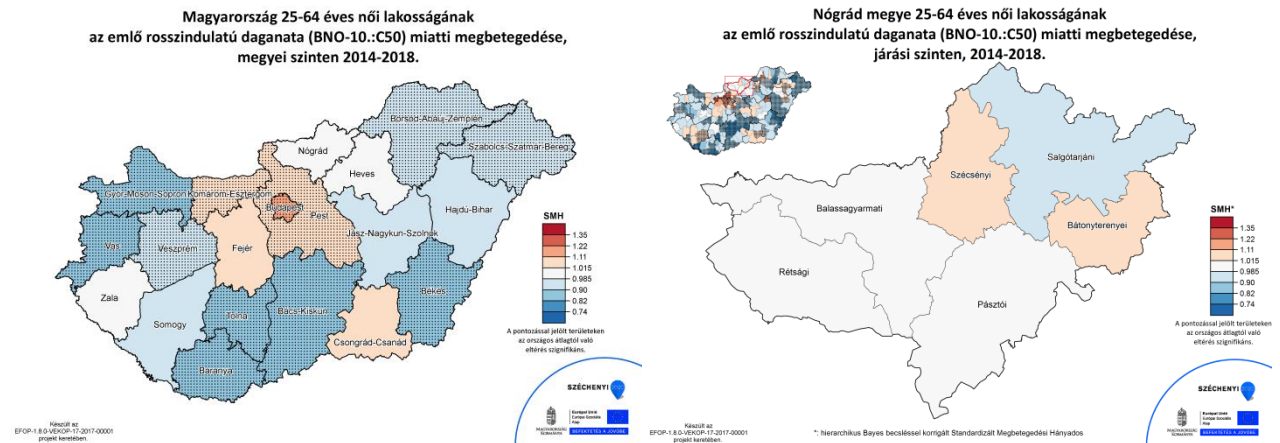
NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

A női emlő rosszindulatú daganati

Megbetegedés: Az emlő rosszindulatú daganatai a 25-64 éves nem tér el az országos alapján várhatótól.

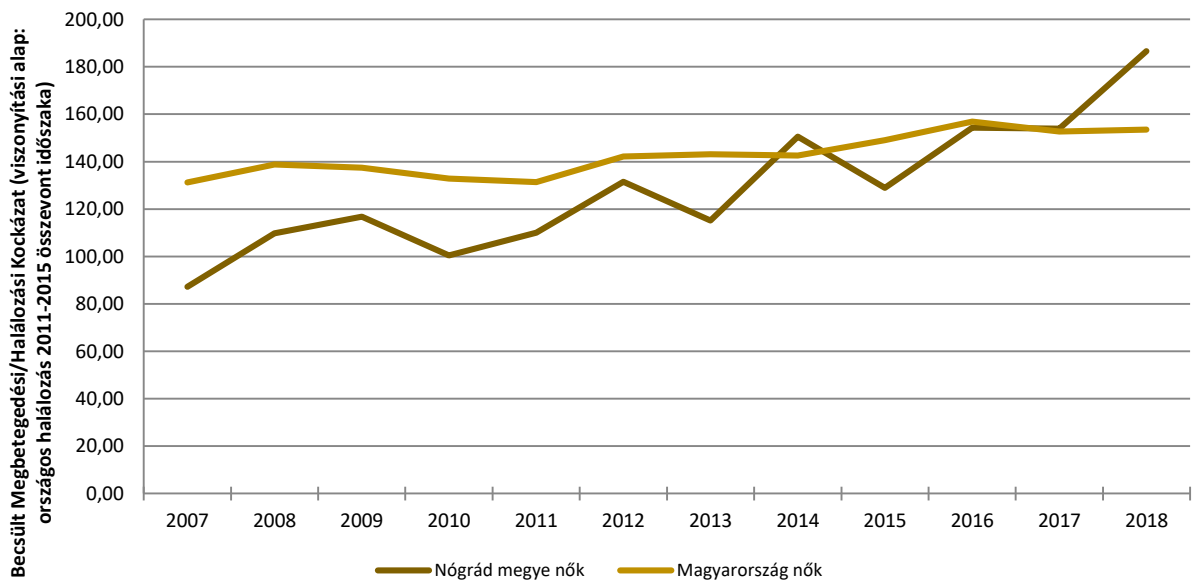
A járások esetén sincs kiugró eltérésű járás. Viszont mind országos mind megyei szinten látszik egy lassan, de folyamatosan emelkedő trend.

43. ábra

44. ábra

Nógrád megye 25-64 éves női lakosságának emlő rosszindulatú daganatok okozta halálozási trendje az országoshoz viszonyítva, 2007-2018

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Szervezett lakossági emlőszűrés

Az emlőrák a 15-64 éves nők második leggyakoribb rosszindulatú daganatos megbetegedése. A kezelés sikeressége, a gyógyulás esélyei annál jobbak, minél korábbi stádiumban sikerül felfedezni a betegséget. Ebből egyenesen következik, hogy a daganatos halálozás csökkentésére – rövid és középtávon- a korai felismerés és korai kezelés a leginkább ígéretes népegészségügyi stratégia; melynek eszköze a lakosságszűrés.

A rendszeres szűrővizsgálattal az emlőrák okozta halálozás akár 35-40%-al is csökkenthető. Hazánkban a szervezett emlőszűrés 2001-ben került bevezetésre, mely programhoz a Szent Lázár Megyei Kórház 2002 decemberében csatlakozott.

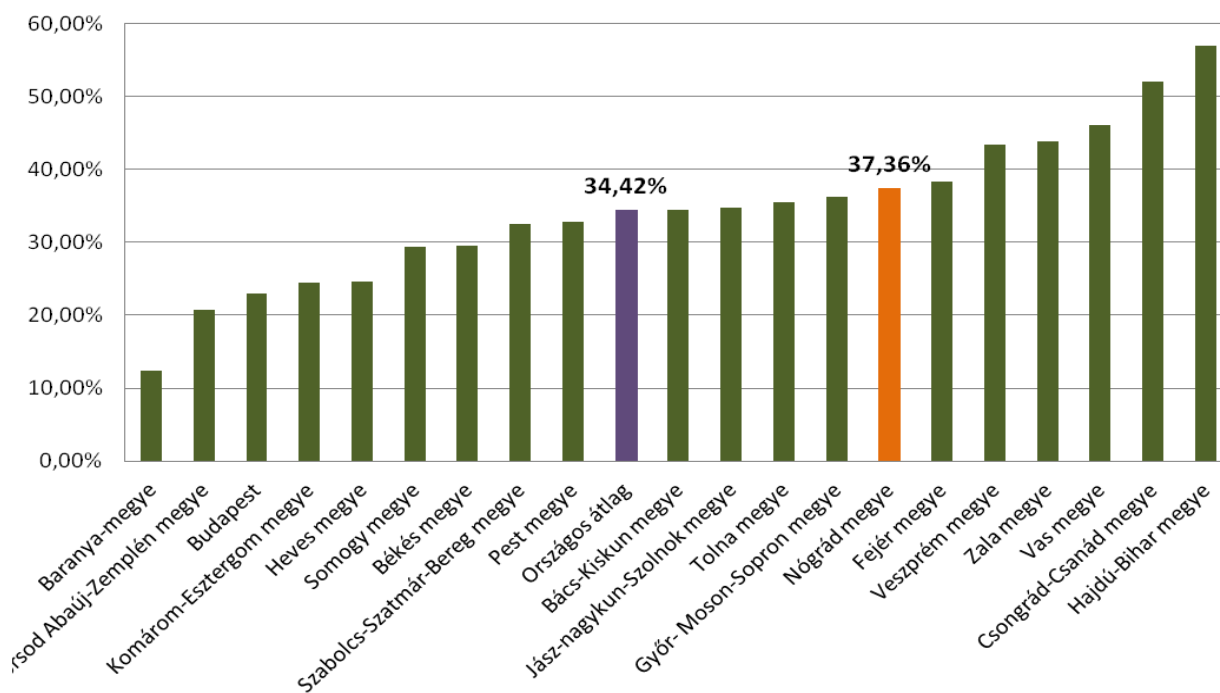
Az érvényes szűrési protokoll szerint a 45-65 év közötti női lakosság kétvévenkénti emlőszűrő vizsgálata javasolt. Az érintett Nógrád megyei hölgyek mammográfiás emlőszűrését a Szent Lázár Megyei Kórház Komplex Mammográfiás Központja, valamint a Rétsági járás települései tekintetében a váci Jávorszky Ödön Kórház Váci Mellközpontja végzi.

Az új koronavírus okozta pandémia miatti válsághelyzet 2021-ben nem állította le Salgótarjánban a szervezett szűrést, folyamatosan működött a megnövekedett terhek mellett.

A szűrővizsgálaton való megjelenési arány a Nemzeti Népegészségügyi Központ tisztított adatai szerint 2021-ben Magyarországon 34,42%, Nógrád megyében 37,36% volt.

47. ábra

**Szervezett mammográfiás emlőszűrési megjelenési arány
megyénként 2021-ben**

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

A WHO ajánlása szerint az elérendő megjelenési arány legalább 70% kell legyen, mert ez már jelentős egészségügyi hozadékkal bír. Ettől a megjelenési aránytól évről évre messzebb kerülünk. Magyarországon a legjobb megjelenési aránnyal bíró Hajdú-Bihar megye a maga 56,88%-os megjelenés arányával is elmarad a kívánatostól.

A szűrésen való nem túl magas megjelenési arány alakulását nagyban befolyásolja az egyének egészségmagatartása, a szűréssel kapcsolatos ismeretek megléte, vagy hiánya, a szűrőközpontok elérhetősége, illetve a lakóhelytől való távolsága.

Az emlőszűrés jelentőségének hangsúlyozása, ezáltal a részvételi arány fokozása érdekében kértük a háziorvosok és az önkormányzatok együttműködését. Igyekszünk egy-egy település programjaihoz kapcsolódóan szervezni a lakosság szűrését, hogy előzetes figyelemfelhívás, motiválás után kerüljön sor az adott település lakosainak szűrésére.

Számos helyen az önkormányzat biztosítja a szűrendők csoportos beutaztatását a szűrőközpontba. Az együttműködő önkormányzatoknál sikerült elérni a kívánatos, legalább 70%-ot elérő megjelenési arányt is. Ebből is látható, hogy a helyi vezetők felelőssége nem merül ki a település közigazgatási irányításában.

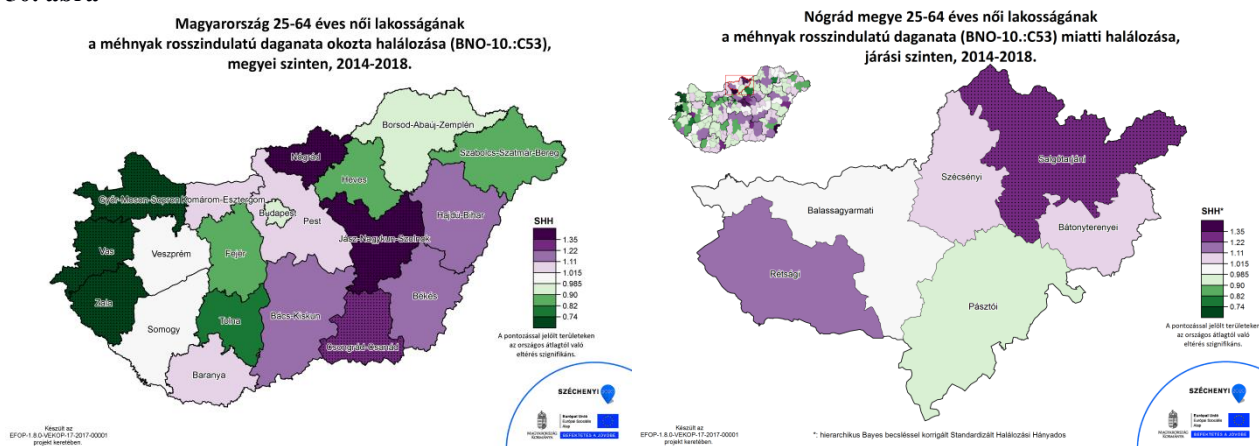

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Halálozás: A megye 15-64 éves női lakosságának méhnyakrák okozta halálozása **33%-kal haladja meg az országos átlagot**. Itt is kiemelendő Salgótarján járás, ahol a halálozás **34%-kal meghaladja az országos alapján várhatót**, és az eltérés szignifikáns.

A megyei adatok értékelésekor figyelembe kell venni, hogy a méhnyakrák ugyan a 15-64 éves nők egyik leggyakoribb daganatos megbetegedése viszont korai felismeréssel jól gyógyítható. Ezért kiemelt figyelmet kell fordítanunk az elsődleges (HPV elleni védőoltás) és másodlagos (méhnyak szűrés) megelőzési feladatainkra.

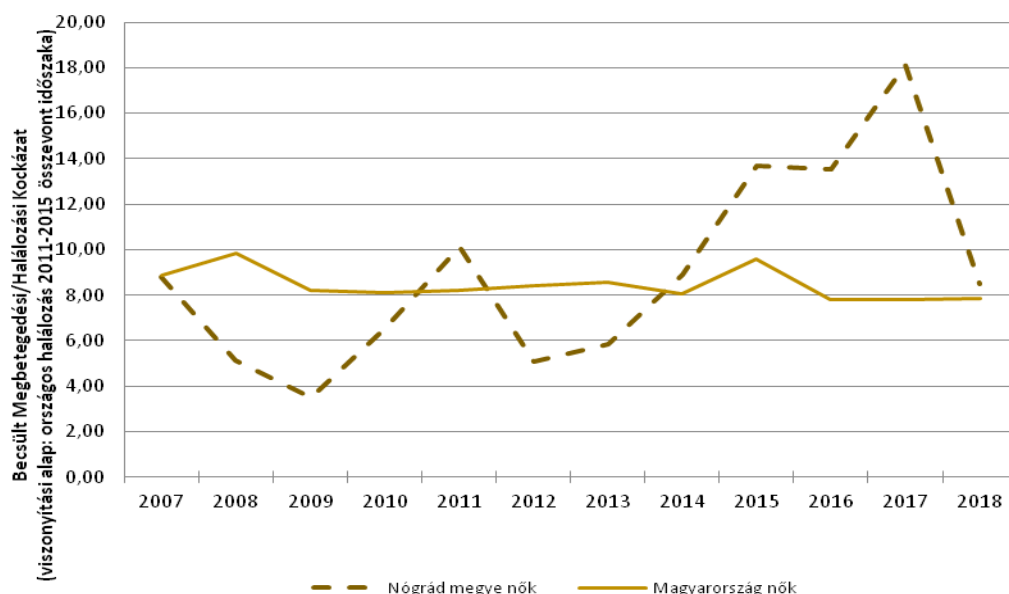
50. ábra

Az időbeni változások vizsgálatánál a 2011 évet követő csökkenés sajnálatosan csak egy évre vonatkozott, ezután ismét és meredeken emelkedett nagymértékben meghaladva a 2011-es kiugrást is.

51. ábra

Nógrád megye 25-64 éves női lakosságának méhnyak rosszindulatú daganatok okozta halálozási trendje az országoshoz viszonyítva, 2007-2018

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Méhnyakrák elsődleges megelőzése: humán papilloma vírus elleni védőoltás

A HPV - azaz a Humán Papilloma Vírus - okozta fertőzés az egyik leggyakoribb szexuális úton terjedő fertőzés. A vírus egyes típusai bizonyos méhnyakrák fajták kialakulásában jelentős szerepet játszanak. A mértékadó nőgyógyász szakemberek szerint lényegében HPV fertőzés nélkül nincs, vagy csak elenyésző számban fordul elő méhnyakrák. A kialakult méhnyakrákok esetében szinte minden esetben bizonyítható az onkogén, azaz rákkeltő HPV törzsek jelenléte.

A méhnyakrák megbetegedés és halálozás csökkentése érdekében számos Európai országhoz hasonlóan Magyarországon is átfogó méhnyakrák megelőzési program került kidolgozásra. A program megvalósításának alapvető módszere egyrészt primer prevenció eszközként a HPV elleni védőoltás bevezetése és beépítése a magyar védőoltási rendszerbe, másrészt a másodlagos megelőzés eszközeként, azaz a szűrővizsgálat hatékonyságának, elérhetőségének növelése. Magyarországon a védőoltások elfogadottsága, és a lakosság bizalma az állami védőoltási rendszerben jónak mondható, bár időről időre hallatják hangjukat bizonyos oltás ellenes csoportok

A HPV elleni oltást 2014 szeptemberétől iskolai kampányoltás keretében térítésmentesen, önkéntes oltásként vehetik fel a 7. osztályos 12 éves kort betöltött lányok.

A 2020/2021. tanévben először nyílt lehetőség arra, hogy a 12. életévüket betöltött, és az általános iskola VII. osztályát (7. évfolyamát) szeptemberben kezdő leányok mellett a fiúk is önkéntes HPV elleni védőoltásban részesüljenek az oktatási intézményben szervezett oltások során.

Az alkalmazott oltóanyag kezdetben a legtöbb megbetegedést okozó HPV 16 és a HPV 18 típus ellen biztosított védelmet, a 2018/19-es tanévtől már a 9 komponensű, a 6, 11, 16, 18, 31,33, 45, 52, 58 típusok ellen is védelmet adó oltóanyagot vezették be. Az oltóanyag élő biológiai anyagot, vagy vírusörökítő anyagot nem tartalmaz ezért fertőzést nem képes kiváltani. A HPV-nek több mint 100 típusa ismert, ezek közül legalább 13 okozhat méhnyakrákot, közülük két típus, a 16-os és a 18-as felelős a rákos megbetegedések 70 %-áért. A 9 típus ellen védő oltóanyag a méhnyakrák elleni védelmet tovább növeli, illetve védettséget ad az egyéb nemi szervi és a végbélnyílás környéki daganatok és rákmegelőző állapotokat okozó HPV típusok továbbá a nemi szemölcsöket okozó vírusok ellen is.

A 2020/2021. évi tanévhez kapcsolódó oltási kampány során Nógrád megyében 75 intézményben történt védőoltás beadás az iskola-egészségügyi szolgálatok bevonásával.

A NMKH Salgótarjáni Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály illetékességi területén a 2020/2021-es tanévben az őszi kampány során a HPV elleni térítésmentes védőoltást 40 oktatási intézmény 995 jogosult tanulója közül 724 fő igényelte, és 722 fő kapta meg. Az előző évek során már oltásban részesült 3 fő. 227 fő egyáltalán nem élt az oltás lehetőségével. Ennek megfelelően az átoltottság 72,9 %.

A NMKH Balassagyarmati Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály illetékességi területén a HPV elleni oltások 2020/2021. évi kampányoltásánál a 35 oktatási intézmény 742 oltásra jogosult tanulója közül 516 fő igényelte az oltást és 514 fő kapta meg. 3 fő nem kérte a védőoltást, mivel már részesült benne. 208 fő egyáltalán nem élt az oltás lehetőségével. Az átoltottság 69,7%.
Megyei átoltottság: 71,5 %.

A 2021/2022 tanévhez kapcsolódó oltási kampány során Nógrád megyében 73 intézményben történt védőoltás beadás az iskola egészségügyi szolgálatok bevonásával.

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

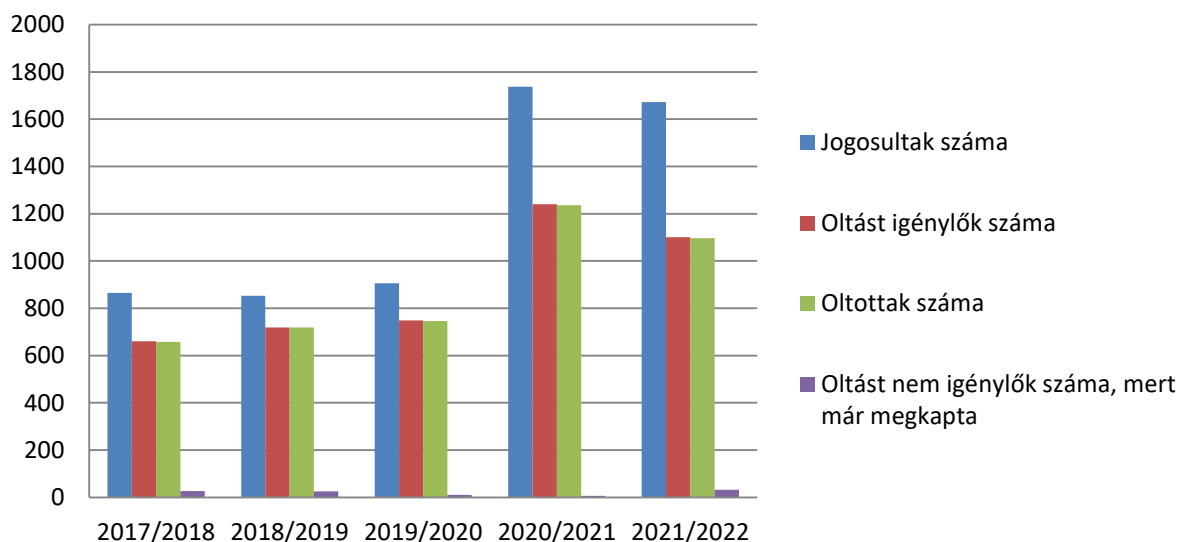
A salgótarjáni népegészségügyi osztály illetékességi területén a 2021/2022-es tanévben az őszi kampány során a HPV elleni térítésmentes védőoltást 40 oktatási intézmény 957 jogosult tanulója közül 631 fő kapta meg. Az előző évek során már oltásban részesült 23 fő. Ennek megfelelően az átoltottság 68,3 %.

A balassagyarmati népegészségügyi osztály illetékességi területén a 2021/2022-es tanévben a 33 HPV elleni kampányoltást végző iskola 715 oltásra jogosult tanulója közül 465 fő oltása történt meg. 9 fő nem kérte az oltást, mivel már részesült benne. Az átoltottság 66,3 %.

A megyei átoltottság 67,46 % volt.

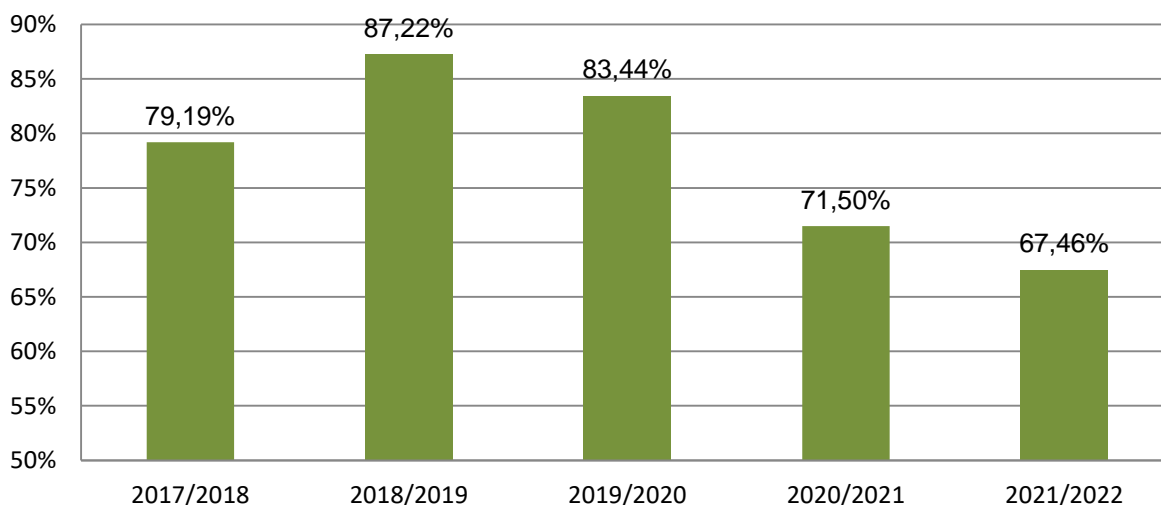
52. ábra

Human Papilloma Vírus elleni védőoltási kampány alakulása Nógrád megyében

53. ábra

HPV elleni megyei átoltottság alakulása tanévenként Nógrád megyében

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

A 2020-tól megfigyelhető csökkenés részben azzal magyarázható, hogy ettől a tanévtől van lehetőség a fiúk oltására is, és esetükben a szülők még kisebb arányban döntenek a védőoltás felvétele mellett, így a korosztály átoltottságát ez csökkenti. Fontos felhívni a figyelmet arra, hogy a fiúk esetében is jelentős hozadéka van a védőoltásnak, hiszen az oltóanyag olyan HPV törzsek ellen alakít ki védelmet, amelyek szerepet játszanak a pénisz, a végbél és egyes szájüregi daganatok kialakulásában, továbbá a nemi szemölcsöket okozó HPV törzsek ellen is.

A méhnyakrák okozta halálozás másodlagos megelőzése: a méhnyakszűrés

A méhnyakrák keletkezése időben elhúzódó többszakaszos folyamat, a méhnyakrák fejlődésmenetének ismerete határozza meg a szűrési stratégiát. A jelen időszakban érvényes szűrési protokoll szerint a 25-65 év közötti női lakosság háromévenkénti méhnyakszűrő vizsgálatát javasolja. Megfelelő intenzitású részvétel mellett a méhnyakrák okozta halálozás eradikálható, avagy jelentős mértékben csökkenthető lenne.

Hazánkban jelenleg méhnyakszűrő vizsgálatot nőgyógyászati szakorvosok, illetve egyes védőnői szolgálatok védőnői végeznek.

A céllakosság átszűrtségéről pontos adatokkal sem megyei, sem országos szinten nem rendelkezünk, egyes becslések szerint az átszűrtség 50% körüli értéken van. A statisztikai adatok hiányának oka, hogy a különböző finanszírozási formában elvégzett szűrővizsgálatokról a jelentési kötelezettség nem egységes (pl. a magánorvosi rendelőkben elvégzett szűrővizsgálatok számáról még csak megközelítő adatokkal sem rendelkezünk, holott tudjuk, hogy jelentős azon hölgyek száma, akik a közfinanszírozott állami ellátás helyett magánorvosi ellátás keretében vesznek igénybe a szolgáltatást).

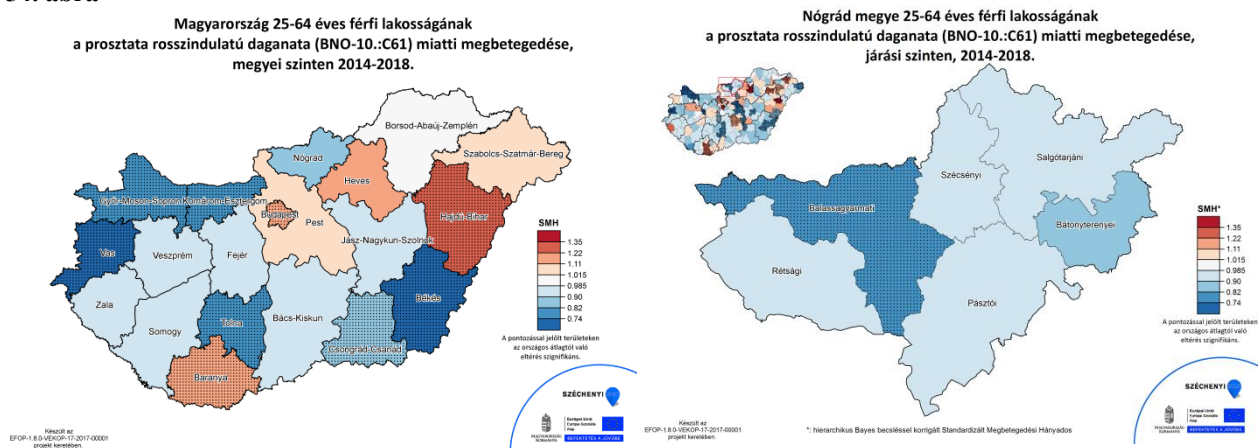

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

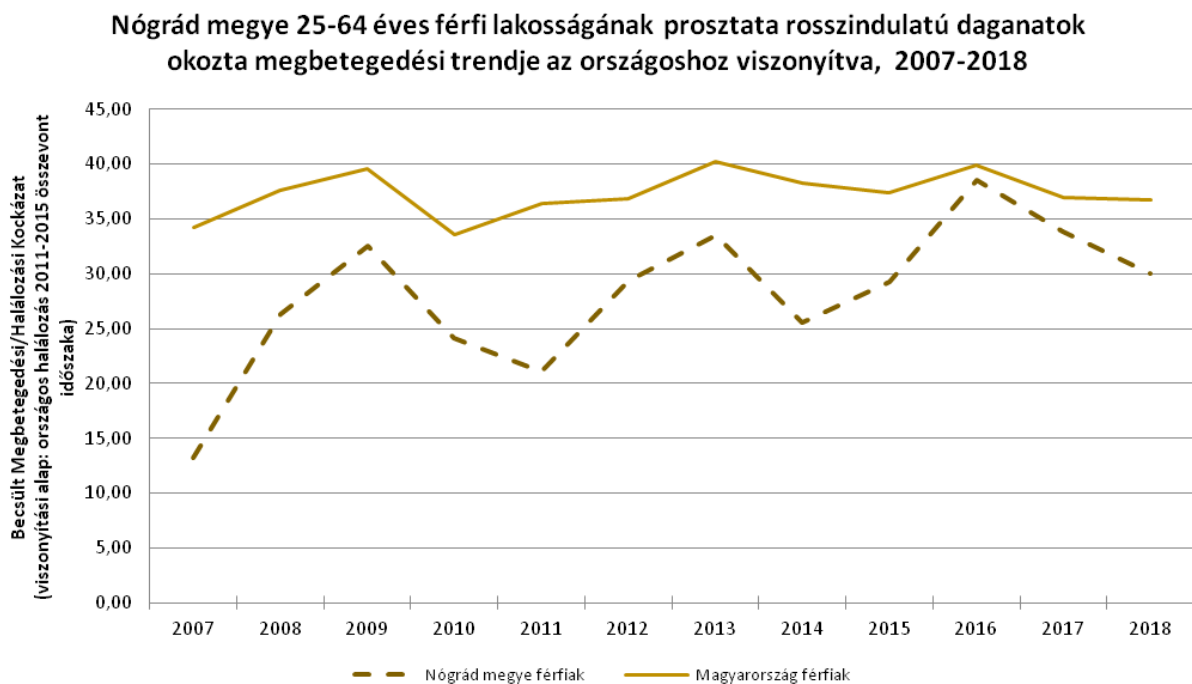
Prosztata rosszindulatú daganata

Megbetegedés: A prosztata rosszindulatú daganata a 25-64 éves férfiak esetében 2014-2018 évekre vonatkozóan 14%-kal kedvezőbb értéket mutatnak, mint az országos alapján várható lenne, de ez az eltérés nem támasztható alá statisztikailag. A járások esetén minden járás kedvezőbb értéket mutat a várhatónál. Az időbeni elemzésnél viszont megyei szinten látszik **egy lassan de folyamatosan emelkedő trend** a megbetegedések esetében., ami 2016-ban megtörik

54. ábra

55. ábra

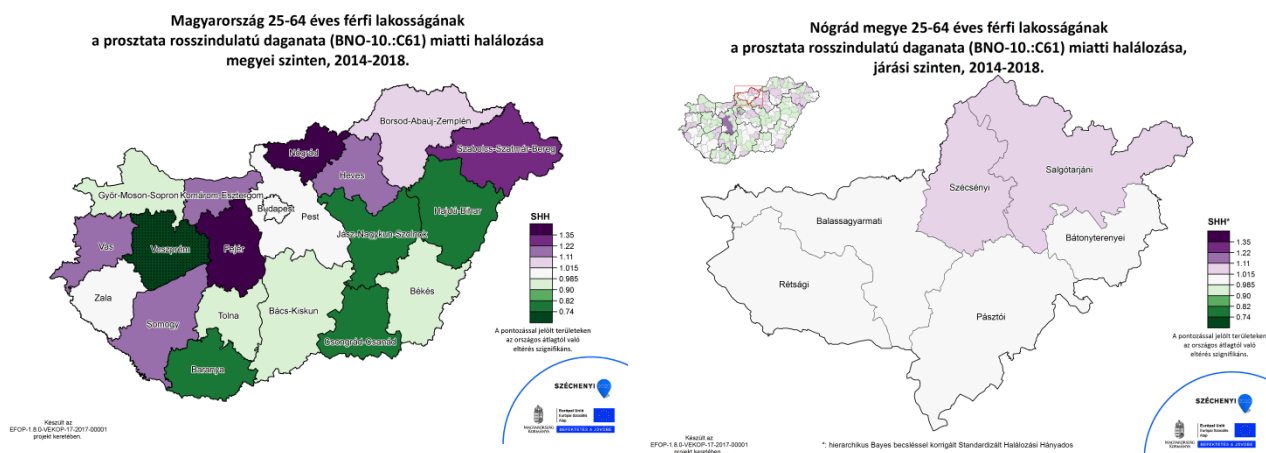

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

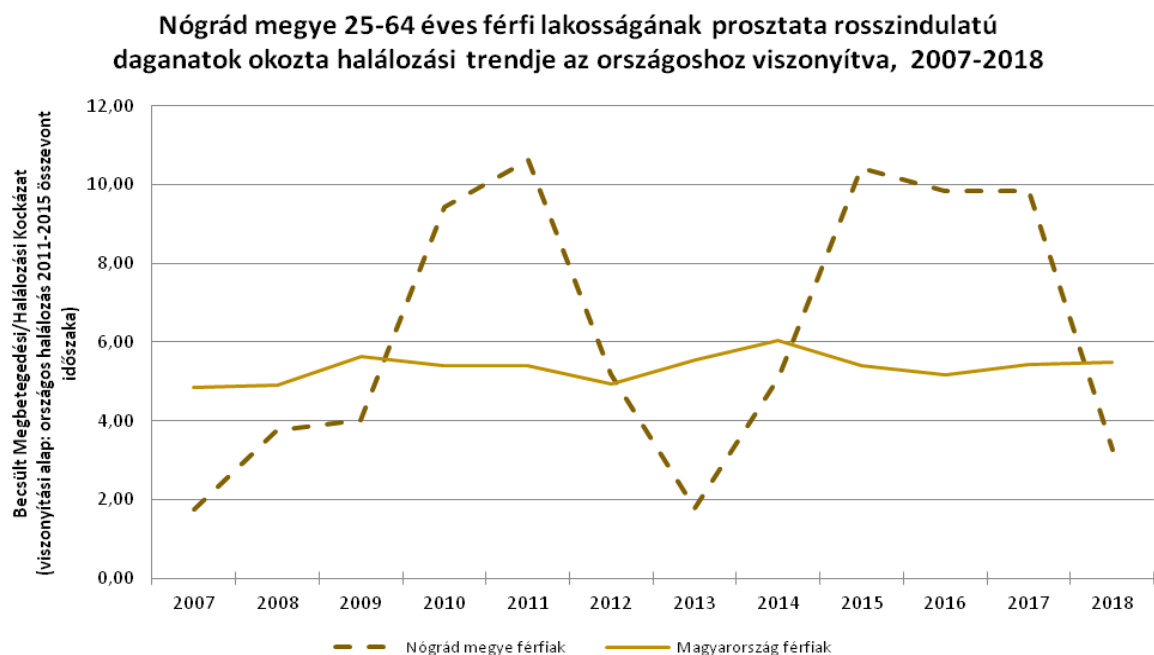
Halálozás: A 15-64 éves férfiak esetében az országostól 19%-kal kedvezőtlenebb halálozást láthatunk megyei szinten. Járásonként nagymértékű vagy statisztikailag is alátámasztható eltérés egy járás esetében sem látható.

56. ábra

Az időbeni változások vizsgálatakor igen nagy ingadozás látható, ami háttérben többek között a relatív alacsony esetszámok is lehetnek megyei szinten, de 2015-től folyamatosan és jelentősen meghaladja az országos trendet 2017-ig.

57. ábra

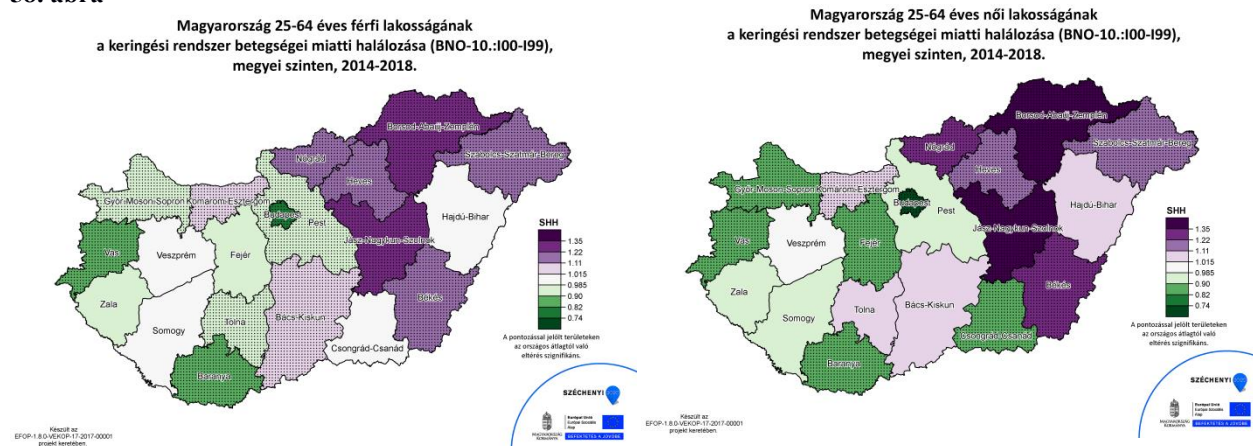

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

2. Keringési rendszer betegségei okozta halálozás

A keringési rendszer betegségei okozta standardizált halálozás a 15-64 éves korcsoportban, Nógrád megyében mind a nők, mind pedig a férfiak tekintetében magasabb, mint az országos alapján várható lenne, férfiaknál és nőknél is 20-20 %-kal szignifikánsan magasabb az országos átlagtól a halálozás.

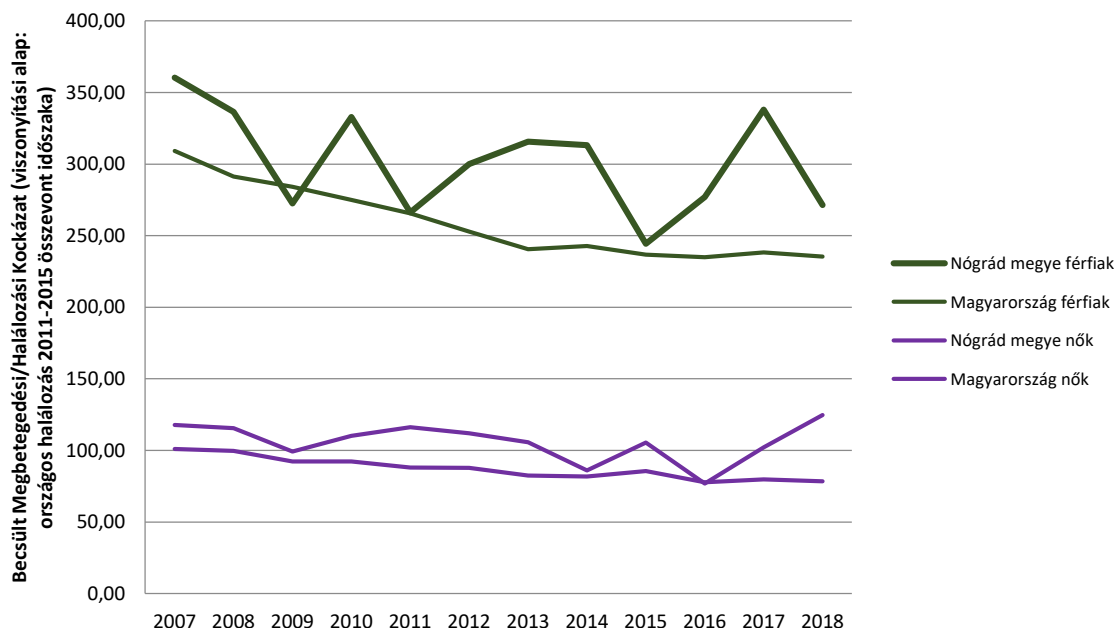
58. ábra

Férfiak esetében országosan kismértékű csökkenés látható, amit sajnos nagy ingadozással követ a megyei trend, nők esetében stagnálás látható, de a megyei érték folyamatosan az országos felett van.

59. ábra

A 25-64 éves lakosság keringési rendszer betegségei (BNO-10.:I00-I99) miatti standardizált halálózásának alakulása Nógrád megyében és Magyarországon, 2007-2018

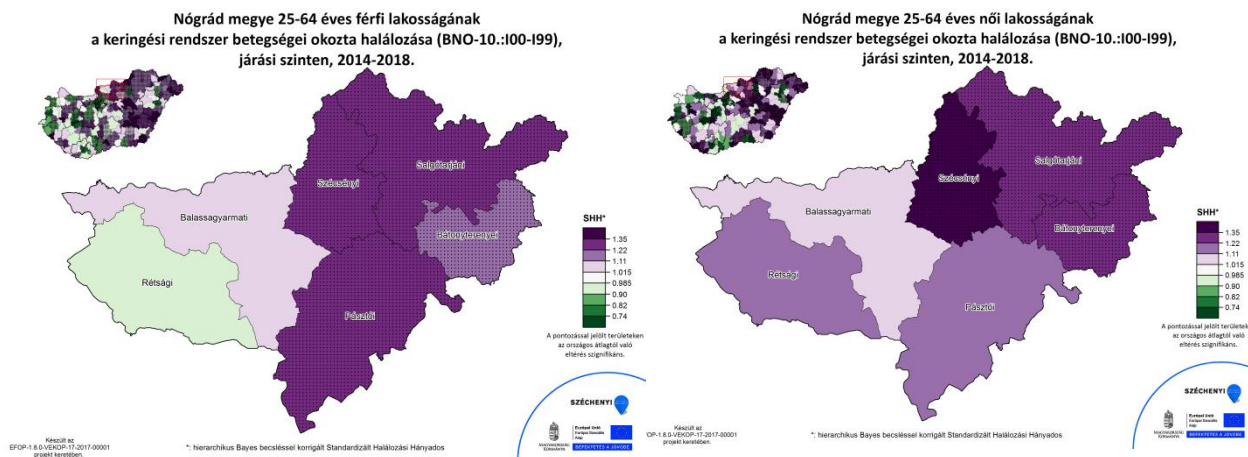

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Megyén belül nagy eltéréseket találunk, látható a megye nyugati felének kicsivel kedvezőbb helyzete főleg a férfiak esetében. A megye keleti és déli része viszont országoshoz képest nagymértékű többletet mutat mindkét nemnél.

60. ábra

Járás	Standardizált Halálózási Hányados (%) eltérése az országos átlagtól	
	Férfiak	Nők
Balassagyarmat	+7	+5
Bátonyterenye	+21*	+29*
Pásztó	+26*	+13
Rétság	-3	+13
Salgótarján	+31*	+22*
Szécsény	+29*	+52*

**A magyar átlagnál alacsonyabb vagy magasabb
Szignifikáns eltérés:***

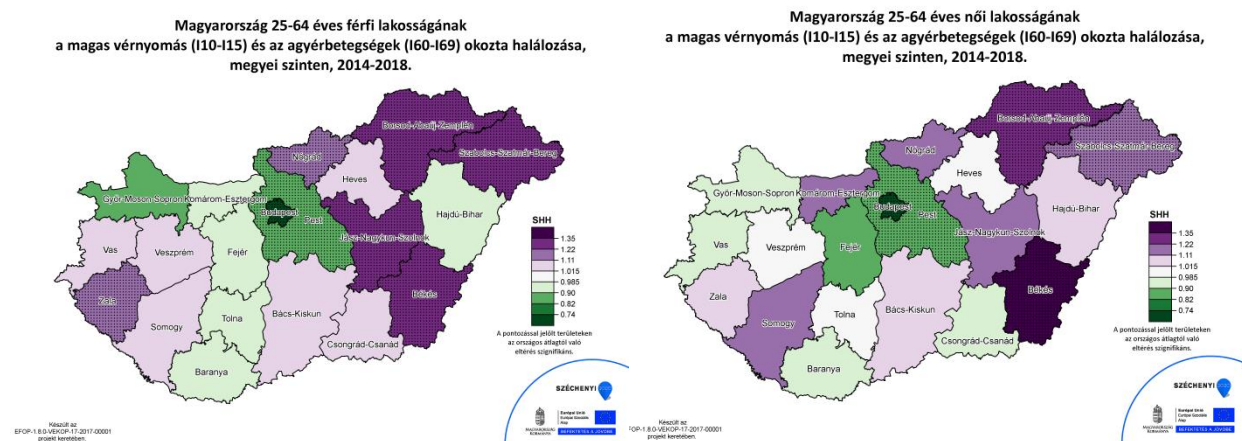
NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Magas vérnyomás

A magas vérnyomás betegség – orvosi nevén hipertónia – alattomosan kialakuló betegség, amely évekig tünet- és panaszmentesen zajlik. A hipertenzió az adott pillanatban mért magas vérnyomás latin neve, még nem jelent betegséget. A tartósan fennálló, kezeletlen magas vérnyomás azonban fokozatosan tönkreteszi a vérereket, súlyos szív- és agyi keringési zavarokat, veseelégtelenséget okozhat. Ezek a szövődmények gyakran halálos kimenetelűek, ezért kapta a betegség a **"néma gyilkos"** nevet.

A keringési betegségek közül kiemelve a magas vérnyomást és az ezzel szoros összefüggésben lévő agyérbetegségek okozta halálozást, mindkét nem halálozása magasabb az országostól. Férfiak esetén 13 %-kal szignifikánsan magasabb, nőknél 9%-kal kedvezőtlenebb, de ez statisztikailag nem alátámasztható.

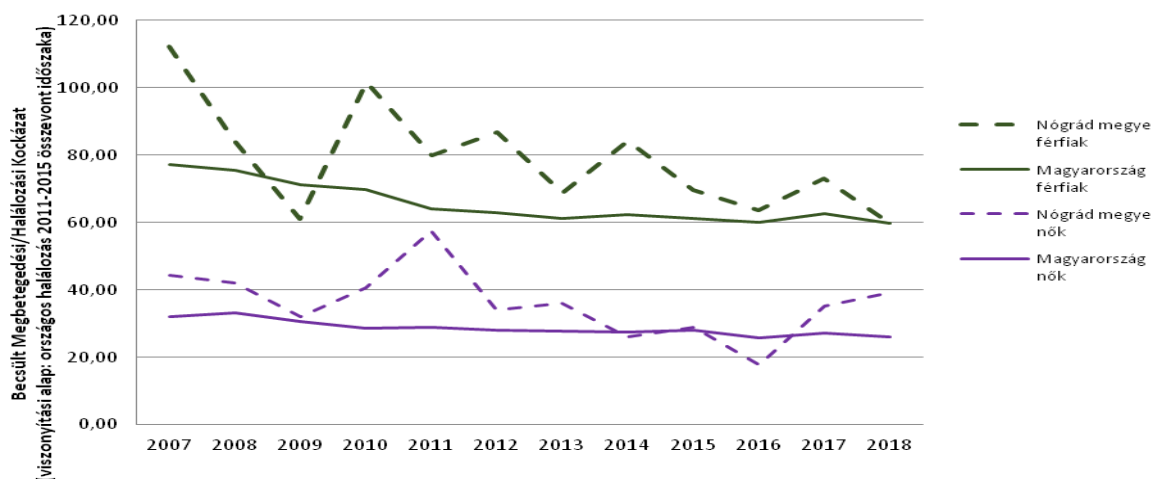
61. ábra

Az időbeni változásokat vizsgálva látható mindkét nem esetében 2009-ben csökkenés, amit ismételt emelkedés és nagy ingadozások követnek.

62. ábra

A 25-64 éves lakosság magas vérnyomás és az agyér betegségek (BNO-10.:I10-I15,I60-I69) miatti standardizált halálozásának alakulása Nógrád megyében és Magyarországon, 2007-2018

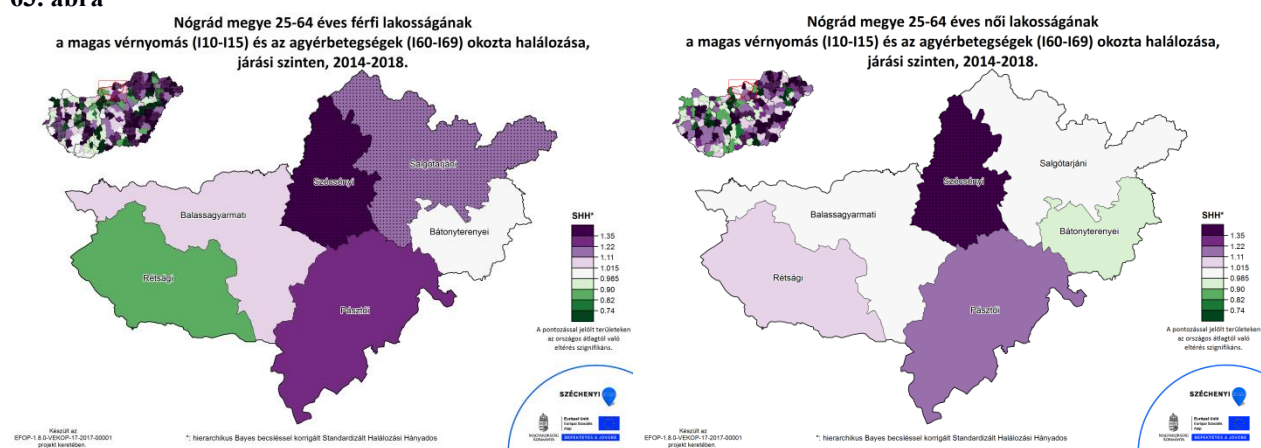

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Járásonként vizsgálva heterogén képet láthatunk, férfiaknál Rétság és Bátorterenye, nőknél pedig Balassagyarmat, Bátorterenye és Salgótarján járás mutat országos körüli vagy kedvezőbb képet, Szécsény járásban azonban mindkét nem esetén szignifikánsan magasabb a halálozás az országos átlagnál.

63. ábra

Járás	Standardizált Halálozási Hányados (%) eltérése az országos átlagtól	
	Férfiak	Nők
Balassagyarmat	+6	0
Bátorterenye	+1	-2
Pásztó	+23	+12
Rétság	-10	+9
Salgótarján	+21*	+1
Szécsény	+39*	+61*

A magyar átlagnál **alacsonyabb** vagy **magasabb**
Szignifikáns eltérés:*

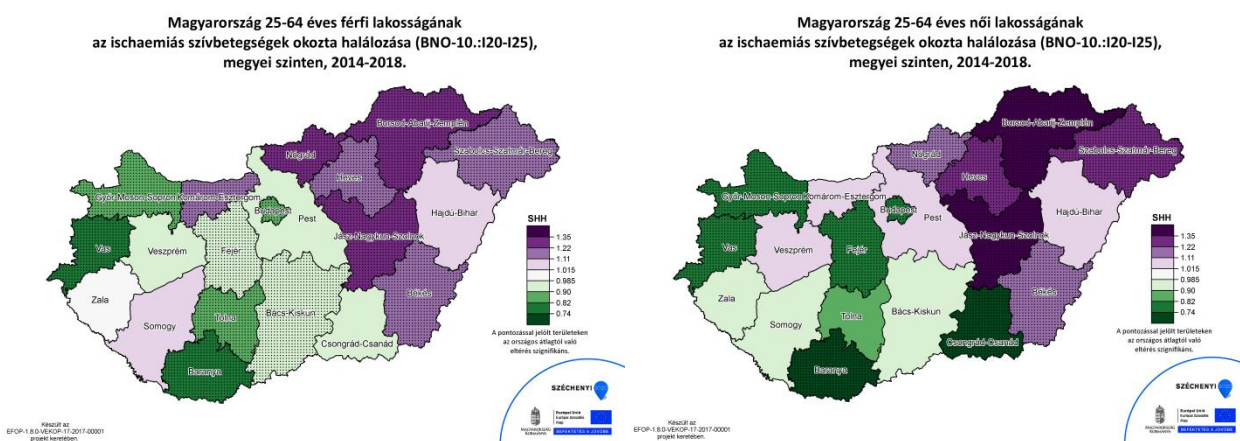

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Ischaemiás szívbetegségek

Az ischaemiás szívbetegségek okozta halálozás is hasonló, sajnálatos módon az országosnál magasabb halálozást mutat. A férfiak esetében 26%-kal, még a nőknél 17%-kal haladja meg szignifikánsan az országos alapján várható értéket.

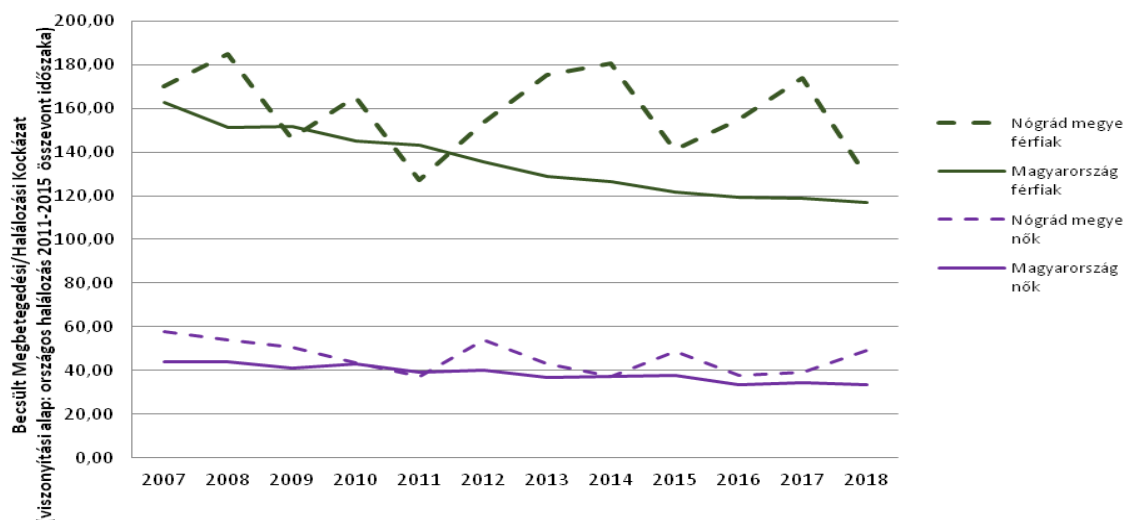
64. ábra

Férfiak esetében nagyobb ingadozás látható magasan az országos felett az időbeni változások vizsgálatánál, a nőknél közelebb van az országoshoz a megyei trend és ahhoz hasonlóan enyhe csökkenést mutat.

65. ábra

A 25-64 éves lakosság ischaemiás szívbetegségek (BNO-10.:I20-I25) miatti standardizált halálózásának alakulása Nógrád megyében és Magyarországon, 2007-2018

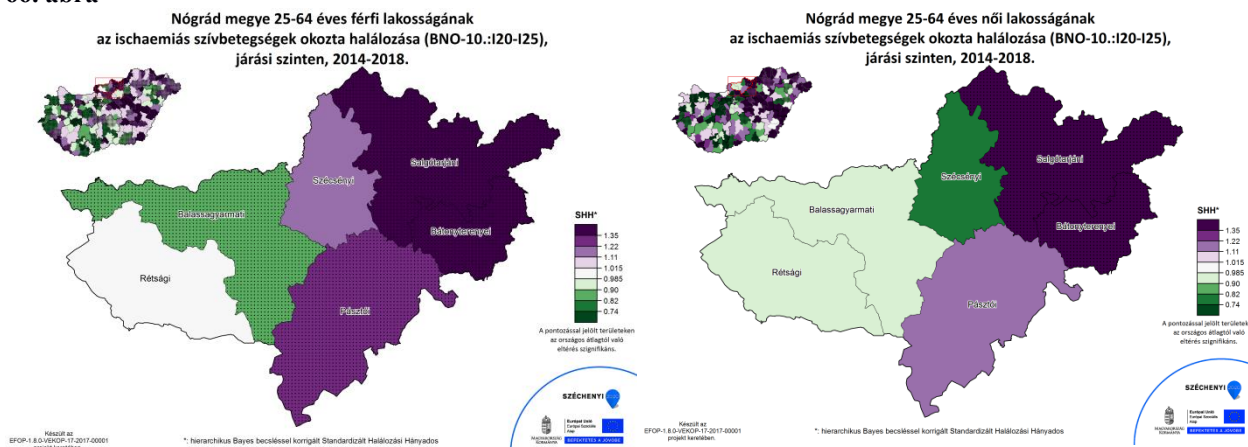

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

Járásonként nagy eltérés látható megyén belül. Férfiaknál Salgótarján, Pásztó és Bátorlyterenye járás is nagymértékben meghaladja az országos átlagot, Rétság esetén nincs jelentős eltérés, míg Balassagyarmat esetében szignifikánsan alacsonyabb (13%-kal) halálozás látható. Nőknél kiemelkedő Salgótarján és Bátorlyterenye járás szignifikáns többlete és Szécsény kedvező helyzete.

66. ábra

Járás	Standardizált Halálozási Hányados (%) eltérése az országos átlagtól	
	Férfiak	Nők
Balassagyarmat	-13*	-7
Bátorlyterenye	+45*	+41*
Pásztó	+30*	+17
Rétság	-1	-3
Salgótarján	+57*	+46*
Szécsény	+12	-19

A magyar átlagnál **alacsonyabb** vagy **magasabb**
Szignifikáns eltérés:*

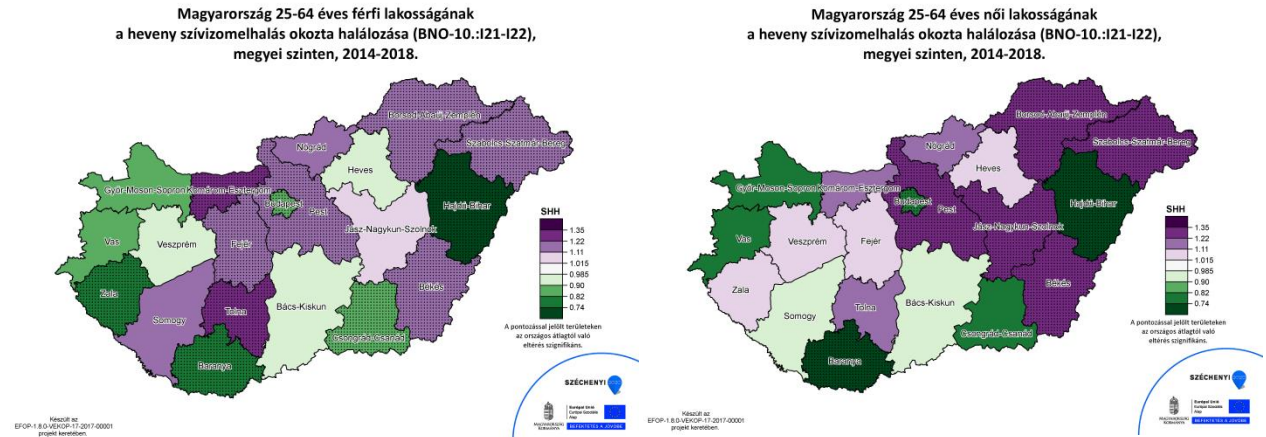
Heveny szívizomelhalás

Nógrád megye 25-64 éves lakosságának heveny szívizomelhalás okozta halálozása férfiak esetében 9%-kal, nők esetében 10%-kal haladja meg az országos átlagot, de az eltérések statisztikailag nem igazolhatók.

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

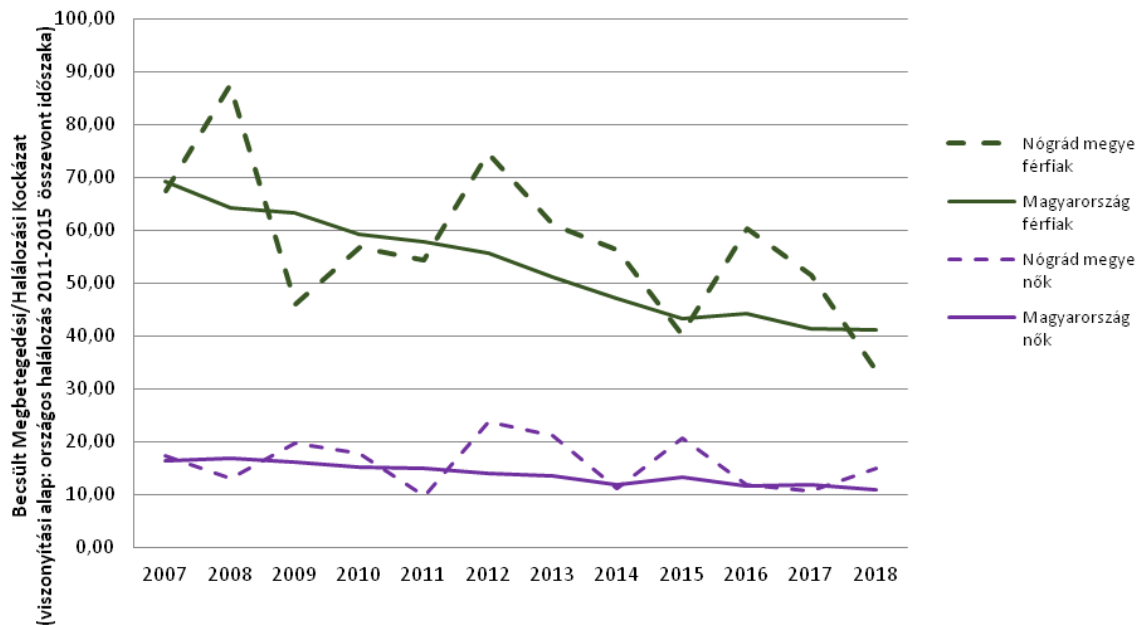
67. ábra

Ebben az esetben is látható a férfiaknál a keringési betegségek csoportjainál észlelt nagymértékű ingadozás, és a 2009 és 2015 években látható nem tartós csökkenés. Nők esetében itt is kisebb az eltérés az országos trendtől.

68. ábra

A 25-64 éves lakosság heveny szívizomelhalás (BNO-10.:I21-I22) miatti standardizált halálózásának alakulása Nógrád megyében és Magyarországon, 2007-2018

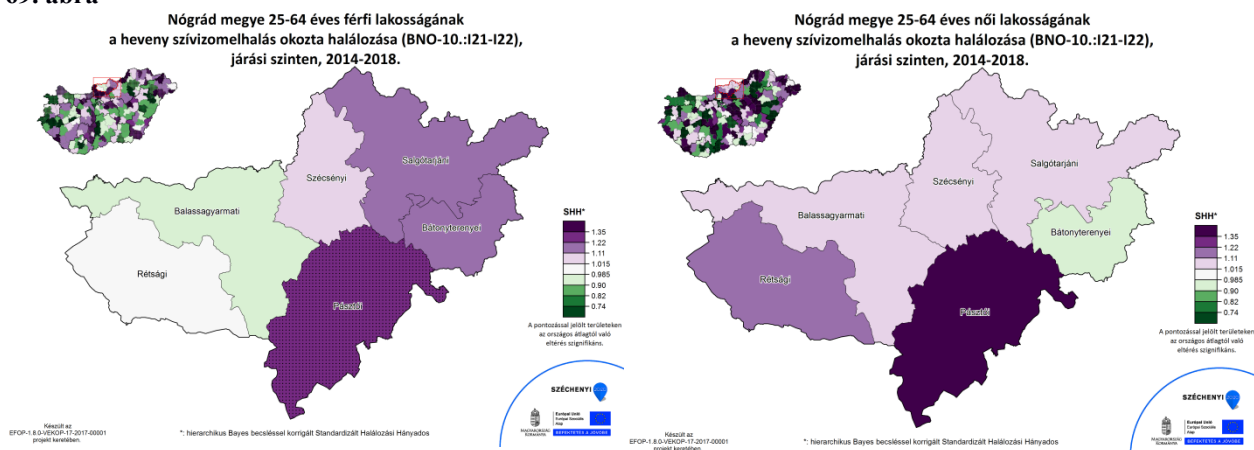

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

Járásonként vizsgálva a heveny szívizomelhalás esetében is nagy területi különbségeket láthatunk. Mindkét nem esetén kiemelendő Pásztó járás halálozási többlete.

69. ábra

Járás	Standardizált Halálozási Hányados (%) eltérése az országos átlagtól	
	Férfiak	Nők
Balassagyarmat	-6	+7
Bátonyterenye	+19	-6
Pásztó	+26*	+43
Rétság	0	+21
Salgótarján	+12	+4
Szécsény	+2	+2

A magyar átlagnál **alacsonyabb** vagy **magasabb**
Szignifikáns eltérés:*

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Akut kardiológiai ellátás

Nógrád megyében az invazív kardiológiai ellátást (szívkatóterezés) igénylő betegek ellátása és gyógyintézeti elhelyezése az érvényben lévő szabályozásnak megfelelően történik. A roham, esetkocsik által észlelt betegek szinte kivétel nélkül primeren a végleges ellátó helyekre kerülnek, sokszor helikopteres segítség igénybevételével.

A megyében minden mentőegység rendelkezik ún. transztelefonikus EKG (TTEKG) készülékkel. A megye valamennyi mentőegysége így közvetlenül tud EKG jeleket küldeni az invazív kardiológiai ellátást nyújtó, budapesti centrumokba. Így a beteg a helyszínről, a közbeeső kórházak mellőzésével, rövid időn belül jut ellátáshoz. Az elküldött jeleket sajnos gyakran nem tudják értékelni a centrumok azok zajosságai miatt, vagy nincs elérhető, értékelést végző személy, vagy a központ hívása sikertelen. A rohamkocsik és esetkocsik orvosai, mentőtisztjei gyakran közvetlenül telefonon hívják a centrumokat. A fogadó orvossal konzultálnak a beteg állapotáról, egyeztetik a terápiát. Az EKG készítésére legtöbb esetben mellkasi fájdalom hátterében álló kórkép diagnózisa, kisebb részben akut szívkoszorúér elzáródás tüneteinek észlelése miatt került sor, de TTEKG készül heveny szívelégtelenség, szívritmuszavar, eszméletvesztés esetén is. A jellegzetes EKG jel nélküli (ún. NSTEMI) esetek elhelyezése problémás, a centrumok legtöbbször csak laboreredmények birtokában fogadják a betegeket, ehhez előbb egy primeren ellátó kórházba kell szállítani, majd csak innen kerül tovább secunder szállítással szívkatóterezésre. Ez jelentős idővesztést okozhat az ellátásban.

Keringési megbetegedések elsődleges megelőzése – Táplálkozás-egészségügy, betegélelmezés és diétás étkeztetés

A betegségek 80 %-a a helytelen, egészségtelen táplálkozásra vezethető vissza. A magas vérnyomás, a szív-érrendszeri megbetegedések kialakulásának kockázata csökkenthető, ha kevesebb sót és cukrot fogyasztunk, növeljük a zöldség-gyümölcs, teljes kiőrlésű gabona fogyasztását. Ha a szárnyast és a halat részesítjük előnyben, kerüljük a bő zsírban sütést, az állati eredetű zsiradékokat, új konyhatechnológiai eljárásokkal készítjük ételleinket, sokat teszünk magunk és családunk egészségéért. A bölcsődés, óvodás és általános iskolás gyermekek a napi táplálék és energia bevitelük nagy részét az oktatási-nevelési intézményben kapják meg, közétkeztetés keretében. A népegészségügyi hatóság feladata a közétkeztetők ellenőrzése, részletes étlap és nyersanyag-kiszabot vizsgálat, számítással, esetenként laboratóriumi vizsgálattal is kiegészítve.

Az ellenőrzések a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásokról szóló 37/2014.(IV.30) EMMI rendeletnek (Rendelet) való megfelelésre irányultak, NutriComp programmal végzett tápanyagszámítással.

Kiemelt munkatervi célfeladat volt 2021-ben a megyei sajátosságok figyelembe vételével a speciális gyermekotthonokban élők egy egész napos étkezésének ellenőrzése és laboratóriumi vizsgálata. Egy egységben történt ellenőrzés, a 4-6 éves korosztály napi ötszöri étkezését vizsgálta a járási hivatal, ahol intézkedés vált szükségessé az alábbiak szerint.

A főzőkonyhán az alábbi, orvosolható hiányosságok kerültek megállapításra:

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

- energiatartalom 10 élelmezési nap során több napon nem volt megfelelő,
- sótartalom 10 élelmezési napból 9 napon meghaladta a Rendeletben előírt mennyiséget,
- több alapanyagnál nem a Rendelet által előírt egy adagra vonatkozó mennyiség biztosítása történt,
- több élelmiszer esetében a nyersanyagok nem a nyersanyagok csomagolásán, címkéjén vagy a terméket kísérő dokumentumon megadott jelölési adatuk szerinti pontos megnevezéssel kerültek feltüntetésre,
- az egy adag étel elkészítéséhez szükséges nyersanyagok mennyisége több esetben nem volt megfelelő,
- nem biztosították a 4 adag zöldséget 2 nap során,
- nem biztosították a Rendelet által egész napos étkeztetés esetében 10 élelmezési nap alatt összesen előírt 5 liter tejet vagy ennek megfelelő mennyiségű kalciumtartalmú tejterméket.

Laboratóriumi mintavétel történt az intézmény 1 napi ételsorából, a vizsgálat só- és energiatartalomra, valamint a nettó tömeg vizsgálatára irányult. A megmintázott ételsor megfelelt a Rendeleti előírásoknak, intézkedésre nem volt szükség.

A népegészségügyi termékadóról szóló törvény (NETA) alapján egy ellenőrzés történt büfékben, automatákban forgalmazott élelmiszerek esetében.

Vizsgált termékek száma: 8 db

Laboratóriumi vizsgálati mintavétel: 4 db

Kifogásolt termékek száma: 0 db

Intézkedések száma: 0 db

A vizsgált termékek a jogszabályi előírásoknak megfeleltek, így intézkedésre nem volt szükség.

További egységek vizsgálatára a járványügyi helyzet kapcsán adódó többletfeladatok ellátása miatt nem kerülhetett sor.

A járványhelyzetben is – az aktuális járványügyi korlátozásokkal összefüggő szabályok betartása mellett – részt vettünk iskolai egészségnapokon és szűrőprogramokon, ahol a tápláltsági állapot felmérése mellett előadásokkal is népszerűsítettük az egészséges táplálkozást, valamint dietetikusunk választ adott a résztvevők kérdéseire is.

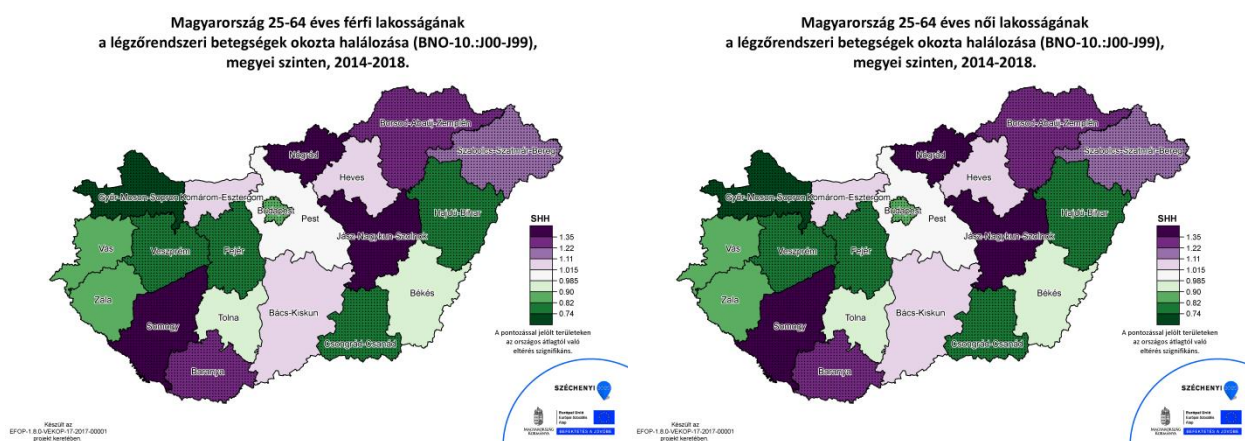

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

3. Légzőrendszer betegségei okozta halálozás

A légzőrendszer betegségei okozta halálozás Nógrád megye 25-64 éves lakosságánál a nők és a férfiak esetében is jelentősen meghaladja az országos átlagot. Férfiak esetében **50%**-kal, nők esetében pedig **56%**-kal szignifikánsan magasabb a halálozás az országostól.

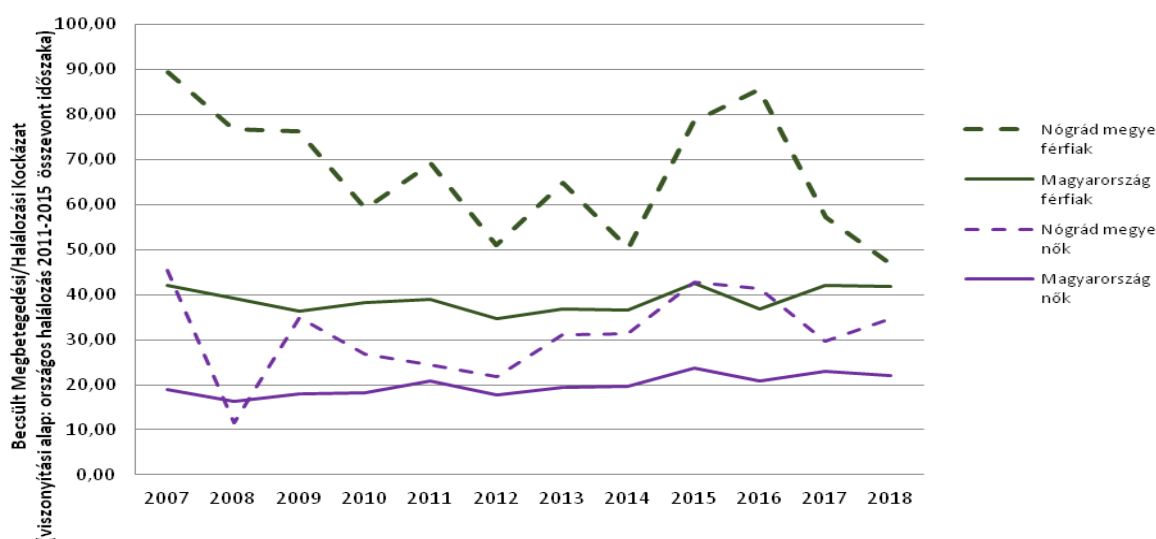
70. ábra

A légzőrendszer betegségei okozta halálozás időbeni trendjén férfiak esetében látható volt csökkenő tendencia, nagyobb kiugrásokkal, de 2014-től ismételen meredek az emelkedés amit 2017-ben ismét egy csökkenés követ, emellett jól látható az országostól való nagymértékű eltérés is. A nők halálozási trendje jobban követi az országosot, de látható, hogy folyamatosan felette van.

71. ábra

A 25-64 éves lakosság légzőrendszer betegségei (BNO-10.:J00-J99) miatti standardizált halálozásának alakulása Nógrád megyében és Magyarországon, 2007-2018

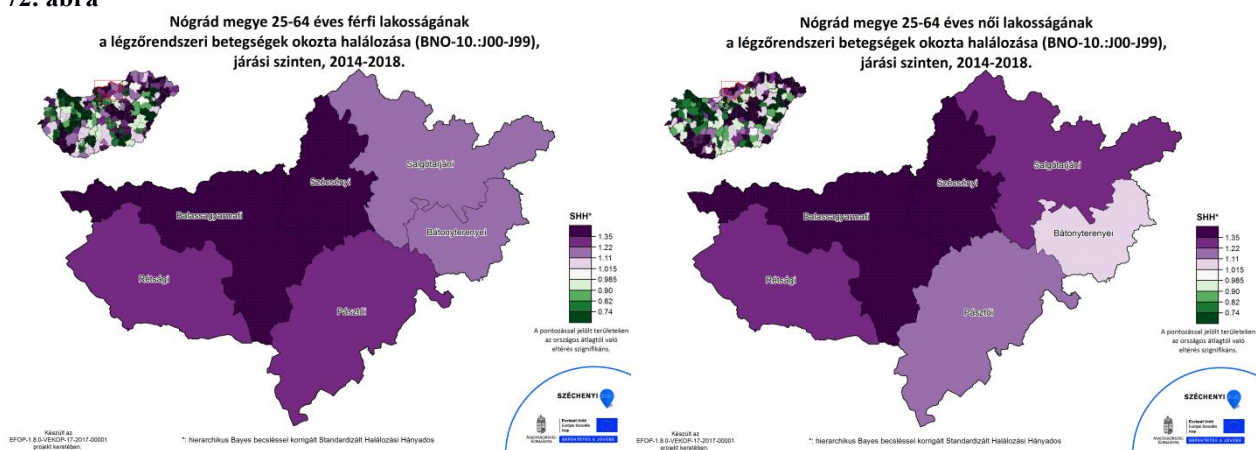
Járásonként minden járás az országos alapján várható érték felett van, mindkét nem esetében.

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Kiemelendő mindkét nemnél Szécsény járás ahol az országos alapján várható értéket 145 és 181%-kal meghaladó halálozás látható.

72. ábra

Járás	Standardizált Halálozási Hányados (%) eltérése az országos átlagtól	
	Férfiak	Nők
Balassagyarmat	+94*	+108*
Bátonyterenye	+14	+9
Pásztó	+23	+12
Rétság	+24	+27
Salgótarján	+16	+22
Szécsény	+145*	+181*

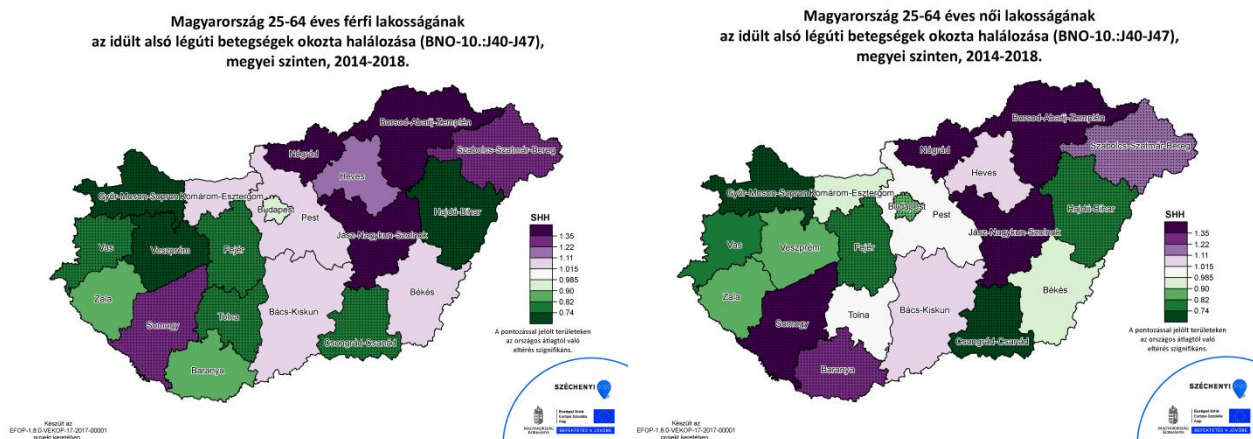
**A magyar átlagnál alacsonyabb vagy magasabb
Szignifikáns eltérés:***

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Amennyiben külön megnézzük a dohányzással bizonyítottan összefüggő, tehát elsődleges megelőzéssel **jól befolyásolható**, idült alsó légúti megbetegedéseket, aggasztó képet kapunk. Férfiak esetében 50%-os nőknél pedig 53%-os statisztikailag is igazolt többlet látható.

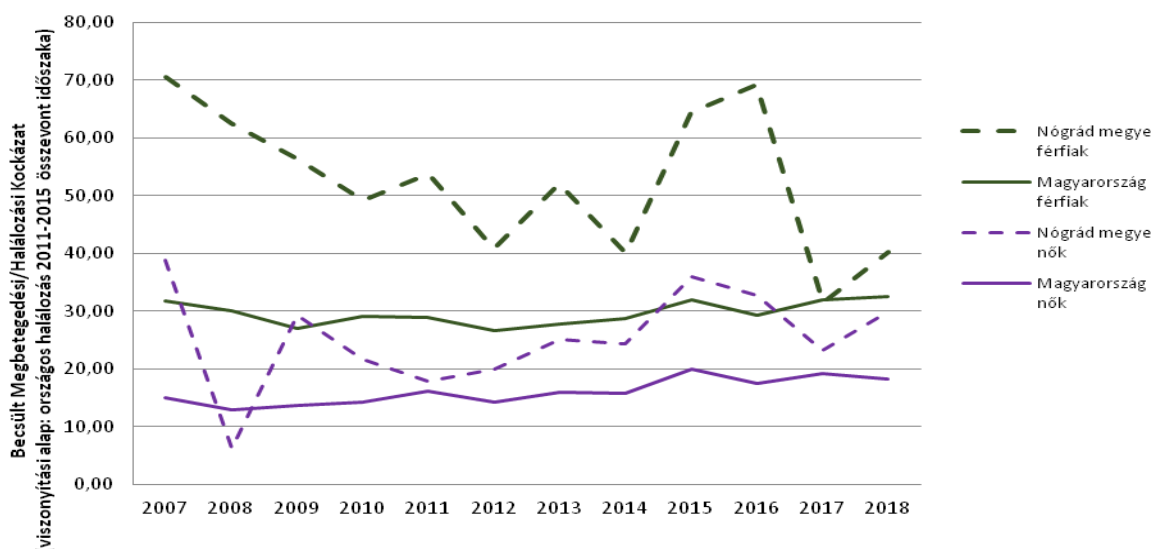
73. ábra

Az idült alsó légúti betegségek okozta halálózás időbeni trendje hasonló a légzőrendszer betegségei okozta halálózáshoz. Jól látszik megyénk férfi lakosságának nagymértékű eltérése az országostól, és a vizsgált években látható csökkenés ellenére sem érte el az országos szintet, sőt 2015-ben és 2016-ban is a 2007-hez hasonló kiugrás látható. Nőknél az érintett évek alatt nagyobb az ingadozás, és a 2011-ben látható országos átlaghoz való közelítés sem volt tartós.

74. ábra

A 25-64 éves lakosság krónikus alsó légúti megbetegedések (BNO-10.:J40-J47) miatti standardizált halálózásának alakulása Nógrád megyében és Magyarországon, 2007-2018

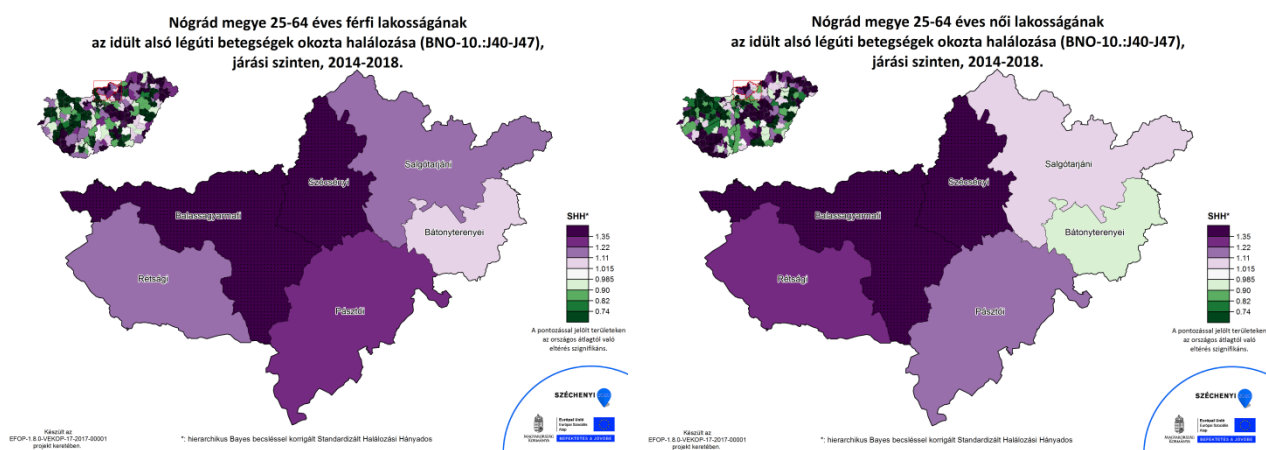

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

A járásoknál elemzésnél férfiak esetében minden járás meghaladja az országos átlagot. Nőknél Szécsény és Balassagyarmat járás nagymértékű halálozási többletet mutat az országoshoz képest, viszont Bátorterenyre járás kedvezőbb a várható értéktől.

75. ábra

Járas	Standardizált Halálozási Hányados (%) eltérése az országos átlagtól	
	Férfiak	Nők
Balassagyarmat	+95*	+124*
Bátorterenyre	+10	-6
Pásztó	+24	+12
Rétság	+20	+26
Salgótarján	+12	+7
Szécsény	+159*	+205*

A magyar átlagnál **alacsonyabb** vagy **magasabb**
Szignifikáns eltérés:*

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Légekőri allergének

A pollenterhelés folyamatos monitorozását az országos lefedettségű Aerobiológiai Hálózat csapdaállomásai biztosítják. A pollenmonitorozás 1992 óta folyamatosan működik a Nemzeti Népegészségügyi Központ (a továbbiakban: NNK) és jogelődjei koordinálásával. A szakmai irányításért az NNK Környezetegészségügyi Laboratóriumi Osztálya felelős. Nógrád megyében a mintavételt a Nógrád Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi Főosztály munkatársai végzik. A 2021. évben az Aerobiológiai Hálózat 20 állomásán folyt monitorozás.

A Nógrád megyei állomás Salgótarjánban a Szent Lázár Megyei Kórház főépületének tetején működik. Az épület közvetlen környékén földszintes, illetve 1-2 emeletes közintézmények, lakóházak és üzletek helyezkednek el. A belvárostól nyugatra és északra a Karancs-hegység, észak-keletre a Medves-hegység található, amelyek a hosszanti völgyben fekvő várost délről is határolják. Az uralkodó szélirány északi, észak-nyugati, de a völgyek miatt évszakonként változó. A tavaszi pollenösszetételt nagymértékben befolyásolja a várost övező hegységek természetes vegetációja. Az épület közvetlen környékén hárs, nyír, kőris és vadgesztenye, távolabb feketefenyő, fűz, tölgy, gyertyán és akác található.

A monitorozó állomáson 38 növény és 3 gomba légekőri pollen-, illetve spórakoncentrációjának folyamatos gyűjtése történik, minden év január végétől október végéig, az időjárás függvényében. Az elemzést és az értékelést az NNK Környezetegészségügyi Laboratóriumi Osztálya végzi. A szolgáltatott adatok összegzik a levegőben lévő összes pollent a város és 30-40 km-es körzete területéről, s ezzel hasznos információkat nyújtanak a virágzó növények allergiát okozó pollenmennyiségéről.

Salgótarján és környéke – NNK Környezetegészségügyi Laboratóriumi Osztálya által közzétett monitorozó állomások pollenadatai alapján – országos viszonylatban a kevésbé pollenszennyezett területek közé tartozik.

A pollenszezon kezdeti szakaszát elsősorban a megelőző téli és az aktuális hőmérséklet határozza meg. A tavasszal virágzó fáknak szükségük van a téli fagyra, ha ez elmarad, virágzásuk a magasabb hőmérséklet hatására hamarabb elindul.

A nyári időszakban legnagyobb jelentősége a parlagfűnek (Ambrosia) van, amelynek pollenje a legerősebb légekőri allergénnek számít.

A parlagfű szezon alakulásában is meghatározó az időjárás. Májusban és júniusban a parlagfű növekedéséhez csapadékra van szükség, a virágzás időszakában viszont a hosszú, esős időszak kimoshatja a levegőből a pollenszemeket, ezzel időlegesen csökkentve a pollenterhelést. A pollenszórás az eső után ismét felerősödik. A tartós szárazság magas hőmérséklettel párosulva a növényzet kiszáradásához és a pollenterhelés csökkenéséhez vezet.

A 2017-es évben a tavasz után a nyár is melegebb és kissé szárazabb volt a szokásosnál, a virágzási időszakban kevesebb csapadék hullott, ami kedvezett a nagyon magas pollenkoncentráció kialakulásának.

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

2018-as évben a parlagfű növekedését segítette a meleg és emellett igen csapadékos június. Júliusban is folytatódott a csapadékos idő, mindennaposak voltak a záporok, zivatarok, ugyanakkor az átvonuló frontokat nem követte jelentős lehülés. Miután elkezdődött a parlagfű virágzása, a pollenszórásnak kedvezett az egyenletesen meleg idő, a lokálisan jelentkező csapadék pedig nem vetette vissza nagy területen a pollenkoncentráció emelkedését.

2019-es év tavaszán a hőmérséklet a sokéves átlag felett alakult. Az előző évek csapadékmennyiségét figyelembe véve a tavasz első két hónapjában kevés csapadék hullott. A meleg tavasz után, a nyári nagyon meleg időjárás és a nem túl sok csapadék kedvezett a nagyon magas pollenkoncentráció kialakulásának. A parlagfű pollenszórása júliustól meredeken emelkedett, majd a csúcsot augusztus közepe és szeptember közepe között érte el, amely így a sokéves átlag felett alakult. A téli hónapok is az átlaghoz képest enyhék és szárazak voltak.

2020-as évben a korábbi éveket figyelembe véve, nyár eleje hűvösebben alakult, tartós hóhullám a nyár további részében nem volt. A legmagasabb hőmérséklet 30°C körül alakult. Az átlagnál több csapadék esett, ami kedvezett a nagyon magas pollenkoncentráció kialakulásának. A parlagfűnek augusztus elejétől szeptember végéig magas volt a pollenkoncentrációja.

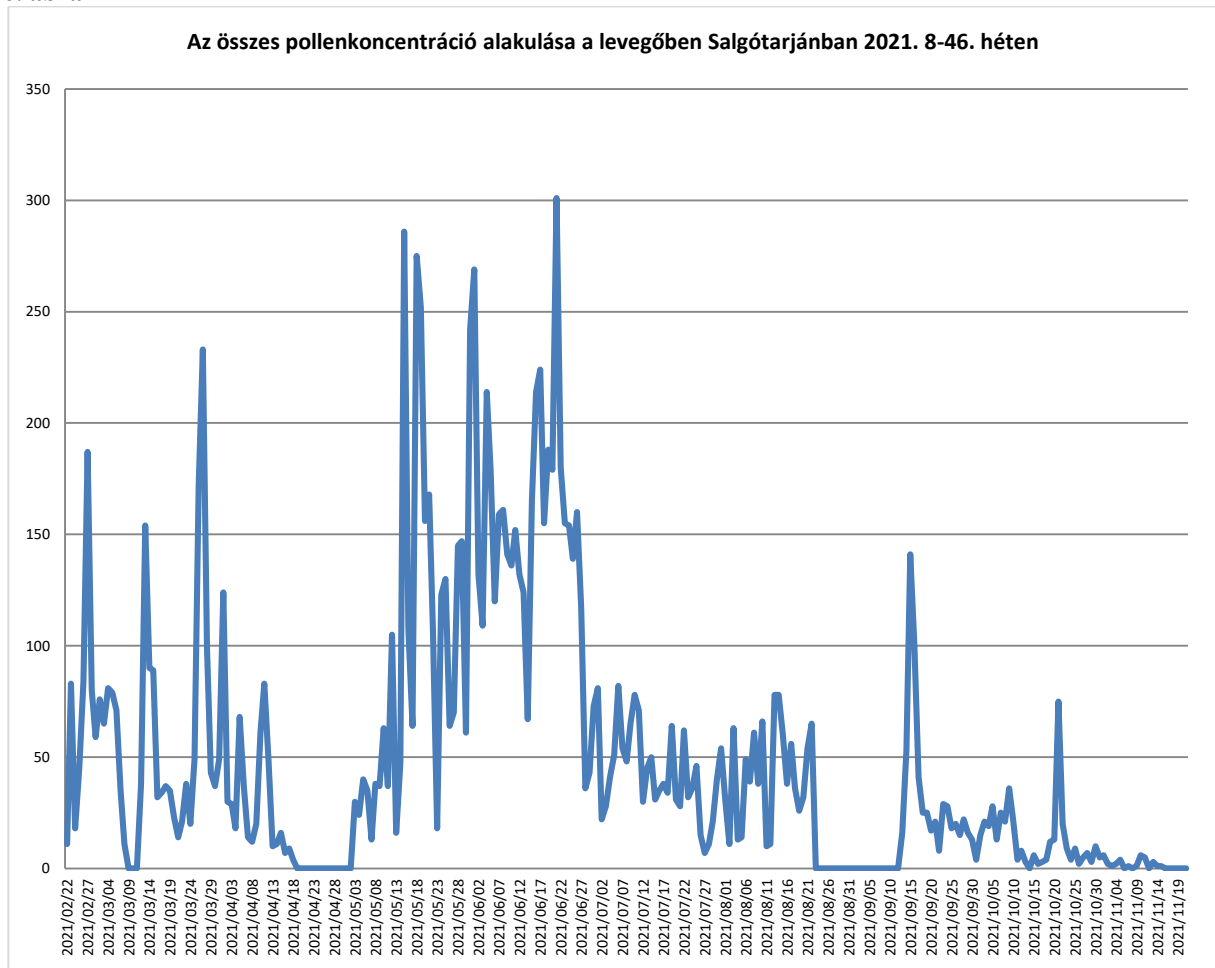
A 2021. év elején enyhe volt az időjárás ebben két markáns hidegfront hozott változást, de ezek nem tartottak sokáig. Az évszak legalacsonyabb hőmérsékletét február 13-án, Zabaron mérték (-25,8 °C). Az éves csapadékmennyiség országos átlagban csaknem 20 százalékkal maradt el a szokásostól, kevéssel 500 milliméter felett alakult.

Salgótarjánban 2021. február 19-én (07. hét) helyeztük üzembe a pollencsapdát. A mogyoró, illetve az éger pollenkoncentrációja már a 8. héten magas szintet ért el. A tiszafafélék pollenkoncentrációja a 8. héten érte el a közepes szintet, amelyet már érzékelnek azok, akik az adott növény pollenjével szemben különösen érzékenyek. A fenyőféléknél május közepétől július végéig nagyon magas, a csalánféléknél június eleje és augusztus vége között nagyon magas, a gombáknál június vége, illetve november vége közötti időben szintén nagyon magas volt a pollenkoncentráció. A parlagfű pollenkoncentrációja augusztus eleje és november eleje között magas, illetve nagyon magas tartományban mozgott.

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

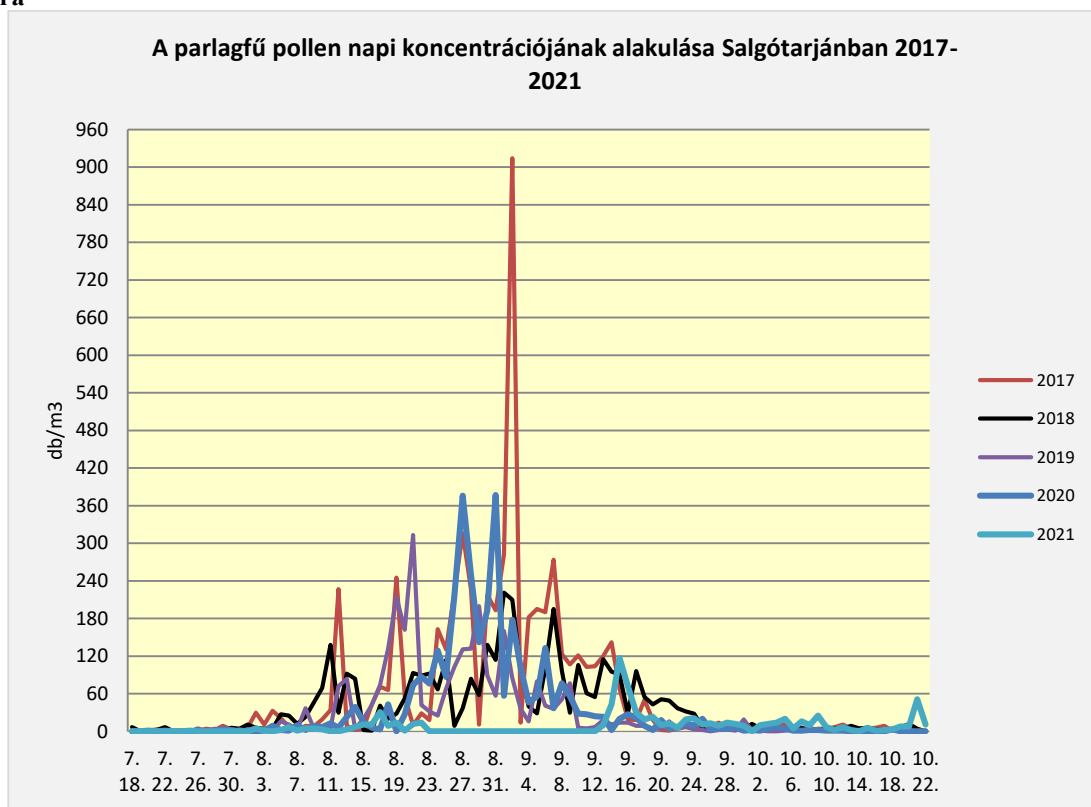
76. ábra

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

77. ábra

2021-ben a 16.-17. és a 34.-35.-36. hétről csapdahiba miatt sajnos nem rendelkezünk adatokkal.

2021-ben a rendelkezésre álló adatok alapján a 37. héten volt a legmagasabb a parlagfű pollenkoncentrációja Salgótarjánban.

	szezon kezdete	szezon vége	legmagasabb napi koncentráció
2017	augusztus eleje (31. hét)	október közepe (41. hét)	szeptember 02. (35. hét)
2018	augusztus eleje (31. hét)	szeptember vége (39. hét)	szeptember 01. (35. hét)
2019	augusztus eleje (32. hét)	szeptember vége (39. hét)	augusztus 21. (34. hét)
2020	augusztus közepe (33. hét)	szeptember vége (39. hét)	augusztus 31. (36. hét)
2021	augusztus közepe (32. hét)	október közepe (42. hét)	szeptember 15. (37. hét)

A parlagfű szezon az allergiások szempontjából akkor indul, amikor a napi koncentráció értéke eléri, illetve meghaladja a tüneteket okozó szintet. 2017-ben az első különösen érzékeny allergiásoknál tüneteket okozó (10 db pollenszem/m³ feletti koncentráció) napot Salgótarjánban augusztus 02-án regisztrálták. Ehhez képest 2018-ban 1 nappal korábban, míg 2019-ben 3, 2020-ban 9, 2021-ben pedig 13 nappal később detektálták az első tüneteket okozó napot.

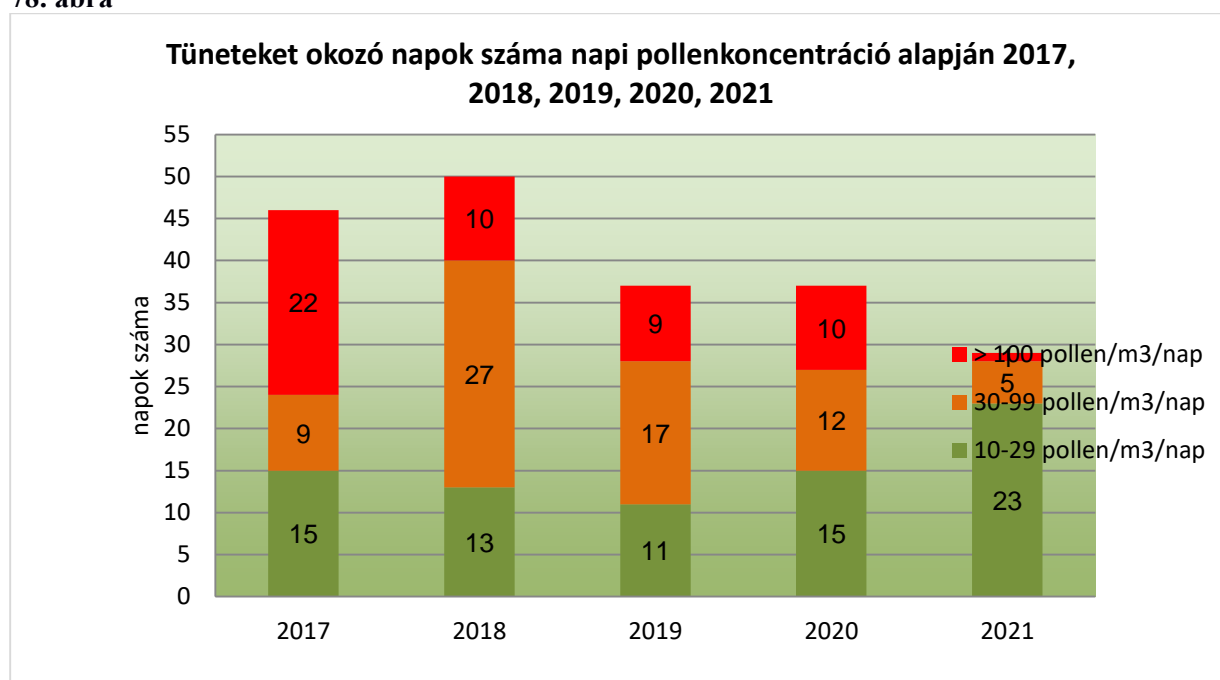

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

	első tüneteket okozó nap	utolsó tüneteket okozó nap
különösen érzékeny allergiásoknál napi pollenkoncentráció alapján		
2017	augusztus 02. (31. hét)	október 12. (41. hét)
2018	augusztus 01. (31. hét)	szeptember 24. (39. hét)
2019	augusztus 05. (32. hét)	szeptember 30. (40. hét)
2020	augusztus 11. (33. hét)	szeptember 25. (39. hét)
2021	augusztus 15. (32. hét)	október 15. (42. hét)

Az allergiások szempontjából fontos egy szezonnál az, hogy a pollenterhelés hogyan oszlik meg. Kisebb időszakra korlátozódik, de nagyon magas értékekkel, vagy kissé alacsonyabb napi koncentrációkat mérnek, viszont hosszabb ideig elhúzódik a tüneteket okozó időszak. Erről tájékoztat a különböző kategóriákba tartozó napi koncentráció értékekkel rendelkező napok száma.

78. ábra

Tüneteket okozó napok számának alakulása 2017—2021. években

A parlagfű pollenre különösen érzékeny allergiásoknál 10 db pollenszem/m³ feletti közepes, az érzékenyeknél 30 db pollenszem/m³ feletti magas napi koncentráció esetén már jelentkeznek a tünetek, 100 db pollenszem/m³ feletti nagyon magas napi koncentráció esetén pedig már minden parlagfűre érzékeny allergiásnál erős tünetek jelentkeznek.

Az allergiások szempontjából az ősz és a tél sem mindig tünetmentes időszak, hiszen fagymentes, enyhébb időszakokban az allergén gombák – főleg az *Alternaria*, *Cladosporium* – koncentrációja időnként megemelkedhet és elérheti a tüneteket okozó szintet is. A fűtési szezonban pedig a beltéri allergén terhelés révén gyakoribbá válhatnak a penészgomba és a poratka által kiváltott allergiás megbetegedések.

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Levegőminőség

Nógrád megye területén kül- és/vagy beltéri levegőminőséget érintő jelentősebb közegészségügyi probléma az elmúlt évben nem merült fel.

Kültéri levegőminőség analizálására szolgáló automata mérőberendezés megyénkben kizárólag Salgótarján Megyei Jogú Városban került telepítésre (Vasvári Pál utca), amelynek üzemeltetését a Pest Megyei Kormányhivatal végzi. A mérőállomáson jogszabályban meghatározott kiemelt jelentőségű légszennyező anyagok (SO₂, NO, NO₂, NO_x, CO, O₃, PM₁₀) mérése történik. Az önkormányzat intézkedéseit megalapozó mintavételeket és vizsgálatokat, majd az eredmények ellenőrzését, rendszeres értékelését az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat (OLM) végzi, majd honlapján közzéteszi.

2021-ben Nógrád megyében nem került sor szmogriadó tájékoztatási, illetve riasztási fokozatának elrendelésére.

A szmogriadót akkor kell elrendelni, ha a helyi mérőállomáson mért légszennyező anyag(ok) koncentrációjának 3 egymást követő 1 órás átlaga, illetve a szálló por (PM₁₀) esetében 2 egymást követő 24 órás (naptári napra vonatkozó) átlaga eléri a határérték rendeletben rögzített tájékoztatási vagy riasztási küszöbértéket és teljesülnek a határérték rendelet további feltételei.

A szmogriadót Salgótarján Megyei Jogú Város polgármestere rendelheti el a mérési eredmények függvényében.

A szmogriadó kihirdetésével kapcsolatos tájékoztatásában Salgótarján Megyei Jogú Város szmogriadó tervéről szóló 51/2009. (XI.24.) Önkormányzati rendeletében előírtak alapján javasolhatja, hogy a szabadban történő tartózkodást a lehetőségekhez képest mérsékeljék, a gyerekek, a légúti és keringési betegségben szenvedők, csecsemők, gyermekek és időskorúak csak annyi időt töltsenek a szabadban, amennyit feltétlenül szükséges. A szmoghelyzet további romlásának megelőzése érdekében felkérést adott ki a lakossági és az üzemi légszennyezők önkéntes, önkorlátozó intézkedéseire, ezen belül a szilárd- és olajtüzelésű berendezések használatának a csökkentésére, a gépjárművek indokolatlan alapjárati üzemeltetésének lehetőség szerinti mérséklésére. Továbbá a porképző anyagok szállítására vonatkozó előírások betartására, a gépjárműhasználat mérséklésére, lehetőség szerinti szüneteltetésére, a közösségi közlekedés igénybevételének előnyben részesítésére, az építési, bontási a halasztást nem tűrő állékonyságot életet és egészséget, a köz- és vagyonsbiztonságot veszélyeztető helyzetek megszüntetése kivételével munkák lehetőség szerinti szüneteltetésére hívhatja fel a figyelmet.

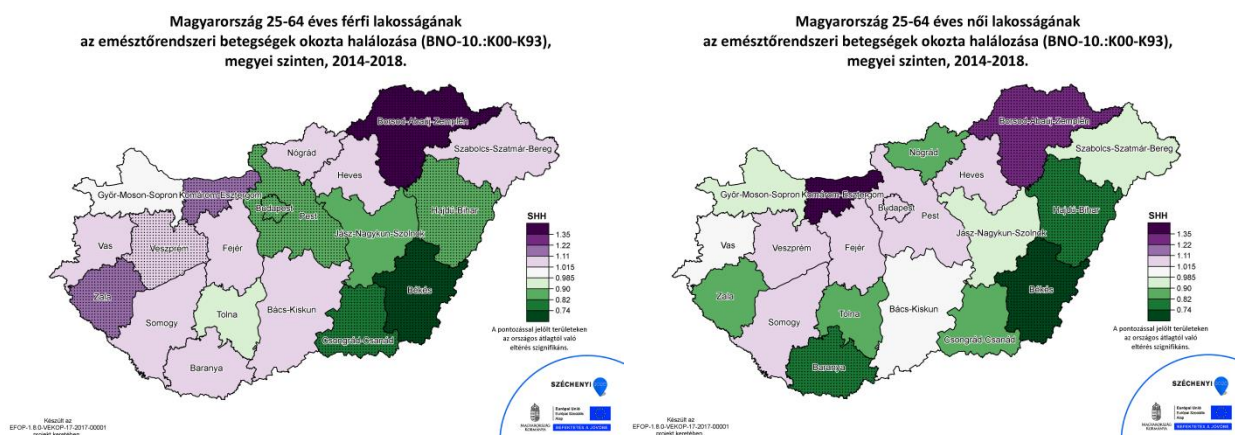

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

4. Emésztőrendszer betegségei okozta halálozás

Az emésztőrendszer betegségei okozta halálozás Nógrád megyében a 25-64 éves férfiak esetében 2%-kal nem szignifikánsan magasabb az országos alapján várhatótól, még nők esetén 11%-kal kedvezőbb értéket kapunk.

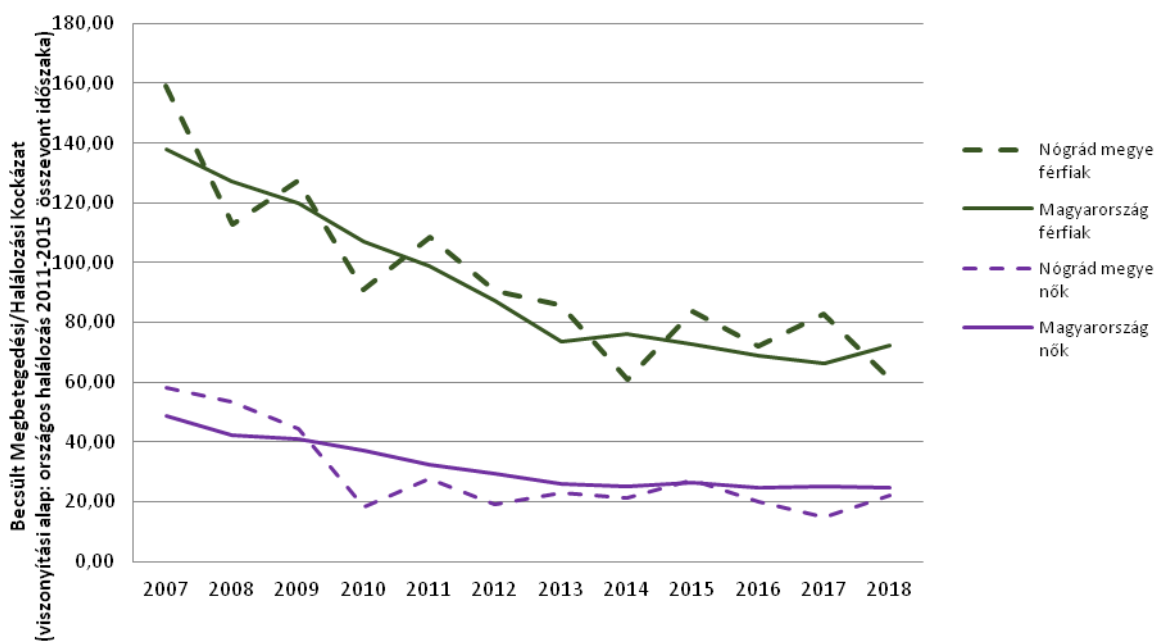
79. ábra

Mindkét nem esetében az országoshoz hasonló csökkenő tendencia látható a vizsgált években, a férfiaknál nagyobb ingadozásokkal.

80. ábra

A 25-64 éves lakosság emésztőrendszer betegségei (BNO-10.:K00-K93) miatti standardizált halálózásának alakulása Nógrád megyében és Magyarországon, 2007-2018

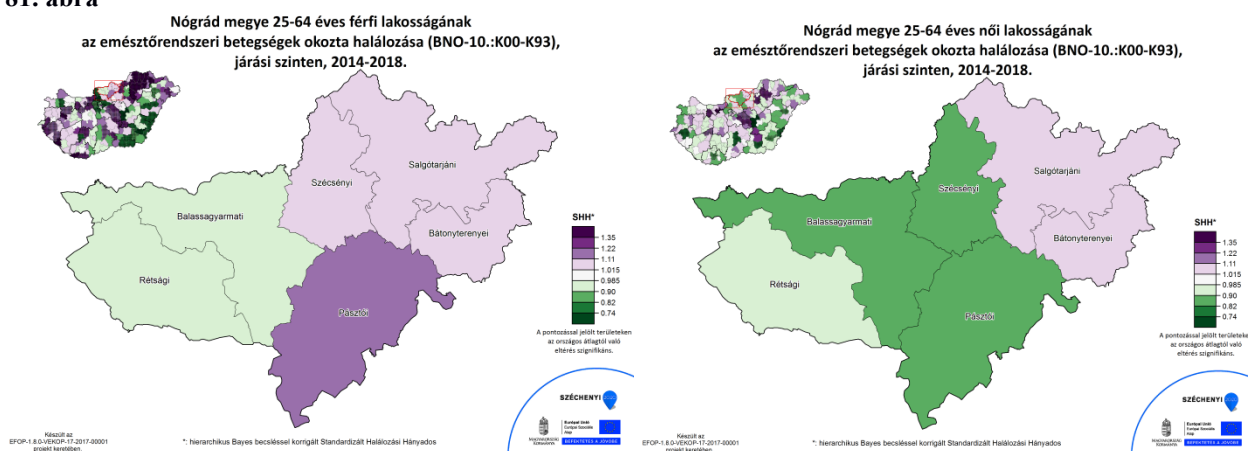

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

Járásonként látható, hogy férfiak esetében Balassagyarmat és Rétság járás kedvező irányú eltérése mellett a országgal megegyező, vagy annál kedvezőtlenebb halálozás látható, ami Pásztó járásban a legmagasabb.

Nőknél ennél jobb a helyzet, hiszen Bátonyterenye és Salgótarján járás kivételével négy járás esetén kedvezőbb a halálozás az országos alapján várható értéktől. De az eltérések egyik esetben sem igazolhatóak statisztikailag.

81. ábra

Járas	Standardizált Halálózási Hányados (%) eltérése az országos átlagtól	
	Férfiak	Nők
Balassagyarmat	-8	-10
Bátonyterenye	+7	+5
Pásztó	+13	-13
Rétság	-9	-6
Salgótarján	+7	+7
Szécsény	+3	-11

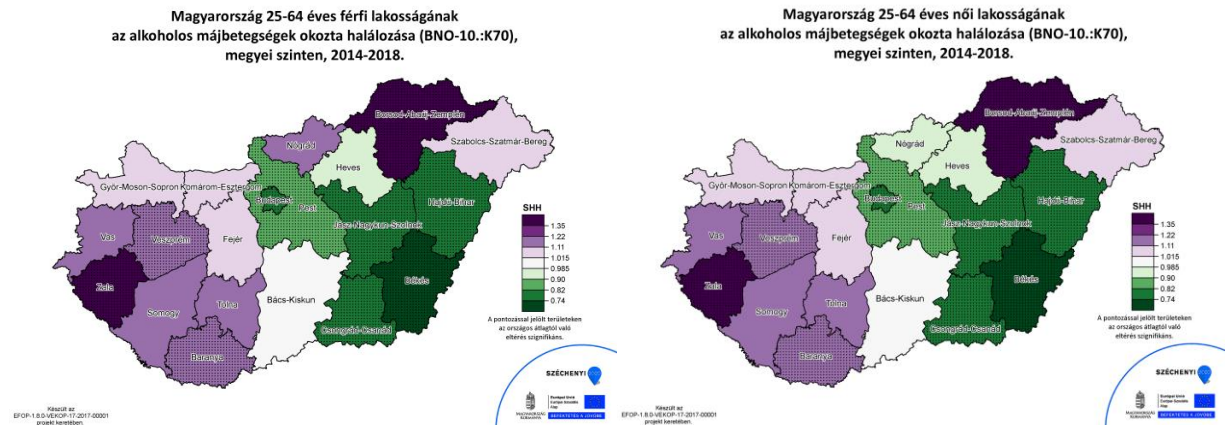
A magyar átlagnál **alacsonyabb** vagy **magasabb**
Szignifikáns eltérés:*

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

Az emésztőrendszer betegségeiből az alkoholos májbetegségeket kiemelve látható, hogy Nógrád megye 25-64 éves női lakosságának alkoholos májbetegség okozta halálozása az országos átlag alatt van 18%-kal, még a férfiak esetében többlet látható, 13%, de ez az eltérés nem szignifikáns.

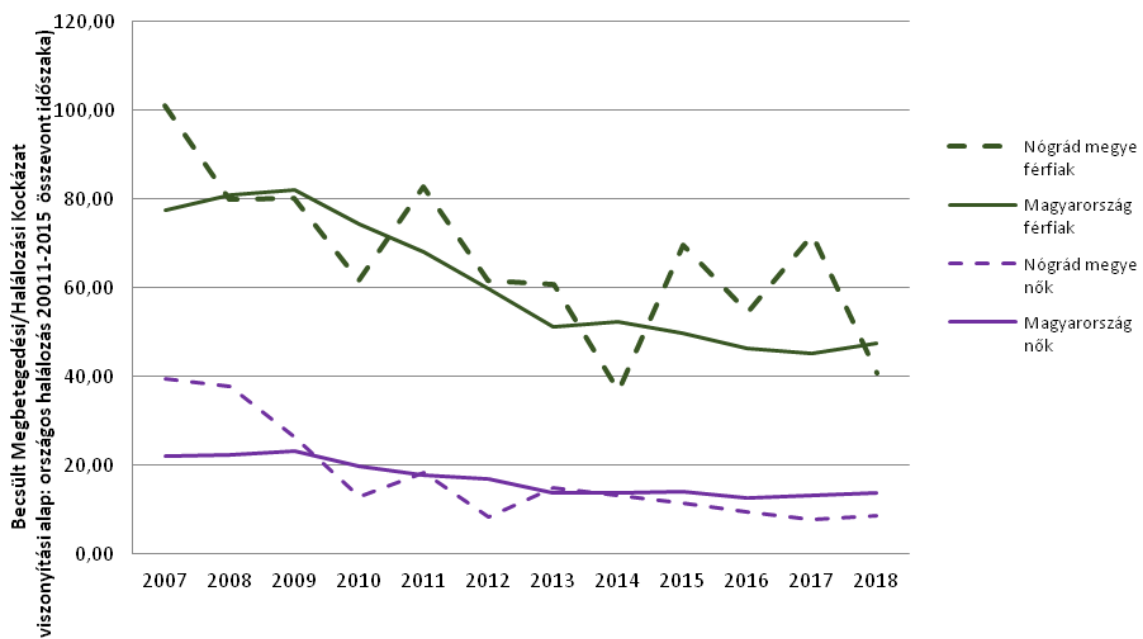
82. ábra

Mindkét nem esetében az időbeni alakulást megnézve az országoshoz hasonló, nagyobb ingadozós, de összességében csökkenő trend látható 2014-ig, majd férfiaknál ismételt emelkedik.

83. ábra

A 25-64 éves lakosság alkoholos májzsugor (BNO-10.:K70) miatti standardizált halálozásának alakulása Nógrád megyében és Magyarországon, 2007-2018

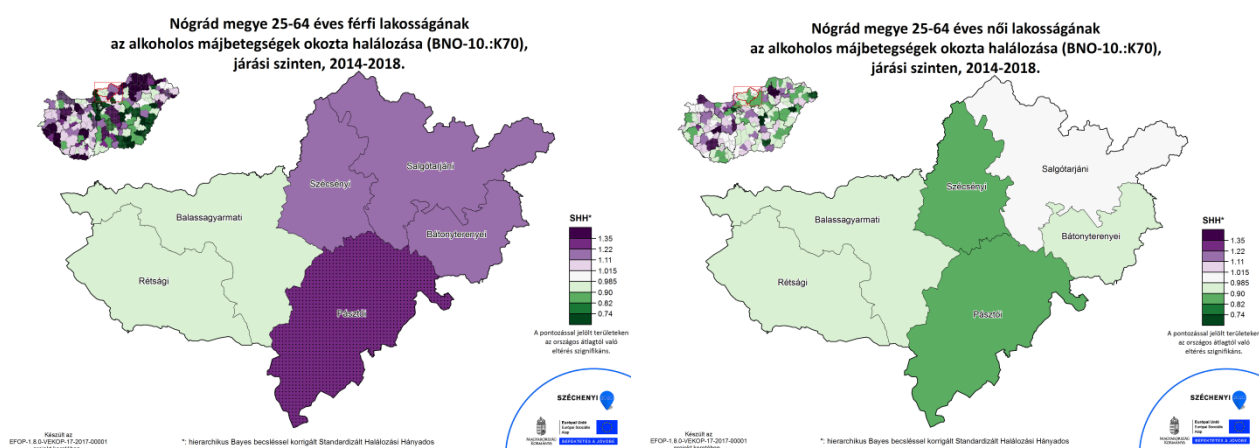

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

A megyei viszonylag kedvező helyzet mögött változatos járási helyzetet láthatunk a férfiak esetében.

Férfiak esetében négy járás kedvezőtlenebb (Salgótarján, Szécsény, Pásztó és Bátorterenye járás szignifikánsan), két járás pedig kedvezőbb az átlagtól. Nők esetében minden járás átlag körüli vagy pedig kedvezőbb annál.

84. ábra

Járás	Standardizált Halálozási Hányados (%) eltérése az országos átlagtól	
	Férfiak	Nők
Balassagyarmat	-7	-8
Bátorterenye	+18	-2
Pásztó	+26*	-13
Rétság	-3	-4
Salgótarján	+16	0
Szécsény	+18	-15

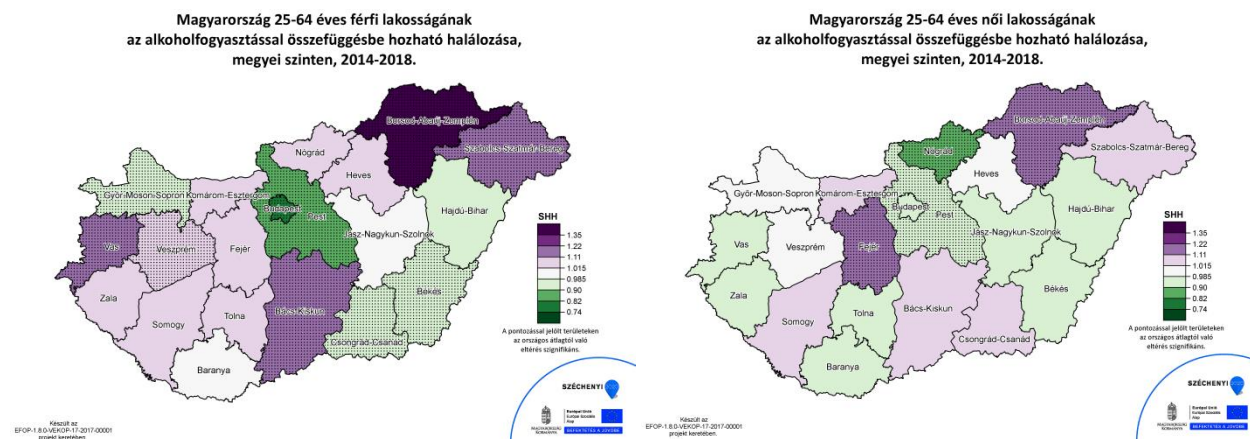
**A magyar átlagnál alacsonyabb vagy magasabb
Szignifikáns eltérés:***

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Szintén hasonló képet kapunk az alkoholfogyasztással összefüggésbe hozható összes megbetegedés halálzási adatainak vizsgálatánál. A férfiak esetében nem szignifikáns kismértékű többlet, nők esetén pedig 11%-kal kedvezőbb érték látható az országosnál.

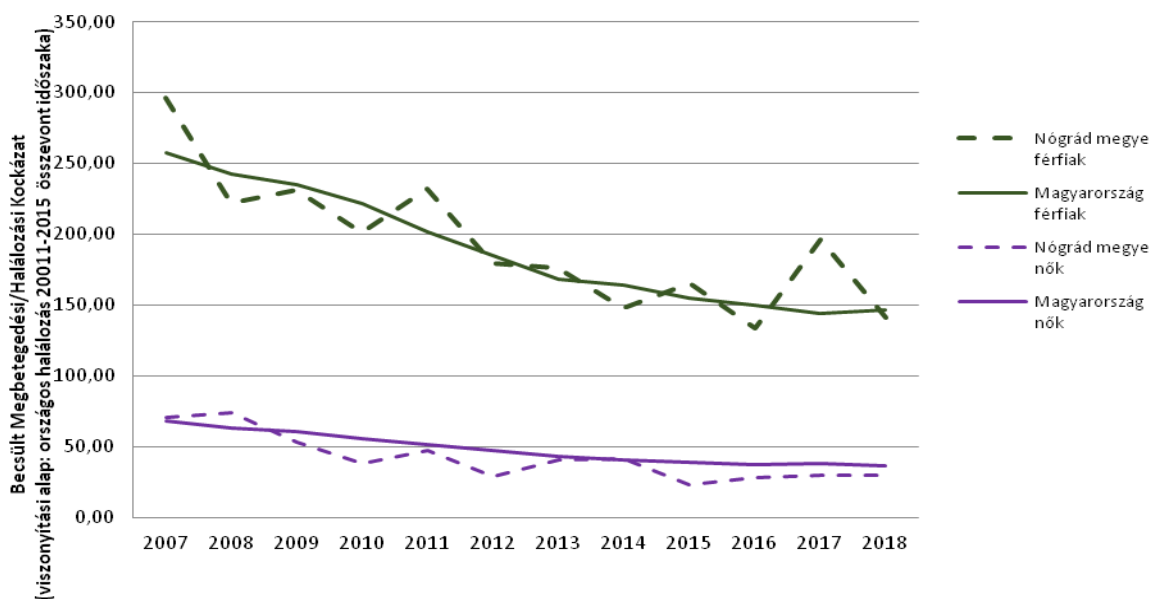
85. ábra

Az időbeni trend vizsgálatokor megyénkben nagyobb ingadozás látható, de követi az országos csökkenő trendet.

86. ábra

A 25-64 éves lakosság alkoholfogyasztással összefüggésbe hozható standardizált halálzási adatainak alakulása Nógrád megyében és Magyarországon, 2007-2018

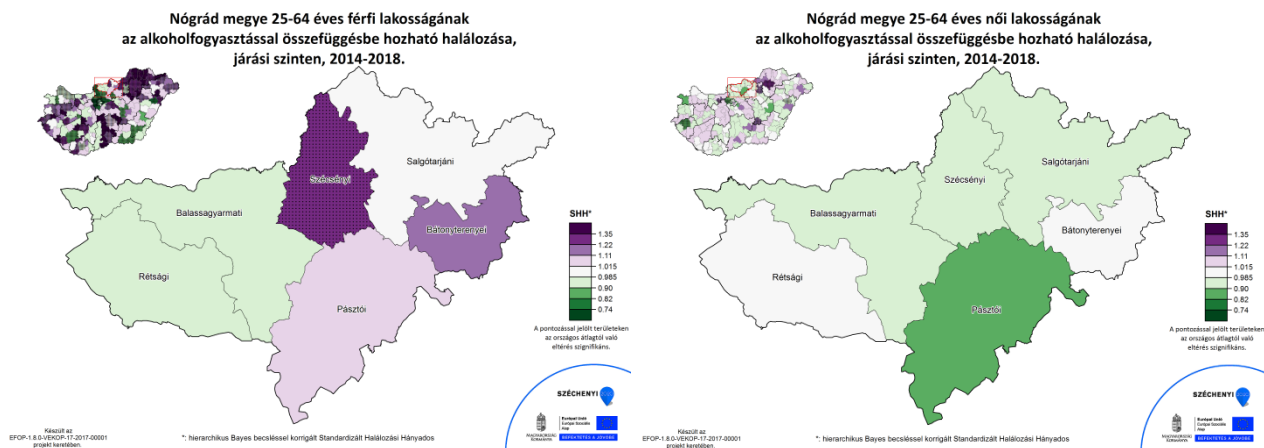

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Járásonként vizsgálva férfiak esetében Pásztó, Szécsény, és Bátonyterenye járás emelkedik ki országost meghaladó SHH értékkel, még nőknél nem látható az országoshoz képest jelentős többlet.

87. ábra

Járási	Standardizált Halálózási Hányados (%) eltérése az országos átlagtól	
	Férfiak	Nők
Balassagyarmat	-7	-8
Bátonyterenye	+17	-1
Pásztó	+8	-12
Rétság	-5	-1
Salgótarján	0	-3
Szécsény	+26*	-2

**A magyar átlagnál alacsonyabb vagy magasabb
Szignifikáns eltérés:***

Az emésztőrendszeri megbetegedések egyik oka az alkohollal összefüggő ártalomból ered. A túlzott alkoholfogyasztás problémája túlhalad megyénk területén. Országosan egységes megelőző programra, az addiktológiai ellátás mennyiségi és minőségi fejlesztésére volna szükség. Ahhoz, hogy ez megvalósulhasson, elsődleges lenne a kulturált és még elfogadott alkoholfogyasztás és a túlzott alkoholfogyasztás definiálása.

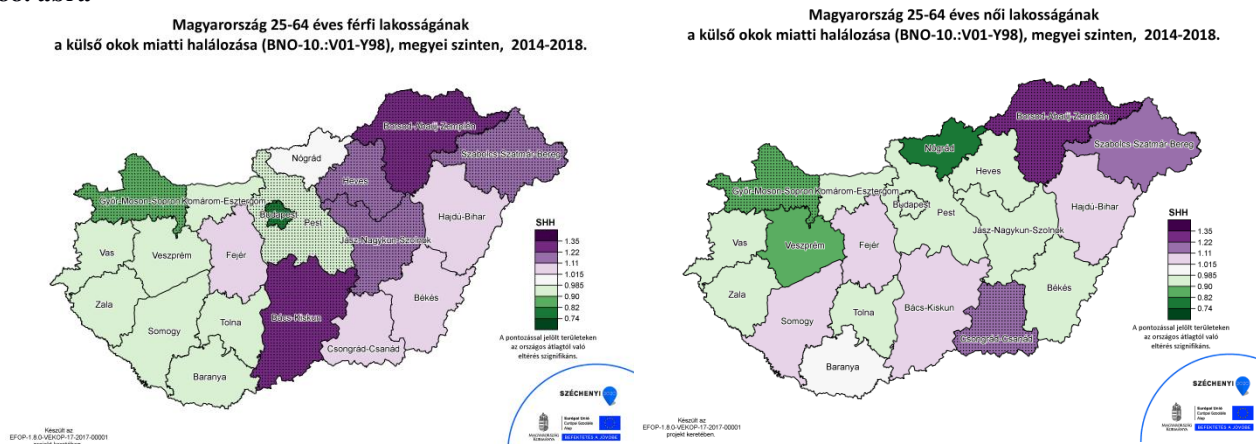

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

5. Külső okok miatt bekövetkező halálozás

A külső okok miatt bekövetkezett halálozás együttes vizsgálatakor mindkét nem esetén az országoshoz hasonló vagy kedvezőbb megyei képet látunk. Férfiak esetében 1% többlet, nők esetében pedig 9%-kal kedvezőbb a halálozás.

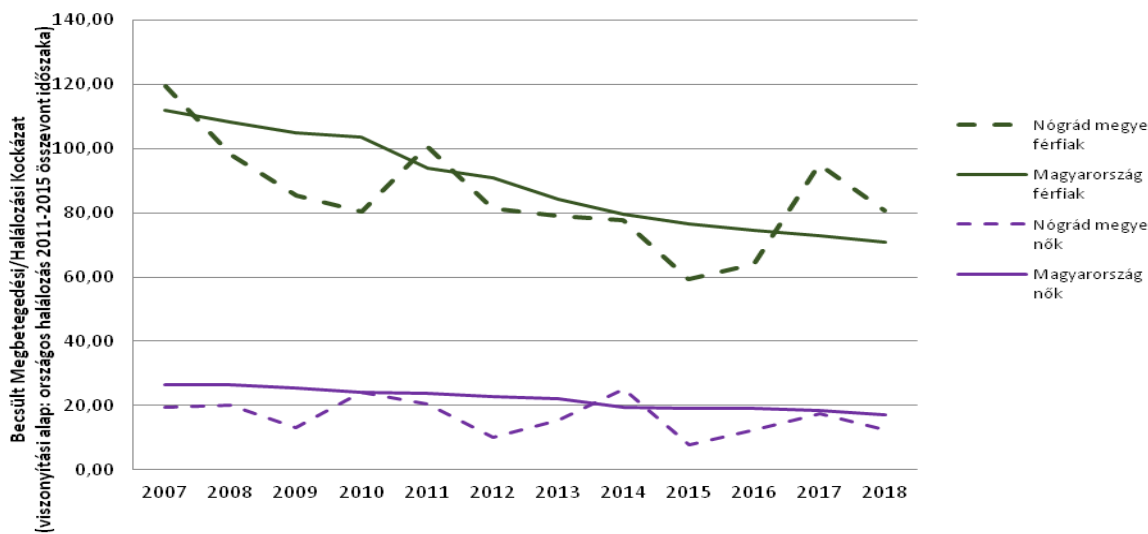
88. ábra

Az időbeni trend férfianál, a 2011. és 2017. évi kiugrásoktól eltekintve csökkenő, és nők esetében is követi az országos csökkenő trendet.

89. ábra

A 25-64 éves lakosság külső okok (BNO-10.:V01-Y98) miatti standardizált halálózásának alakulása Nógrád megyében és Magyarországon, 2007-2018

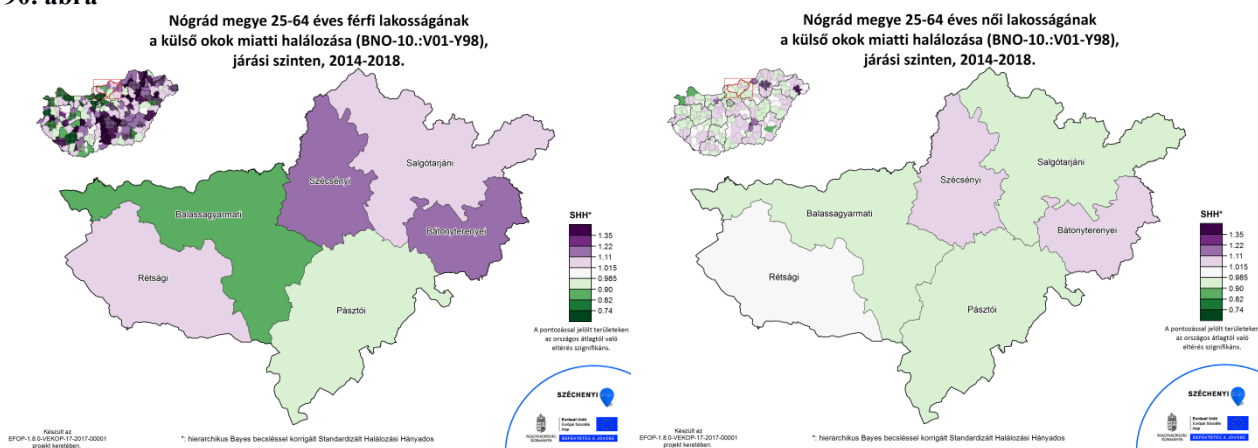

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

Járásonként vizsgálva férfiaknál Bátonyterenye, Szécsény, Salgótarján és Rétság járás mutat, nem nagy fokú, kedvezőtlen irányú eltérést. A többi járás esetében és a nőknél, Bátonyterenye és Szécsény kivételével, mindenhol az országostól kedvezőbb értéket láthatunk, de az alacsony esetszámok miatt nagy a bizonytalanság az eltérésekben és az eltérések egy esetben sem szignifikánsak.

90. ábra

Járas	Standardizált Halálozási Hányados (%) eltérése az országos átlagtól	
	Férfiak	Nők
Balassagyarmat	-11	-5
Bátonyterenye	+13	+2
Pásztó	-5	-7
Rétság	+3	-1
Salgótarján	+8	-7
Szécsény	+12	+4

A magyar átlagnál **alacsonyabb** vagy **magasabb**
Szignifikáns eltérés:*

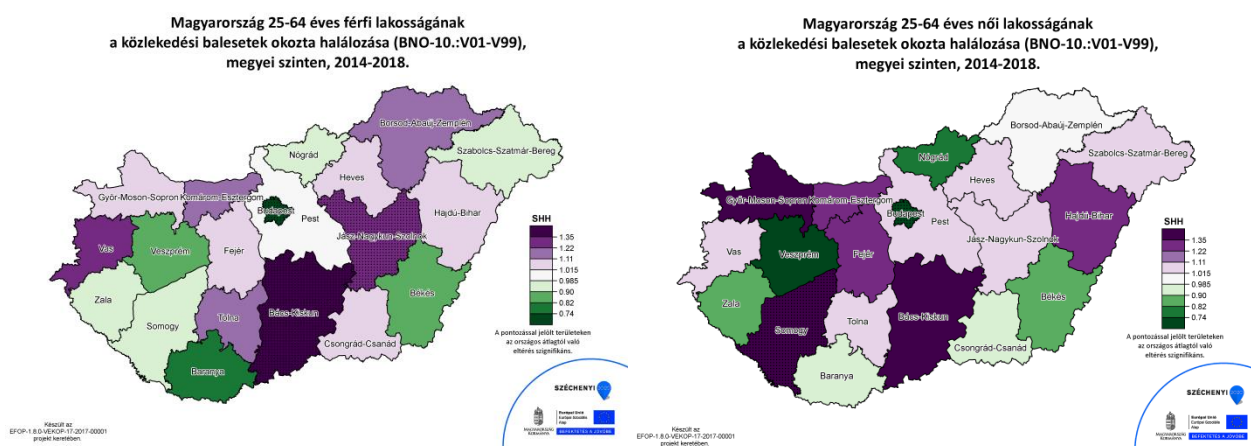

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

A külső okok okozta halálozást további két csoportra osztva megnézhetjük a közlekedési balesetek és a szándékos önártalom okozta halálozást.

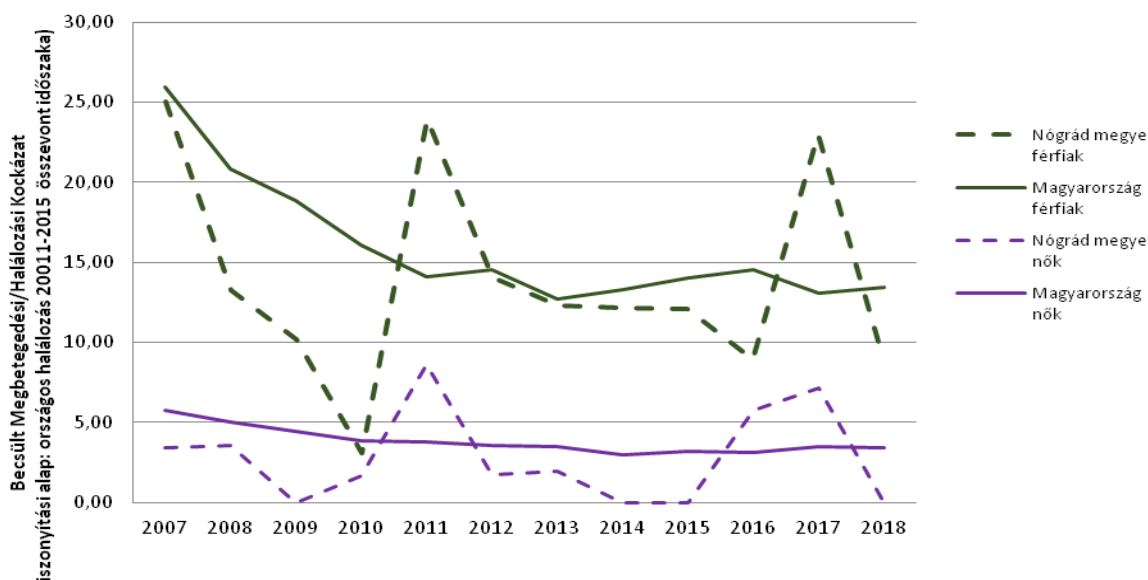
A közúti balesetek okozta halálozás férfiaknál és nők esetén is kedvezőbb megyei képet mutat, mint az országos alapján várható érték. Nőknél SHH:0,94, férfiaknál SHH:0,99.

91. ábra

92. ábra

A 25-64 éves lakosság közlekedési balesetek (BNO-10.:V01-V99)miatti standardizált halálozásának alakulása Nógrád megyében és Magyarországon, 2007-2018

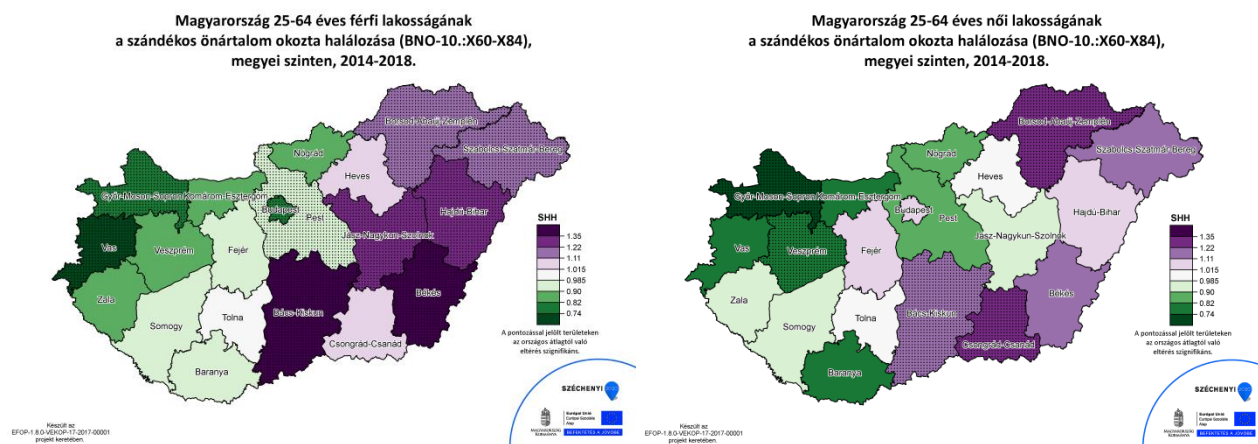
A járáásokra vonatkozó helyzetet nem vizsgáljuk, mert az érintett 6 év alatt összesen nagyon alacsony esetszámokat láthatunk ezért nagyon nagy a statisztikai bizonytalanság, ami jól látszik már a megyei időbeni trend nagy ingadozásain is.

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

A külső okok miatti halálozás másik nagy csoportja a szándékos önrátlalom miatti halálozás, ebben az esetben mindkét nemnél az országostól kedvezőbb képet látunk. Férfiaknál: 10 %-kal, nőknél pedig 17%-kal kedvezőbb a halálozás.

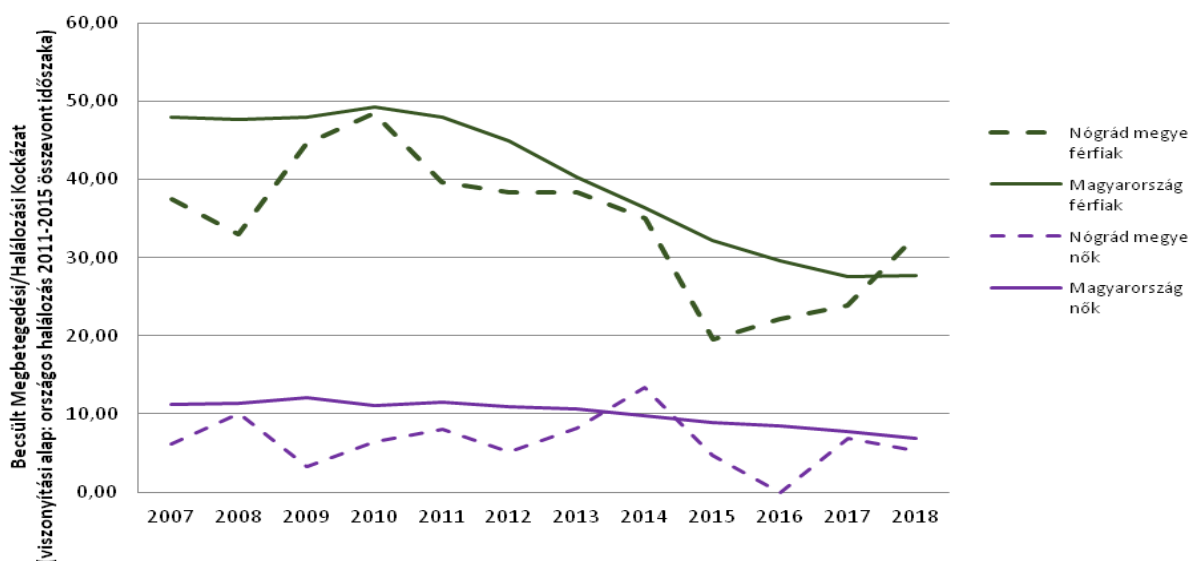
93. ábra

Az időbeni trend vizsgálatok a nőknél stagnáló tendencia, még a férfiaknál nem egyenes emelkedés látható.

94. ábra

A 25-64 éves lakosság öngyilkosság (BNO-10.:X60-X84) miatti standardizált halálozásának alakulása Nógrád megyében és Magyarországon, 2007-2018

A járaskénti eltérést szintén nem részletezzük, mert ebben az esetben is alacsony esetszámokat láthatunk, emiatt nagy a statisztikai bizonytalanság. Az összevontan vizsgált öt év alatt 2014-2018 években összesen 92 öngyilkossági eset volt megyénkben a NEKIR adatai alapján.

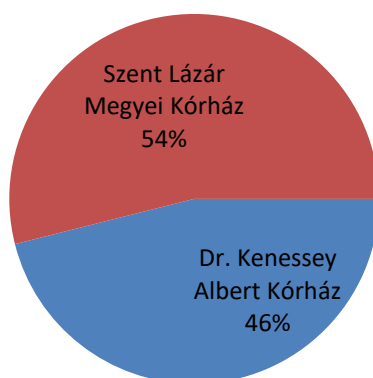
NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

Kémiai Biztonsági Információs Rendszer

A lakosság mentális állapotára az ezzel összefüggésben álló különböző mérgezési esetekből - öngyilkossági kísérlet, függőségek miatti mérgezések – is következtethetünk, melyeket a Kémiai Biztonsági Információs Rendszerbe jelentenek az ellátó intézmények. Az adatok a megye kórházaiból érkeznek.

95. ábra

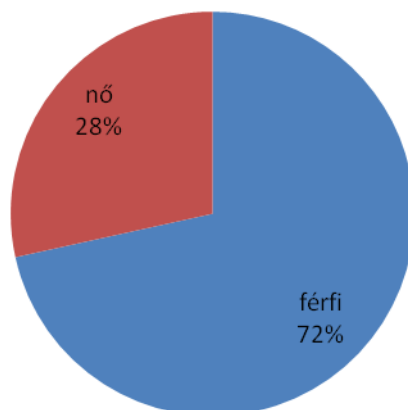
**Bejelentett esetek megoszlása a bejelentő intézmény szerint
2021-ben**

A Nógrád megyei lakcímmel rendelkező bejelentettek száma 2021-ben 689 eset volt, a bejelentettek 72 %-a férfi.

96. ábra

**Nógrád megyei lakcímmel rendelkező
bejelentettek nem szerinti megoszlása 2021-ben**

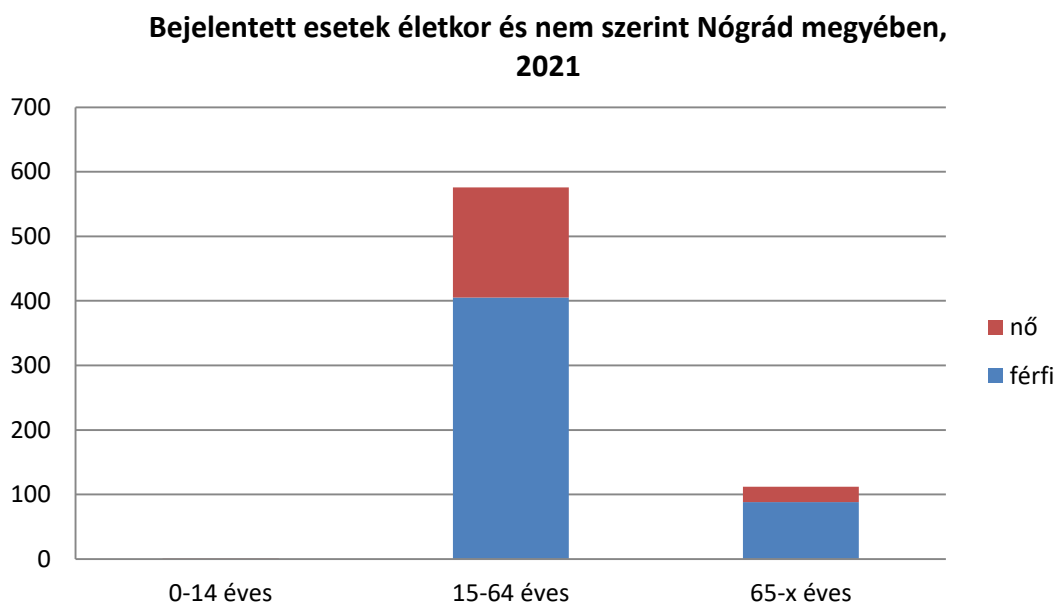

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

A bejelentett esetek 83,6 %-a (576 fő) a 15-64 éves korosztályba tartozik, amely korosztályban a bejelentett esetek 81,6 %-a élvezeti/függőség miatt, 13,37 % pedig öngyilkossági szándék miatt került ellátásra.

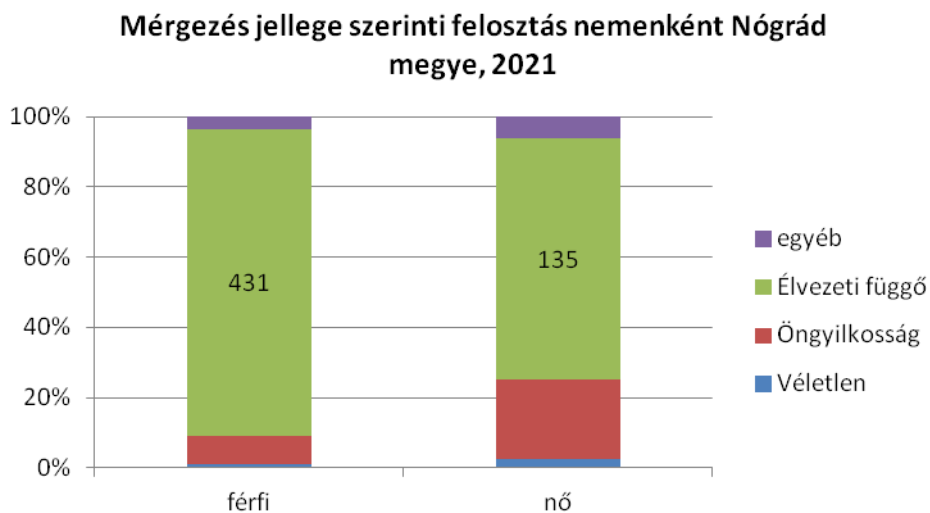
A 0-14 évesek körében történt 1 bejelentés, nem egyértelműen meghatározható egyéb okkal van bejelentve.

97. ábra

A problémákkal való megküzdés különbségei is láthatók az esetbejelentő eredményeiből, férfiaknál az élvezeti függésből adódik az esetek háromnegyede, még a nőknél az öngyilkossági kísérletből adódó bejelentés jóval magasabb a férfiakhoz képest.

98. ábra

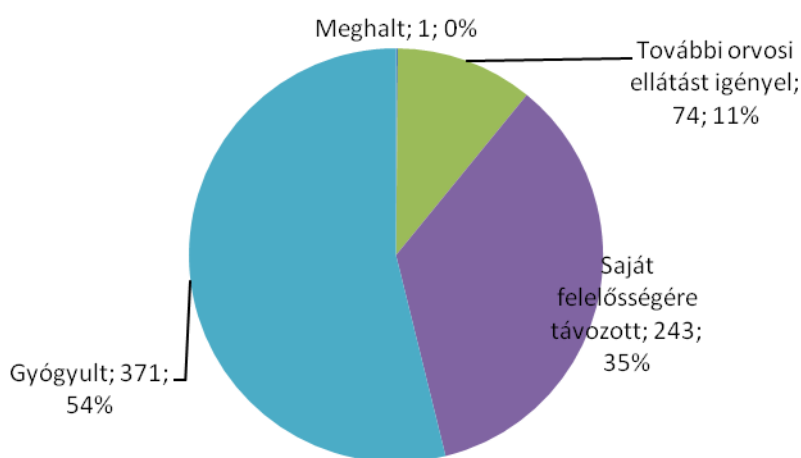

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

A bejelentett esetek kimenet szerinti megoszlásából is látható, hogy a halálozási statisztikák feldolgozása ebben az esetben nem vezet eredményre, hiszen a 689 esetből 1 végződött halállal, és ha az öngyilkossági kísérleteket nézzük (ide tartozik az 1 fő halálozás) azoknak 1,2%-a végződött halállal.

99. ábra

Esetek megoszlása kimenet szerint Nógrád megye, 2021

A fentiek alapján elmondható, hogy ugyan az öngyilkosságok okozta halálozás kedvezőbb az országos átlagtól, de a pszichés, mentális egészség és az élvezeti függőségek csökkentése területén van teendő megyénkben.

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

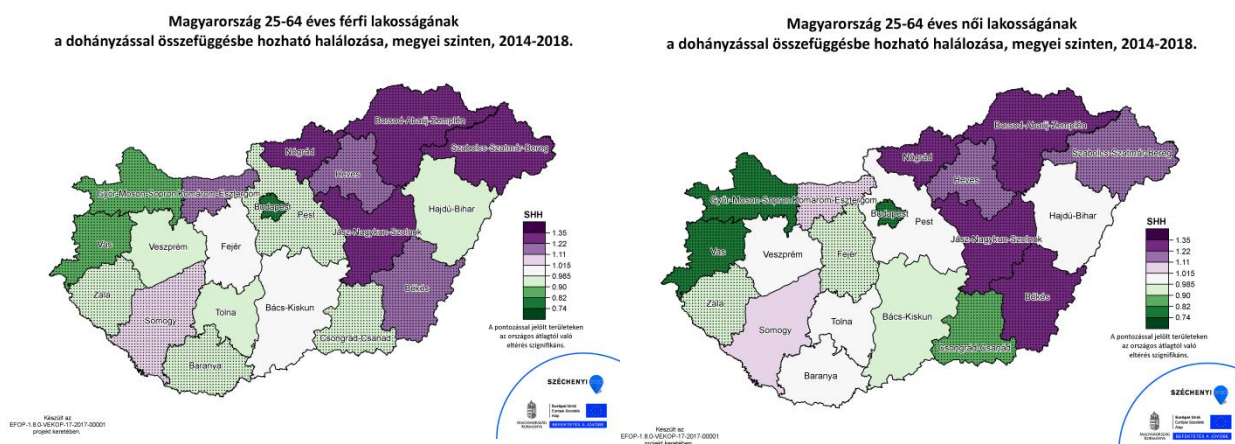
6. Dohányzással összefüggő betegségek halálzási adatai

Az elsődleges megelőzés lehetőségeinél kiemelő a dohányzás visszaszorítása, hiszen tudományosan bizonyított a szerepe mind a daganatos, mind a légzőszervi, mind pedig a keringési rendszer megbetegedéseinek kialakulásában.

A dohányzással összefüggésbe hozható halálzáshoz a WHO Health for All adatbázisának meghatározása alapján a következő csoportok együttes vizsgálata tartozik: az ajak- szájüreg és garat rosszindulatú daganatai, gége- légcső- hörgők és a tüdő rosszindulatú daganatai, nyelőcső rosszindulatú daganatai, ischaemiás szívbetegségek és idült alsó légúti betegségek.

Mind a nők (SHH:1,20%) mind pedig a férfiak (SHH:1,21%) esetében szignifikánsan magasabb a megyei érték az országos átlagtól.

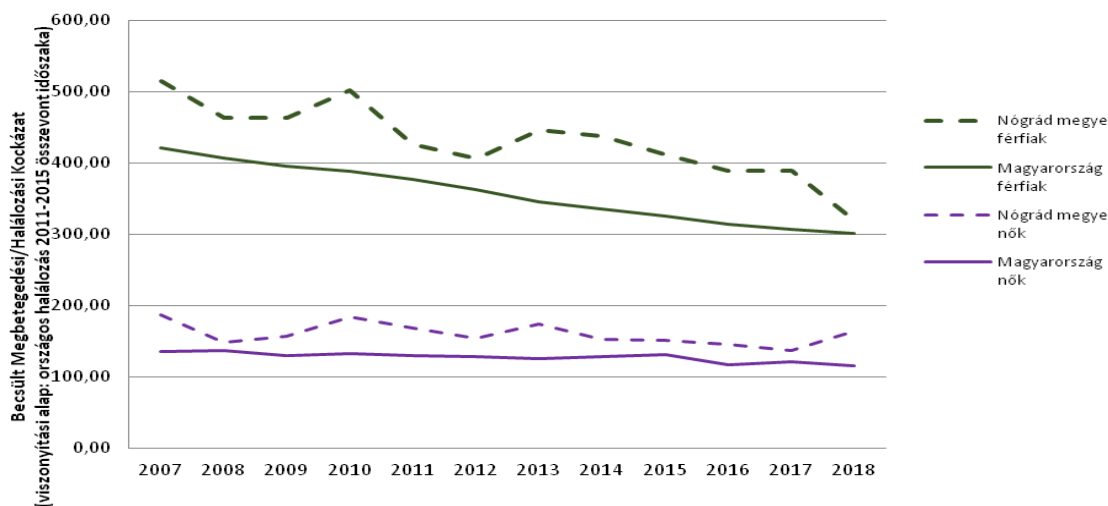
100. ábra

Az időbeni alakulás 2012-ig követte férfiaknál a csökkenő nőknél pedig a stagnáló országos trendet, a férfiak esetében nagyobb országostól való eltéréssel.

101. ábra

A 15-64 éves lakosság dohányzással összefüggésbe hozható standardizált halálzási adatainak alakulása Nógrád megyében és Magyarországon, 2007-2018

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Nemdohányzók védelme

A nemdohányzók védelméről és a dohánytermékek fogyasztásának, forgalmazásának egyes szabályairól szóló 1999. évi XLII. törvény (a továbbiakban: Nvt.) előírásainak betartását a járási hivatalok népegészségügyi osztályai folyamatosan ellenőrzik.

2021-ben Nógrád megyében összesen 114 egység – elsősorban közforgalmú intézmények és közoktatási intézmények – helyszíni ellenőrzésére került sor.

Két alkalommal volt kiemelt ellenőrzési időszak az országos szakmai irányító szervünk által meghatározva. A 2021. március 1-től március 22-ig, valamint a szeptember 13-tól szeptember 30-ig terjedő időszakban a lottózók és a dohányboltok fokozott ellenőrzése volt a feladat, mivel a területi jelzések alapján a hatósági ellenőrzések során ezen egységek környékén fordult elő a legtöbb dohányzó személy. A 2021. február 8. és június 30. közötti időszakban pedig a középfokú kollégiumokat ellenőrizték kiemelten a járási hivatalok népegészségügyi osztályának munkatársai, a nemdohányzó diákok, illetve a dolgozók védelme érdekében, tekintettel arra, hogy a középiskolások körében nagymértékben nőtt a dohányzók száma.

2021 első negyedében, valamint az év végén a koronavírus pandémia következtében megnövekedett esetszám és az ezzel kapcsolatos járványügyi feladatok miatt nem történtek ellenőrzések.

Az Nvt.-ben foglaltak megsértése miatt panaszbejelentés sem a Népegészségügyi Főosztályhoz, sem a járási népegészségügyi osztályokhoz nem érkezett.

Munkaidőn túli ellenőrzést egy alkalommal végeztek a népegészségügyi osztályok munkatársai. 2018. január elsejétől átalakult a hatósági ellenőrzés rendszere, amelynek keretében egyszerűsített hatósági jogkört kaptak a járási hivatalok. A *fővárosi és megyei kormányhivatalokról, valamint a járási (fővárosi kerületi) hivatalokról* szóló 66/2015. (III. 30.) Korm. rendelet alapján létrejött új egyszerűsített ellenőrzési hatáskör a népegészségügyi hatáskört érintően a nemdohányzók védelmére vonatkozó egyes szabályok betartatására irányult.

Az új hatáskör kapcsán a kormányhivatal 6 járási hivatalának szervezeti egységei 2021. évben 84 alkalommal végeztek népegészségügyi hatáskört érintő egyszerűsített ellenőrzést.

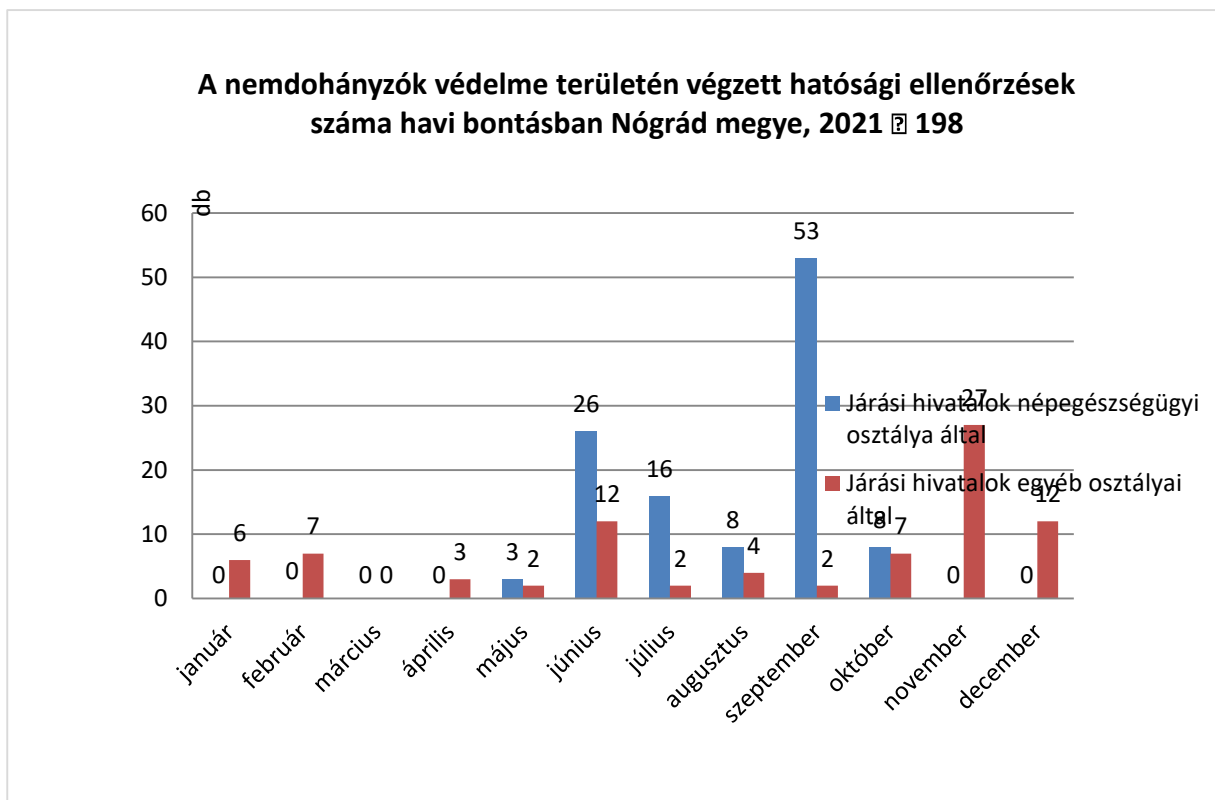
Hatósági intézkedésre, illetve egészségvédelmi bírság kiszabására nem került sor.

Fenti szervezeti egységeken túl Salgótarján, illetve Balassagyarmat város önkormányzatának közterület-felügyelete is kiemelt feladatként kezeli a közterületet érintő dohányzási korlátozások betartásának ellenőrzését. Szabálytalanság észlelése esetén (korlátozás hatálya alá tartozó területen történő dohányzás, csikk eldobása közterületen) felhívják az érintett figyelmét, szóbeli figyelmeztetéssel élnek. Helyszíni bírság kiszabására 2021. évben nem került sor.

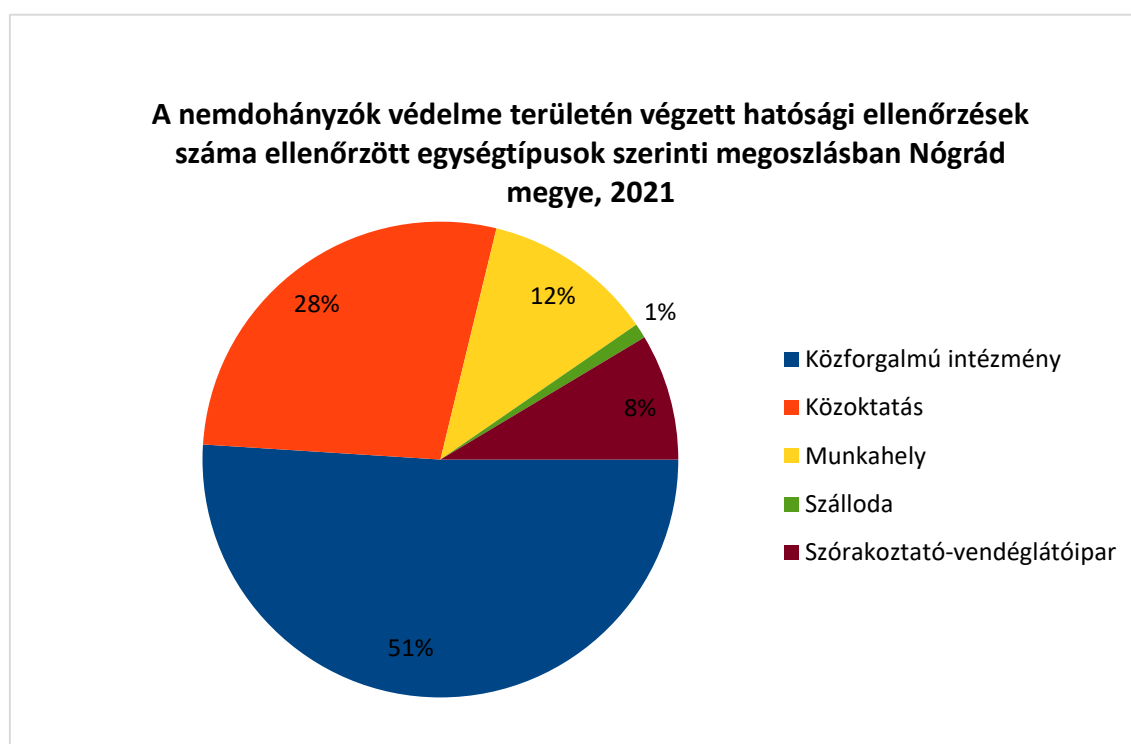

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

102. ábra

103. ábra

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

III. Fertőző betegségek epidemiológiája

Jelentésünkben a fertőző betegségek közül azokkal foglalkozunk, melyek járványt és/vagy súlyos betegséget, esetleg maradandó károsodást okozó hatásuk miatt bírnak jelentőséggel. Ezek részben bejelentendő betegségek, részben védőoltással megelőzhetők, valamint ide tartozik az influenza, amivel kapcsolatban figyelőhálózatot működtetünk. A 2020-2021. évek meghatározó fertőző megbetegedése a COVID-19 volt, erre külön fejezetben térünk ki.

Bejelentendő fertőző megbetegedések

2021-ben 24452 esetdefiníciónak megfelelő bejelentés történt.

Életkorhoz kötött kötelező védőoltással megelőzhető fertőző megbetegedés nem fordult elő.

Közösségi járványt 21 esetben jelentettek be, melyből 1 emésztőrendszeri kórházi járványt Calicivírus, 11 légúti közösségi járványt az új koronavírus, további 9 légúti közösségi járványt pedig Varicella-zoster (bárányhimlő) vírus okozott.

A légúti közösségi járványok közül 3 általános iskola, valamint 6 óvoda volt érintve bárányhimlő miatt. A halmozottan előforduló megbetegedések alkalmával a nevelési-oktatási intézmények vezetőinek tájékoztatása megtörtént a folyamatos fertőtlenítőszeres takarítás végzéséről, a személyi higiénia fontosságáról, valamint az óvodai környezetbe történő felvételtől.

Új koronavírus okozta légúti járvány szociális intézményekben fordult elő.

Kedvező jelenség, hogy a veszettség elleni védőoltások száma a bejelentett sérülések számához (247) képest alacsony, mindössze 13 esetben történt védőoltás. Ez azzal magyarázható, hogy a járványügyi munkatársak nagy hangsúlyt fektetnek az esetek kivizsgálására, a sérülést okozó állat felkutatására és megfigyeltetésére a felesleges oltások elkerülése érdekében. A 13 esetből 1 fő esetében csak 3 oltás történt meg, a negyedik oltását már külföldön kapta meg, mivel időközben elhagyta az országot.

További kedvező változás, hogy csökkent a skarlát és a Lyme-kór diagnózissal bejelentett megbetegedések száma.

Kedvezőtlen változás, hogy az előző évhez képest emelkedett a campylobacteriosis, a rotavírus-gastroenteritis, a bárányhimlő, a legionellosis és a pneumococcus okozta invazív megbetegedések száma. 2021. évben yersiniozis, hepatitis A, Q-láz, tularemia és toxoplazmosis megbetegedések is előfordultak.

További kedvezőtlen változás, hogy bejelentendő fertőző betegség okozta halálozás 823 esetben fordult elő a megyében. A halálozások számának nagymértékű emelkedését a COVID-19 megbetegedés okozta.

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

Bejelentett fertőző betegségek száma 2021-ben Nógrád megyében	
Légúti megbetegedések	24104
Emésztőrendszeri megbetegedések	223
Zoonózisok	110
Idegrendszeri megbetegedések	4
Hepatitis megbetegedések (HAV, HBV, HEV)	7
HIV/AIDS	4

Bejelentendő emésztőrendszeri fertőző megbetegedések

2021-ben összesen 223 emésztőrendszeri esetet jelentettek be. Ezek közül 128 bakteriális, 95 vírusos eredetű volt. Parazita által okozott megbetegedés nem fordult elő.

A bakteriális megbetegedések közül legnagyobb számban campylobacteriosis és a salmonellosis fordult elő.

A **campylobacteriosisok** száma 88, (az előző évben 47 esetet jelentettek) az előző évhez képest 46,6%-kal emelkedett. Járvány nem lépett fel. A betegek 25%-a szorult kórházi ápolásra, mindenki meggyógyult. Területi megoszlást tekintve a Salgótarjáni Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály illetékességi területén a megbetegedési arány közel kétszer nagyobb volt, mint a Balassagyarmati Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály illetékességi területén. Szezonális nem volt jellemző. A legtöbb megbetegedés (10 eset) november hónapban, a legkevesebb megbetegedés (5 eset) pedig augusztus hónapban történt. Az év többi részében hasonló számú eset fordult elő havonta (6-9 eset/hó). A megbetegedési arány a megyére vonatkoztatva: 46,91‰.

39 **salmonellosis** esetet jelentettek be, az előző évben 34-et, ez 12,8%-os emelkedés. Salmonella okozta járványt nem jelentettek. A megyei megbetegedési arány: 20,79‰, halálozás nem volt. Kórházi kezelést a betegek 28,2%-a, 11 fő kapott. A területi megoszlás szerint a Salgótarjáni Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály illetékességi területén a megbetegedési arány fele akkora volt, mint a Balassagyarmati Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály illetékességi területén. A legtöbb megbetegedés május, július (6-6 eset) és augusztus (8 eset) hónapokban fordult elő.

Patogén E. coli által okozott megbetegedést egy esetben történt. Vérhas megbetegedést 2021 évben nem jelentettek.

Vírusos enterális megbetegedések:

Rotavírus-gastroenteritis: 2021-ben az előző évihez képest (2020-ban 12 eset) jelentősen emelkedett a megbetegedések száma, 95 eset történt. A megyei megbetegedési arány: 50,65‰. A betegek 71,6%-át kellett kórházban ápolni. Halálozás nem volt. A legtöbb megbetegedés júniusban (17 eset) és novemberben (24 eset) fordult elő. Területi megoszlást tekintve a Salgótarjáni Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály illetékességi területén a a megbetegedési arány 46,48 ‰, a Balassagyarmati Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály illetékességi területén 56,24‰ volt. **A megbetegedés védőoltással megelőzhető, kifejezetten csecsemő és kisdéd korban fordulnak elő a kórházi ápolást szükségessé tevő, súlyos esetek. A korcsoportos megbetegedési arány a csecsemőknél a második legmagasabb, 1101,32‰.**

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

Az 1-2 évesek esetén 1401,60‰, a 3-5 éveseké: 391,85‰, a 6-9 éveseké: 30,88‰, a 10-14 éveseké 33,03‰, a 20-29 éveseké 4,63‰ volt. A többi korcsoportban nem volt megbetegedés.

Vírushepatitisek:

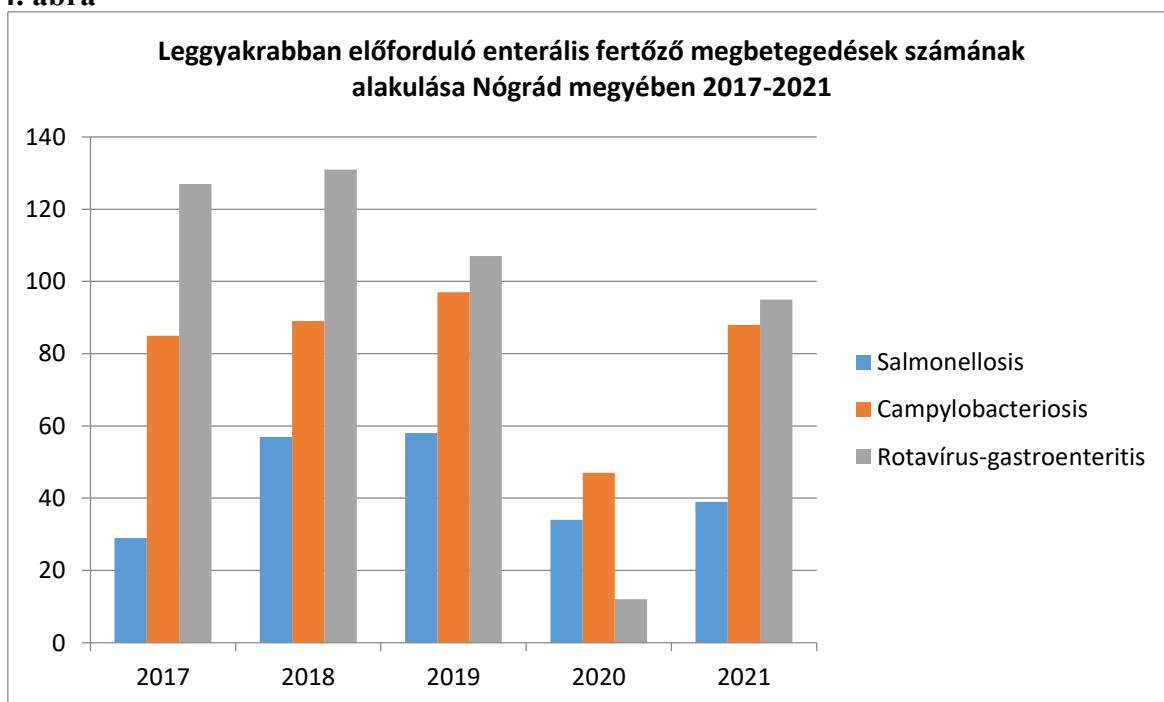
A **Hepatitis A** vírus okozta fertőző májgyulladás megbetegedések száma az elmúlt két évhez képest nőtt, 2 esetet jelentettek, melyből 1 beteg szorult kórházi ápolásra. Morbiditás: 1,07‰. Szezonalitás: júniusban és novemberben 1-1 sporadikus eset fordult elő.

Hepatitis E megbetegedés 4 esetben fordult elő. Morbiditás: 1,60 ‰ az egész megye lakosságára vonatkoztatva. 2 megbetegedés májusban, 1-1 pedig június és október hónapban fordult elő. Valamennyi beteg az 50-59 és a 60 év feletti korcsoportból került ki. 1 főt ápoltak kórházban. Járvány nem alakult ki.

Hepatitis B megbetegedés 1 esetben fordult elő.

Újonnan diagnosztizált, ismeretlen stádiumú **Hepatitis C** fertőzést 3 esetben jelentettek, akut fertőzés nem került kiszűrésre.

104. ábra

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Közösséget érintő emésztőrendszeri járványok:

Calicivírus okozta közösségi járvány egy fekvőbeteg ellátó intézmény krónikus belgyógyászati osztályát érintette, melynek során 72 fő exponált személyből 38 fő betegedett meg. A kórokozó cseppfertőzéssel, valamint direkt és indirekt kontaktussal terjedt. Tünetek: hányinger, hányás, híg, vizes hasmenés és gyengeség. Mikrobiológiai vizsgálat 5 esetben történt, melyből egy esetben került kimutatásra a calicivírus. A fertőző forrás ismeretlen. A megbetegedések gyors lefolyását követően a betegek meggyógyultak.

Bejelentendő légúti fertőző megbetegedések:

A bejelentendő betegségek közül legnagyobb arányban légúti fertőzések fordultak elő. Ebbe a számba nem értjük bele az influenzát és a tüdő tuberculosist, melyek jelentő rendszere különálló. 2021-ben 24 104 bejelentés történt, az előző évhez képest (8417 eset) jelentősen nőtt az esetek száma.

A légúti megbetegedések legnagyobb részét 2020-ban és 2021-ben az új koronavírus okozta.

A légúti betegségek második legnagyobb részét a **bárányhimlő** esetek adták, számuk 435 volt. Halálozás nem volt. A megbetegedési arány Nógrád megyében 231,91‰ volt. Területi megoszlást tekintve a Salgótarjáni Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály illetékességi területén és a Balassagyarmati Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály illetékességi területén közel azonos volt a megbetegedési arány. 1 főt ápolták kórházban, szövődményt nem jelentettek. Korcsoportos megbetegedési arányt tekintve az érintettség **a 3-5 éves korúak között volt a legmagasabb**. A legtöbb eset (79) május hónapban volt. Közösségi járvány 3 általános iskolában és 6 óvodában fordult elő.

2021-ben 8 **skarlát** eset volt, az elmúlt évben 20. Kórházi ápolásra nem szorult senki, minden beteg meggyógyult. A megbetegedési arány Nógrád megyében 4,26‰ volt. Területi megoszlást tekintve a Salgótarjáni Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály illetékességi területén a megbetegedési arány 7,44 ‰ volt, a Balassagyarmati Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály illetékességi területéről nem jelentettek beteget. Korspecifikus megbetegedési arány: 3-5 éves korban: 97,96 ‰, 6-9 éveseknél: 30,88 ‰, 15-19 évesek: 10,14 ‰. A többi korcsoportban nem fordult elő megbetegedés. Járványt nem jelentettek.

Legionellosis megbetegedést 6 esetben regisztráltak. A megyei megbetegedési arány: 3,20‰. A betegek a 40 év feletti korcsoportokból kerültek ki. Kórházi ápolásra 5 fő szorult. Valamennyi beteg meggyógyult.

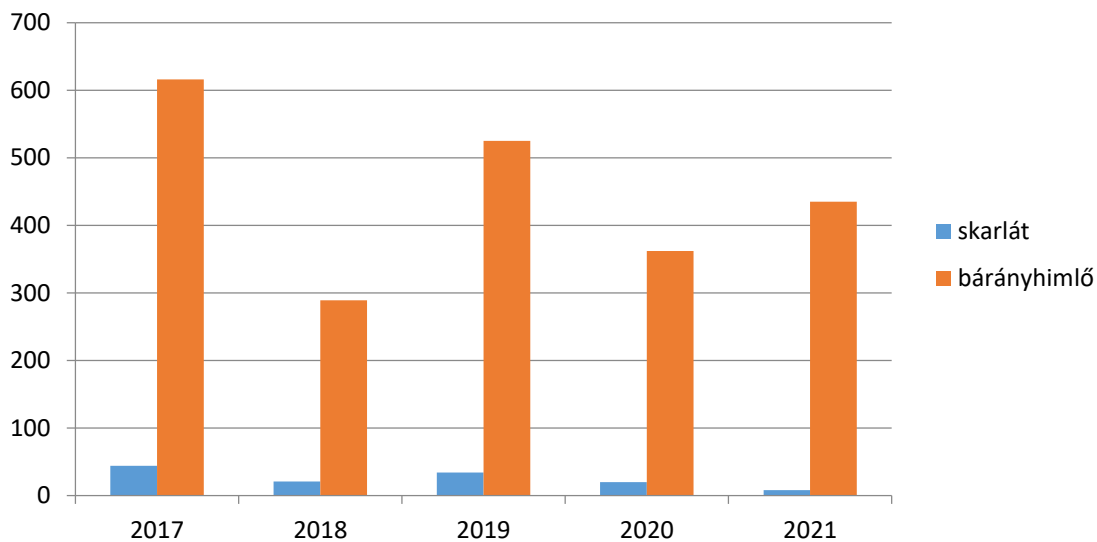
További 10 légúti megbetegedést **Streptococcus pneumoniae** baktérium okozott, a betegek többségénél tüdőgyulladás vagy egyéb kórházi ápolást szükségessé tevő súlyos betegség alakult ki. A megbetegedettek közül 8 főt ápoltak kórházban. 9 beteg meggyógyult, egy esetben halállal végződött a megbetegedés. **A megbetegedés megelőzésére védőoltás rendelkezésre áll, amely gyermekkorban kötelező, azonban az oltási koron aluli csecsemőknél előfordulhatnak megbetegedések. Felnőtt korban minden krónikus betegnek ajánlott a védőoltás felvétele.**

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

105. ábra

**Leggyakrabban előforduló légúti fertőző megbetegedések számának alakulása
Nógrád megyében 2017-2021 /influenza és COVID-19 nélkül/**

Idegrendszeri fertőző megbetegedések

Csak sporadikus esetek fordultak elő. Invazív **meningococcus baktérium okozta gennyes agyhártyagyulladás** 4 esetben fordult elő. A megbetegedettek közül két fő csecsemőkorú volt, 1-1 beteg pedig a 10-14 éves, valamint a 60 év feletti korosztályból került ki. Valamennyi beteget kórházban áptak. A mikrobiológiai vizsgálatok során két esetben B szerocsoportú, 2 esetben pedig C szerocsoportú Neisseria meningitidis tenyésztett ki. A megbetegedettek közül 2 fő elhunyt. **A betegség ellen elérhető védőoltás, 2 éven aluli kisgyermekek számára térítésmentesen kérhető a háziorvostól.**

Streptococcus pneumoniae baktérium okozta agyhártyagyulladást 2021. évben nem fordult elő.

Állatról emberre terjedő betegségek, zoonózisok:

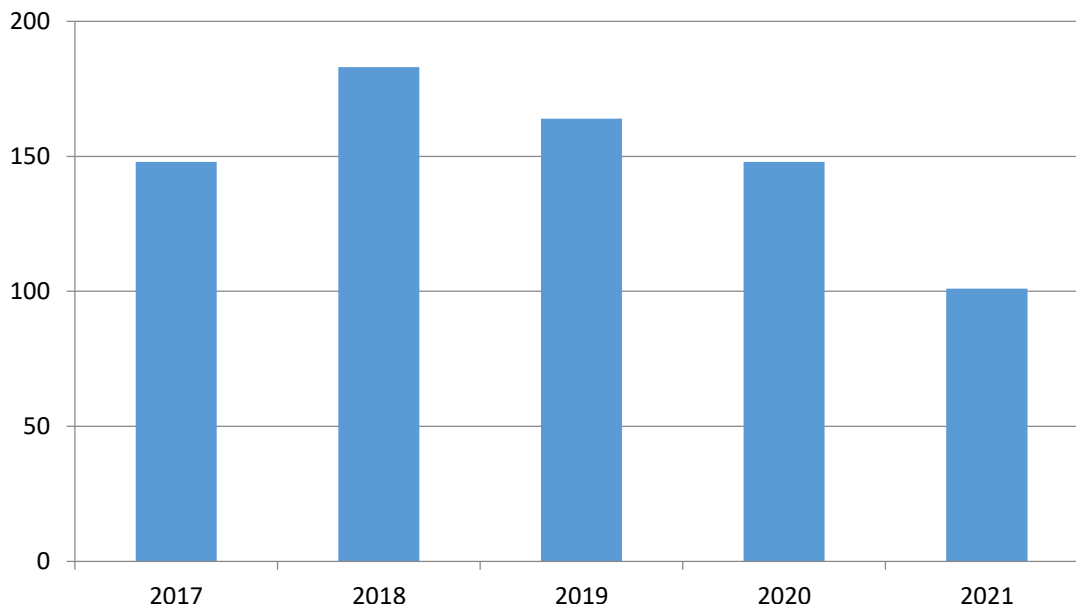
A **Lyme-kór** megbetegedések száma csökkent az elmúlt évhez képest, 2020-ban 148, 2021-ben 101 fertőzést jelentettek be. A nyári időszakban június és július hónapban volt a legtöbb eset. Területi megoszlást tekintve a Salgótarjáni Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály illetékességi területén a megbetegedési arány 84,60‰, Balassagyarmati Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály illetékességi területén 12,50‰ volt. 1 személyt áptak kórházban. A megyére vonatkozó megbetegedési arány 53,85 ‰. A 0 évesek kivételével valamennyi korcsoportban előfordult megbetegedés.

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

106. ábra

Bejelentett Lyme-kór esetek száma Nógrád megyében 2017-2021

Q-láz és **tularemia** 1-1 esetben, **yersiniozis** és **listeriosis** 2-2 esetben, **toxoplasmosis** pedig 3 esetben fordult elő megyénkben. Ezen betegségekben megbetegedett egyének közül 1 fő hunyt el listeriosisban.

2021. évben Nógrád megyében kullancsencephalitis, trichinellosis, ornithozis, giardiazis, nyugat-nílusi láz, Creutzfeldt-Jakob betegség nem fordult elő.

HIV/AIDS

2 fő **HIV** fertőzését és 2 fő **AIDS** megbetegedését jelentették az OSZIR STD rendszerébe. A Nógrád Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi Főosztálya által működtetett HIV/AIDS Tanácsadóban 2021-ben tanácsadáson és szűrésen megjelentek száma összesen 10 fő volt, melyből 6 fő anyatej adományozáshoz kötelezően előírt vizsgálaton, 4 fő pedig önkéntes/anonim szűrésen jelent meg. Mesterséges megtermékenyítéshez kötött kötelezően előírt vizsgálat nem történt. A vizsgálati eredmények egy kivétellel negatív eredményt adtak. Az önkéntes/anonim szűrővizsgálaton kiszűrt 1 fő pozitív személy további kezelés, tanácsadás céljából a Dél-Pesti Centrumkórház Országos Hematológiai és Infektológiai Intézetbe átirányításra került.

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

1. Influenza

Nógrád megyében 2020. 40. hetétől, 2021. 20. hetéig tartó influenza szezonban az influenza surveillance keretén belül 26 házi orvos és házi gyermekorvos körzetben kísértük figyelemmel az influenzaszerű megbetegedések alakulását.

A házi orvosi praxisok megoszlása:

NMKH Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály	Gyermek körzet	Felnőtt körzet	Vegyes körzet	Összesen
NMKH Salgótarjáni Járási Hivatal Hatósági Főosztály Népegészségügyi Osztály	4	6	6	16
NMKH Balassagyarmati Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály	2	4	4	10
Összesen	6	10	10	26

Praxisok által ellátott személyek száma:

A 6 gyermek körzet által ellátott személyek száma 5075 fő, a 10 felnőtt körzet által ellátott személyek száma 16591 fő. A 10 vegyes körzet által ellátott személyek száma: 17138 fő volt.

A kijelölt körzetek által ellátott populáció száma **38804 fő** volt, amely a megye lakosságának (189304 fő) **20,49%-át** adta.

A **NMKH Salgótarjáni Járási Hivatal Hatósági Főosztály Népegészségügyi Osztálya** illetékességi területén a megfigyelt populáció létszáma **16352 fő** volt. Lakosságszám: 109294 fő (**14,96 %**).

Az **NMKH Balassagyarmati Járási Hivatal Népegészségügyi Osztálya** illetékességi területén a megfigyelt populáció **22452 fő** volt. Lakosságszám: 80010 fő (**28,06 %**).

A megfigyelt populáció korcsoportos megoszlása (fő):

NMKH	<1	1-2	3-5	6-9	10-14	15-24	25-34	35-59	60 éven felüli	összes
Salgótarjáni Járási Hivatal Hatósági Főosztály Népegészségügyi Osztály	231	448	665	1196	1288	2532	2348	7092	6652	22452
Balassagyarmati Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály	115	248	427	540	804	1723	1909	5591	4995	16352
Összesen	346	696	1092	1736	2092	4255	4257	12683	11647	38804

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

A figyelőszolgálatba bevont háziorvosok, házi gyermekorvosok az előző éveknek megfelelően ebben a szezonban is telefonon, illetve e-mailben jelentették a heti betegforgalmi adatokat. A szezonban a COVID 19 járvány jelenléte miatt az esetdefiníció alkalmazása több esetben nehézséget okozott. A jelentési kötelezettségüknek a figyelőszolgálatra kijelölt orvosok többsége folyamatosan, határidőre eleget tett. Az adatok EFRIR-be történő felvitele minden alkalommal időben megtörtént, a szezon alatt a számítógépes rendszerrel nem volt komolyabb probléma.

Nógrád megyében a figyelőszolgálatban résztvevő praxisok közül a 2020/2021-es influenza szezonban 2 sentinel orvos lett kijelölve virológiai minták küldésére. A NMKH Salgótarjáni Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály illetékességi területéről 1 felnőtt körzetet ellátó háziorvos, az NMKH Balassagyarmati Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály illetékességi területéről 1 házi gyermekorvos látta el ezt a feladatot.

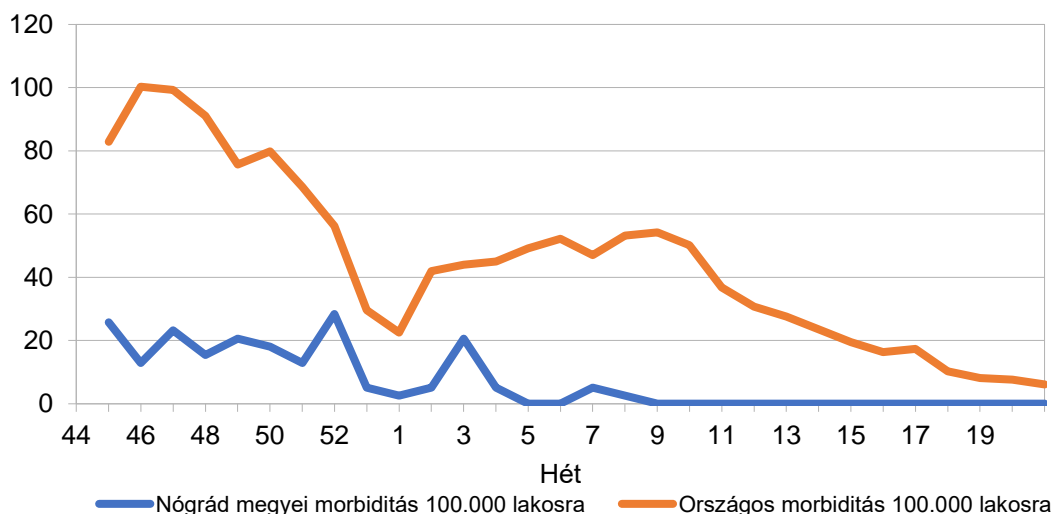
A sentinel orvosok e-mail címmel rendelkeztek és telefonon is elérhetőek voltak. Amennyiben a sentinel orvosoknak kérdésük volt, minden esetben megtörtént a konzultáció (pl.: futárszolgálat elérhetősége, mintavételi lap, mintavételi tájékoztató ismételt kiküldése, mintavételi csövek kapcsán tájékoztatás adása). Mintavétel azonban ebben a szezonban nem történt.

A 2020/2021. évi influenza szezonban a 43. és a 20. hét között, a megfigyelt populációból (38804 fő) a **becsült** influenzaszerű megbetegedések kumulatív száma **407** fő volt, ennek megfelelően a megye lakosságának kb. 0,2 %-a betegedett meg influenzaszerű tünetekkel a vizsgált időszakban. Az előző influenza szezonhoz képest (1581 fő) a megbetegedettek száma 1174 fővel csökkent, ami az előző szezonban becsült megbetegedéseknek mindössze 25.74 %-a.

2020.év 43. – 2021.év 07. hete között jelent meg mindössze influenza aktivitás, ami alacsony volt, a morbiditás 2,58 és 28,35 ‰ között mozgott. Az influenza aktivitás nem haladta meg a járványküszöböt. 2021.év 8. hetétől pedig egyáltalán nem jelentettek influenzaszerű megbetegedést.

107. ábra

Influenza morbiditás alakulása 2020-2021

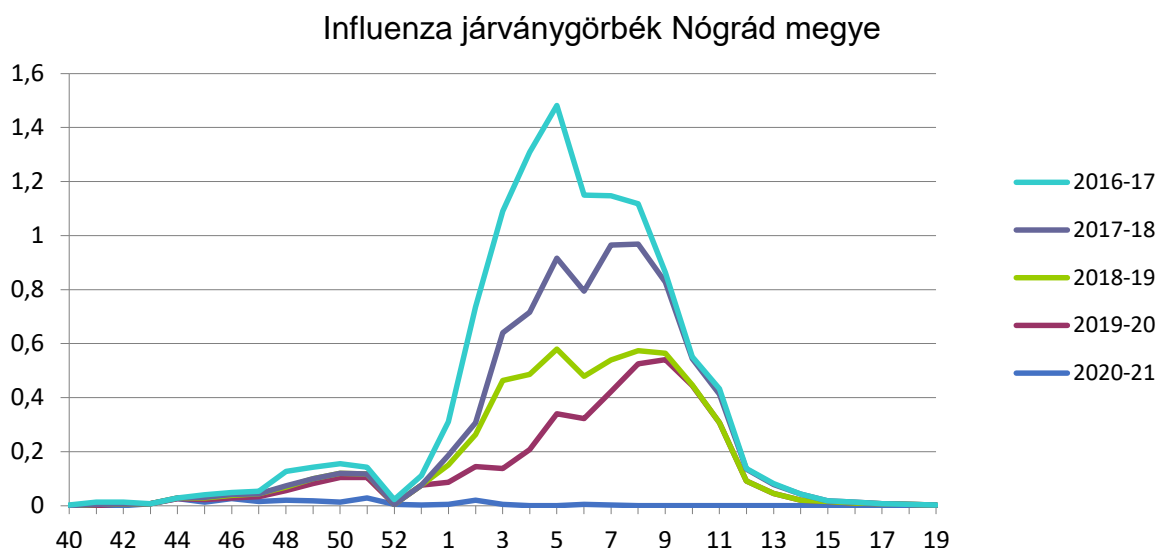
NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Az ISZM esetdefiníciójának megfelelő esetek nagy része ebben a szezonban egyben COVID-19 fertőzésre gyanús eset volt. Ennek megfelelően a COVID-19 fertőzésre gyanús betegek többsége nem szerepelt az influenzaszerű tünetekkel orvoshoz fordulók között.

A figyelőszolgálatban résztvevő házi orvos, házi gyermekorvos az orvos-szakmai tapasztalata, valamint az előző évek gyakorlatának figyelembe vételével döntötte el, hogy kit szerepeltet az influenzaszerű betegekre vonatkozó jelentésben

Az alábbi ábrán az elmúlt öt influenza szezon megyei adatai láthatóak, ami alapján megállapítható, hogy a 2016-17. évi influenza szezonban zajlott le a legintenzívebb influenzajárvány. A járványgörbe a 2020-21. évben volt a leglaposabb.

108.ábra

Influenzaszerű megbetegedések korcsoportos megoszlása a figyelőszolgálat által jelentett influenzaszerű megbetegedések száma szerint

Influenzaszerű megbetegedések korcsoportos megoszlása a korcsoportos morbiditás szerint 100000 lakosra nézve

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Nógrád megyében a korcsoportos morbiditás a 3-5 éves korcsoportban volt a legmagasabb (915,75 ‰), ezt követte a 10-14 éves (430,21 ‰) korosztály. A 6-9 éves korcsoport (288,01 ‰) állt a harmadik helyen. A többi korcsoport morbiditása csökkenő sorrendben: a 35-59 éves: 268,07 ‰ a 15-24 éves: 211,51 ‰, a 25-34 éves: 211,41 ‰. Legkisebb korcsoportos morbiditás a 60 éven felüliek korcsoportjában volt 25,35 ‰-el.

Közösségi járványok

A 2020/2021. évi influenza szezonban Nógrád megye illetékességi területén influenza járvánnyal kapcsolatos látogatási tilalom nem lett elrendelve, a teljes látogatási tilalom bevezetése az új koronavírus járvánnyal összefüggésben meghozott központi döntés alapján történt.

Oltóanyag felhasználás

Nógrád megyében a 2020/2021-es influenza szezonban **28000 adag** térítésmentes **3Fluart** és **3550 adag Vaxigrip Tetra** oltóanyag állt rendelkezésre.

Az influenza elleni térítésmentes oltás igénybevételének fontosságáról körlevél formájában az Országos Mentőszolgálat Nógrád Megyei Kirendeltségét, a Nógrád Megyei Rendőr-Főkapitányságot, a fekvőbeteg- és szociális intézményeket és a házi orvosokat tájékoztattuk. A lakosság figyelmét több média megjelenés alkalmával is felhívtuk az influenza elleni oltás fontosságára, a szövődmények elkerülése érdekében az oltás felvételére.

Influenza elleni térítésmentes oltóanyag felhasználásának kimutatását az alábbi táblázat szemlélteti.

3Fluart	Kapott mennyiség:	Felhasznált mennyiség	Felhasználási arány
Balassagyarmati Járási Hivatal	11150	9351	83,8%
Salgótarjáni Járási Hivatal	16500	12766	77,3%
Népegészségügyi Főosztály	350	214	61,1%
Vaxigrip Tetra	Kapott mennyiség	Felhasznált mennyiség	Felhasználási arány
Balassagyarmati Járási Hivatal	1260	392	31,1%
Salgótarjáni Járási Hivatal	1190	257	21,59%
Népegészségügyi Főosztály	550	5	3,92%

A 2020/2021-es influenza szezonban a beérkező jelentések alapján az influenza elleni térítésmentes **3Fluart oltóanyag felhasználás 79,75 % volt**, az előző szezonban **49,85%-hoz** képest, ami jelentős emelkedést mutat.

Az új koronavírus járvány megjelenésekor a Vaxigrip TETRA influenza elleni oltóanyag iránti igény is megnőtt. A házi orvosok, házi gyermekorvosok előzetesen jóval nagyobb igénnyel számoltak, azonban a beérkezett jelentések alapján a rendelkezésre álló oltóanyagoknak még az egyharmada sem került felhasználásra.

Influenza elleni oltást követő nemkívánatos eseményről, influenza okozta megbetegedést követő kórházi ápolásról, haláleset előfordulásáról nem érkezett bejelentés.

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

2. TBC- tuberculosis

A tbc járványügyi jelentősége a XX. század második felében végbement esetszám csökkenés után ismét növekedett, hiszen olyan úgynevezett multirezisztens törzsek jelentek meg és okozták az esetek jelentős részét, melyek a klasszikus tbc ellenes szereknek ellenállnak. Mindez nagyfokú kezelési nehézséget okoz, különösen, ha figyelembe vesszük a kezelendő betegek együttműködési készségét. Mindez az oka annak, hogy a tbc-s megbetegedések járványügyi felügyelete változott 2014-ben. Korábban hatóságunknak akkor volt lehetősége lakossági szűrést elrendelni, ha az új megbetegedések száma elérte vagy meghaladta a 25 százalékeléket.

A jogszabályi változás lényege abban áll, hogy a tapasztalatok alapján csak a rizikócsoporthoz tartozó személyeket szűrjük, de őket folyamatosan. Az ellátórendszernek pedig lehetősége van hatóságunktól kérni a kényszergyógykezelés elrendelését.

A 2021-ben diagnosztizált új tbc-s betegek száma 7 fő volt a megyében. Az incidencia 3,73 századezrelék volt, jóval az országos küszöbérték alatt (25%000).

2021-ben is megállapítható, hogy **a betegeket kisebb arányban fedezték fel a lakossági szűrés során** (28,6 %), többnyire valamilyen panasz miatt küldték el a tüdőgyógyászhoz, vagy más okból készült mellkas röntgen- felvétel vetette fel a tbc gyanúját.

Az újonnan nyilvántartásba vett 7 tbc-s esetből 7 tüdőt érintő megbetegedés volt, extrapulmonális megbetegedést nem diagnosztizáltak a megyében.

Nemenkénti megoszlás: Nő: 1 fő, (14,3 %) Férfi: 6 fő (85,7%).

A korcsoportos bontás szerint **gyermekkori megbetegedés nem fordult elő**. Jellemző korcsoport nincs, 1-1 fő fordul elő korcsoportonként.

Az újonnan diagnosztizált esetek között 2021-ben 2 fő nem magyar állampolgárságú személy szerepel.

Nógrád megyében **7 felnőtt és 1 gyermek tüdőgyógyászati szakrendelő**, valamint **2 SEF** (állandó telephellyel rendelkező) **Tüdőszűrő Állomás működött** 2021-ben. Mobil Tüdőszűrő nem üzemelt.

Szűrővizsgálatok száma: 3560 fő, ebből **kiemeltek száma:** 60 fő (1,68%).

Szűrővizsgálatok kimenetele:

- **aktív tbc:** 2 fő
- tbc-s maradvány: 32 fő
- tüdőrák: 6 fő
- egyéb tüdőbetegség: 80 fő
- nem tüdőbetegség: 7 fő
- kivizsgálás folyamatban: 27 fő
- nem kooperáló páciens: 11 fő
- negatív: 537 fő

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

3. Védőoltással megelőzhető fertőző betegségek

A védőoltások kidolgozása és széleskörű alkalmazása – sok más fontos tényező mellett – nagy szerepet játszott abban a hatalmas változásban, mely az utóbbi fél évszázadban lezajlott. A nemrég még a haláloki statisztika élén álló járványos betegségek napjainkra a sor végére kerültek és nem egy közülük szinte teljesen elveszítette közegészségügyi jelentőségét.

Nógrád megyében 2021-ben életkorhoz kötött kötelező védőoltással megelőzhető fertőző megbetegedés nem fordult elő.

Életkorhoz kötött kötelező védőoltások

Az életkorhoz kötött kötelező védőoltások olyan fertőző betegségekkel szemben védik meg a gyermekeket, amelyek nemrégiben még igen súlyos, tömeges járványokat, vagy akár halált okoztak. Magyarországon minden gyermek ingyenesen részesül 12 féle kötelező védőoltásban, további egy védőoltás szintén ingyenesen, de önkéntesen vehető igénybe.

Elsőként beadandó a **BCG** (Bacillus Calmette-Guérin) védőoltás, amely az egy éves kor alatti tuberculosis (tbc, gümőkór) legsúlyosabb formái ellen alakít ki védettséget. Ezt az oltást az újszülött a születés utáni néhány napban, még a kórházban megkapja. A **diphtheria-torokgyík** (D), **tetanusz-merevgörcs** (T), a **pertussis-szamárköhögés** (aP), valamint a **poliomyelitis-járványos gyermekbénulás** (IPV) és a **Haemophilus influenzae b** (Hib) ellen védő kombinált oltás első adagját 2 hónapos korban kapják a csecsemők. Egy éves kor alatt még további két adagra van szükség (3 hónapos és 4 hónapos korban), míg a második életévben egyszer (18 hónapos korban) kapnak DTPa+IPV+Hib oltást az oltási naptárnak megfelelően. 6 évesen a gyermekek Hib komponens nélkül DTPa+IPV oltást, 6. osztályban diphtheria, tetanusz, pertussis emlékeztető oltást kapnak.

Az **MMR morbilli-kanyaró, mumpsz-járványos fültőmirigy gyulladás és rubeola-rózsahimlő** elleni oltást 15 hónaposan kapják a csecsemők. 6. osztályban az oltást megismétlik. A rubeola elleni védettség kiemelten fontos, hiszen a várandósság első szakaszában átvészelt fertőzés súlyos magzati károsodást okozhat.

A **pneumococcus** baktérium gennyes középfülgyulladást, tüdőgyulladást, vérmérgezést vagy akár gennyes agyhártyagyulladást is okozhat. Elsősorban az 5 év alatti korosztály, azon belül is a csecsemők a legveszélyeztetettebbek a fertőzéssel szemben. Az oltást (PCV) 2, 4 és 12 hónapos korban kapják meg a csecsemők.

A **varicella-bárányhimlő** elleni védőoltás 2019 szeptemberétől került a kötelező védőoltások közé. Az oltást két részletben kapják meg a gyermekek 13 és 16 hónaposan.

A **hepatitis B vírus** elleni védőoltást 7. osztályban kapják a tanulók. A vírus vérrel és testnedvek útján terjed és májgyulladást okozhat.

Az életkorhoz kötött kötelező védőoltásokon belül megkülönböztetünk **folyamatos** (BCG, DTPa+Hib +IPV, PCV, Varicella, MMR) és **kampányoltásokat** (MMR újraoltás, dTap újraoltás, Hepatitis B). Az életkorhoz kötött kötelező oltásokat 11 éves kortól iskolai oltások keretében kell elvégezni. A kampányoltások iskolai osztályokra és nem a tanulók életkorára vonatkoznak.

A 2021/2022-es tanévben az általános iskola VI. osztályát (6. évfolyam) végzők körében az **MMR és a dTap** emlékeztető oltások beadása szeptember hónapban, az általános iskola VII. osztályát végzők körében a **hepatitis B elleni oltás I. részoltása és az önkéntes humán papillomavírus** elleni védőoltások beadása október hónapban került megszervezésre. A kampányoltások egyidejű

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

alkalmazását (külön testtájékra) a legtöbb iskolaorvos a COVID- 19 járványra hivatkozva kezdeményezte és elvégezte.

A védőoltások teljesítési aránya igen jónak mondható, megyei szinten valamennyi oltást 97% feletti arányban hajtottak végre.

Az oltáselmaradások oka jellemzően: külföldön tartózkodó magántanuló, immunterápia vagy egyéb orvosi ellenjavallat, az oltandó ismeretlen helyen való tartózkodása, várandóssága.

2021. évben nem került sor eljárás megindítására hanyag szülői magatartás vagy védőoltás megtagadása miatt elmaradt védőoltás pótlására.

Életkorhoz kötött kötelező védőoltások teljesítése Nógrád megye, 2021			
Védőoltás megnevezése	Oltásra kötelezettek száma	Oltott személyek száma	Átoltottság (%)
BCG (0-4 hét)	1796	1796	100
DTPa + Hib + IPV (2 hó)	1796	1796	100
PCV (2 hó)	1796	1795	99,9
DTPa + Hib + IPV (3 hó)	1796	1796	100
DTPa + Hib + IPV (4 hó)	1796	1795	99,9
PCV (4 hó)	1796	1794	99,9
PCV (12 hó)	1706	1704	99,9
Varicella (13 hó)	1706	1683	98,7
MMR (11 év)	1706	1701	99,7
Varicella (16 hó)	1706	1657	97,1
DTPa + Hib + IPV (18 hó)	1706	1700	99,6
DTPa + IPV (6 év)	1622	1615	99,5
MMR újraoltás	1587	1575	99,2
dTap újraoltás (11 év)	1590	1583	99,6
Hepatitis B I. oltás* (12 év)	1633	1627	99,6
Hepatitis B II. oltás** (12 év)	1683	1661	98,7

* a 2021/2022 iskolai tanévben oltott személyekre vonatkozó adatok

**a 2020/2021 iskolai tanévben oltott személyekre vonatkozó adatok

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Megbetegedési veszély esetén kötelező védőoltások

2021-ben veszettség fertőzésre gyanús sérülés miatt védőoltásban 12 fő részesült teljes oltási sorozatban, 1 fő esetében csak 3 oltás történt meg, a negyedik oltását már külföldön kapta meg, mivel időközben elhagyta az országot.

2021-ben 1790 várandósnál végeztek HBsAg szűrővizsgálatot. A szűrővizsgálat 1775 esetben a terhesség 16. hetében végzett első rutin vizsgálat alkalmával történt. 15 főnél a szűrővizsgálat eredménye a szüléskor nem állt rendelkezésre, így ezen újszülöttek hepatitis B elleni aktív immunizálásban részesültek. 2021 évben nem került kiszűrésre HBsAg pozitív anya. A HBsAg vizsgálati anyagok feldolgozását 2021-ben a Nemzeti Népegészségügyi Központ Hepatitis Laboratóriuma végezte.

A vizsgálati anyagok gyűjtését és továbbítását, a szűréssel kapcsolatos feladatok ellátását a Népegészségügyi Főosztály biztosította. A vizsgálati eredményeket a beküldő kapta, illetve havi bontásban a főosztály is tájékoztatást kapott a vizsgálati eredményekről.

Megbetegedési veszély elhárítása céljából térítésmentesen végzett védőoltások

A dializált betegek körében összesen 249 Hepatitis B elleni oltást végeztek. I. oltását 61 beteg, II. oltását 77 beteg, III. oltását 73 beteg kapta meg. Emlékeztető oltásban 38 fő részesült. Hastífusz kórokozó-hordozó környezetében védőoltás nem történt. A megyénkben nyilvántartott bacillusgazdák félévenkénti szűrővizsgálata és a helyszíni ellenőrzés megtörtént.

Az influenza elleni térítésmentes oltás igénybevételének fontosságára felhívtuk a házi orvosok figyelmét. A Népegészségügyi Főosztály a Nemzetközi Oltóponton térítésmentes influenzaoltást 131 esetben végzett. A rendőrség állományának és a mentőszolgálat dolgozóinak biztosítottuk az oltóanyagot.

Munkakörhöz kapcsolódó védőoltások

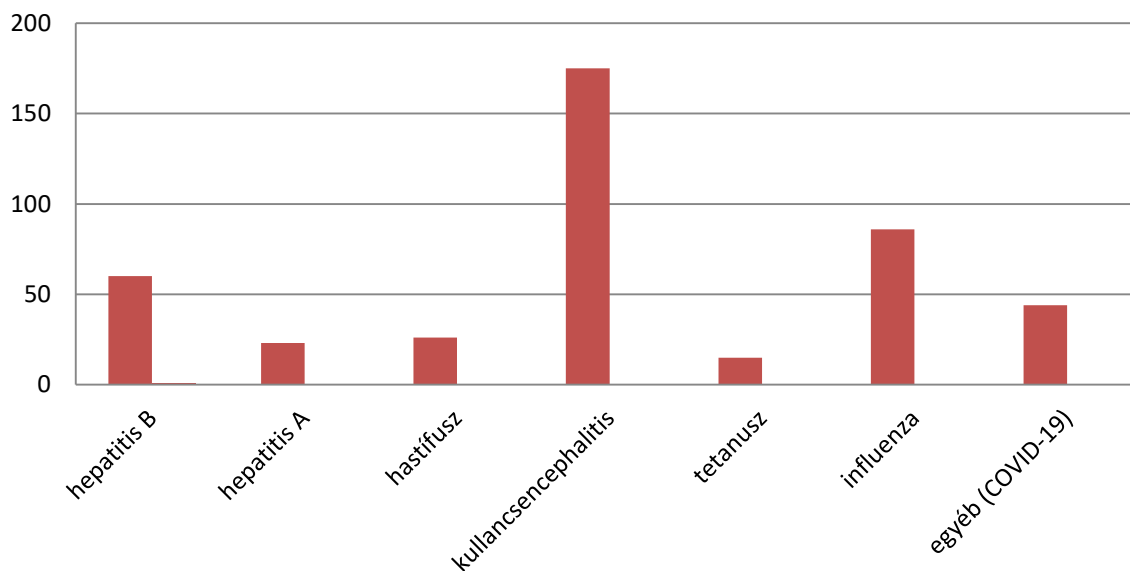
A megbetegedési veszély csökkentése érdekében – a munkáltatónak a foglalkoztatás feltételeként – biztosítani kell az adott veszélyeztetett munkakörben foglalkoztatott dolgozók védőoltását. Jogszabály írja elő, hogy valamennyi foglalkozás-egészségügyi szolgálat az általa végzett védőoltásokról évente, a tárgyévet követően összefoglaló jelentést készítsen a népegészségügyi feladatkörében eljáró járási hivatal és a munkavédelmi hatóság számára. Az alábbiakban a foglalkozás-egészségügyi szolgálatok által felírt és beadott védőoltások megoszlása látható.

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

109. ábra

Foglalkozás-egészségügyi szolgálatok által felírt és beadott
védőoltások száma 2021. évben

Az ábrából jól látszik, hogy 2021. évben a legtöbb esetben (175 fő) a kullancs által terjesztett vírusos agyvelőgyulladás (kullancsencephalitis) elleni védőoltásban részesültek. A kullancsencephalitis elleni védőoltást főként azon dolgozóknak érdemes felvenni, akiknél a munkavégzés alkalmával a kullancsencephalitis-vírussal történő fertőzés kullancsexpozíció révén nem zárható ki (pl.: erdészeti dolgozók).

Influenza elleni térítésmentes védőoltás beadására 86 esetben került sor a foglalkozás-egészségügyi szolgálatok által, elsősorban egészségügyi dolgozók részére. Hepatitis B elleni védőoltásban 60 fő részesült, főképpen azon egészségügyi dolgozók, akik tevékenységük során rendszeresen kontaminálódhatnak vérrel, vérkészítményekkel, szövetnedvekkel, váladékokkal, testfolyadékokkal, illetve az ezekkel szennyezett eszközökkel, műszerekkel. Hepatitis A elleni védőoltás beadására 23 esetben került sor. Hepatitis A elleni védőoltásban azokat a fogékony munkavállalókat kell részesíteni, akik a munkájuk révén szennyvízzel, humán fekáliával rendszeresen kontaktusba kerülhetnek. Hastífusz elleni védőoltásban 26 fő részesült. Elsősorban azon munkavállalók, akik munkájuk során szennyvízzel, emberi ürülékkel rendszeresen kontaktusba kerülhetnek (pl.: csatornamunkások, mélyépítők, laboratóriumok és kórházi fertőző osztályok munkatársai).

Tetanusz elleni védőoltásban 15 fő részesült. A tetanusz elleni védőoltás azon személyek számára szükséges, akik olyan munkakört látnak el, melynek esetében földdel szennyezett sérülések fordulhatnak elő (pl.: mélyépítés, mezőgazdasági tevékenység, állatgondozás). COVID-19 elleni védőoltásban 44 fő egészségügyi dolgozó részesült foglalkozás-egészségügyi szolgálat orvosa által. 2021 július végétől valamennyi egészségügyi dolgozó számára kormányrendelet tette kötelezővé a koronavírus elleni védőoltás felvételét, amelyet a kórházakban működő, illetve ideiglenesen létrehozott oltópontokon tudtak felvenni.

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

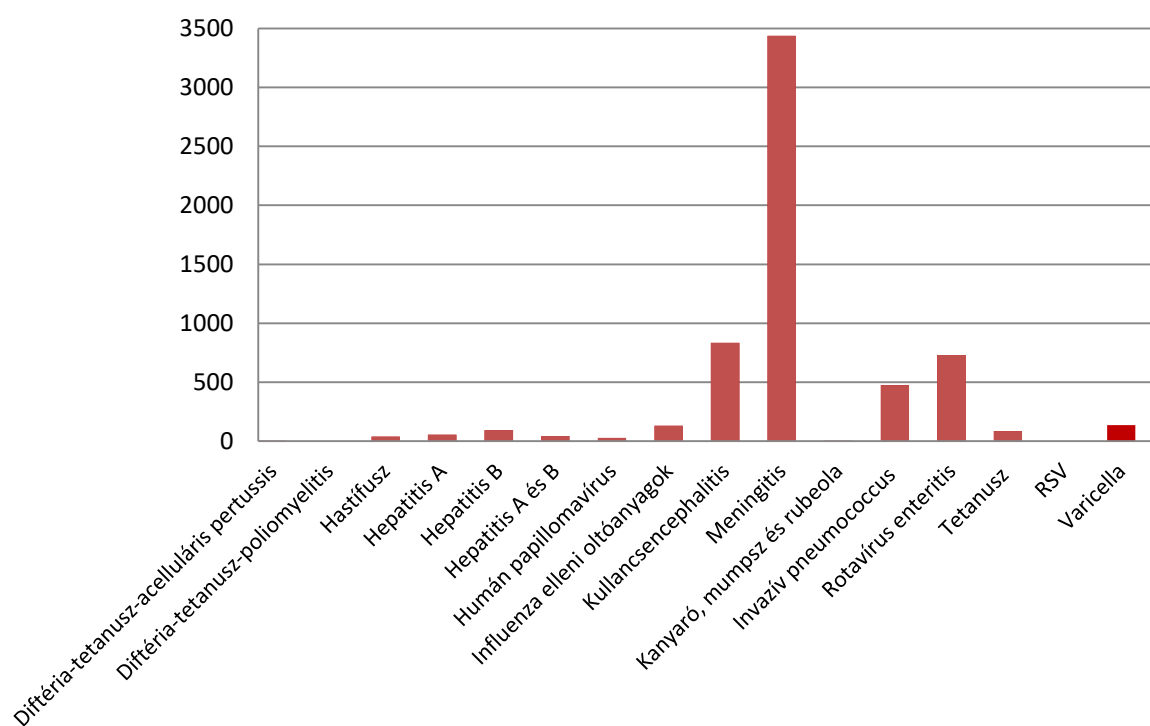
Nem kötelező védőoltások

A nem kötelező védőoltások – hasonlóan a kötelező védőoltásokhoz – olyan fertőző betegségek ellen nyújtanak védelmet, amelyek akár súlyos szövődményekkel is járhatnak.

2021 évben a Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő adatai alapján a Nógrád megyei orvosok által felírt (nem kötelező) védőoltások típus szerint csoportosítva a következőképpen alakultak:

110. ábra

**Nógrád megyei orvosok által felírt oltóanyagok száma 2021.
évben**

A diagramból kitűnik, hogy megyénkben az önkéntesen igénybe vehető védőoltások száma továbbra is alacsony. 2021. évben legnagyobb számban (3438 fő) valószínűleg a 2 éves kor alatti gyermekek védőoltásának támogatása miatt a meningococcus baktérium különböző típusai által okozott **gennyes agyhártyagyulladás** (meningitis) elleni oltás felírása szerepelt. Ennél a betegségnél kamaszkorban – mely az egyik legveszélyeztetettebb korosztály – már egy oltás elegendő a C típus elleni védettség kialakításához, két éves kor alatt pedig 100 %-os társadalombiztosítási támogatással rendelhető az oltóanyag.

A második helyen a kullancs által terjesztett **vírusos agyvelőgyulladás** (kullancsencephalitis) elleni védőoltás (834 fő) szerepel. A védőoltás 1 éves kortól adható. Az alapimmunizálás 3 oltásból áll, a védettség fenntartása érdekében 5 évente ismétlődő oltás szükséges.

Viszonylag nagy számban került felírásra a rotavírus enteritis (729 fő), valamint az invazív pneumococcus elleni vakcina (476 fő).

A **rotavírus** a gyomor és a belek fertőzését előidéző vírus, amely súlyos gyomor-bélhuratot okozhat. Csecsemő- és kisdedkorban az egyik leggyakoribb okozója a súlyos hasmenésnek. Évente világszerte mintegy 500 000 halálos áldozatot követel, leggyakrabban az 5 év alatti gyermekek körében. Kétféle vakcina létezik, mindkettőt szájon át kell beadni, az egyik három, a másik két részletből áll. Az első oltás a 6. élethétől adható, a további adagok ezt követően,

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

leg hamarabb 4 hetente alkalmazhatóak. A gyermeknek 24 hetes koráig az oltás valamennyi adagját meg kell kapnia, hiszen a megfelelő védelem időben történő kialakítása a cél.

A **pneumococcus** baktérium a tüdőgyulladás leggyakoribb kórokozója, de okozhat gennyes középfülgyulladást, vérmérgezést vagy akár gennyes agyhártyagyulladást is. A betegség leginkább az 5 év alattiakat érinti, azon belül is egyéves kor alatt különösen sebezhetőek a gyerekek, majd az életkor előrehaladtával 50 éves kor felett ismét emelkedés figyelhető meg. Hazánkban 2014 óta már nem csak választható, hanem kötelező a védőoltás csecsemőkorban, ami 3 oltásból álló sorozat oltást jelent.

Bárányhimlő elleni védőoltásban 136 fő részesült. Ez a védőoltás Magyarországon 2019 szeptemberétől az életkorhoz kötött kötelező védőoltások közé tartozik, melyet 13 illetve 16 hónapos korban kapnak meg a gyermekek, ám a felnőttek egy részének is érdemes beadatni. Hazánkban az összes fertőző megbetegedés mintegy felét a bárányhimlő okozza. Kétféle vakcina érhető el a bárányhimlő vírusa ellen. Mindkettő élő, legyengített vírust tartalmaz, amely egészséges embereknél nem okoz megbetegedést. Az oltás két adagból áll, a második beadását követően alakul ki a védettség. A két oltás között (az oltóanyagtól függően) 4-6 illetve 4-8 hetet szükséges várni. Az oltás 9 hónapos kortól adható, de leginkább másfél éves kor környékén ideális, még mielőtt a gyermek közösségbe kerülne.

A **merevgörcs** (tetanusz) egy viszonylag ritka, de súlyos betegség, melyet a Clostridium tetani nevű baktérium okoz. Ez a baktérium olyan toxinokat termel, melyek az idegeket támadják meg, és izomgörcsöket okozhat. Tetanusz elleni vakcina 83 esetben került felírásra posztexpozíciós (fertőzést követő) profilaxisként. Erre elsősorban akkor van szükség, ha esély van arra, hogy megfertőződünk a baktériummal, vagyis szennyezett eszközzel vágtuk vagy szúrtuk meg magunkat, például beleléptünk egy rozsdás szögbe, vagy megsértjük a kezünket egy régi vaskerítésen.

Az **influenza** elleni vakcina beadatása különösen ajánlott az időseknek, a krónikus betegeknek és a munkakörükből kifolyólag sok emberrel érintkezőknek, illetve a gyermekközösségek tagjainak. Az oltás 6 hónapos kortól adható. Az oltást évenként ismételni kell, beadatásának legalkalmasabb pillanata kora őszi tehető. A védettség kialakulásához 2-3 hétre van szükség. Influenza elleni oltóanyag 130 fő részére került felírásra.

A Nógrád Megyei Kormányhivatal 2013 óta működtet Nemzetközi Oltóhelyet, melyet elsősorban a külföldre utazók vesznek igénybe kötelező vagy ajánlott védőoltások felvétele, tanácsadás céljából. 2021-ben összesen 6 fő kereste fel oltóhelyünket, összesen 11 védőoltást végeztünk. Továbbra is szükségesnek tartjuk a lakosság informálását a védőoltások tekintetében.

Védőoltásokat követő nemkívánatos események:

2021-ben Nógrád megyében 23 esetben jelentettek oltást követő nemkívánatos eseményt. Valamennyi bejelentés COVID-19 elleni vakcinákkal kapcsolatosan történt.

21 esetben oltási reakciót (mellékhatásokat), 2 esetben pedig oltási balesetet (oltóanyag tévesztés) jelentettek.

3 esetben érkezett bejelentés arra vonatkozóan, hogy az első oltást követően oltási reakció jelentkezett az oltott személynél, és emiatt a második oltását más típusú oltóanyaggal kívánta felvenni. Valamennyi eset kivizsgálásra került. Elmondható, hogy a COVID-19 elleni védőoltások biztonságosak, az összes elvégzett oltáshoz képest az oltást követő nemkívánatos események, reakciók száma elenyésző.

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

A COVID-19 járvány alakulása Nógrád megyében

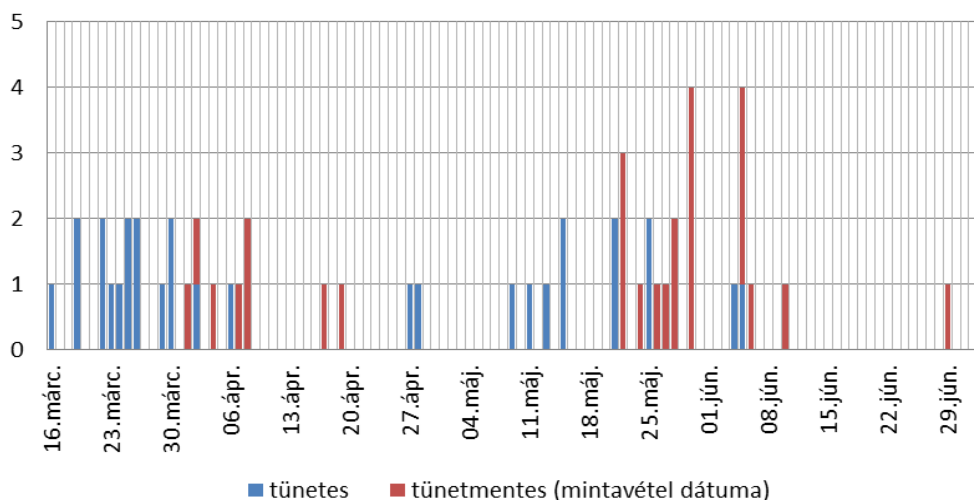
2019 decemberében a kínai Wuhanból ismeretlen eredetű tüdőgyulladás járványt jelentettek az Egészségügyi Világszervezet (WHO) felé. A megbetegedések háttérében egy új koronavírust igazoltak a kínai egészségügyi hatóságok. Az új koronavírussal laboratóriumi vizsgálattal megerősítetten fertőzött személyt Magyarországon először 2020. március 4-én, Nógrád megyében 2021. március 24-én azonosítottak. Ezt követően a vírus világméretű járványt, pandémiát okozott, és okoz jelenleg is. Az új koronavírus által okozott megbetegedések, megelőzésére már oltóanyaggal is rendelkezünk, mely a világjárvány megfékezésének egyetlen hatékony módja.

A járvány első és második hullámának adatai

Nógrád megyében az első igazolt új koronavírus fertőzöttről 2020. március 24-én szereztek tudomást. Tünetei 2020. március 16-án kezdődtek, ezt tekinthetjük az új koronavírus járvány kezdetének a megyében. Az ezt követő tavaszi hónapokban, majd a nyár első hónapjában összesen 55 esetet regisztráltak. Az 55 esetből 24 eset egy területi járványhoz kapcsolódott, Buják és Szurdokpüspöki településeket érintően, május 9. és június 4. között. A legtöbb eset Bujákon észlelték, 22 főt. Az új koronavírus járvány első hulláma Nógrád megyében 2020. március 16-tól 2020. július 1-ig zajlott.

111. ábra

Igazolt COVID-19 esetek a tünetek megjelenése illetve mintavétel szerint Nógrád megye I. hullám

Az első hullámban a fertőzöttek nagy része a 35-59 éves korosztályból került ki, elenyésző volt a 14 év alatti korosztály megbetegedése.

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Megyénkben az első hullám során sem bentlakásos szociális intézményben, sem fekvőbeteg ellátó intézményben nem alakult ki új koronavírus okozta járvány.

A járvány első hulláma alatt 512 személynél rendeltünk el járványügyi megfigyelést, mely egyrészt a külföldről hazatérő magyar állampolgárokra, több esetben tőle megfelelően elkülönülni nem tudó családtagjaikra is kiterjedt, valamint a gyanús és igazolt betegek családtagjaira.

A gyanús betegek jelentését követően 26 esetben kellett járványügyi elkülönítésről határozni, ők azok, akik otthonukban, enyhe tünetekkel rendelkeztek. További 8 fő esetében határoztunk kórházi záratról külföldről hazatért, magyarországi lakcímmel nem rendelkező, vagy pozitív beteg kontaktja esetében.

Július hónapban és augusztus első felében mindösszesen 7 esetről szereztünk tudomást, ezek sporadikus esetek voltak, járvány nem alakult ki.

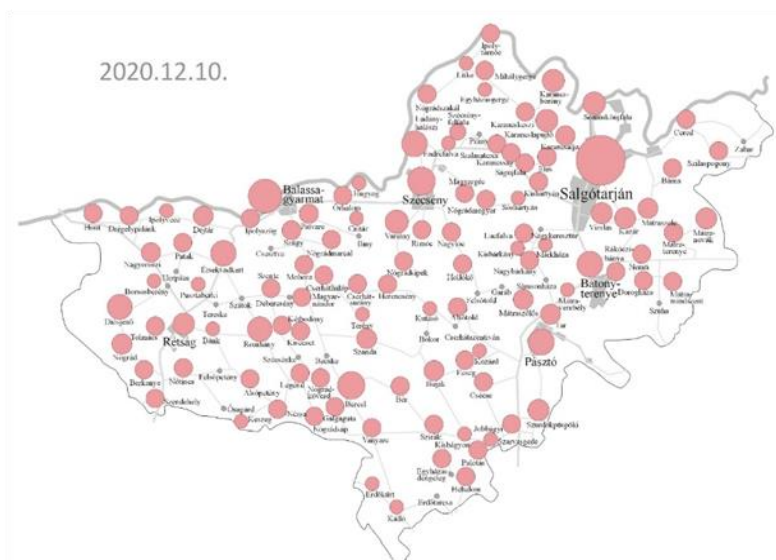
Augusztus közepétől a napi esetszámok emelkedni kezdtek, augusztus 22-től minden nap regisztráltunk új esetet, az esetszámok folyamatos növekedést mutattak.

A járvány második hullámának kezdetét Nógrád megyében augusztus közepére tehetjük, augusztus végétől naponta regisztráltunk pozitív eseteket, folyamatosan emelkedő számban.

Míg szeptember közepén a napi esetszámok maximuma 15 eset volt, addig október közepére ez napi 40-50 fő, míg novemberre és decemberre a PCR teszt mellett bevezetett antigén gyorsesztek használatának bevezetésével együtt napi 100 és 200 közötti esetszámot jelentett. 2020 decemberének közepére a megyén belüli egyenletes terjedés volt tapasztalható.

112. ábra

Aktív esetek település szerinti megoszlásának aránya 2020.12.10-én

A korcsoportos megoszlás szeptember közepére jelentősen változott, a 15-24 és 25-34 éves korosztály már több, mint 30 %-ot tett ki, az első hullámban észlelt 16 % helyett. Ez jellemzően a nyár végi gólyatáborok, rendezvények, családi összejövetelek során terjedő fertőzések miatt alakult így. A fiatal korosztályról a megbetegedések folyamatosan áterjedtek októbertől decemberig az idősebb, sérülékenyebb korosztályokra, mely növelte a kórházi ellátások és halálozások számát is.

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Az esetek számának növekedésével a zárt közösségekben is egyre több járvány alakul ki. Bentlakásos szociális intézmények közül a második hullámban 20 intézmény volt érintett. Járvány 15 intézményben alakult ki.

A gyanús és az igazolt pozitív betegek számának emelkedésével a mentőszolgálat terhei is egyre nőttek. Nem volt már tartható a beteg vagy kontakt otthonában történő mintavételezések 24 órán belüli teljesítése. Ezért először szeptemberben Salgótarjánban, majd később Balassagyarmaton, decembertől pedig Pásztón is statikus mintavételi pontot hoztunk létre, mely lehetővé tette, hogy a kontaktok oda saját személygépkocsival, szigorú magatartási szabályok betartásával, amelyet a határozatukban előírunk, mintavételezésre jelentkezzenek. Ez gyorsabbá tette a mintavételeket, a mentőszolgálat számára is könnyebb volt, eredmény is hamarabb érkezett. A mintavételi pontok kialakításával a mintavételi arányunk november végéig ismét meghaladta az országos átlagot, decemberben már azzal egyenlő volt. A házi orvosok figyelmét többször felhívtuk arra, hogy minden gyanús beteg esetében kérjék meg a mintavételezést a mentőszolgálat online felületén, de sok esetben tapasztaltuk, hogy azok későn, vagy nem történnek meg. Többször előfordult, hogy a beteg is későn fordul orvoshoz, vagy enyhe tünetei miatt nem keresi házi orvosát, így igazolt pozitivitásra egy idősebb családtag súlyos, kórházi ellátást igénylő betegsége hívja fel a figyelmet.

A járvány harmadik, negyedik és ötödik hullámának adatai

A 2020. december 10-ei adatok szerint Nógrád megyében 1380 aktív esetet tartottunk nyilván, 680 esetet Kelet-Nógrádban, 700 esetet Nyugat-Nógrádban. Az akkori adatok szerint **az összes fertőzött száma a járvány kezdete óta 6501 fő volt.**

A 2020 december második felében majd 2021 január első 2 hetében tapasztalt alacsonyabb napi esetszámok után **a járvány ismét lendületet vett**, és megkezdődött a harmadik hullám. A járvány berobbanása a megyénkben megjelent angol mutáns törzs elterjedésének volt tulajdonítható. A járvány fokozatosan terjedt Nyugat-Nógrádból kelet felé, és a második hullámnál is magasabb esetszámokat produkált.

A 2021.06.14-ei állapot szerint Nógrád megyében az új koronavírus járvány kezdete óta **összesen 20 316 fertőzöttet tartottunk nyilván**, 2021.10.13-án 21 014 főt, majd **2021 végén az összes esetszám már 29 447 fő volt, mely 2022. február 26-án 39 357 főre emelkedett, vagyis 2 hónap alatt annyi új eset jelentkezett, mint 2021-ben fél év alatt.**

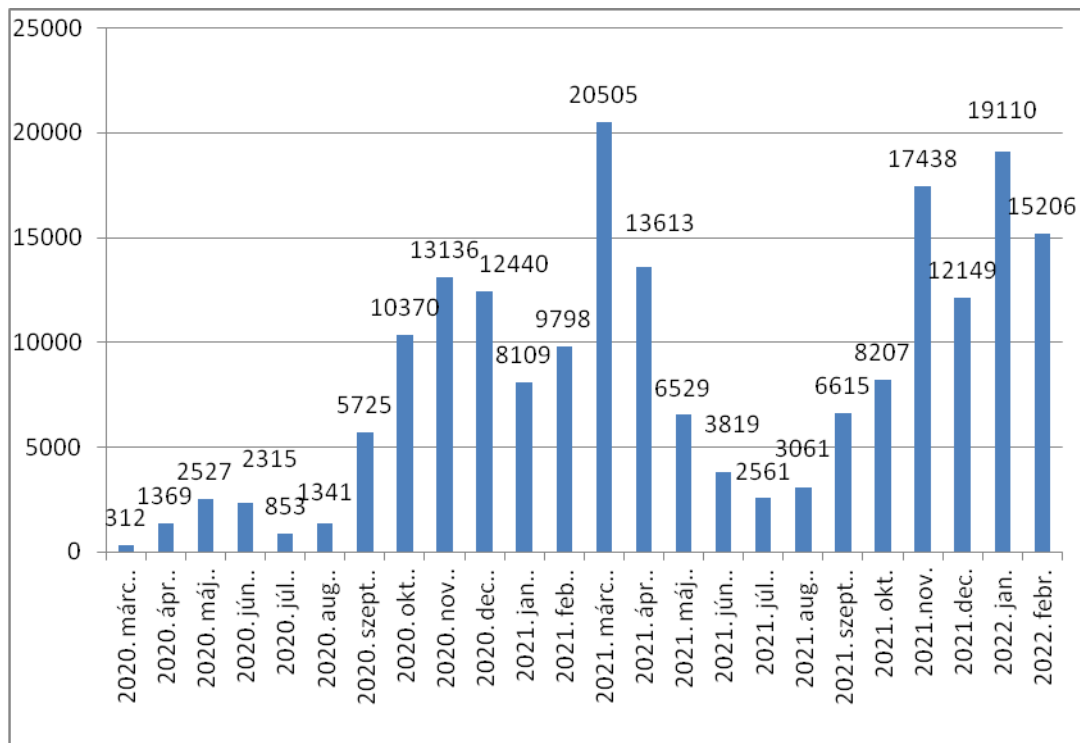
Az abszolút esetszámokból nem érdemes következtetést levonni arra vonatkozóan, hogy az országon belül Nógrád megye mennyire érintett. Az esetszámokat érdemes a lakosságszámhoz viszonyítani, mely pontosabb képet ad a megye járványügyi helyzetéről. A fővárost is beleértve, **a járvány első hullámában a hetedik legtöbb fertőzöttel érintett megye voltunk, a járvány második hullámában már az első három megye közé került Nógrád megye, a harmadik hullámtól pedig lakosságárányosan a legfertőzöttebb megyék közé tartozunk Győr-Moson-Sopron, Veszprém, Baranya és Vas megye mellett.**

A SARS-CoV-2 kimutatására irányuló havonta elvégzett mintavételek száma az alábbiak szerint alakult megyénkben.

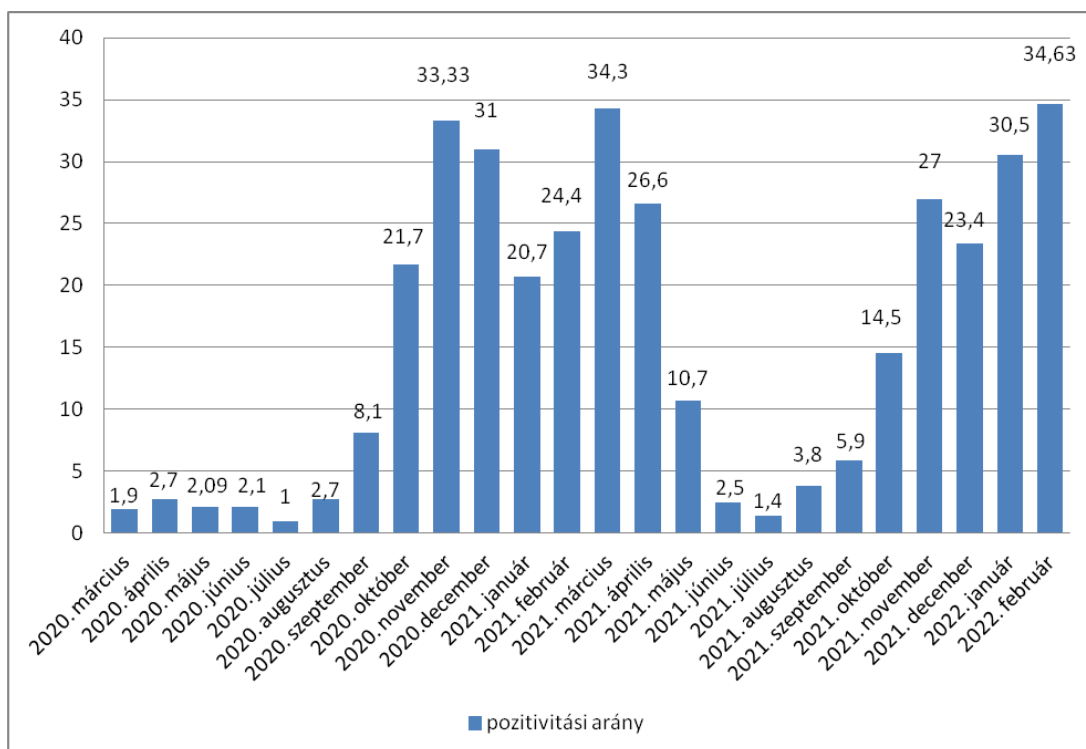
NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

113. ábra

A minták pozitívítási aránya (%) jól jelzi a járvány alakulását.

114. ábra

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

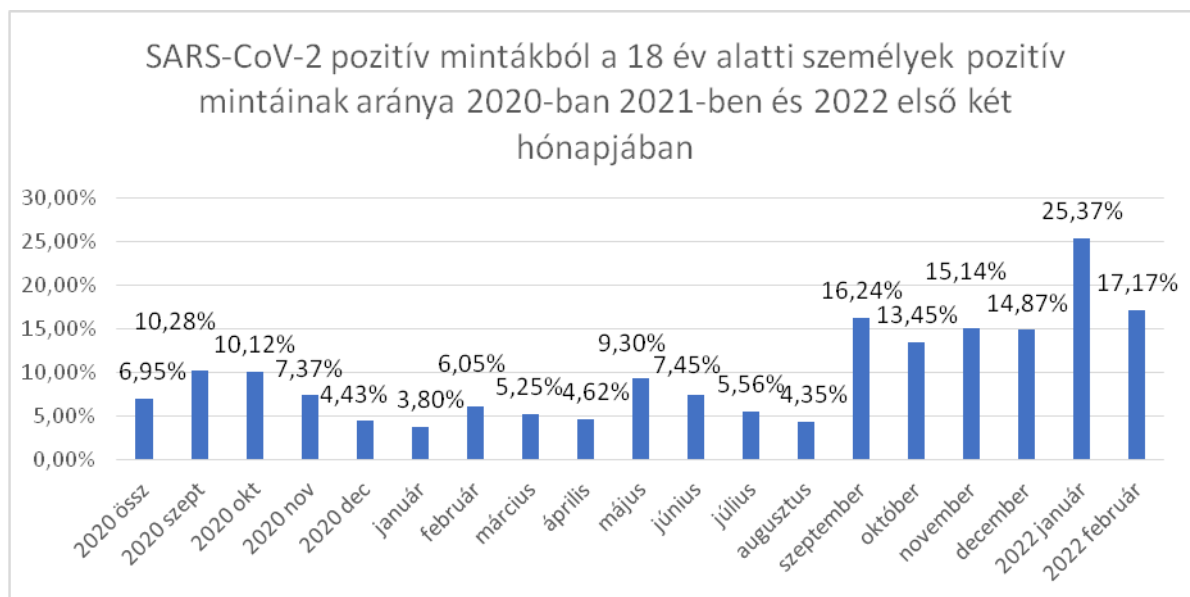
2021 nyári hónapjait követően a szeptemberi tanévkezdéssel ismét lendületet vett a járvány, és az esetszámok növekedését tapasztaltuk. A védőoltásoknak köszönhetően az emelkedés mértéke lassúbb volt, mint 2020 azonos időszakában. 2021 szeptemberétől az esetek 99,9 %-ában a delta variáns okozta a fertőzést.

Jól látszott ugyanakkor, hogy a vírus a kevésbé átoltott korcsoportokban, a 18 év alattiak esetében talált több fogékony személyt, ahol így a fertőzés könnyebben terjedt. A pozitív mintákból a 18 év alatti esetek aránya 2021-ben szeptemberben hónapban volt a legmagasabb a járvány időszaka alatt. Ezt az arányt csak az ötödik hullámban, 2022 januárjában és februárjában haladta meg a korosztály érintettsége melyet már az újabb mutáns, az omikron térnyerése okozott.

2022-ben már az esetek 90 %-ában az omikron variáns okozta és okozza a megbetegedéseket. A variáns enyhébb tüneteket okozott, de az oltatlanoknál továbbra is gyakori volt a kórházi kezelés, vagy az intenzív terápia szükségessége. A kórházak osztályait már kevésbé terhelte meg az ötödik hullám, és lényegesen kisebb arányban kerültek intenzív ellátásra, gépi lélegeztetésre betegek, mint a korábbi – elsősorban a második és harmadik- járványhullámban.

A 18 év alatti korosztályban a védőoltás lehetősége ellenére – mely 2021 decemberétől már az 5-11 éves korosztályban is elérhető lett - intenzíven terjedt a vírus, folyamatos volt a pozitív gyermekek szoros kontjaiként óvodai csoportok, iskolai osztályok járványügyi megfigyelés alá vonása.

115. ábra

Járványügyi intézkedések

A népegészségügyi hatóság a COVID-19 elleni védőoltások alkalmazásán túl egyedi járványügyi intézkedésekkel igyekszik lassítani a vírus terjedését. A járványügyi intézkedésekben 2022. január 14-től történt változás. Az új eljárásrend szerint a COVID-19 igazolt betegek hatósági házi

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

karantén ideje a korábbi 14 majd 10 napról 7 napra csökkent, a beteggel kontaktusba került, védettségi igazolvánnyal – mely legalább egy COVID-19 elleni védőoltás meglétét jelenti 2022. május 1-től - nem rendelkező tünetmentes személyek az utolsó kontaktustól számítva szintén 7 napra kerülnek járványügyi megfigyelés alá. Tüneteket mutató kontaktokra – az eddigi gyakorlatnak megfelelően – már a COVID-19 igazolt betegre vonatkozó szabályok vonatkoznak, tünetkezdetet követő 7 napra kerülnek hatósági házi karanténba és mintavételezésük kötelező.

Az egészségügyi ellátórendszerre a járvány második majd harmadik hullámában hárult nagy terhelés. Kezdetben a pozitív eseteket csak a balassagyarmati Dr. Kenessey Albert Kórház-Rendelőintézet látta el, majd kijelölésre került a salgótarjáni Szent Lázár Megyei Kórház is. A Pásztói Margit Kórház a két aktív fekvőbeteg ellátó intézményből a krónikus ellátásra szoruló betegek átvételével segítette a megyei ellátásszervezést, így a két aktív ellátást végző kórházban újabb ágyakat lehetett felszabadítani a COVID-19 betegek ellátására. A szükséges humán erőforrást kirendelésekkel biztosítottuk a két járóbeteg szakrendelőintézetből (Szécsény és Térsége Egészségügyi Centrum és Rétsági kistérségi Egészségfejlesztő Központ) és a Pásztói Margit Kórházból. Összesen 4 fő orvost, 11 fő szakdolgozót, 3 takarítónőt és 1 adminisztrátort rendeltünk ki az aktív betegellátást végző intézményekhez megyén belül. Az Országos Korányi Pulmonológiai Intézetbe 2020-ban a Szent Lázár Megyei Kórházból kirendelt szakdolgozók kirendelését 2021 márciusában visszavontuk. A COVID-19 betegek ellátásához szükséges egészségügyi létszámot 2021-ben megyén belüli átcsoportosítással biztosítottuk, megyén kívüli intézményből nem érkezett kirendelt állomány.

Az Állami Egészségügyi Tartalékból több alkalommal érkezett és érkezik védőfelszerelés az egészségügyi alapellátás részére, melyet az NMKH Népegészségügyi Főosztály oszt el a házi orvosok, házi gyermekorvosok, fogorvosok, védőnők, otthonápolási szolgálatok között. A COVID-19 antigén gyorsteszttek bevezetésével az alapellátás és a szakellátás is végzett teszteleseket, jelenleg is elérhető a teszt a alapellátás minden szolgáltatójánál, egyrészt a személyzet tesztelésére, de szükség esetén a páciensek gyors tesztelésére is.

COVID-19 elleni védőoltások szervezése Nógrád megyében

A COVID-19 elleni védőoltások alkalmazása Nógrád megyében 2020. december 31-én kezdődött meg, amikor az első Pfizer/Comirnaty oltóanyag szállítmány megérkezett a balassagyarmati Dr. Kenessey Albert Kórház-Rendelőintézetbe.

Az oltási tevékenységet az Országos Oltási Munkacsoport irányítja, az Országos Oltási Tervben meghatározottak szerint. Nógrád megyében az oltási tevékenység irányítását a Megyei Védelmi Bizottság mellett működő Megyei Oltási Munkacsoport végzi

Első körben az egészségügyi dolgozók oltása valósult meg, majd ezt követően a szociális intézményekben dolgozókat és gondozottakat részesítették védőoltásban.

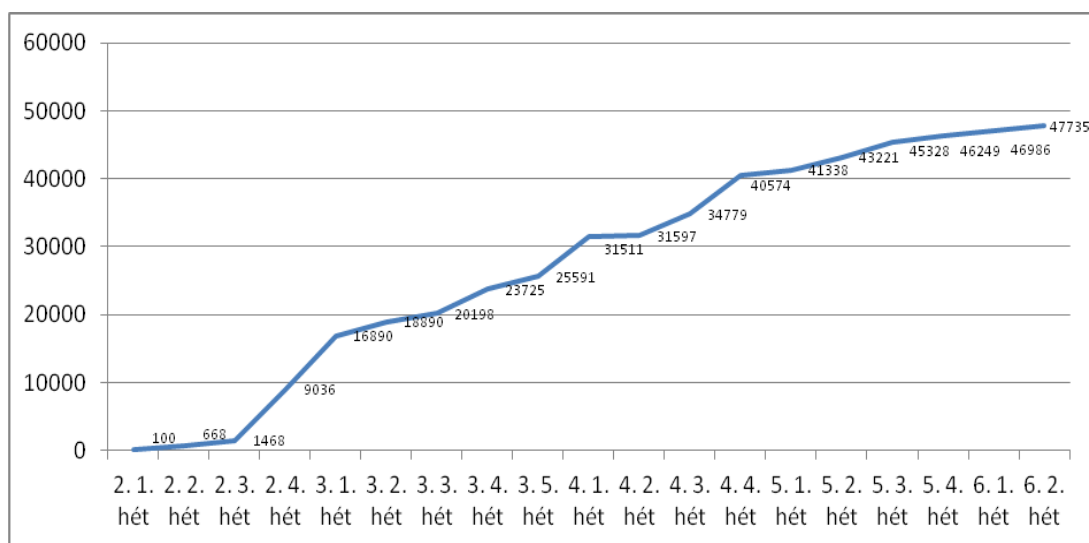
2021 februárjának első hetében kezdődött meg a házi orvosok részére a vakcinák kiszállítása. Kezdetben csak néhány praxisba tudtunk oltóanyagot szállítani, mára azonban minden vakcina típusból igény szerint szállítunk valamennyi házi orvos részére.

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

A február elején megkezdődött szállítást követően néhány hónap alatt a kiszállított oltóanyagok száma nagyságrendekkel növekedett. Kezdetben hetente két alkalommal, majd a Pfizer vakcina meghosszabbodott eltarthatósági ideje miatt, hetente egy alkalommal szállítottunk és szállítunk azóta is oltóanyagot háziiorvosi körzetekbe. A Szputnyik V oltóanyagon kívül valamennyi vakcina elérhető volt a körzetekben.

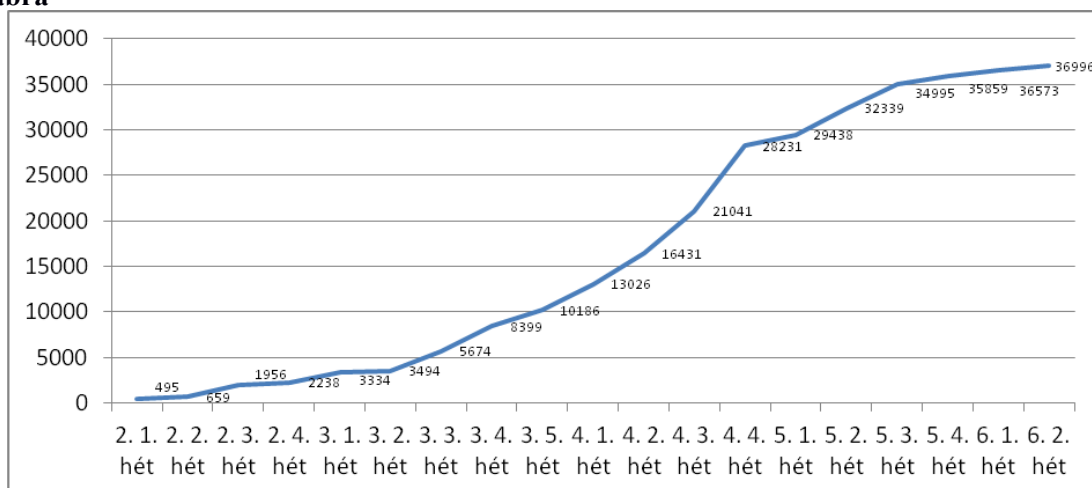
116. ábra: Háziiorvosi praxisok részére hetente kiszállított COVID-19 elleni oltóanyag mennyisége adagban Nógrád megyében 2021.február első hete és június 2. hete között

A háziiorvosi praxisokban elérhető oltóanyagokon kívül a megye három fekvőbeteg ellátó intézményében, egy szakrendelőjében oltottak folyamatosan, az oltópontokon valamennyi oltóanyagtípus elérhető volt, a Szputnyik V oltóanyaggal csak a kórházakban oltottak.

Az alábbi grafikon mutatja az oltópontokra háziiorvosi körzetekből delegálható oltandók számát, illetve az április utolsó hetétől megkezdődött tömeges oltási szakaszban az elvégzett védőoltások számát az oltópontokon, mely szintén nagyságrendekkel növekedett az oltási kampány első 4 hónapjában.

117. ábra

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

A megyében 4 oltópont működött folyamatosan:

- Szent Lázár Megyei Kórház - Salgótarján
- Dr. Kenessey Albert Kórház-Rendelőintézet – Balassagyarmat
- Margit Kórház – Pásztó
- Szécsény és Térsége Egészségügyi Centrum – Szécsény

2022 júniusától már csak a Szent Lázár Megyei Kórházban működik oltópont kedden és pénteken. A megye négy folyamatosan működő oltópontján a védőoltások megkezdése óta több, mint 130 000 védőoltást adtak be.

Időlegesen az oltópontok külső helyszíneket is igénybe vesznek a védőoltások végrehajtásához, amennyiben az oltandók száma ezt szükségessé teszi. Így a salgótarjáni kórház működtetett oltópontot a József Attila Művelődési és Konferencia Központban illetve a Salgótarjáni Ifjúsági és Tanácsadó Irodában is.

Fentiekén kívül Bátonyterenyén a 2021 novemberi és decemberi, valamint 2022 januári oltási akciónapokon ismét kialakításra került egy oltópont, ahol a város házi orvosai oltottak. Mindösszesen az oltóponton 1293 védőoltást adtak be (alap és emlékeztető oltások összesen).

Az átoltottság növeléséhez nagyban hozzájárult a Magyar Honvédség oltóbuszainak alkalmazása, melyek 2021-ben két időszakban (kétszer 4 napon át) végeztek védőoltásokat a megyében. Az MH oltóbuszokon kívül a Nemzeti Népegészségügyi Központ oltóbuszait is igénybe vettük, melyre helyben biztosítottunk személyzetet. Az oltási tevékenységben aktívan részt vett főosztályunk is, az NNK oltóbuszain, illetve a kormányhivatal által működtetett Nemzetközi Oltóhelyen is végeztünk COVID-19 elleni védőoltásokat, megkönnyítve ezzel helyben a kormányhivatal dolgozóinak a védőoltás felvételét, amikor az kötelező lett.

A Magyar Honvédség oltóbuszai első alkalommal 2021. március 27-től 30-ig végeztek védőoltásokat, Astra Zeneca oltóanyaggal, elsősorban Nyugat-Nógrádi településeken. Hét házi orvosi körzet által ellátott 14 településen 1620 fő oltását végezték el. Az alábbi táblázat mutatja az egyes helyszíneken (és a körzethez csatolt településeken) az elvégzett védőoltásokat.

	03.27.	03.28.	03.29.	03.30.	Összesen
Nőtincs (Felsőpetény, Ósagárd)	150	160	170		480
Buják			130	150	280
Szendehely			150	150	300
Romhány (Szente, Kétybodony, Kiseccset)			120	120	240
Magyarnándor (Debercsény, Becske, Cserháthaláp)				150	150
Bercel			170		170
Összesen	150	160	740	570	1620

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

Második alkalommal Janssen oltóanyaggal oltottak, mely oltóanyag előnye, hogy csak egy oltás szükséges a teljes védettség kialakításához.

Az alábbi táblázat mutatja az elvégzett védőoltásokat az egyes helyszíneken, összesen az 5 oltóbusz **1879 védőoltást végzett.**

	05.08.	05.09.	05.10.	05.11.
Rétság (2 oltóbusz)	230			
Órhalom	70			
Karancsság	69			
Szügy	105			
Salgótarján (5 oltóbusz)		445		
Nógrád			117	
Szurdokpuspöki			57	
Nagybárcány			146	
Szécsény (2 oltóbusz)			162	
Mátraverebély				135
Romhány				79
Érsekvadkert				146
Dejtár				118
Összesen	474	445	482	478

Az átoltottság további növelésére a Nemzeti Népegészségügyi Központ oltóbuszát is igénybe vettük elsősorban Kelet-Nógrádi településeken, az alábbiak szerint.

Oltási nap	Település	Pfizer	Janssen	Sinopharm	Moderna	Összesen
06.19	Jobbágyi	18	4	2	1	25
06.19	Szirák	30	14	2	1	47
06.23	Egyházaskerve	10	5	0	0	15
06.23	Litke	36	15	4	0	55
06.28	Etes	16	13	1	0	30
06.28	Sóshartyán	35	12	6	0	53
06.29	Karancskeszzi	30	5	6	0	41
06.29	Karancsalja	9	5	0	0	14
06.30	Karancsság	16	30	3	0	49
06.30	Endrefalva	19	10	4	1	34
Összesen		219	113	28	3	363

Az oltóbuszon négyféle vakcina került alkalmazásra, ezzel biztosítva a minél nagyobb arányú részvételt. Az oltóbuszok személyzetét a Szent Lázár Megyei Kórház és az NMKH Népegészségügyi Főosztály szakemberei adták. A második körös oltások során pedig további 65

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

adag Janssen oltóanyag került első oltásként beadásra, így a 10 településen 428 főt tudunk immunizálni.

A vegyes és felnőtt háziorvosi praxisok száma Nógrád megyében 109, a körzetek nagy részében folyamatosan végzik az első és másodkörös, 2021 augusztusától a harmadik, illetve már a negyedik emlékeztető oltásokat is.

A bentlakásos szociális intézményekben kezdetben a kórházi oltóteamek oltottak, mára már az intézményi orvosok feladata a védőoltás. A bentlakásos szociális intézményekben kiemelten fontos, hogy a gondozottak minél nagyobb arányban tehát az alapimmunizáláson kívül az emlékeztető oltásukat is megkapják, így a nagyobb járványokat a zárt közösségben elkerüljük.

Nógrád megyében összességében a gondozottak 77 %-a, a dolgozók 42 %-a oltott alap és legalább egy emlékeztető oltással. Az intézmények túlnyomó többségében a gondozottakat tekintve az emlékeztető oltással való átoltottság 70 % feletti, csupán 6 telephelyen marad el ettől az értéktől.

harmadik oltással 100 %-ban átoltott intézmények	harmadik oltással legalább 90 %-ban átoltott intézmények	harmadik oltással legalább 80 %-ban átoltott intézmények	harmadik oltással legalább 70 %-ban átoltott intézmények	harmadik oltással 70 % alatt átoltott intézmények	Összes Nógrád megyei telephely
4	7	5	3	6	25

Az átoltottság növeléséhez a 2022 januári oltási akciónapokon ismét igénybe vettük a Magyar Honvédség oltóbuszait. Három oltási helyszínen mindösszesen 22 település lakosságát fogadták és összesen 172 védőoltást végeztek el, első, második és harmadik, negyedik körös oltásokat is. Az oltandók Pfizer, Sinopharm és Janssen oltóanyag közül választhattak az oltóorvossal egyeztetve.

Továbbra is elmondható, hogy aki regisztrál néhány napon belül a kívánt védőoltáshoz juthat a megyében.

Átoltottság alakulása

Nógrád megyében a lakosság átoltottsága a teljes népességhez viszonyítva 58%-os. Az oltottak 60 %-a az emlékeztető oltását is felvette. Negyedik oltást eddig 3,5 %-a kért és kapott.

Védőoltásra regisztráltak száma, akik regisztrációjuk ellenére még nem vették fel a védőoltást: 5021 fő.

A háziorvosok 2021 augusztusától folyamatosan keresték meg a regisztrálatlan és oltatlan időseket is, és tájékoztatták a védőoltás fontosságáról. Sajnos az adatok azt mutatták, hogy az idősek 85-90 %-a hétről hétre elutasította az oltás felvételét.

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Az 5-11 éves korosztályban eddig 643 gyermek részesült védőoltásban. Az 5-11 éves korosztály Salgótarjánban a Szent Lázár Megyei Kórházban, illetve a házi gyermekorvosi körzetekben veheti fel a védőoltást.

A 18 év alatti korosztály minél nagyobb átoltottságának elérése rendkívül fontos lenne, hiszen közöttük sokan még fogékonyak a fertőzésre, és bár gyermekkorban eddig nagyrészt enyhébb tünetekkel átvészelték az érintettek a fertőzést, idős családtagjaikat megfertőzhetik. Az oltatlan idősök magas száma az egészségügyi ellátórendszerre is róhat még nagyobb terheket.

Kommunikáció

A vírus elleni védekezés jelentős erőfeszítést kíván a társadalom minden szereplőjétől. Az első hullám idején az emberi kapcsolatok hirtelen minimálisra csökkentése a szigorú központi intézkedések révén hatékonyan akadályozta meg az esetszámok nagymértékű, hirtelen növekedését, mely az egészségügy felkészülése nélkül bizonyosan tragédiákhoz vezetett volna. Az első hullám idején az emberek félelme is nagyobb volt, az új, ismeretlen kórokozótól. A szigorú intézkedések azonban hosszú távon nem tarthatóak, a gazdaság működőképességének fenntartása, a munkahelyek védelme érdekében a járványügyi intézkedéseket a szükségesség és arányosság elve alapján kell meghozni. Önmagukban azonban az egyedi járványügyi intézkedések nem elegendőek a járvány megfékezéséhez, vagy megállításához. A második hullámban elengedhetetlen volt az emberek egyedi felelősségének hangsúlyozása, azon szabályok követése, melyekkel az emberi személyes kapcsolatokat az első hullámhoz hasonlóan igyekezni kell minimálisra csökkenteni, más kapcsolattartási formát választani és alkalmazni a hármas védekezési szabályt: távolságtartás, maszk viselése és kézfertőtlenítés. A járvány során több esetben készítettünk lakossági tájékoztató anyagokat, melyeket az önkormányzatokon keresztül juttattunk el a lakossághoz. Ilyen volt pl. a maszk viseléséről szóló „kisokos”, vagy a helyes maszkhasználatról elérhető WHO plakát magyar nyelvre történő lefordítása. Salgótarján Megyei Jogú Város polgármestere a járvány első hulláma alatt, majd a második hullámban is heti egyeztető értekezletet tartott a védekezés feladatiról, melyen minden alkalommal részt vett a Népegészségügyi Főosztály járványügyi osztályvezetője. Több alkalommal készítettünk szakmai összefoglaló anyagot a Megyei Államigazgatási Kollégium, a Megyei Védelmi Bizottság és Nógrád Megyei Közgyűlés részére a járványügyi helyzetről.

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

IV. Egészségügyi ellátás

Háziorvosi, házi gyermekorvosi, fogorvosi és ügyeleti ellátás

A megyében a közfinanszírozott házi orvosi szolgálatok száma 2022. augusztus 31-ei állapot szerint: 134, ebből felnőtt házi orvosi szolgálat: 54, házi gyermekorvosi szolgálat: 24, vegyes körzet: 56. Területi ellátási kötelezettség nélküli közfinanszírozott körzet nem működik a megyében.

A betöltetlen szolgálatok száma: 39, ebből 5 felnőtt házi orvosi, 5 házi gyermekorvosi, 11 vegyes körzet. Tartósan, tehát több mint 6 hónapja betöltetlen 20 körzet a megyében.

Háziorvosi alapellátás Nógrád megyében 2022. augusztus 31.

	Engedélyezett	Betöltött	Betöltetlen	Ebből tartósan betöltetlen
Felnőtt házi orvosi körzet	54	40	14	12
Gyermek házi orvosi körzet	24	17	7	6
Vegyes körzet	56	38	18	14
Háziorvosi ellátás összesen	134	95	39	32

A betöltetlen körzetek száma az előző időszakhoz növekedett. Betöltetlenek a felnőtt házi orvosi körzetek Salgótarjánban (2 körzet), Bátorfyerenyén (3 körzet), Balassagyarmaton (3 körzet) Érsekivádkerten, Diósjenőn 1 körzet, Romhány valamint a Romhány-Kétybodony-Kisecset-Szente felnőtt házi orvosi körzetek, valamint a Rétság-Bánk és Rétság-Tolmács körzetek is. A betöltetlen gyermekorvosi körzetek száma Salgótarjánban tovább növekedett az elmúlt időszakhoz képest (5 körzet) Somoskőújfaluban pedig továbbra is betöltetlen maradt. Szintén betöltetlenek maradtak a vegyes Ecseg, Litke-Ipolytarnóc, Mátranovák, Sósartyán-Kishartyán, Szirák-Bér, Cserhátsurány-Herencsény, Endrefalva-Szécsényfelfalu-Piliny házi orvosi körzetek, Karancslapujtón egy körzet, Nagybárcány-Lucfalva-Nagykeresztúr-Kisbárcány-Márkháza-Sámsonháza körzet, Jobbágyi, Mátraszőlős körzet. Betöltetlenné vált a Bárna, Kálló-Erdőkürt- Erdőtarcsa, Magyarnándor-Becske-Debercsény-Cserháthaláp, Dejtár-Patak, Nőtincs-Felsőpetény-Ósagárd, Nógrádmegyer-Magyargéc, Tereske-Szátok lakosságát ellátó körzetek. A 134 közfinanszírozott engedélyezett körzet közül 103-ban van állandó vagy állandó helyettes orvos, 85 házi orvos és 18 házi gyermekorvos.

Háziorvosok és házi gyermekorvosok számának alakulása 2017. és 2022. augusztus 31. között Nógrád megyében

2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
116	116	113	111	107	103

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

A Balassagyarmati járásban 15 házi orvos és 4 házi gyermekorvos, a Rétsági járásban 10 házi orvos és 3 házi gyermekorvos, a Szécsényi járásban 8 házi orvos és 2 házi gyermekorvos látja el a betegeket.

A Salgótarjáni járásban 31 házi orvos és 4 házi gyermekorvos, a Pásztói járásban 12 házi orvos és 2 házi gyermekorvos, a Bátorterenyi járásban 9 házi orvos és 3 házi gyermekorvos működik.

A megyében a házi orvosok átlagéletkora 62 év, a házi gyermekorvosoké 62,5 év.

Az alábbi táblázatokban járásonként tüntettük fel a 2022. december 31-ig 50., 60. és 65. életévüket betöltő házi orvosok és házi gyermekorvosok számát.

Járás	Házi orvosok száma	50. életévüket betöltött házi orvosok száma	Ebből 60. életévüket betöltött házi orvosok száma	Ebből 65. életévüket betöltött házi orvosok száma
Balassagyarmat	15	12	8	5
Rétság	10	7	4	3
Szécsény	8	7	5	4
Salgótarján	31	29	23	18
Pásztó	12	11	7	5
Bátortereny	9	7	7	7
Megye összesen	85	73	54	42

Járás	Házi gyermekorvosok száma	50. életévüket betöltött házi gyermekorvosok száma	Ebből 60. életévüket betöltött házi gyermekorvosok száma	Ebből 65. életévüket betöltött házi gyermekorvosok száma
Balassagyarmat	4	3	3	1
Rétság	3	3	2	1
Szécsény	2	2	2	2
Salgótarján	4	4	2	2
Pásztó	2	2	2	0
Bátortereny	3	3	3	2
Megye összesen	18	17	14	8

Amennyiben a körzetek betöltésében változás nem következik be 2022 végére Nógrád megyében a házi orvosok 49 %-a, a házi gyermekorvosok 44 %-a lesz várhatóan 65 év feletti.

A házi gyermekorvosi ellátás különösen Bátorterenyén, Szécsényben, Salgótarjánban kerülhet veszélybe az orvosok nyugdíjba vonulása miatt, a felnőtt és vegyes házi orvosi ellátást tekintve pedig valamennyi járásban feladatot ró az önkormányzatokra az orvosok nyugállományba vonulása esetén az alapellátás biztosítása.

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

Számos lehetőség van a betöltetlen körzetek meghirdetésére, ingyenesen is az Országos Kórházi Főigazgatóság honlapján, a házi orvosok letelepedését, praxisjog vásárlását pedig pályázatok is segítik.

A Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő tájékoztatása szerint Nógrád megyében a betöltetlen házi orvos/fogorvosi körzetek közül az alábbi sikeres pályázatok történtek 2019 és 2021 között.

Pályázatot benyújtó egészségügyi alapellátási szolgálat típusa	A betölteni kívánt házi orvos/fogorvosi szolgálat helye (települései)	Pályázat típusa, éve
fogorvosi	Mátranovák, Mátraterenye	letelepedési 2019
fogorvosi	Mihálygerge, Egyházasgerge, Litke, Ipolytarnóc	letelepedési 2019
házi gyermekorvosi	Szécsény, Endrefalva	praxisjog 2019
házi orvos	Bátonyterenye, Rákóczi bánya	letelepedési 2020
fogorvosi	Karancslapujtő, Karancsberény	letelepedési 2020
fogorvosi	Mátramindszent, Dorogháza, Nemti, Szuha	letelepedési 2021
fogorvosi	Kálló, Erdőtarcsa, Erdőkürt	letelepedési 2021
fogorvosi	Bátonyterenye	letelepedési 2021
házi orvos	Nőtincs, Szendehely	praxisjog 2021
házi orvos	Palotás, Kisbágyon	praxisjog 2021

A NEAK minden évben közzéteszi a honlapján (www.neak.gov.hu) az aktuális pályázati kiírással kapcsolatos valamennyi információt, a pályázatot mindig az aktuális kiírásnak megfelelően kell benyújtani. A 2022. évi főbb pályázati feltételekről az alábbiakban leírtak szerint adunk tájékoztatást.

A házi orvos praxisjog vásárlásának támogatása

A támogatás célja:

Praxisjoggal nem rendelkező házi orvosok részére a praxisjog megvásárlásához vissza nem térítendő támogatás nyújtása a házi orvos életpályán való elinduláshoz/újrainduláshoz. A praxisjogukat értékesíteni kívánó házi orvosok pótlása, annak érdekében, hogy a betöltetlen szolgálatok száma csökkenjen, illetve ne növekedjen, a lakosság folyamatos házi orvos ellátása biztosított legyen, így a házi orvos ellátás magasabb színvonalon működjön.

Az elnyerhető támogatási összeg maximum 4.000.000 Ft

Pályázati feltételek:

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Pályázatot nyújthat be az az orvos, aki a pályázat benyújtását megelőző két éven belül háziorvosi praxisjoggal nem rendelkezett, a háziorvosi, házi gyermekorvosi és fogorvosi tevékenységről szóló 4/2000. (II. 25.) EüM rendeletben meghatározott személyi feltételek alapján háziorvosi tevékenység végzésére jogosult és vállalja, hogy az adott háziorvosi szolgálatban legalább 4 éven keresztül önálló orvosi tevékenységet végez az illetékes önkormányzattal kötött megállapodás szerinti működési formában, de minden esetben személyes közreműködésével.

Pályázni a 2022. január 1-jét követően megvásárolt/megvásárolni kívánt praxisjog támogatására lehet, amennyiben a pályázó:

- elhunyt háziorvos örökösétől, vagy
- 59 éves kornál idősebb háziorvostól vásárol praxisjogot, vagy
- a pályázó olyan háziorvostól vásárol praxisjogot, mely az egészségügyi tevékenység végzéséhez szükséges egészségi alkalmasság vizsgálatáról és minősítéséről szóló 40/2004. (IV. 26.) ESZCSM rendelet alapján nem alkalmas háziorvosi, házi gyermekorvosi tevékenység végzésére.

A megvásárolt praxisjoggal ellátható háziorvosi szolgálat ellátandó lakosságszámának meg kell haladnia

- felnőtt és vegyes körzet esetén a 800 főt,
- gyermek körzet esetén a 300 főt.

A tartósan betöltetlen háziorvosi és fogorvosi körzeteket betöltő orvosok letelepedésének támogatása

A támogatás célja:

A legalább 12 hónapja betöltetlen háziorvosi és fogorvosi körzeteket betöltő háziorvosok és fogorvosok letelepedésének támogatása, ezáltal az ott élő lakosság folyamatos háziorvosi és fogorvosi ellátásának biztosítása, az alapellátás (háziorvosi és fogorvosi ellátás) magasabb színvonalon és minőségen történő végzése érdekében.

legalább 12-60 hónapja betöltetlen szolgálat betöltése esetén nettó **12.000.000 Ft**,

legalább 24 hónapja betöltetlen szolgálatbetöltése esetén nettó **14.000.000 Ft**,

legalább 36 hónapja betöltetlen szolgálatbetöltése esetén nettó **16.000.000 Ft**,

legalább 48 hónapja betöltetlen szolgálatbetöltése esetén nettó **18.000.000 Ft**,

legalább 60 hónapja betöltetlen szolgálatbetöltése esetén nettó **20.000.000 Ft**.

Pályázati feltételek:

Pályázatot nyújthat be az az orvos, aki:

- a pályázat benyújtásakor az önálló orvosi tevékenységről szóló 2000. évi II. törvény alapján szerzett praxisjoggal nem rendelkezik,
- a pályázat benyújtását megelőző 5 évben nem rendelkezett praxisjoggal, vagy olyan praxisjoggal rendelkezett, amelyet ingyenesen vagy visszterhesen elidegenített
- a háziorvosi, házi gyermekorvosi és fogorvosi tevékenységről szóló 4/2000. (II. 25.) EüM rendeletben meghatározott személyi feltételek alapján háziorvosi/fogorvosi tevékenység végzésére jogosult és vállalja, hogy az adott háziorvosi/fogorvosi szolgálatban legalább 6 éven keresztül önálló orvosi tevékenységet végez az illetékes önkormányzattal kötött megállapodás szerinti működési formában, de minden esetben személyes közreműködésével.

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

A betöltésre kerülő **házi orvosi szolgálat** ellátandó lakosság számának meg kell haladnia

- felnőtt és vegyes körzet esetén: 1000 főt,
- gyermek körzet esetén: 500 főt.

A betöltésre kerülő **fogorvosi szolgálat** ellátandó lakosság számának meg kell haladnia

- felnőtt és vegyes körzet esetén: 1600 főt,
- gyermek körzet esetén: 1400 főt.

A fenti feltételeknek való megfelelés megállapításakor az ellátandó lakosság szám 20 %-kal megemelt létszáma vehető figyelembe azon körzetek esetén, ahol az önkormányzat(ok) jegyzője igazolja, hogy a körzetnek megfelelő település(ek)en vagy településrészen tartózkodó személyek száma – az igazolás kiadását megelőző egy naptári évben két hónapon keresztül folyamatosan és tartósan – a körzetben lakóhellyel rendelkező személyek számának legalább kétszerese.

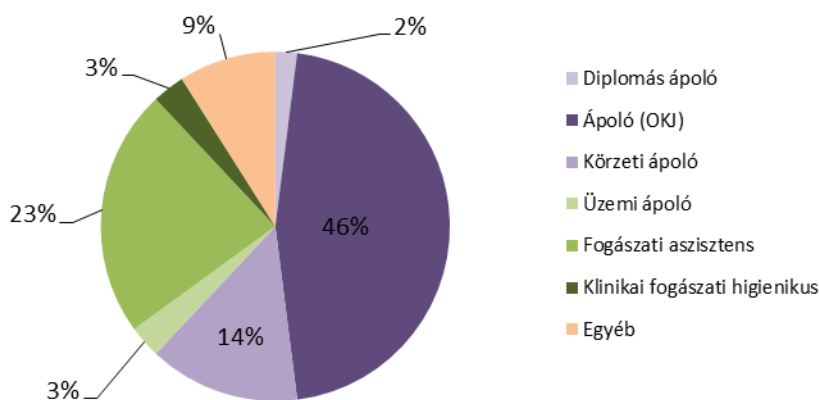
Alapellátás ápolási vonatkozásai

Megyénkben alapellátási tevékenységet 282 szolgáltató végez, tevékenységük a felnőtt házi orvosi ellátástól a foglalkozás egészségügyi ellátáson át, a rendvédelmi szervek alapellátásáig több szakterületet felölel. A szolgáltatók összesen 316 fő szakdolgozót alkalmaznak, többféle foglalkoztatási formában.

A szolgáltatók által fenntartott álláshelyek betöltöttek. Jellemzően egy szolgáltató egy szakdolgozót alkalmaz, elenyésző a két főt foglalkoztató vállalkozások száma. A szakdolgozók szakképzettségi mutatói az ellátás ebben a szegmensében is megfelelőek. Az alapellátásban foglalkoztatottak szakképesítése megfelel a jogszabálysabályban előírt feltételeknek. Képesítés nélküli foglalkoztatásról nincs tudomásunk. A felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya ezen a területen is minimális.

118. ábra

Az ápolók szakképesítés szerinti megoszlása

Fogászati ellátás

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

A közfinanszírozott fogorvosi körzetek száma összesen a megyében 57, ebből 35 a salgótarjáni járási népegészségügyi osztály illetékességi területén található, közülük 11 körzetben az ellátás helyettes fogorvossal történik. A balassagyarmati járási népegészségügyi osztály területén 22 db közfinanszírozott körzet található, 7 körzetben helyettes orvossal tudják a feladatot ellátni az önkormányzatok.

Helyettes fogorvosi ellátás áll csak rendelkezésre Balassagyarmat város három körzetében valamint Cered, Héhalom, Dorogháza, Mátranovák, Ecseg, Jobbágyi, Karancslapujtó (1. sz. körzet), Kazár, Kálló, Lucfalva, Nőtincs, Érsekvadkert, Romhány, Bercel, Somoskőújfalu, települések lakói részére. Több esetben a lakosok ellátása nem a saját településükön, hanem csak másik településre való utazással oldható meg.

A megyében dolgozó fogorvosok átlagéletkora 50 év, 27,45 %-uk 2022 év végéig betölti a 65. életévét.

Az alábbi táblázatokban tüntettük fel a 2022. december 31-ig 50., 60. és 65. életévüket betöltő, Nógrád megyében dolgozó fogorvosok számát.

	Fogorvosok száma	50. életévüket betöltött fogorvosok száma	Ebből 60. életévüket betöltött fogorvosok száma	Ebből 65. életévüket betöltött fogorvosok száma
Nógrád megye	51	28	21	14

Központi ügyeleti ellátás

Központi ügyelet 2018. január 1-től 7 településen (Salgótarján, Balassagyarmat, Bátortereny, Pásztó, Rétság, Szécsény, Héhalom) működik a megyében. 2018. január 1-től a Bercelen működő ügyelet megszűnt, az ellátandó települések lakosságát a balassagyarmati, rétsági és héhalmi ügyeletek látják el. A salgótarjáni központi ügyelet működtetését 2018. január 1-től a Salgótarján és Térsége Egészségügyi-Szociális Központ vette át, az ügyelet telephelyében változás nem történt, továbbra is a Szent Lázár Megyei Kórházban működik. A munkaszüneti, ünnep- és pihenőnapokon szervezett gyermekgyógyászati ellátás Salgótarjánban továbbra is szünetel, házi gyermekorvosi ügyeleti ellátás nincs a megyében. Emiatt jelentős a gyermekgyógyászati osztályok terheltsége a kórházakban ügyeleti időben. Fogászati ügyelet csak Salgótarjánban működik, munkaszüneti, ünnep- és pihenőnapokon 8.00-14.00 óráig.

Nógrád megyében a háziorvosi ügyelet azokon a településeken található, ahol a mentőállomások is. Négy orvosi ügyelet (Salgótarján városi, Salgótarján járási, Bátortereny és Pásztó) irányítását a mentőszolgálat salgótarjáni irányító csoportja végzi.

A városi központi ügyelet betegforgalmának elemzését az alábbi táblázatok tartalmazzák. Ezzel párhuzamosan érdemes a kórházak sürgősségi betegellátó osztályainak esetforgalmát is figyelemmel kíséreni.

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

Központi ügyeletek betegforgalmának alakulása 2018-2021. között

Ügyelet helye	Összes esetszám			
	2018.	2019.	2020.	2021.
Salgótarján – városi és városkörnyéki együtt	11 684	11 270	6799	6805
Pásztó	4065	3976	2650	2376
Bátonyterenye	4608	4495	2818	2812
Balassagyarmat	3988	5369	5137	4640
Szécsény	5665	5710	4551	4563
Rétság	2142	2001	1651	1625
Megye összesen	34520	32 821	23 606	22 821

A két legnagyobb esetszámot ellátó ügyelet évek óta a salgótarjáni és a szécsényi ügyelet, de közel annyi, vagy több beteget látott el a balassagyarmati ügyelet is.

Központi ügyeletek 1000 lakosra jutó esetszáma ügyeleti telephely szerint 2018-2021 között

Ügyelet helye	1000 lakosra jutó esetszám			
	2018.	2019.	2020.	2021.
Salgótarján – városi és városkörnyéki együtt	198	183	112	113
Pásztó	208	200	136	122
Bátonyterenye	218	194	131	133
Balassagyarmat	116	152	147	135
Szécsény	305	304	242	243
Rétság	86	79	61	60

Ha lakosságszám arányosan elemezzük az adatokat, akkor látható, hogy évek óta a szécsényi ügyeleten a legmagasabb az a 1000 ellátottra jutó betegszám.

Nógrád megyében a salgótarjáni Szent Lázár Megyei Kórházban és a balassagyarmati Dr. Kenessey Albert Kórház-Rendelőintézetben Sürgősségi Betegellátó Osztály működik. Pásztón a 24 órás belgyógyászati járóbeteg-ellátást megszüntették.

Kórházak sürgősségi betegellátó egységeiben ellátottak száma 2017-2021. között

	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
Szent Lázár Megyei Kórház	25 312	26 226	25 715	22 945	24 635
Dr. Kenessey Albert Kórház-Rendelőintézet	13 826	14 111*	22 408	19 339	20 903
Margit Kórház Pásztó	1838	1889	-	-	-
Megye összesen	40 976	42 226	41 026	40 976	42 226

* plusz 7798 szülészet-nőgyógyászati, pszichiátriai, csecsemő-gyermekgyógyászati eset, később a beléptetés egykapussá vált

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Védőnői ellátás

A védőnői tevékenység elsődlegesen megelőző tevékenység. hiszen fontos, hogy mindenki megkapja élete első pillanatától az esélyt az egészséges fejlődéshez, felnőtté váláshoz. Ehhez egy olyan komplex gondozást nyújt a védőnői hálózat, amely a fogantatástól az iskoláskor végéig kíséri és majdan a nővédelemmel megalapozza egy egészséges élet létrejöttét.

A védőnők preventív tevékenysége az egészségügyben sok mindent felölel. Munkájuk sokrétű, és jelen vannak az egészségügy különböző területein. Területi-és iskola védőnőként az alapellátásban, kórházi védőnőként a fekvőbeteg intézményekben, és családvédelmi szolgálat védőnőjeként a járási hivatalokban.

Az alapellátás biztosítása jogszabályi kötelezettség alapján a települési önkormányzatok feladata, így a területi védőnői ellátás személyi és tárgyi feltételeinek biztosítása.

A feladat ellátás két módon valósulhat meg, egészségügyi szolgálati jogviszonyban alkalmazva a védőnőt, vagy feladat ellátási szerződéssel a védőnő vállalkozás formájában látja a védőnői tevékenységet.

A védőnő 2 hétnél hosszabb ideig történő távolléte esetén helyettesítést kell biztosítani (védőnőt, csak védőnő helyettesíthet).

A 49/2004.(V.21.) EszCsM rendelet alapján egy védőnői körzetben a védőnő által ellátható nők, gyermekek száma összesen 250 fő lehet.

A védőnői körzetek kialakítása, módosítása esetén figyelembe kell venni a létszám adatok mellett a település szerkezetét, lakosság összetételét, oktatási intézményeket, és mindezekre vonatkozóan a kormányhivatalokban dolgozó vezető védőnők szakmai felügyeleti véleményét.

Az ellátottak:

- ◆ a várandós nő
- ◆ a gyermekágyas anya,
- ◆ gyermekek (újszülött kortól az iskoláskorig)
- ◆ iskolás gyermekek (amennyiben nincs főállású iskolai védőnő)
- ◆ nővédelem (családtervezéssel kapcsolatos tanácsadás, szűrővizsgálatok végzése, szervezése);
- ◆ otthon gondozott gyermekek ellátása (oktatási intézménybe nem járó 6 éven felüli)
- ◆ családgondozás (környezet-és mentális problémák esetén segítségnyújtás, tájékoztatás, jelzés a társszakmák felé, azokkal való együtt működés; gyermekek jogairól, stb.)

A védőnők területi ellátási kötelezettség alapján gondoznak.

Nógrád megyében 2021-ben a 93 területi védőnői körzetből a vállalkozásban ellátott védőnői körzetek száma 10. Ez a szervezett védőnői körzetek 10.75%-a. A 10 védőnői körzetből a Pásztói járás területén 2, a Balassagyarmati járás területén négy, a Szécsényi- és a Salgótarjáni járásban két-két védőnői körzetet látnak el vállalkozásban.

Két védőnő szüntette meg vállalkozását a tavalyi év folyamán a kedvezőtlenül módosított finanszírozás miatt.

Megyéinkben a 15 iskola védőnői körzetben a védőnők alkalmazottként látják el munkájukat.

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

A védőnői ellátás személyi feltételei

Nógrád megyében a lakosság védőnői ellátásának biztosítása céljából az alapellátásban a szervezett védőnői állások száma 108. Közülük 93 (86,1%) területi védőnői, 15 (13,9) főfoglalkozású iskola-védőnői. A 93 szervezett védőnői körzetből 66 területi védőnői körzetben (71,0%) a védőnők iskolai feladatokat is ellátnak.

Új körzet kialakítása nem történt az elmúlt évek során, de néhány körzet létszám adatai a minimum-és maximum határain vannak, és igen változatos a területi védőnők körzetein belüli földrajzi elhelyezkedés is (több kis település egy védőnői körzetben).

Az alapellátásban szervezett védőnői állások járasonkénti megoszlását és a védőnői ellátás személyi feltételeit az alábbi táblázat tartalmazza. (2021. december 31.)

	Területi védőnői		
	szervezett állások száma	betöltött állások száma	helyettesítéssel ellátott állások száma
Balassagyarmati	18	15	6
Bátonyterenyei	10	9	2
Pásztói	17	11	7
Rétsági	13	9	4
Szécsényi	9	7	3
Salgótarjáni	26	15	9
Nógrád megye összesen	93	66	31

A 93 területi védőnői állásból 2021. december 31-én 27 betöltetlen, ez az állások 29.03%-a, míg országosan ez az arány mindössze 8.5%. Ez nemcsak **jelentős elmaradás (több mint 3x-os)**, de **országos szinten a legrosszabb**, ezzel súlyosbítva az egyébként is szociálisan hátrányos helyzetű lakosság ellátását.

A betöltetlen állások aránya a Salgótarjáni járás területén 42,3%, a Pásztói járásban 35,29%. A többi járás tekintetében nem ilyen súlyos a helyzet. Azonban kiemelhető még, a NMKH Balassagyarmati Járási Hivatala Népegészségügyi Osztály illetékességi területén 6.1%-kal jobb az ellátottság, mint a NMKH Salgótarjáni Járási Hivatal Népegészségügyi Osztályához tartozó területen.

Utóbbi területen két körzetben Heves megyéből, és még két körzetben a Balassagyarmati járásból látja el saját körzete mellett a területi védőnő a helyettesítést.

A betöltött területi védőnői állások aránya országos szinten 2013-tól Nógrád megyében a legrosszabb.

Azt tapasztaljuk, hogy a betöltetlen álláshelyeknek a törvényi kötelezettség ellenére a meghirdetése sem történik meg. (jelenleg a 27 álláshelyből, 1 balassagyarmati van meghirdetve) Így esélyt sem adva a védőnői munkát kereső, megyénkben itt maradni, vagy ide költözni szándékozó fiataloknak.

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

Az is előfordult már többször, hogy az állást kereső védőnő tudomást szerzett az üres álláshelyről, de nem vették fel, mert azt inkább a hosszú távú helyettesítéssel oldják meg. Ennek oka a szűkös finanszírozás, de gyakorta a személyes szimpátia a helyettesítő védőnő irányában, ami egyrészt öröndetes, de ezzel a gyermekek esélyegyenlőséghez való jogait is sértik.

Az önkormányzatoknak lehetőségük van megigényelni a finanszírozás mellé a védőnő bérének hiányzó részét.

A 2018. december 31-i állapothoz képest még 1 fővel csökkent megyénkben az elmúlt évben a betöltetlen állások száma.

A tartós távolléten lévő (GYES) lévők munkába állásával pozitív irányba változott a helyettesítéssel ellátott védőnői szolgálatok száma 39-ről 31-re (8.62%-al) csökkent.

Az alapellátásban szervezett iskola védőnői állások járásonkénti megoszlását és a védőnői ellátás személyi feltételeit az alábbi táblázat tartalmazza. (2021. december 31.)

	Iskola-egészségügyi feladatot főállásban ellátó védőnői		
	szervezett állások száma	betöltött állások száma	helyettesítéssel ellátott állások száma
Balassagyarmati	4	4	1
Bátonyterenyei	2	2	0
Pásztói	1	1	1
Rétsági	0	0	0
Szécsényi	1	1	1
Salgótarjáni	7	7	2
Nógrád megye összesen	15	15	5

2021. december 31-én mind a 15 szervezett iskola-védőnői állás betöltött, akárcsak 2018 -ban.

A helyettesítések a GYES miatt távol lévő védőnők körzeteiben folynak, amely 2018 óta 3 fővel emelkedett.

Az alapellátásban dolgozó védőnők életkor szerinti megoszlása 2021-ben

Járás	Területi védőnők száma			
	24-49 év közötti	50-64 év közötti	64 év feletti	Összesen
Balassagyarmati, Rétsági, Szécsényi járások	14	13	3	30
Salgótarjáni, Bátonyterenyei, Pásztói járások	21	14	3	38
Összesen	35	27	6	68

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

Az alapellátásban dolgozó védőnők átlag életkora 47, 56 év, (2018. évben 47,9 év volt.)

A 68 fő dolgozó területi védőnő közül 27 fő már betöltötte az 50. életévet, 6 fő pedig 64 év feletti. 2021. évben az 50 év feletti foglalkoztatottak aránya: 48.52%, 2018-ban: 54, 7%.

Az alapellátásban dolgozó iskola védőnők életkor szerinti megoszlása 2021-ben

Járás	Területi védőnők száma			
	24-49 év közötti	50-64 év közötti	64 év feletti	Összesen
Balassagyarmati, Rétsági, Szécsényi járások	1	3	0	4
Salgótarjáni, Bátonyterenyei, Pásztói járások	7	2	0	9
Összesen	8	5	0	13

A megyében a 15 iskola védőnői körzetben 13 védőnő dolgozik, 2 GyES-en lévő kollégánót helyettesítenek, az átlagéletkor: 49 év

Az iskola-egészségügyi körzetek személyi feltételei nem túl jók az átlag életkort tekintve, de legalább az állások betöltöttek.

A védőnői ellátás tárgyi feltételei

A 93 védőnői körzetben 80 önálló védőnői tanácsadó működik, 6 tanácsadó közös az orvosi rendelővel, illetve vannak olyan tanácsadók, ahol több védőnő dolgozik egy helyiségben. Utóbbi esetekben korlátozott időben tudnak a gondozottak rendelkezésére állni.

A tanácsadók felszereltsége megfelel a minimum követelményeknek, de az eszközök sok esetben elavultak. Ennek is köszönhető, hogy még mindig nem minden körzetben használnak számítógépes programot, papír alapú dokumentálás folyik a körzetek közel egyharmadában. Ennek egyik oka, hogy néhány helyen az informatikai eszközök nem alkalmasak a már használható programokhoz, valamint az évek óta ígért kötelező, egységes program még nem készült el.

Jelenleg a Stefánia nevű programot használják a védőnők, amelynek csak szervizelési költsége van. A program használata nemcsak könnyebbség a védőnőnek, de környezetbarát, és takarékosági szempontból sem elhanyagolható, hiszen jókora mennyiségű nyomtatványt helyettesít.

Sajnos még mindig gyakori, hogy a védőnők által végzett szűrővizsgálatokhoz szükséges nagyobb értékű eszközöket (audiométer, magzati szívhangvizsgáló készülék, színlátást vizsgáló könyv) a védőnők viszik magukkal, tömegközlekedési eszközökkel és/vagy saját autójukkal a körzetekhez tartozó csatolt településekre. (Jelenleg a védőnői körzethatárok miatt egy védőnő két, vagy akár 5-6 települést is ellát.)

Az iskola védőnők 15 körzetében 32 alap- és középfokú köznevelési intézményben végeznek védőnői tevékenységet. Közülük 14 intézményben orvosi rendelő/szoba,

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

15 intézményben védőnői szoba biztosított. Három intézményben az iskola-egészségügyi ellátás keretében végzendő védőnői alapfeladatok ellátásához sem iskolaorvosi rendelő, sem védőnői szoba, sem olyan helyiség nem biztosított, ahol a vizsgálatok szabályosan elvégezhetők. Ezekben az esetekben az iskola-védőnői tevékenységet a védőnői tanácsadóban, illetve másik köznevelési intézmény védőnői szobájában végzik a főállású iskola védőnők.

Az alapfelszereltség hasonló módon alakul a területi védőnőkéhez, de nem minden csatolt intézményben, és nem elég korszerű.

Ahol nincs főállású iskola védőnő a területi védőnő látja el az iskola védőnői tevékenységet is. Ezzel tevékenysége, figyelme is jóval megosztottabb. Sajnos az ilyen körzeteket ellátó védőnők is helyettesítenek, ami rendkívül megterhelő pszichésen is.

Nógrád megye területén a lakosság számára a védőnői ellátás biztosított.

Azonban az országos átlagnál jóval magasabb a betöltetlen állások és a helyettesítéssel ellátott védőnői körzetek aránya.

A védőnői ellátáshoz minden gyermeknek joga van, hogy ez ne sérüljön megyénkben szükség van a személyi, tárgyi és a közlekedési feltételek javítására egyaránt.

Az önkormányzatoknak, nemcsak az állások valamilyen szintű betöltéséről kell gondoskodnia, hanem a megfelelő ellátásról, amely sérülése esetén akár az ő felelősségük is megállapítható.

A helyettesített körzetet is ellátó védőnő a jogszabályban megengedett gondozotti létszám akár kétszeresét is ellátja munkaidejében. Következésképpen két védőnői körzet ellátása sérül, hiszen belátható, így a főállású körzet lakosaira is jóval kevesebb gondozási idő jut.

A megye hátrányos helyzetét tekintve ez tovább rontja az itt élők esélyeit, egyben sérülnek a gyermekek jogai az őket megillető ellátás tekintetében.

Településeinek elhelyezkedése sem kedvez a védőnői tevékenységnek, egy-egy körzet akár 6 kisebb községből is állhat, amit a közlekedési és út viszonyok tovább nehezítenek.

A hátrányos helyzetű gondozottak számának emelkedése, valamint az ellátandó feladatok gyarapodása, mind a területi, mind az iskolai munkában jelentkezik, mindezekért is fontos lenne az álláshelyek minél nagyobb arányú betöltése.

Megyénk sok szempontból hátrányos helyzetű, van amin nem tudunk javítani, de a védőnői ellátás szempontjából ez kis odafigyeléssel (az üres állás helyek folyamatos hirdetése), az ellátás javításának a szándékával (fő állású védőnő alkalmazása) megtehető.

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Járóbeteg szakellátás

A járó betegek ellátását 3 fekvőbeteg ellátáshoz integrált járó beteg szakellátó, valamint 2 önálló rendelőintézet biztosítja. A Balassagyarmati Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály illetékességi területén két önálló rendelőintézet működik, mindkettő TIOP pályázat útján jött létre. A szécsényi és a rétsági önálló rendelő intézetek 36 település lakosát látják el, így a járóbeteg szakellátások könnyebben hozzáférhetők a lakosság számára. Az intézetek valamennyi engedélyezett szakorvosi és nem szakorvosi óraszámukat lefedték. A szakorvosok nagy része főállásban a balassagyarmati, salgótarjáni, kisebb részük váci, budapesti, pásztoi kórházban dolgozik, közreműködői szerződéses jogviszonyban végzik tevékenységüket. A járóbeteg forgalom mutatói folyamatosan javulnak, az ellátottak száma az évek során emelkedik. A rendelések kihasználtsága kapcsán leképződnek az országos tendenciák. Nagy kihasználtságú rendelések a szemészet, kardiológia, reumatológia, ortopédia. A laboratóriumi mintavételi hely és a fizioterápiás egységek kihasználtsága magasan kiemelkedő. Az ellenőrzések alkalmával tapasztaltuk, hogy az önálló rendelőintézetek működése jobban kiszolgálja a lakosság igényeit, mint a fekvőbeteg ellátáshoz kapcsolódó szakrendelések. A várakozási idő a váci, balassagyarmati és salgótarjáni viszonyítási pontokhoz képest rövidebb, az adott időpontok tarthatóak. A rendelési idők igazodnak a lakossági igényekhez, számos esetben találunk nyújtott rendelési időt, késő délutáni, illetve kora esti időpontokat. A lakosság elégedettségét bizonyítja az esetszámok fokozatos emelkedése is.

Valamennyi szakdolgozó megfelel a munkavégzéshez szükséges előírt feltételeknek. A fluktuáció minimális.

A balassagyarmati járásban működő 2 járóbeteg szakellátó központ megfelelő létszámú szakdolgozóval végzi feladatát.

A betegellátás folyamata itt is megváltozott a járvány miatt. Nagymértékben csökkent az ellátott betegek száma. Az ellátást nehezítette, hogy szükség esetén a szakdolgozók átirányításra kerültek a kórházakba, segítve ezzel az ottani betegek ellátását.

Mentés, betegszállítás

A megyében 2021. évben 18 szervezett mentőegység látta el a feladatokat. A megye területén 8 mentőállomás, 1 mentésirányító és 1 betegszállítás irányító csoport működik. A salgótarjáni mentőállomáson rohamkocsi szolgálat és 12 órás esetkocsi szolgálat működik. Salgótarján, Balassagyarmat, Pásztó és Rétság mentőállomásokon folyamatos az esetkocsi szolgálat, a mentőtisztai autó a szécsényi mentőállomásról riasztható. Bercel mentőállomáson munkanapi 12 órás esetkocsi fut.

Összes mentési feladat szám 2021. évben 25 582 volt ez az előző évhez képest 7,65% növekedést mutatott. 2021-ben a mentőgépjárművek 1 165 019 km-t futottak. A mentő-gépkocsik átlagos életkora 2021-ben 6 év.

Az új koronavírus járvánnyal összefüggésben Salgótarjánban, Balassagyarmaton, Pásztón statikus mintavételi pontokat üzemeltettek az önkormányzatok által biztosított épületekben. 2021-ben összesen 14 992 mintavételt végeztek a mentőszolgálat dolgozói, melynek 25 %-a mobil mintavételi egységekkel, a beteg lakásán történt.

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

Adományból a Pásztói és a Rétsági Mentőállomás részére beszerzésre került 1-1 Lukas 3 mellkaskompressziós eszköz.

Nógrád megyében 2021-ben 2 tömeges baleset történt, mindkét eset közlekedési baleset volt.

Humánerőforrás ellátottság:

- Szervezett szakorvosi létszám: **4,8 fő**
- Betöltött szakorvosi létszám **2,14 fő**

- Szervezett orvos/mentőtiszt létszám: **28,11 fő**
- Betöltött orvos/mentőtiszt létszám **28,14 fő**

- Szervezett mentőápolói létszám: **67,53 fő**
- Betöltött mentőápolói létszám: **63 fő**

- Szakképzett mentőápolók: **56 fő**
- Szakképzetlen ápolók: 7 fő (Szakképzésük folyamatban van.)
- Szervezett mentőgépkocsi-vezetői létszám: 72,33 fő
- Betöltött mentőgépkocsi-vezetői létszám: 67 fő
- A 67 fő gépkocsivezetőből 19 fő rendelkezik mentőápoló képesítéssel.

A Mentés Irányító Csoportok jelenlegi állománya: 9 fő,
ebből: 2 fő mentőtiszt, 6 fő mentőápoló képesítéssel rendelkezik, 1 fő mentőápolói képesítése folyamatban.

A Betegszállítási Irányító Csoportok összlétszáma: 6 fő,
ebből: 3 fő egészségügyi szakdolgozó, 3 fő érettségivel rendelkezik.
Egyéb dolgozó: 6 fő

Fekvőbeteg ellátás

A Nógrád megyében működő 3 fekvőbeteg szakellátást nyújtó intézményben 48 szervezeti egységben 1534 ágyon történik fekvőbeteg ellátás.

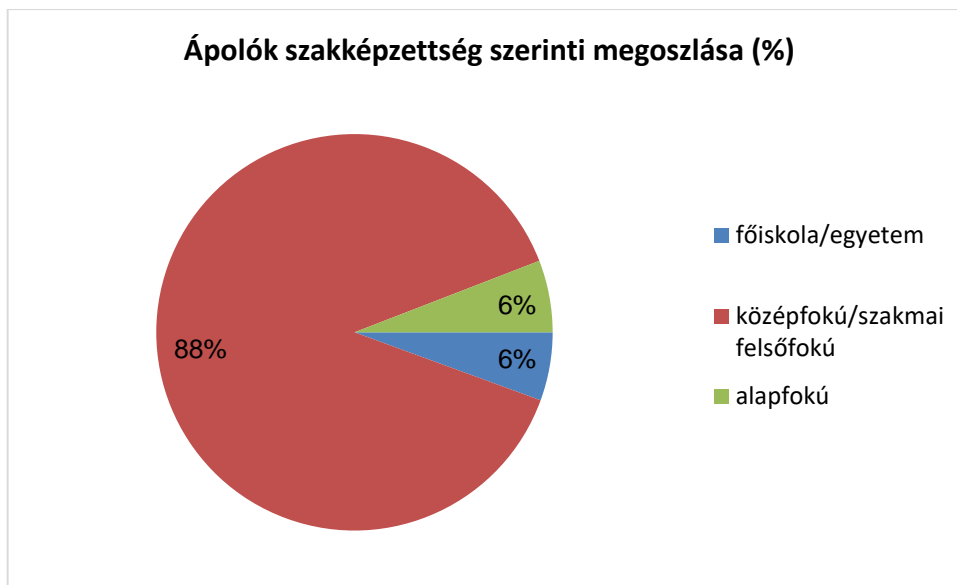
A szakdolgozók vonatkozásában az engedélyezett szakdolgozói létszám 698 fő, amiből a betöltött álláshelyek száma 632.

A szakdolgozók jelentős rétegét képező középfokú végzettséggel rendelkező ápolók tekintetében kiemelendő az ellátás szakmai színvonalának előfeltételét jelentő szakképzettségi mutató igen magas aránya. A szakdolgozók több mint 95%-a rendelkezik a munkaköréhez szükséges szakképesítéssel.

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

119.ábra

A diplomások elenyésző számának oka a korábbi évek intézményi oktatáspolitikájában, a tisztázatlan kompetenciák hatásaiban és az anyagi megbecsülés hiányában keresendők továbbra is.

A korábbi években az intézményeknek jogszabályi hiányosságok miatt nem volt érdekük a magasan képzett főiskolai, illetve egyetemi végzettséggel rendelkező munkavállalók foglalkoztatása, illetve képzésük támogatása. A képzés időtartama hosszú, a munkavállaló távolléte jelentős, s a tanulmányai miatt hetekre kieső munkatárs pótlása nem lehetséges.

Mindhárom fekvőbeteg ellátó intézmény felismerte, hogy az orvostudomány és a technológiai környezet állandó fejlődése megkívánja a folyamatos alkalmazkodást a szakdolgozók részéről is. Az intézmények saját és pályázati forrást is felhasználva próbálják biztosítani az ismeretek folyamatos fejlesztését a szakdolgozók vonatkozásában is, részben új szakképesítések, részben pedig továbbképzések támogatásával.

Annak érdekében, hogy minél teljesebb képpel rendelkezünk a szakdolgozókról, évről évre széleskörű felmérést végzünk körükben, melynek természetesen részét képezik a fekvőbeteg ellátásban foglalkoztatott szakdolgozók is. A reprezentatív elemzéshez szükséges adatokat az ápolási igazgatók minden évben egy meghatározott szempontrendszer alapján rendelkezésünkre bocsájtják. A fentiekben már bemutatott szakképesítési mutatók mellett vizsgáltuk a szakdolgozók életkori megoszlását is.

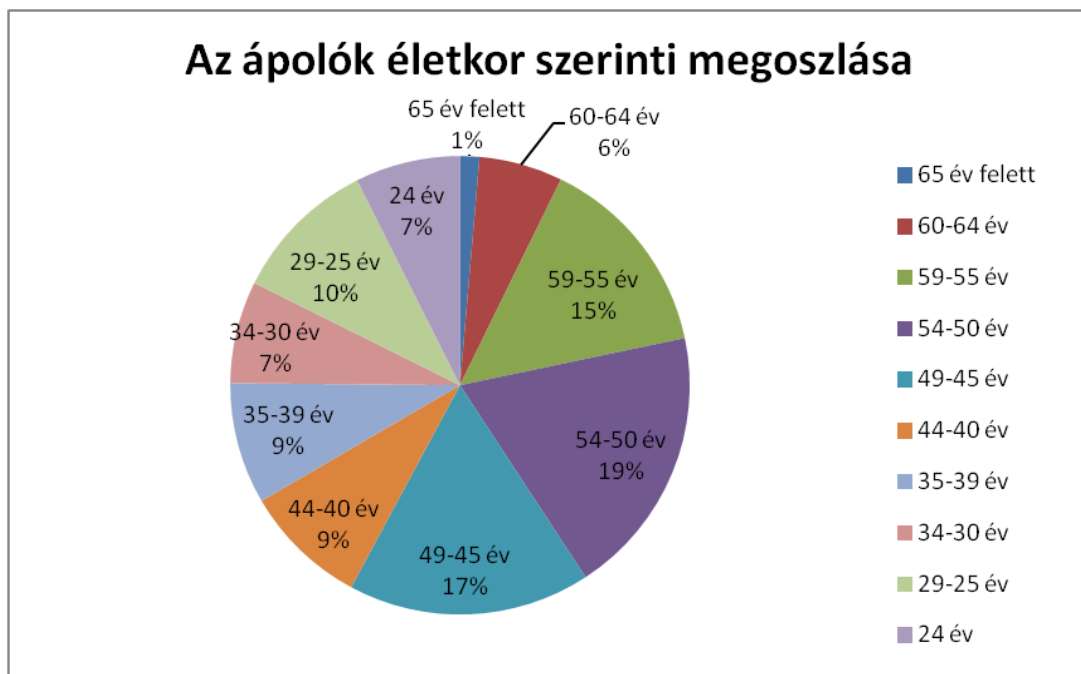
A nyilvántartás adatai alapján a fekvőbeteg ellátásban foglalkoztatott szakdolgozók legnagyobb részét 54-50 éves (19%), 49-45 éves (17%) és az 59-55 éves (15%).

A részletes elemzésből kitűnik, hogy a szakdolgozók döntő többsége legalább 10 éves szakmai gyakorlattal rendelkezik, mely stabil alapot teremt a biztonságos, magas színvonalú betegellátáshoz. Ugyanakkor a fiatal pályakezdők arányát nézzük (7%), lehet látni, hogy nincs igazi utánpótlás nemzedék, tehát a szakma nem vonzó a fiatalok számára.

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

120.ábra

Az ápolásvezetők jelzése alapján az előző évekhez képest soha eddig nem tapasztalt elvándorlás jelei figyelhetők meg szakdolgozók tekintetében. Míg korábban csak a megváltozott élethelyzetekből (pl. nyugdíjazás, gyermekvállalás) adódóan lehetett elvándorlással számolni és problémát csak a speciális szakképesítést és hosszabb gyakorlati időt igénylő szakterületek hiányzó szakembereinek pótlása jelentett, addig 2022-ben a pandémia, illetve a jogviszonyváltozás következtében már a kevesebb tapasztalatot igénylő területekre is nehéz a megfelelő szakemberek felvétele.

Az intézmények a dolgozók megtartása érdekében számos alternatívával próbálkoznak. Elismerik a legjobban teljesítő ápolókat, példaként állítva őket valamennyi szakdolgozó elé. A Pásztói Margit Kórházban az elismerés nemcsak erkölcsi megbecsülést jelent, hanem jelentős fizetés kiegészítést is. Ezen kívül az intézmények támogatják a konferenciákon, szakmai rendezvényeken, versenyeken való részvételt is. A Magyar Egészségügyi Szakdolgozói Kamara által életre hívott országos szakmai versenyen megyénk ápolói igen jól szerepeltek.

A jólléti intézkedések mellett az intézmények a munkakörülmények javítására is megpróbálnak hangsúlyt fektetni. Mindhárom fekvőbeteg ellátást nyújtó intézmény keresi a lehetőséget olyan pályázatokon való részvételre, mely az intézmények infrastrukturális fejlesztését célozzák meg. A sikeres pályázatoknak köszönhetően számos olyan a betegellátást, ápolást könnyítését célzó eszközt sikerült beszerezni, amely hozzájárulhat az ápolók munkaterhelésének csökkentéséhez, ezáltal az ápolás minőségének a javulásához.

COVID-19 fekvőbeteg ellátás ápolói vonatkozásai

A 2020-as és 2021-es év járványügyi helyzete nagy megterhelést rótt az egészségügyi ellátó rendszerre, ezen belül az ápolói személyzetre is megyénk mindhárom kórháza tekintetében. Az

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

elmúlt évek sok szempontból rendkívüliek voltak. Olyan helyzet elé állított minden dolgozót, beteget, hozzátartozót, amire nem volt senki felkészülve.

A COVID-19 járvány ápolásszakmát érintő legnagyobb kihívásai:

- védőfelszerelések biztosítása megfelelő mennyiségben és minőségben, illetve ezek helyes használatának folyamatos oktatása és gyakorlása, hogy az infekciókontroll szabályokat maradéktalanul be lehessen tartani
- a dolgozók folyamatos tájékoztatása az egyre bővülő és frissülő eljárásrend és ismeretanyag tekintetében
- humán erőforrás gazdálkodás: a megbetegedések miatt a folyamatos kieső dolgozók pótlása, illetve a kórházi belépési pontok létrehozása és folyamatos működtetése
- dolgozók áthelyezése a COVID-19 ellátásba, ami a dolgozók számára nagy pszichés megterhelést jelentett
- a fokozott munkateher miatt a más kórházakba kirendelt dolgozók nélkülözése a beosztások elkészítésében nagy nehézséget okozott
- a vírushelyzet miatt kialakult bizonytalanság, a kötelező távolságtartás, a korlátozások, a mindennapi élet megszokott menetének felborulása lelkiileg megviselte az embereket
- a látogatási tilalom nagyon megviselte a betegeket, a szeretteik hiánya miatt az ápolószemélyzetre hárult a lelki támasz nyújtása is
- a dolgozók megfertőződése, a beosztás állandó változása, az esetleges áthelyezések, a megfeszített munkatempó, a jövő kiszámíthatatlansága, az előre tervezhetőség hiánya mind-mind kimerítették a dolgozókat

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

V. Ellenőrzési tevékenység

Egészségügyi igazgatás

A járási hivatalok népegészségügyi osztályai a hatáskörükbe tartozó egészségügyi szolgáltatók ellenőrzését egy évre előre ütemezve, munkatervi feladatként vagy esetileg (panasz vagy közérdekű bejelentés miatt) végzik. A COVID-19 járvány ideje alatt 2020-ban és 2021-ben ezek az ellenőrzések csak indokolt esetben, az előző évekhez képest kisebb számban történtek meg.

Egészségügyi igazgatási szakterületen felügyeleti ellenőrzés keretében vizsgáltuk a népegészségügyi feladatkörükben eljáró két járási hivatal engedélyezési tevékenységét a COVID-19 diagnosztikát végző, nem közfinanszírozott egészségügyi szolgáltatók esetében. Ennek keretében nem csak az engedélyezési dokumentációt tekintettük át, hanem a felügyeleti ellenőrzés időpontjában valamennyi engedélyezett helyen helyszíni ellenőrzést (összesen 6 db) is végeztünk. Intézkedésre okot adó hiányosságot sem az engedélyezésben sem a szolgáltatók működése során nem tapasztaltunk.

A panaszbejelentések közül 10 esetben egészségügyi igazgatási hatáskört érintett a bejelentés. Az egészségügyi hatósági és igazgatási tevékenységről szóló 1991. évi XI. törvény 14/C. § szerint a panaszbejelentés kivizsgálására a működési engedélyt kiadó hatóság jogosult. A népegészségügyi főosztály engedélyezési hatáskörrel nem rendelkezik, ezért 8 panaszbejelentést áttettünk a hatáskörrel rendelkező Nemzeti Népegészségügyi Központhoz, illetve a NMKH illetékes népegészségügyi feladatkörében eljáró járási hivatalhoz. A kivizsgálásokat követően a szükséges intézkedéseket megtették a szolgáltatók felé.

Egy közérdekű bejelentés érintett egészségügyi igazgatási hatáskört, amelyet áttettünk a hatáskörrel rendelkező Nemzeti Népegészségügyi Központhoz.

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Fekvőbeteg ellátás ellenőrzése

A munkatervben meghatározott ellenőrzési feladatok tekintetében a gyógyszerelés ápolásszakmai ellenőrzése teljes mértékben megtörtént megyénk fekvőbeteg ellátó intézményei esetén a neurológiai (3db) és krónikus belgyógyászati (3 db) osztályok tekintetében 2019. évben.

A 2021. évben a megyei szakfelügyeleti ellenőrzések száma mindösszesen 3 volt. A munkatervben meghatározott ellenőrzési feladatok tekintetében a gyógyszerelés ápolásszakmai ellenőrzése teljes mértékben megtörtént megyénk fekvőbeteg ellátó intézményei esetén a ápolási, krónikus pszichiátria és tüdőgyógyászat osztályok tekintetében. Az ellenőrzések intézkedésre okot adó hiányosságot nem tártak fel.

Kórházhygiénés ellenőrzések

A 2020. évben azonosított új koronavírus okozta fertőzések miatt kialakult járványhelyzet új kihívások elé állították a kórházhygiénét és infekciókontrollt.

Nógrád megye betegellátó intézményei folyamatosan követték és követik a Nemzeti Népegészségügyi Központ által kiadott eljárásrendeket, melyek a Magyar Koronavírus Kézikönyv mellett alapként szolgálnak az intézményi eljárásrendek elkészítésénél, aktualizálásuk során.

Az intézmények dolgozói folyamatosan oktatásban részesültek és részesülnek az alábbi témákban:

- a rendelkezésre álló védőfelszerelések helyes használata,
- kötelező maszk használat,
- fokozott kézhigiénés és fertőtlenítési szabályok,
- felső légúti mintavétel a COVID-19 gyanú irányában
- tájékoztatás az új koronavírussal kapcsolatos egyre frissülő eljárásrendekről, bővülő feladatokról.

Az ellenőrzés keretein belül 2020-as évben a COVID-19 járvány kapcsán soron kívüli ellenőrzésekre került sor megyénk három kórháza és valamennyi bentlakásos szociális intézménye tekintetében.

A kórházak tekintetében vizsgáltuk a felkészültségüket:

- intenzív ellátásra alkalmas ágyak száma
- intenzív ellátáshoz rendelkezésre álló orvosszakmai eszközök száma
- intenzív ellátáshoz rendelkezésre álló egészségügyi dolgozók

Az ellenőrzés során intézkedésre okot adó hiányosság nem merült fel.

Bentlakásos szociális intézmények felügyelete

Nógrád megyében a bentlakásos szociális intézmények tekintetében 23 rendelkezik működési engedéllyel, melyből 14 időskorúak ellátásával, 1 idősek és pszichiátriai betegek ellátásával, 8 mentális és pszichiátria beteg ellátásával foglalkozó intézmény.

A kialakult járványügyi helyzetre való tekintettel elrendelt soron kívüli szociális bentlakásos intézmények ellenőrzésén túl megyénkben valamennyi intézmény ellenőrzése ütemezetten megtörtént, a megye szolgáltatóinál tapasztaltak az alábbiak:

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

- Infekciókontroll szabályzata és a hozzá kirendelt felelős személy, illetve pandémiás (izolációs) terv minden ellenőrzött intézményben rendelkezésre állt.
- A dolgozók és a bentlakók oktatása a fertőzés megakadályozásával kapcsolatban egy intézményben megtörtént. Az elsajátított infekciókontroll ismeretek visszaellenőrzése is folyamatosan történt.
- Az izolációs kórtermek kijelölése mindenhol megtörtént, de építészetileg több helyen nincs kialakítva a szobákban a kézmosás lehetősége folyóvíz hiányában, illetve ahol biztosított, lengőkaros orvosi csapteleppel nem voltak felszerelve a szobák.
- Védőeszközök rendelkezésre állnak, illetve beszerzésük folyamatos, de az utánpótlás néha akadozik.
- A dolgozók sebészi szájmaszk és egyszer használatos gumikesztyű viselése megfelelő
- A dolgozók és a gondozottak állapotának monitorizálása a COVID-19 fertőzés tüneteinek korai észlelésére folyamatosan történt.
- Látogatási és felvételi tilalmat minden esetben szigorúan betartották, több helyen kapcsolattartási korlátozás szigorításával együtt.
- Tapasztaltuk nagyobb létszámú intézményben, hogy a szennyes textilium mosása abban az esetben, ha elkülönítve kell mosni pl. vízben oldódó zsák hiánya miatt, nehézségbe ütközik (korszerűtlen és korlátozott számú ipari mosógéppel rendelkeznek).
- A szenvedélybetegek, pszichiátriai betegek és értelmi fogyatékosok lakóotthonában az eljárásrendben megfogalmazott infekciókontroll szabályok betartása a lakók mentális és pszichés állapota miatt nehézségekbe ütközött, ezért az infekciókontroll szabályok megvalósítása a bentlakók állapotához volt igazítva.

Összefoglalásként elmondható, hogy az eddigi tapasztalatok alapján az intézmények építészeti, személyi és gazdasági lehetőségeikhez mérten próbálják az infekciókontroll szabályokat maximálisan betartani, ezzel is minimalizálva a fertőzés esetleges behurcolásának és tovább terjedésének kockázatát.

2020 év október végétől megyénk összes bentlakásos intézménye esetén kellett járványügyi intézkedést foganatosítani tömeges COVID-19 megbetegedések miatt, ami a gondozottakat és a dolgozókat is egyaránt érintette.

Az intézményeknek meg kellett oldani a fertőzött betegek ellátását, mivel a kórházak csak a súlyos állapotban lévő betegeket tudták fogadni. Kialakításra kerültek az érintett intézményekben szakmai segítségünkkel a COVID-19 pozitív betegeket ellátó részleg, COVID-19 gyanús részleg, ahová a szoros kontaktok, illetve a fertőzés gyanús betegek kerültek.

Nagyon nehéz volt megoldani, hogy az infekciókontroll szabályokat olyan helyen próbáljuk kivitelezni, ahol mind a kubatúra mind a dolgozók felkészültsége egy járvány kezeléséhez nem egy kórháznak felelt meg. Folyamatos telefonos kapcsolatban voltunk az érintett intézmények vezetőivel, hogy a lehető legjobban az eljárásrendnek megfelelően tudjuk az intézmények működését koordinálni és az infekciókontroll szabályoknak megfelelni.

A szenvedélybetegeket, pszichiátriai betegeket és értelmi fogyatékosokat ellátó intézmények nehézségét még fokozta, hogy az eljárásrendben megfogalmazott infekciókontroll szabályok betartása a lakók mentális és pszichés állapota miatt nehézségekbe ütközött, ezért az infekciókontroll szabályok megvalósítása a bentlakók állapotához volt igazítva.

Azon kívül, hogy segítettünk az intézményeknek a járványügyi szabályok foganatosításában, további terhet rótt ránk, hogy a megbetegedett dolgozók esetén a kontaktutatót is elvégezzük és a szükséges járványügyi intézkedést megtegyük.

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Az intézményekkel folyamatosan tartottuk, illetve tartjuk a kapcsolatot, minden bizonytalanság esetén tudtak hívni minket és lehetőségeinkhez mérten próbáltunk segíteni. Eleinte az intézmények részéről, volt egy kis bizalmatlanság a „hatóság” felé, de mivel látták tőlünk a segítő szándékot, elmondható, hogy nagyon jó munkakapcsolatot sikerült kiépíteni a vezetőikkel.

Folyamatosan monitoroztuk az intézmények védőfelszerelés és fertőtlenítőszer ellátottságát. Azon intézmények akik jelezték, hogy átmeneti zavar lépett fel védőfelszerelés ellátottság tekintetében, központi készletből szállítottunk védőfelszerelést.

Járványügyi ellenőrzés

2021 évben végrehajtottuk megyénk **COVID-19 elleni oltóanyag készlet felmérését**, a tárolás körülményeinek helyszíni ellenőrzését, random kiválasztott 10 darab házi orvosi rendelő esetében. Az ellenőrzések intézkedésre okot adó hiányosságot nem tártak fel.

Megtörtént továbbá megyénk két aktív fekvőbeteg ellátást biztosító kórházának ellenőrzése is, amelynek célja az intézményekben COVID-19 ellátást végző osztályok zárófertőtlenítési gyakorlatának és a zárófertőtlenítés megtörténtének vizsgálata volt.

Az ellenőrzések során intézkedésre okot adó hiányosság nem merült fel.

Kozmetikai termékek, gyártóhelyek ellenőrzése

Az előző éveknek megfelelően továbbra sem bővült a kozmetikai gyártóhelyek száma, 1 db működik a megyében. A fejlesztő beruházásoknak köszönhetően tovább bővült a termékínálat. Összesen 27 féle gyógynövény tartalmú kozmetikai termék előállítás történik. A gyártás gyógyszerész szakmai felügyelete mellett zajlik. A cégvezető jól ismeri és alkalmazza a jogszabályban foglaltakat, az üzem példa értékű higiénés körülmények között működik. Minőségi probléma miatt még nem érkezett reklamáció, termék visszatartásra illetve a kereskedelemből történő visszahívásra még nem volt szükség. Az ellenőrzés során 4 db tisztasági minta (dolgozó kezéről, gyártógép felületéről) és 2 db termékminta vételére került sor, a vizsgálatok eredménye alapján a minták mikrobiológiai paraméterek tekintetében megfelelnek a jogszabályban foglalt előírásoknak.

Az elmúlt évben a forgalmazott és felhasznált készítményekre vonatkozó bejelentési kötelezettség ellenőrzése, címke és minőség-megőrzési idő vizsgálata, kozmetikai termékre tett - kozmetikai terméktől nem elvárható hatású - állítások ellenőrzése, a nem EU tagállamból és harmadik országból származó termékek ellenőrzése kapott kiemelt hangsúlyt, laboratóriumi vizsgálattal kiegészítve, az alábbi bontásban.

Forgalomban lévő kozmetikai termékek címke ellenőrzése laborvizsgálattal kiegészítve:

Vizsgált egységek száma: 4 db

Vizsgált termékek száma: 17 db

Laboratóriumi mintavétel: 1 db (babapopsikrém butil-, propil-parabén tartalmának vizsgálata)

Kifogásolt termékek száma: 0 db

A vizsgálatokat a munkaterv szerinti kiemelt szempontok alapján végeztük, hiányosságot nem tapasztaltunk, intézkedésre nem volt szükség.

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

„Forgalmazás befejezése” nyilatkozat alapján lezárt ügyekben szereplő kozmetikai termékek ellenőrzése

A kozmetikumok termékinformációs dokumentációk alapján kiadott, „lezárt TID eljárások” aktuális listáján szereplő kozmetikai termékeket ellenőriztük.

Vizsgált egységek száma: 5 db

Az ellenőrzések során forgalmazás befejezése nyilatkozat alapján lezárt ügyekben szereplő kozmetikai termék árusítását nem tapasztalták.

Kozmetikai termék címkéjén feltüntetett „felelős személy adatbázis” létrehozása

Kiemelt munkatervi feladatként 9 db forgalomban lévő kozmetikai termék címkéjén feltüntetett magyarországi „felelős személy”-ek adatainak vizsgálatára került sor, az országos adatbázis frissítéséhez.

Étrend-kiegészítő készítmények ellenőrzése

Jogszámban foglalt jelöléseket, egészségügyi állításokat ellenőriztünk, vitamintartalomra és gyógyszerhatóanyag tartalomra vonatkozó célzott laboratóriumi vizsgálattal kiegészítve.

Interneten forgalmazott zsírégető, sportolóknak szánt termékek

Vizsgált egységek száma: 4 db

Vizsgált termékek száma: 4 db

Kifogásolt termék: 0 db

Laboratóriumi mintavétel: 1 db (anabolikus szteroid, koffein meghatározása)

A megmintázott termék megfelelt a jogszabályi előírásoknak, intézkedésre nem volt szükség.

OGYÉI által megküldött kifogásolt notifikációs igazolások kivizsgálása

Abban az esetben érinti a járási népegészségügyi osztályokat, ha az OGYÉI kifogásolt notifikációs igazolást küld az illetékességi területünkön lévő forgalmazóval kapcsolatban.

Az OGYÉI részéről notifikációs igazolás nem érkezett.

Gyermek- és ifjúságegészségügyi ellenőrzések

Bölcsőde, egységes óvoda-bölcsőde

2021-ben is folytatódott az a tendencia, hogy egyre több bölcsőde kezdi meg működését, és egyre több további bölcsőde létesítésére van igény. Tárgyévben 8 db új bölcsőde, valamint 2 db új mini bölcsőde kezdte meg működését megyénkben, valamint további 8 db bölcsőde létrehozása van tervben. Az ellenőrzéseken tapasztalt higiénés helyzet a működő bölcsődék esetében jónak mondható.

Óvoda

Két óvodában történt energetikai felújítás és bővítés. Három óvoda esetében kértek szakvéleményt – óvoda felújítás idejére - ideiglenes elhelyezés körülményeinek felülvizsgálata céljából, valamint egy esetben egy majdani óvoda kialakítására vonatkozóan.

Az óvodák higiénés helyzete általánosságban megfelelő. A szükséges karbantartási munkákat többnyire a nyári szünetekben végzik el, a hiányosságokat prioritás szerint pótolják a meglévő szűkös anyagi korlátok figyelembe vételével. Az ellenőrzések során kiemelt figyelmet fordítottunk az intézményekben előforduló balesetveszélyes helyzetek felderítésére és azok megelőzésére.

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Általános iskola

Illetékességi területünkön 2021-ben 2 iskola bezárt (Vanyarc, Egyházasdengeleg). Két esetben kértek közegészségügyi szakvéleményt – egy esetben iskola újrainvitáshoz (mely végül nem valósult meg), egy esetben pedig meglévő iskola felújításához és bővítéséhez.

A járási népegészségügyi osztályok munkatársai és az oktatási intézmények vezetői között jó a kapcsolat. A korábbi évekhez hasonlóan tárgyévben is jelezték a népegészségügyi feladatkörben eljáró munkatársaink, hogy a mindennapos testnevelést – a gyerekek többsége - nem kielégítő körülmények között végzi. Nagyon sok helyen nincs megfelelő tornaterem vagy csarnok, helyette játszóteret, falusi sportpályát, művelődési ház kijelölt helyiségét kénytelenek használni. Ezek időjárásfüggő megoldások, nem biztosítják a szertorna feltételeit és sok helyen a helyszínre való oda és visszajutás elveszi a tornaóra egy részét. 2021-ben két általános iskola jelezte, hogy pályázattal szeretnék tornaszobát építeni, a tervbírálathoz kérték a közegészségügyi szakkérdésben a véleményünket.

Középiskolák

Illetékességi területünkön 9 gimnázium, 10 szakközépiskola, 1 szakiskola működik – a tavalyi évhez képest egy szakiskola bezárt. Hatóságunktól egy esetben kértek közegészségügyi szakvéleményt fenntartó változása miatt.

Kollégiumok

Tárgyévben 6 egység középiskolai kollégium közegészségügyi-járványügyi ellenőrzésére került sor. Az intézmények általános higiénés állapota megfelelő volt. Kollégiummal kapcsolatban egy esetben érkezett közérdekű bejelentés hatóságunk felé, a kollégium előtti dohányzással kapcsolatban. Az ellenőrzés során megállapítást nyert, hogy a bejelentés alaptalan, a hatályos jogszabályokat betartják. Hivatalunk illetékességi területén felsőfokú képzést nyújtó intézmény, illetve felsőfokú képzésben résztvevők számára elhelyezést nyújtó kollégium nem működik.

Gyermekotthon, lakásotthon

2021-ben a Nógrád Megyei Kormányhivatal Hatósági Főosztály Szociális és Gyámügyi Osztályának jelzése alapján történt meg a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság fenntartásában működő Nógrád Megyei Reménysugár Egyesített Szociális Intézményben az általa nyújtott gyermekotthoni szolgáltatás hatósági ellenőrzése. A helyszíni ellenőrzés során számos hiányosság feltárására került sor, melyek megszüntetésére – a helyszínen rögzített jegyzőkönyv átadása mellett – írásban hívtuk fel az intézmény figyelmét.

Szálláshellyel rendelkező táborok, napközis táborok, táborok

Az ellenőrzések alapján megállapítottuk, hogy a táborszervezők kiemelten odafigyeltek az előírásokra: szülői nyilatkozatokat a helyszíneken be tudták mutatni. Elsősegélynyújtó személy és felszerelés biztosított volt, megoldott volt a betegek elkülönítése. A táborozók orvosi ellátását mindenhol megszervezték. A táborokban törekedtek a szabadtéri foglalkozások előtérbe helyezésére. Fokozottabban odafigyeltek a takarításra, eszközök, tárgyak fertőtlenítésére. Étkezés előtt fokozottabban odafigyeltek a kézmosásra és fertőtlenítésre.

Bár közegészségügyi szempontból a táborok zöme megfelelt a jogszabályi előírásoknak, ugyanakkor egyes táborokban az alábbi hiányosságokat állapítottuk meg:

- kémiai kockázatbecslési dokumentáció hiánya,

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

- veszélyes anyag bejelentés hiánya,
- a kézfertőtlenítő szer hiányzott a táborból,
- a szociális helyiségekből hiányoztak a zuhanyfüggönyök,
- a nomád táborban az edények szárítása szabadon történt (hiányzott a takarás),
- az elsősegélynyújtó dobozban lejárt szavatosságú gyógyszereket találtunk,
- egy nomád táborban nem a táborozók létszámának megfelelő számú latrina állt rendelkezésre,
- egy táborban nem történt meg a nemenkénti tisztálkodási lehetőség biztosítása,
- rovar- és szúnyogháló hiánya.

A hiányosságok megszüntetésére a szükséges intézkedéseket megtettük, illetve a helyszínen hívtuk fel a táborszervező figyelmét a hiányosságok pótlására. A járványhelyzet miatt az elmúlt évben kevesebb tábor megtartására került sor. Mind a szülők, mind pedig a gyermekek részéről nagy volt a táborozási lehetőségek iránti érdeklődés, de a járványhelyzetre való tekintettel több népszerű tábor megtartását a táborok szervezői nem vállalták fel. A táborok helyszíneiről elmondható, hogy nagy részük jó közegészségügyi körülmények között működött, járványügyi vagy egyéb rendkívüli esemény (sem ételfertőzés, sem COVID-19 vagy egyéb fertőzés) nem történt. Mérgezés, halálos baleset a szakterület egységeiben szintén nem volt.

Salgótarjánban a játszóház használatbavétele megtörtént.

Közérdekű bejelentés a szakterületet érintően tárgyévben nem történt.

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Ivóvíz minőség ellenőrzés

Nógrád megye területe 2545 km², hat járásának valamennyi települése és településrésze kiépített közműves ivóvíz szolgáltatással (elosztóhálózat) rendelkezik. Létesítésük még az elmúlt évszázadban megtörtént. Az ivóvízhálózat teljes hossza hozzávetőlegesen 2200 km.

2021-es évben az ivóvíz távvezetékek és települési elosztóhálózatok tekintetében jelentősebb fejlesztésre, rekonstrukcióra nem került sor.

Az ivóvízhálózatba bekötött lakások számában lényeges változás nem történt. Ez a szám hozzávetőlegesen 81.000, az összes lakásállomány megközelítőleg 90%-a.

A víziközmű-szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvényből fakadó kötelezettségek miatt a megyében korábban működő ivóvíz szolgáltatók jelentős száma mindösszesen háromra fogyatkozott [DMRV Duna Menti Regionális Vízmű Zrt. (továbbiakban: DMRV Zrt.), Északmagyarországi Regionális Vízmű Zrt. (továbbiakban: ÉRV Zrt.), Heves Megyei Vízmű Zrt. (továbbiakban: HMV Zrt.)].

A DMRV Zrt. a megye nyugati részén, 54 településen végez ivóvíz szolgáltatást két jelentős vízbázis vizének felhasználásával. Az egyik Váci Vízellátási Üzem által működtetett, megyén kívüli Verőce-i vízbázis, ahonnan a kitermelt víz a hermányi vízműtelepen keresztül kerül a szendehelyi 2x1000 m³-es tárolómedencébe, majd a Balassagyarmati Vízellátási Üzem rendszerébe. A másik vízbázis, a sérülékeny besorolású dejtári, amely a Dejtár és Patak települések közötti kútsorra (20 db) támaszkodik. Az Ipoly folyó kavicssteraszára települt talajvizes kutakból különféle tisztítási eljárások (ülepítés, savtalanítás, lágyítás, vas- és mangáneltávolítás) és klórgázos fertőtlenítés után naponta hozzávetőlegesen 7.000 m³ ivóvizet juttatnak távvezetéken és hozzátartozó különféle műtárgyakon keresztül a települési elosztóhálózatokba. A dejtári vízbázis önállóan 24 település vízellátását szolgálja, további 23 települést pedig a dejtári és verőcei vízbázisból származó kevert vízzel látnak el.

A HMV Zrt. Bátonyterenyei Üzemegysége három településen és azok településrészein (Bátonyterenye, Mátraverebély, Rákócziabánya) végez ivóvíz szolgáltatást részben saját maga által termelt (Bátonyterenye, Káposztási vízműtelep, Mátraverebély P/A kút), részben az ÉRV Zrt-től a hasznosi víztisztító műből távvezetéken érkező, átvett vízzel. A saját víztermelés részben talajvízdúsítás útján történik, amely természetes talajszűrést felhasználó felszínivíz-tisztítási eljárás. Lényege, hogy alkalmasan kialakított szivárogtató medencéken, nyelőkutakon keresztül előtisztított (derített) felszíni vizet (Zagyva) juttatnak a termelő kutakba. Ezáltal a kitermelhető víz mennyisége növelhető, a háttérszennyeződések minőségrontó hatása csökkenthető.

A Zagyva vízminőségét károsan befolyásolja a maconkai tározón folytatott intenzív horgásztevékenység, illetve időszakosan a nyaranta előforduló tartós hőhullámok.

Az ÉRV Zrt. a fennmaradó 74 településen, főként a megye északi, déli és keleti területén folytatja ivóvíz szolgáltató tevékenységét. Az ivóvízellátást két felszíni víztározó (Hasznos, Komravölgy) és víztisztító mű, valamint több felszín alatti vízbázis (pl.: Pásztó, Szirák, Mátrászele, István forrás) üzemeltetésével biztosította 2021-ben. 2019-től vízminőségi problémák miatt a szurdokpüspöki és mátranováki kutak nem termelnek a hálózatba. Szurdokpüspöki település

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

vízellátása a pásztói vízműről, Mátranovák és Mátraterenye vízellátása pedig a hasznosi távvezetéken keresztül történik.

A Komra-völgyi tározó (vízkivétel helye: Rárópuszta, Ipoly folyó) Salgótarján, Szécsény, valamint a Dobroda és Ménes völgyi települések vízellátását szolgálja.

A kapcsolódó mihálygergei víztisztító mű kapacitása megközelítőleg 24.000 m³/nap. A tisztítási technológia (derítés, szűrés) után a vizet klórdioxidos fertőtlenítés útján csírántlanítják. Az ÉRV Zrt. másik jelentős felszíni vízbázisa a Hasznosi tározó, amely a Kövicses patak vizére települt. A hasznosi tisztítómű kapacitása 10.000 m³/nap, a tisztítási technológiát (derítés, szűrés) követően itt is klórdioxidos fertőtlenítést alkalmaznak. Elsősorban Salgótarján déli irányból történő megtáplálására, valamint a megyeszékhely és a köztes települések ellátására létesült a 80-as években. Későbbiekben a Kis-Zagyvavölgy, az Északnyugati Mátra, Közép- és Dél Nógrád településeinek vízellátása is erről a vízbázisról épült ki.

A szolgáltatók által történt adatszolgáltatás alapján a hálózatba juttatott ivóvíz mennyisége 2021 évben megközelítőleg 6,2 millió m³ volt. Ebből lakossági ivóvíz célú felhasználás 5,6 millió m³, a fennmaradó mennyiség élelmiszer előállítás és egyéb célra került felhasználásra.

Az ivóvízellátás biztonsága jó, mennyiségi problémák nincsenek, vízkorlátozásra évek óta nem került sor. A közüzemi vízművek a népegészségügyi hatóság által határozatban jóváhagyott ivóvízbiztonsági tervek alapján üzemelnek.

A közüzemi hálózaton szolgáltatott ivóvíz 47%-a felszíni víz eredetű, a rétegeredetű nem számottevő (<4%). A fennmaradó vízmennyiség fele-fele arányban talajvizet, illetve parti szűrésű kutakból származik.

A települési elosztóhálózatok rekonstrukciója (cseréje) több településen, elsősorban Salgótarjánban, indokolt lenne. Ezáltal a másodlagos vízminőség romlás és hálózati veszteségből (exfiltráció, csőtörés) eredő anyagi veszteség megelőzhető, illetve csökkenthető lenne.

A kitermelt vizek minősége néhány kivételtől eltekintve a vonatkozó jogszabályi határértékeknek megfelel. Néhány településen (Cered, Zabar, Szilaspogony) az ivóvízellátást biztosító kutak vízminősége ammónium- és/vagy vastartalom tekintetében meghaladta az előírt határértéket. Ennek következtében a Cered és térsége ivóvízminőség javító program keretében a helyi vízbázisok kiváltása az elmúlt években megtörtént. A mátraszelei vízbázis - ahonnan említett települések ellátása történik - kútjaiból kitermelt víz minősége vastartalom tekintetében ugyancsak meghaladja az előírt határértéket, azonban vas- mangántalanító berendezés közbeiktatásával többnyire biztosítani tudják a megfelelő hálózati vízminőséget.

Főosztályunk 2021 évben laboratóriumi vizsgálat céljából 314 db bakteriológiai, 110 db kémiai és 110 db mikroszkópos biológiai hatósági mintavételezést végzett a megye településeinek elosztóhálózatán lévő mintavételi pontokon, elsősorban közkifolyókon, illetve közintézményekben (óvoda, polgármesteri hivatal). A laboratóriumi vizsgálatokat a kijelölt Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi Főosztály Laboratóriumi Osztálya végezte.

Az ivóvíz vizsgálati jelentések alapján a bakteriológiai minták megközelítőleg 22%-a bizonyult kifogásoltnak. A kémiai kifogásoltság mértéke 12 %. A kifogásoltság oka elsősorban határérték

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

feletti vas-, mangán tartalom. Biológiai vizsgálatok alapján a minták 19%-a bizonyult kifogásoltnak, elsősorban féregtartalom miatt. Itt a kifogásoltság némi emelkedést mutat az előző évhez viszonyítva.

A bakteriológiai és biológiai kifogásoltság elsődleges oka a már említett hálózati másodlagos minőségromlásra vezethető vissza. Az ivóvízül nem elfogadható minták száma 24 db volt.

Az ivóvízminőség helyreállítása érdekében 2021-ben a szolgáltatók felé 21 fellebbezésre tekintet nélkül azonnal végrehajtandó határozati és 11 átírti intézkedésre került sor.

A hatósági mintavételezésekből eredő, azonnali intézkedést igénylő laboratóriumi vizsgálati jelentések kézhezvételét követően rendelkező határozat kerül kiadásra. A határozatokban az elvégzett minőségjavító intézkedések igazolását célzó negatív vízvizsgálati eredmény beküldését is előírjuk. Az elrendelt minőségjavító munkálatok elvégzését a szolgáltatók írásban jelzik, a vizsgálati eredményeket megküldik.

A közüzemi szolgáltatók a vonatkozó jogszabály által előírt önellenőrző vizsgálat keretében 2021-ben összesen 1749 vízvizsgálatot (kémiai, bakteriológiai, biológiai) végeztek-végeztettek akkreditált laboratóriumban. A vizsgálati eredmények megközelítőleg 4 %-a bizonyult kifogásoltnak elsősorban másodlagos bakteriális (Coliform szám, Clostridium perfringens, Pseudomonas aeruginosa, stb.) szennyezettség, illetve vas és mangán tartalom miatt, illetve a minták közel 2 %-a kapott nem elfogadható minősítést, elsősorban bakteriális szennyezettség miatt.

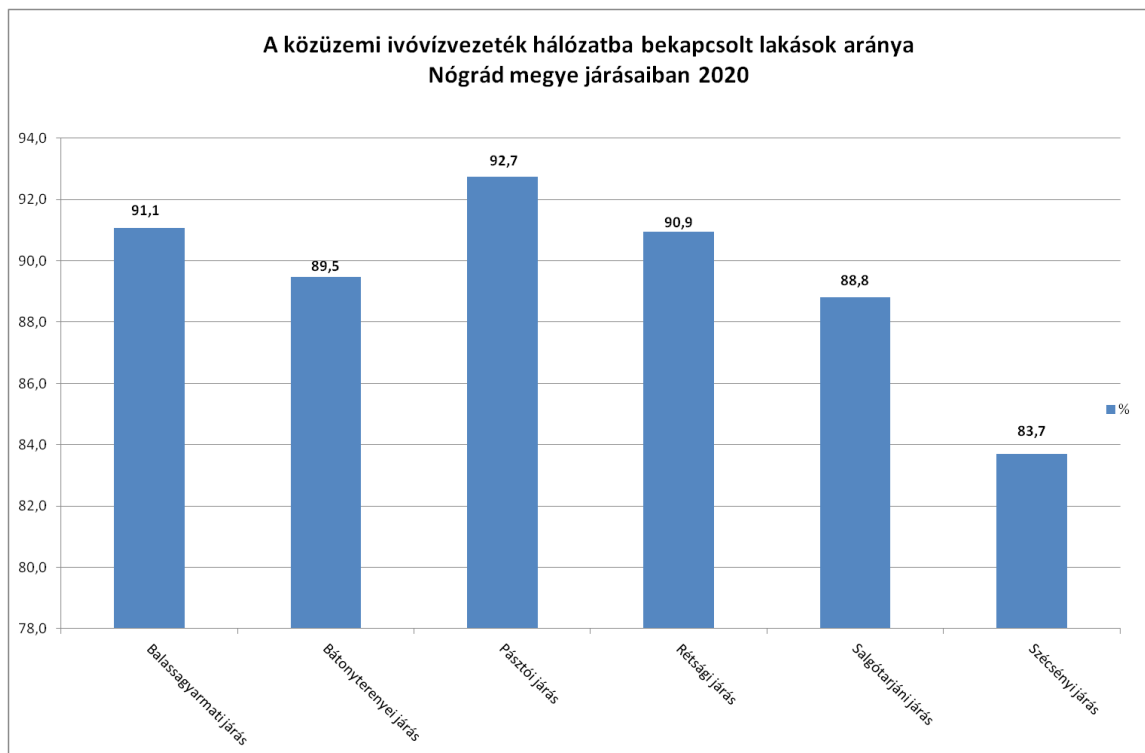
A víziközmű-szolgáltatók az önellenőrző vizsgálatok során általuk tapasztalt vízminőségi problémákról és a vízminőség helyreállítása érdekében tett intézkedésekről a hatályos jogszabály előírásainak megfelelően írásos tájékoztatást adnak hatóságunknak.

Az elmúlt időszakban a megye ivóvízellátásában rendkívüli esemény nem történt, az ivóvíz fogyasztásával összefüggésben enterális (hasmenés) megbetegedés előfordulásáról tudomásunk nincs. Methaemoglobinaemiás megbetegedés (a víz magas nitráttartalma által előidézett oxigénhiányos állapot csecsemők körében) az elmúlt években nem fordult elő.

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

121. ábra

Talajhigiene

Nógrád megyében a települések csatornázottságának aránya hozzávetőlegesen 90 %.

A csatornahálózattal rendelkező településeken a házi rákötések aránya közel 75%-os. A csatornahálózaton keresztül elvezetett szennyvizek tisztítására 31 közüemi szennyvíztisztító telep szolgál a megyében. Üzemeltetésüket az ÉRV Zrt., a DMRV Zrt. és HMV Zrt. végzi. Kapacitásuk változó néhány 10 m³-tól 10.000 m³-ig terjed. Nagyobb kapacitású telepek esetében a tisztított szennyvíz befogadója élővíz, kisebb telepek esetében gyakori a talajban történő elszikkasztás. A tisztított szennyvizek minőségére nézve vizsgálati eredmények nem állnak rendelkezésre, mivel hatóságunk részére nincs jogszabályi kötelezettség ilyen jellegű vizsgálatok végzésére.

A tisztítótelepeken keletkező víztelenített szennyiszap elhelyezése részben a REG Kft. Lőrinciben levő ártalmatlanító telepén, igen kis részben szántóföldi kihelyezéssel megoldott.

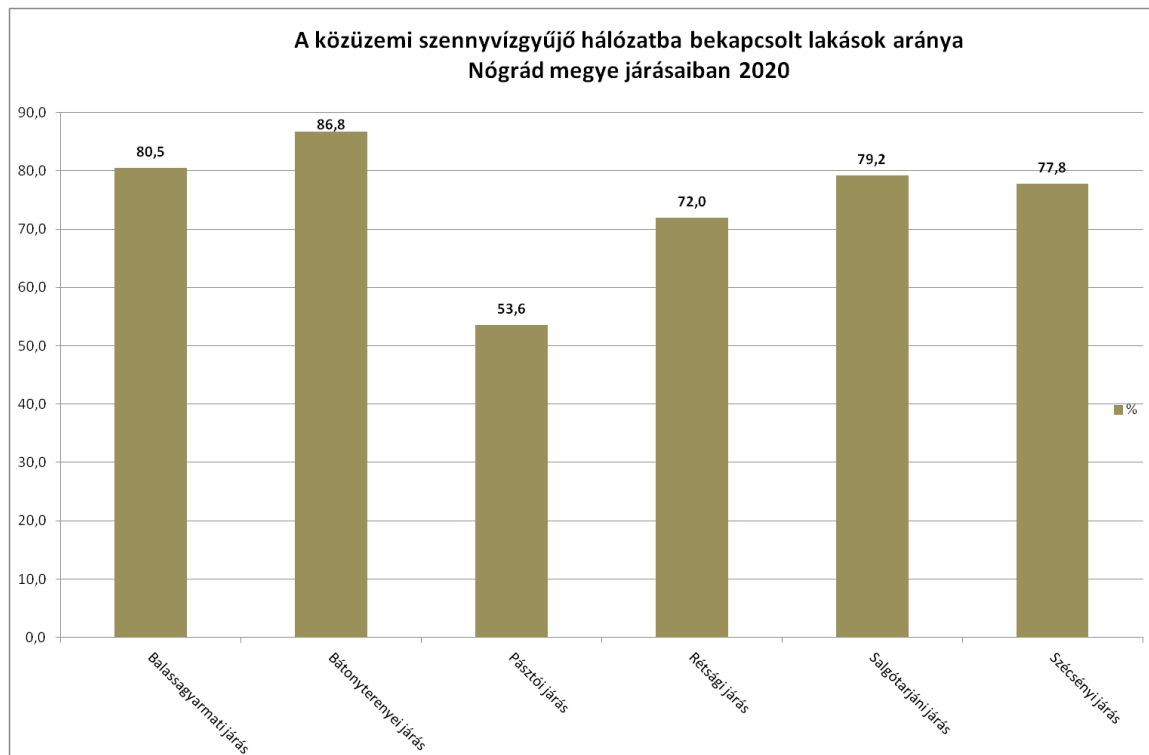
A megyében jelentős környezet-egészségügyi problémát okoz a közcsatorna hálózattal még nem rendelkező településeken, illetve a szennyvízcsatorna bekötésekkel nem rendelkező ingatlanokon keletkező, szippantással eltávolított szennyvizek illegális elhelyezése, ártalmatlanítása.

A nagyobb kapacitású, elsősorban városi szennyvíztisztító telepek alkalmasak tengelyen beszállított szippantott szennyvizek fogadására, ártalmatlanítására, megfelelő mennyiségben adagolva a közcsatornán érkező szennyvízhez.

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

122. ábra

A települési szilárd kommunális hulladékok gyűjtése (szelektív is), szállítása és ártalmatlanítása megoldott a megyében.

Nógrád megyében négy egységes környezethasználati engedéllyel rendelkező, a jogszabályi előírásoknak megfelelően kialakított és üzemeltetett szilárd települési hulladéklerakó telep (Salgótarján, Nógrádmarcal, Bátorlyterenye, Jobbágyi) található. A salgótarjáni és nógrádmarcali térségi telepeken a megye közel 100 településének hulladékát ártalmatlanítják. A bátorlyterenyei hulladéklerakó minimális mennyiségű hulladékot fogad.

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

Panaszok, közérdekű bejelentések kezelése

Település- és környezet-egészségügy szakterületre 2021-ben 17 panasz és 5 közérdekű bejelentés érkezett.

A népegészségügyi hatáskört érintő panaszbejelentések közül összesen 6 db került áttételre a hatáskörrel rendelkező hatóságokhoz.

Bejelentés érkezett rágcsálók elszaporodásával, hulladék égetésével, állattartás szabályainak megsértésével és fiatalok gyerekek rossz szociális körülményeivel kapcsolatban.

Ezen bejelentéseket az illetékes hatóságokhoz a NMKH Agrárügyi Főosztály Járványügyi és Állatvédelmi Osztálynak, a NMKH Salgótarjáni Járási Hivatal Gyámügyi Osztálynak, a NMKH Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztálynak és a NMKH Salgótarján Járási Hivatal Népegészségügyi Osztályának továbbítottuk a bejelentő egyidejű tájékoztatása mellett.

Panaszbejelentések közül 1 esetben saját hatáskörben válaszoltuk meg a bejelentést.

A bejelentő szerint Erdőtarcsa településen a Falujáró, a Petőfi és a Kossuth úton a közkifolyók nem megfelelő műszaki állapotúak, illetve a közkifolyókból sáros víz folyik.

A bejelentéssel érintett közkifolyóknál akkreditált laboratórium általi ivóvízvizsgálat történt. A bejelentőt ezt követően levélben tájékoztattuk arról, hogy a településen a vizsgált helyeken a szolgáltatott hálózati ivóvíz minősége megfelelő, az ivóvíz többek között szagtalan és színtelen kémiai jellemzőkkel bír, a vizsgált közkifolyók műszaki állapota szintén megfelelő és rendeltetésszerűen használhatók.

A népegészségügyi hatáskört érintő közérdekű bejelentések közül összesen 4 db került áttételre a hatáskörrel rendelkező hatósághoz.

Bejelentések történtek rágcsálók elszaporodásával, szemetes épületekkel, engedély nélküli meleg étel készítésével és annak árusításával, emberi fekália szomszéd telekre történő vezetésével, társasházban a galambok etetése miatt az ürülék a társasház közös területén történő felhalmozódásával kapcsolatban.

A bejelentéseket a NMKH Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztály, a NMKH Balassagyarmati Járási Hivatal Élelmiszerlánc-Biztonsági és Állategészségügyi Osztály, a Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság, a járási hivatalok népegészségügyi osztályai részére, illetve az illetékes települési jegyző felé továbbítottuk a bejelentő egyidejű tájékoztatása mellett.

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Kártevők elleni védekezés

A Nógrád Megyei Kormányhivatal Balassagyarmati Járási Hivatal területén egy koedukált hajléktalan szálló (Hajléktalanokat Ellátó Egyesített Intézmény – 2660 Balassagyarmat, Baltik Frigyes utca 10.) működik. Férőhely 20 fő, bővítés nem lehetséges. Az intézmény fenntartója a Magyar Vöröskereszt Nógrád Megyei Szervezete. Ellátási területe Balassagyarmat és környéke.

A Salgótarjáni Népegészségügyi Osztály területén az alábbi hajléktalan szállások működnek:

- Női Átmeneti Szálló, Salgótarján, Hősök út 35. - 20 férőhelyes
- Férfi Átmeneti Szálló, Salgótarján, Acélgyári út 61. - 40 férőhelyes
- Nappali melegedő-éjjeli menedékhely, Salgótarján, Hősök út 35. - 15 férőhelyes,
- Menedék Családok Átmeneti Otthona Salgótarján, Bóna Kovács út 4/B. - 40 férőhelyes
- Családok Átmeneti Otthona, Etes, Művelődés út 2. - 16 férőhelyes

A hajléktalan szállásokon a tetvességi vizsgálatokat és a tetves személyek kezelését szakgondozó, családgondozó, szociális gondozó végzettségű személyek felvételkor, illetve havi rendszerességgel (a családi otthonban hetente) és szükség esetén végeznek.

2021. évben ruha- és lapostetű a szállókon nem fordult elő. A fejtetvesség előfordulási aránya 1,8%, a havonta vizsgált 125 személyből általában 2-3 fejtetves személyt jelentenek. A tetvesnek talált személyek kezelését észlelést követően elvégzik, ehhez tetűirtó szer (Pedex, Paranit sampon) az intézményekben folyamatosan rendelkezésre áll. Ha személykezelés szükséges, akkor a szálló zuhanyozó helyiségében végzik el.

A vizsgálatokat a tetvesség elleni védekezésről szóló módszertani levél szerint vezetik, melynek másolatát havi rendszerességgel megküldik a területileg illetékes népegészségügyi osztálynak. Az irtószer ellátottság megfelelő. Az intézményekben literes kiserelésben szerzik be a Pedex tetűirtószert.

Ruhatetvességet évek óta nem tapasztaltak. Esetleges előfordulása esetén lehetőség lenne a ruházat cseréjére. Ruhát az intézmények adományokból, magánszemélyektől, illetve karitatív szervektől kapnak. Ruhatetvesség esetén a tetűvel fertőzött textíliákat műanyag zsákban gyűjtik össze és helyeznek el, majd elégetésre kerülnek.

2021 évben a kialakult pandémia miatt az intézményekben nem történt ellenőrzés, de a járási hivatalok népegészségügyi osztályának munkatársai folyamatosan tartották telefonon keresztül a kapcsolatot az intézmények vezetőivel.

A tetvesség helyzetének értékelése gyermekközösségekben:

A Nógrád Megyei Kormányhivatal illetékességi területén 134 óvoda működik 6054 fő gyermekkel. 2021. évben 19 egységből összesen 30 főt jelentett a védőnői szolgálat fejtetvességgel. Általános iskola 88 egységgel működik a megyében 13231 fő diákkal. 2021. évben 20 egységből jelentettek fejtetvességet 92 fő érintettségével. Bölcsődéből és középiskolából 2021. évben nem jelentettek fejtetvességet.

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

A tetvességi helyzet az előző évekhez hasonlóan alakult. Gyermekközösségekben a tetvességi vizsgálatokat a védőnők végzik, évi 3 alkalommal (január, április és szeptember hónapokban). A köztes időszakban a szűrésnél tetvesnek talált gyermekek utóellenőrzése, illetve a pedagógusok által jelzett problémás személyek vizsgálata történik. A tetves gyermekek szüleit értesítik az elvégzendő tetvetlenítésről, ez azonban nem mindig jelent megoldást. A hanyag szülők egyáltalán nem, vagy nem megfelelően végzik el a tetvetlenítést, az elhalt serkék eltávolítására pedig szinte soha nem fordítanak gondot. Néhány intézménynél a kritikus gyermekeknél helyben megoldják a védőnők a tetvetlenítést, megelőzve ezzel a további fertőzést. Nagymértékben tetves személynél, elhúzódó tetvesség esetén a védőnők a járási hivatalok népegészségügyi osztályától kérnek segítséget. Tárgyévben góckutatás nem történt családoknál.

2021. évben – az előző évhez hasonlóan – a pandémia során a gyermekközösségekben elrendelt karantén, valamint az online oktatás a közösségi érintkezés csökkenését jelentette, így ebből adódóan a tetvesség terjedése is csökkent. Ez a helyzet azonban a védőnői vizsgálatokat nehezítette.

A tapasztalat, hogy évenként mindig ugyanazokat a gyerekeket szűrik ki. A probléma a közösségeknél szinte csak a gyermek közösségből való kikerülésével oldódik meg. Hiába a felvilágosító munka, a rászoruló családok tetűirtó szerekkel történő ellátása, esetlegesen a gyermek intézményben való tetvetlenítése.

Általános iskolában, óvodában a védőnővel közös tetvességi vizsgálatok végzésére a pandémia miatt keletkező többletfeladatokból adódó leterheltség miatt nem került sor. Tetűirtó szereket az intézményi készletből az iskolai védőnőknél keresztül biztosított a járási hivatal népegészségügyi osztálya a rászoruló családok részére.

A járási hivatalok népegészségügyi osztályai felé nem érkezett észrevétel tetűirtószer felhasználásával kapcsolatosan, illetve technikai akadály a beszerzéssel kapcsolatban nem merült fel.

Egészségőri munkakör hiányában az osztályok a tetvesség elleni védekezésben elsősorban szakmai tanácsadásban tudnak részt venni, néhány alkalommal a védőnővel közösen illetve góckutatás céljából tisztasági vizsgálatot végeznek, de tetvetlenítésben nem vesznek részt.

Az egyes kártevők elleni védekezés helyzete, alakulása:

Szúnyogokkal, rühatkával, ágyi poloskával, csótányok nagymértékű elszaporodásával kapcsolatos panasz nem érkezett sem főosztályunkhoz, sem a járási hivatalok népegészségügyi osztályaihoz.

Rágcsálók jelenlétével kapcsolatosan az év során 14 bejelentés érkezett a járási népegészségügyi osztályokhoz, melyből a kivizsgálás során 8 alaptalannak bizonyult. 1 bejelentés a helyi önkormányzat felé átadásra került. 5 bejelentésnél az épület tulajdonosa elvégezte a rágcsálóirtást.

A rovarokkal, rágcsálókkal kapcsolatos bejelentésekben a magánháztartásoknál felhalmozott szemét, illetve rendezetlen, gazos terület miatt elszaporodott rovarok, rágcsálók jelenlétére panaszkodtak. Az ellenőrzéseken néhány kivétellel azonban a rovarok, rágcsálók nyomát nem tapasztalták a népegészségügyi osztályokon dolgozó munkatársak, csak feltételezhetően a gazos terület miatt élő és bújóhelyük lehet. Fentiek miatt a panaszok megalapozottsága is vitatott,

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

sokszor rossz szomszédi viszonyok is közrejátszanak. Nehézséget jelent a kivizsgálás során, hogy a rovarok és rágcsálók fészkelő és tartózkodási helye egyértelműen nem megállapítható, gyakorlatilag azok bármely közeli lakásból származhatnak, nem bizonyítható tényszerűen hogy tényleg a bejelentett környezetéből szaporodtak el.

Egy bejelentés érkezett galambok elszaporodásával, valamint galambürüléssel kapcsolatosan, amely a kivizsgálást követően alaptalannak bizonyult.

2021. évben kiemelt munkatervi feladat volt az egészségügyi kártevők elleni védekezés átfogó ellenőrzése a kiszolgáltató személyeket szállásoló/gonozó fekvőbeteg ellátó egészségügyi intézményekben, és a fogyatékosokat, pszichiátriai betegeket, időseket, gyermekeket ellátó bentlakásos otthonokban, valamint a gonozó személyzet élősködő ízeltlábúakkal kapcsolatos tudásanyagának, felkészültségének frissítése.

A munkatervi feladat kapcsán 7 intézmény ellenőrzése történt meg. Az ellenőrzések alkalmával hiányosságot nem tapasztaltak a munkatársak. Az ellenőrzött intézményekben rühesség, illetve ágyi poloska nem került azonosításra.

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Kémiai biztonság

Területünkön kémiai biztonsági szempontból jelentős egységek a nagy ipari üzemek, melyek termékeik gyártásához alapanyagként, segédanyagként használnak jelentősebb mennyiségű vegyi anyagokat, keverékeket. Az üzemekben jellemzően fémszerkezet-, alkatrész- és gépgyártás, illetve műanyaggyártás történik. A gyártás során különböző fém- és műanyagöntést, felületkezelést (zsírtalanítást, szinterezést, fényezést) végeznek. Az alapanyagok és a vegyi anyagok nagy részét magyarországi forgalmazóktól és az Unió országaiból szerzik be.

Az üzemekben a kémiai biztonsági helyzet jónak mondható, többségükben a kémiai biztonsággal összefüggő feladatok elvégzésére külsős szakembert alkalmaznak. Így elmondható, hogy a rájuk vonatkozó jogszabályi előírásokat jól ismerik, komolyan veszik és eleget tesznek az ezzel összefüggő kötelezettségeknek. A kisvállalkozások, kiskereskedők és egyéb továbbfelhasználó egységek esetében is javulás tapasztalható, ezekben az egységekben is igyekeznek megfelelni, együttműködőek, de a kémiai biztonsági jogszabályok folyamatos változásait - külön ezzel a területtel foglalkozó szakember hiányában - csak nehezen tudják nyomon követni.

A kémiai biztonsági felügyelők teljes körű ellenőrzéseket végeznek az egységekben. A teljes körű kémiai biztonsági ellenőrzések ipari üzemekben, strandokon, uszodákban, ivóvíz szolgáltató egységben, valamint vegyi anyagokat, biocid termékeket forgalmazó kiskereskedelmi egységekben történtek. A többi szakterületen a szakterületi ellenőrzések alkalmával, illetve a megelőző tevékenységhez kapcsolódóan, a kémiai biztonsági munkatársak által összeállított formajegyzőkönyv felhasználásával végzik a felügyelők az ellenőrzést. Minden szakterületre vonatkozóan az új egységek esetében a helyszíni szemlén a felügyelők az ügyfeleket tájékoztatják a vonatkozó kémiai biztonsági előírásokról, valamint, hogy a veszélyes anyagokkal, illetve veszélyes keverékekkel végzett tevékenység bejelentése 2012. április 15-vel elektronikus úton a KBIR rendszerbe történik. Ennek is köszönhetően a biztonsági adatlapok megfelelőségének tekintetében és a bejelentési fegyelem vonatkozásában is javulást tapasztaltunk.

Az illetékességi területünkön működő egységek – a vegyi anyagok regisztrálásáról, értékeléséről, engedélyezéséről és korlátozásáról szóló 1907/2006/EK (REACH) rendeletben foglalt szerepük szerint – elsősorban továbbfelhasználók.

Az ellenőrzések a hazai jogszabályokban, valamint a REACH és a veszélyes anyagok és keverékek osztályozásáról, címkézéséről és csomagolásáról szóló 1272/2008/EK (CLP) rendeletben foglalt kötelezettségek betartásának vizsgálatára is kiterjedtek. Biocid termékek esetén a forgalmazás jogszerűségét, valamint a felhasználás körülményeit ellenőriztük.

A kiskereskedelmi egységekben forgalmazott veszélyes anyagok és keverékek, fertőtlenítőszer CLP rendelet szerinti címkézésének ellenőrzése a 2021-es év során összesen 19 db kereskedelmi egységben történt meg, melyek során hiányosság nem került megállapításra.

Az online árusított veszélyes anyagok és keverékek, valamint biocid termékek CLP szerinti ellenőrzésének folytatása munkatervi feladat az online árusított veszélyes anyagok és keverékek, valamint biocid termékek CLP-szerinti megfelelésére fókuszált, különös tekintettel a címkén feltüntetendő információkra, illetve a reklámozással kapcsolatos követelményekre. A munkatervi

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

feladattal kapcsolatban 22 forgalmazó került ellenőrzésre, a reklámozás hiányosságai miatt 3 esetben került sor az illetékes járási hivatal tájékoztatására a szükséges intézkedések megtételének céljából.

A REACH korlátozás ellenőrzése: ftalátok korlátozásának ellenőrzése műanyag termékekben munkatervi feladaton belül 2 db termék megküldésre került az Innovációs és Technológiai Minisztérium Fogyasztóvédelmi Piacfelügyeleti Főosztály Élelmiszer és Vegyipari Laboratóriumába, a laborvizsgálat megfelelő eredményt adott.

Az építőanyag kereskedések kémiai biztonsági ellenőrzésén belül 2 db tűzép ellenőrzése történt meg, hiányosságot nem tapasztaltunk. A helyszíni ellenőrzések az építőanyag kereskedések tevékenységének, valamint az általuk forgalmazott termékek megfelelőségének ellenőrzésére, különös tekintettel a REACH (regisztráció, biztonsági adatlap, korlátozás) és a CLP rendelet (címkézés, csomagolás) szerinti kötelezettségeire terjedtek ki.

Az OSZIR-KBIR szakrendszerbe 2018. január 1-jét megelőzően bejelentett, hiánypótlásra váró veszélyes anyag, veszélyes keverék és biocid termék bejelentésének ellenőrzése tárgyú munkatervi feladat keretén belül az érintett egységek figyelmének felhívása megtörtént.

Az alkoholtartalmú (etanol, propanol, izopropil-alkohol) kézfertőtlenítőszer hatóanyag tartalmának laboratóriumi vizsgálattal egybekötött ellenőrzése kapcsán összesen 8 db fertőtlenítőszer ellenőrzése történt meg, amelyek közül 2 termék esetében laboratóriumi vizsgálat is történt, az egyik a SANYTOL fertőtlenítő kéztisztító zselé, a másik a Medasept folyékony bőr- és kézfertőtlenítőszer volt. Mindkét esetben a laboratóriumi vizsgálat mérési eredménye szerint a termék etanol tartalma megfelelt a címkén feltüntetett értéknek. Ezen kívül 6 termék esetében történt dokumentáció és termékellenőrzés. Valamennyi ellenőrzött termék tárolása az adott egységben további veszélyes anyagokkal és keverékekkel együtt történt külön polcrendszeren, valamennyi ellenőrzött termékről a biztonsági adatlapok rendelkezésre álltak a helyszínen. Ellenőriztük a kézfertőtlenítőszer címkéjének és az engedélyükben szereplő használati útmutatóban található adatoknak az összhangját, továbbá az osztályozási, címkézési, csomagolási és bejelentési előírások teljesülését. Egy egység kivételével, mindenhol megtörtént a veszélyes anyagokkal és veszélyes keverékekkel végzett tevékenység bejelentése. A vizsgálatok során megállapításra kerültek, hogy a forgalmazott alkohol tartalmú kézfertőtlenítőszer a biocid és a CLP jogszabályok előírásainak is megfeleltek.

A biocid hatóanyagok jóváhagyásához kapcsolódó ellenőrzési feladat keretében 20 egységben 25 termék ellenőrzésére került sor, melynek során hiányosság nem került megállapításra.

Az alapfokú oktatási/nevelési intézmények kockázatértékeléssel egybekötött kémiai biztonsági ellenőrzése munkatervi feladat teljesítése 2021. év során 14 egységben történt meg. A feladat kapcsán a veszélyes besorolású anyagok és keverékek, különösen a biocid hatású termékek tárolási, hozzáférhetőségi, felhasználási körülményeit, a vonatkozó előírásoknak való megfelelést és a dokumentációk meglétét ellenőriztük az egységekben. A vizsgálat célja az érintett egységek kémiai biztonsági állapotának ellenőrzése, a kockázati szintek és pontok meghatározása, valamint a vegyi anyagokkal való helyes gyakorlat kialakítása volt. A munkatervi feladat teljesítése során minden ellenőrzött egységben egy központi kérdőív kitöltésére került sor, amelynek célja az érintett egység kémiai biztonsági helyzetének felmérése volt.

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

A szociális intézmények, egészségügyi ellátók kockázatértékeléssel egybekötött kémiai biztonsági ellenőrzése tárgyú munkatervi feladat kapcsán összesen 10 egység ellenőrzésére került sor, 8 db szociális intézménynél és 2 db egészségügyi ellátónál, az intézményekben hiányosság nem volt tapasztalható. Az alapfokú oktatási/nevelési intézmények kockázatértékeléssel egybekötött kémiai biztonsági ellenőrzése tárgyú munkatervi feladathoz hasonlóan itt is az érintett egységek kémiai biztonsági állapotának ellenőrzése, a kockázati szintek és pontok meghatározása, valamint a vegyi anyagokkal való helyes gyakorlat kialakítása volt a vizsgálat célja. A vizsgált egységek mindegyikében sor került a központi kérdőív kitöltésére is.

A helyszíni ellenőrzések során feltárt hiányosságok miatt a **2021. évben összesen 11 esetben történt intézkedés**, jellemzően a bejelentés nélkül veszélyes anyagokkal és veszélyes keverékekkel végzett tevékenység, a tevékenységben történt változás bejelentésének elmulasztása; veszélyes anyagok, veszélyes keverékek biztonsági adatlapjainak hiánya és a veszélyes anyagok és veszélyes keverékek tekintetében a kockázat-elemzés hiánya miatt. **Kémiai terhelési bírság kiszabására nem került sor.**

Veszélyes anyaggal és veszélyes keverékkel végzett tevékenység bejelentés 75 db érkezett hivatalunkhoz 2021-ben.

A Nógrád megyében működő három kórház jogszabályi előírás szerint, a **Kémiai Biztonsági Információs Rendszert használja a mérgezési esetek bejelentésére.** A 2021. évben 699 db mérgezési esetet rögzítettek a kórházak a KBIR rendszerben, amely az előző évhez képest növekedést mutat. A mérgezési esetbejelentések KBIR-ben való rögzítésének ellenőrzése alapján megállapítottuk, hogy a **bejelentéseket a kórházak néhány kivételtől eltekintve határidőn belül elvégzik.**

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Egészségfejlesztés

Főosztályunk feladatai közé tartozik az egészségfejlesztés, ami mind célcsoportok, mind témák szempontjából igen sokrétű. Fontos a lakosság minél szélesebb körű tájékoztatása az egészségben töltött életevek számának növelése érdekében, és a korai halálozási és a megbetegedési adatokból tükröződik ennek szükségessége is.

2020. január 30-án az Egészségügyi Világszervezet (WHO) az új koronavírus okozta járványt nemzetközi horderejű közegészségügyi-járványügyi szükséghelyzetté nyilvánította. A COVID-19 pandémia miatt hozott szakmai intézkedésekkel párhuzamosan, az egészségfejlesztési feladatainkat csak korlátozott számban – külső anyagi segítséggel – tudtuk megvalósítani szakmai rendezvények, lakosság közeli felvilágosító- és szűrőprogramok, iskolás korosztály számára meghirdetett versenyek formájában.

2019-2021 években is folytatódott a pályázati úton beszerzett eszközök (ételpiramis, táplálkozási és konyhai higiénés ismeretekhez szükséges kellékek, figyelemfelhívó táblák, az önvizsgálat oktatás kellékei, kiállítási anyag a védőoltással kapcsolatos ismeretekről, HÉSZ és dohányzás káros hatásait szemléltető bábú) köré szervezett programok szervezése, melyekkel 2515 lakost értünk el. A Dohányzás Fókuszpont támogatásával 2021 májusában pályázat útján elnyertünk egy nagy értékű, élethű nagyságú demonstrációs bábú használati jogát a dohányzás visszaszorítását szolgáló, megelőző programjaink bővítésének céljára. Nagyban megkönnyítené munkánkat, ha a programokhoz szükséges fogyóeszközök tekintetében is lehetőségünk lenne csatlakozni pályázatokhoz, vagy az egészségnapra pályázó települések eszközbeszerzéséhez tehetnénk előzetesen javaslatot.

Az egészségfejlesztésben elért lakosság száma az összlakosság számához viszonyítva kevésnek tűnhet, azonban ha az 2515 főt, mint egy-egy családtagot nézzük, aki a megszerzett ismereteket továbbadja, akkor azonnal jelentősebb azon lakosok száma, akiket az egészségtudatosabb magatartásukhoz új ismeretekkel vértettünk fel.

Egészségfejlesztés jellemzőbb színterei

A Főosztály munkatársai az elmúlt három évben (2019-2021) 39 helyszínen, 20 településen vettek részt egészségnevelő, illetve egészségfejlesztő programokon.

2019-2021 években 19 felnőtt lakosságot megcélzó települési vagy munkahelyi programon vettünk részt helybe vitt szűrési lehetőségekkel, tanácsadással, egészségfejlesztési programokkal. Felmérések igazolták, hogy a minél fiatalabb korban elkezdett, visszatérő ismeretanyaggal történő felvilágosítás a prevenció leghatékonyabb módszere, programjaink nagyobb része - 29 alkalom - szólt ennek a célcsoportnak. A gyermekek fogékonyak az új ismeretekre, könnyebben és szívesen tanulnak. Különösen fontos, hogy megkapják a megfelelő felvilágosítást, hogy képesek legyenek az egészségük szempontjából fontos, helyes döntéseket meghozni. Főosztályunk ezért különösen fontosnak tartja, hogy a felnőtt lakosság tájékoztatása mellett a megye oktatási intézményei számára is minél szélesebb témakörben biztosítsunk egészségfejlesztő előadásokat.

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Általános iskolákat és középiskolákat tájékoztattuk a programjainkról, így részt vettünk iskolai egészségnapokon, ahol a tantermi előadásokon a célcsoportnak megfelelő témával, szükség esetén akár nemek szerint bontott csoportokban, interaktívan beszéltek meg az ismereteket a diákokkal.

Együttműködő partnerek voltak 2019 -2021 években:

- Nógrád Megyei Rendőr-főkapitányság
- Nógrád Megye Önkormányzata
- Salgótarján és Térsége Egészségügyi-Szociális Központ
- Magyar Rákellenes Liga Salgótarjáni Alapszervezete
- Nemzeti Népegészségügyi Központ

Egészségfejlesztés és egészségnevelés témakörei:

- Szexuális felvilágosítás általános iskolásoknak

A program során legfőbb célunk az, hogy a fiatalok minél jobban megismerjék testük működését, az alapvető intim higiéniai szabályokat, a fogamzásgátlás módszereit, és ezek elmulasztásának következményeit.

- „Tisztaság fél egészség”- Higiénével az egészségünkért

A játékos feladatokkal egybekötött előadás során beszélgetünk a testi higiéné és a fogápolás alapjairól, a tisztálkodás elmulasztásának egészségre gyakorolt hatásairól.

- Egészséges táplálkozás és a közétkeztetési reform fontossága

Kiállítással összekapcsolt előadás során célunk a figyelem ráirányítása a közétkeztetési reform fontosságára, a táplálkozással kapcsolatos szemléletváltás szükségességére. Ezen kívül kitérünk a helytelen táplálkozási szokásokra és az azok következtében kialakuló megbetegedések közötti összefüggések jelentőségére.

- Energiaitalok – Miért ne?

Az előadás során a gyermekek megismerkednek az energiaitalok összetételével, az emberi szervezetre gyakorolt hatásaival, illetve a tartós fogyasztás következményeként kialakuló káros mellékhatásokkal, egészségügyi kockázatokkal. Az előadást videók és konkrét esetbemutatók, személyes történetek és gyakorlati bemutató is színesítik, melyeken keresztül az átadni kívánt információ könnyebben eljut a gyermekekhez.

A program – témájából adódóan – főként a felső tagozatos diákokat célozza meg, így az előadás során igyekszünk a meggyőzés helyett kötetlen beszélgetéseket, rávezető előadásmódot alkalmazni, melyek mind gondolkodásra sarkallják a gyermekeket, akik szívesebben kérdeznek, megnyílnak, és a számukra új, érdekes információkat otthon, saját környezetükben is szívesen megosztják a családdal, barátokkal.

Így reményeink szerint elérhető, hogy a gyermekek mellett a család többi tagja, a közvetlen környezet is valamilyen formában értesüljön az előadások során elhangzott ismeretekről, és így csatlakozzanak a prevenció tevékenységhez.

- A dohányzásról

Az előadás során a legfőbb célunk, hogy a fiatalok megismerjék a dohányzás szervezetre gyakorolt káros hatásait, a nemdohányzó életmód előnyeit. Az előadást követően a gyermekeknek és a nevelőknek lehetőségük van egy kilélegzett levegőből történő szénmonoxid (CO) mérésre. A CO-

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

mérés során megmérjük a kilélegzett levegő szénmonoxid szintjét, amely arányos a dohányzás mértékével. A mérés hozzásegítheti a dohányosokat ahhoz, hogy felismerjék a dohányzás egészséget károsító hatását, és a leszokás mellett döntsenek.

Élethű nagyságú, szétszedhető demonstrációs bábún a dohányzás okozta káros hatások következményeiként jelentkező betegségeket és azok szövődményeit mutathatjuk be. Sikerral ragadja meg a gyermekek figyelmét és kelti fel érdeklődésüket, valamint könnyedén és játékos formában építi fel a gyermekek dohányzást elutasító attitűdjét és bővíti tudásukat a káros hatásokról.

• Emlő- és hereönvizsgálat oktatás

Az önvizsgálat egyszerű, könnyen megtanulható módszer arra, hogy jobban megismerjük a saját testünket, és képesek legyünk felismerni az esetleges elváltozásokat. A korai felfedezés életet menthet, ezért kiemelten fontos, hogy az önvizsgálat módszerét minél szélesebb körben megismertessük a lakossággal. Az előadás során az önvizsgálat elméleti ismertetése mellett here, illetve emlő önvizsgálati modell segíti a módszer gyakorlati bemutatását. A résztvevőknek lehetőségük van a modellekben található csomók kitapintására, így a saját testük vizsgálatakor könnyebben felfedezik az esetleges elváltozásokat.

• Végre itt a hétvége - Hétvégi szórakozás tabuk nélkül

Az előadás a szabadidő eltöltésének leggyakoribb veszélyeire hívja fel a figyelmet, melyben kitérünk az internetezés, a dohányzás, az alkoholfogyasztás, a drogozás és a megdondatlan nemi kapcsolatok hatásaira. Az interaktív program során elsődleges célunk az, hogy a gyermekek megnyíljanak, tabuk nélkül, őszintén tegyék fel a témával kapcsolatos kérdéseiket, így egy kötetlen beszélgetés keretében könnyebben eljutnak a fiatalokhoz a tudatos, biztonságos hétvégi szórakozással kapcsolatos információk.

• Szexuális úton terjedő megbetegedések megelőzése

A nemi szerveket érintő, szexuális úton terjedő betegségek miatt kevesen fordulnak személyesen orvoshoz. Az emberek többsége szemérmes, nehezen tárulkozik fel, ezért is fontos a leggyakoribb nemi betegségekről beszélni. Az előadás főbb témái a felelősségteljes szexuális magatartás, a körültekintő partnerválasztás, a hűség, monogámia, illetve a gumióvszer használata, melynek gyakorlati alkalmazásának bemutatását óvszerfelhelyező gyakorlati modell segíti.

• Az internet veszélyei

Az internet nagyszerű eszköz, de veszélyeket is rejt. A gyermekek és a fiatalok védelme az internet káros tartalmaival szemben egyre fontosabb kérdés napjainkban, hiszen ők még nem tudják helyesen szűrni és értékelni a kapott információt, megkülönböztetni az értékeset az értéktelentől. Az előadás során kitérünk az adatvédelem fontosságára, a közösségi oldalakban rejlő veszélyekre – tartalmak megosztása, ismeretlen személyek megítélése stb. – az internetes zaklatásokra és a segítségkérés lehetőségeire, valamint az internetes vásárlásokra, és az ezzel kapcsolat visszaélések elkerülésével kapcsolatos legfontosabb információkra.

• Védőoltások helye és jelentősége a XXI. században - plakátkiállítás

A védőoltások az úgynevezett aktív immunizálás eszközei. Ez azt jelenti, hogy az élő, legyengített kórokozót, elölt kórokozót vagy a kórokozó valamely alegységét tartalmazó oltás beadása után a szervezet saját immunválasza hozza létre a védő hatást. Időről időre a bulvármédiában, titokzatos

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

kör e-mailekben, közösségi oldalakon, számos csalóka írást lehet olvasni a védőoltások veszélyeivel kapcsolatban. Egyes írások "csupán" betegségekről szólnak, amiket a védőoltások okoznak, de találkozunk a legvadabb összeesküvés-elméletekkel is. Ezért napjainkban különösen fontos, hogy a védőoltásokkal kapcsolatos, orvosilag hiteles információkat minél szélesebb körben elérhetővé tegyük a lakosság számára.

Az előző évekhez hasonlóan 2019 és 2020 februárjában, a Magyar Rákellenes Liga Salgótarjáni Alapszervezetével együttműködve, a Rák Világnapja és az Európai Méhnyakrák Megelőző Hét alkalmából ismét megrendezésre került a „Légy Tudatos!” elnevezésű vetélkedő középiskolás diákok számára. A rendezvény célja az egészségtudatos magatartás fejlesztése azáltal, hogy fontos ismeretekkel bővítjük a diákok tudását és felhívjuk a figyelmüket arra, hogy a daganatos betegségek egy része megelőzhető egészséges életmóddal, egy része pedig korai felismeréssel jól gyógyítható. Megyénkből 2019-ben 6 iskola 11 csapattal, összesen 44 diák, 2020-ban 5 iskola 8 csapattal, összesen 32 diák nevezett a vetélkedőre. A csapatok bemutatkozása, valamint a feladatok megoldásai alapján látható volt, hogy a diákok és felkészítőik időt fordítottak a témára és felkészülten érkeztek a programra. Az 5 fős zsűri 5 feladat teljesítése alapján hirdette ki a nyerteseket.

Folytatódott továbbá az általános higiénés ismeretek oktatása az e-Bug oktatási segédanyag és az ehhez kapcsolódó interaktív kiállítás segítségével. Az e-Bug iskoláskorú gyermekeknek szóló, játékos egészségfejlesztési oktatási eszköz, mely átfogóan foglalkozik a személyi higiéné, a szexuális egészség, a védőoltások és a felelősségteljes antibiotikum-használat témaköreivel. Külön hangsúlyt fektettünk a kézmosás fontosságára, valamint a köhögés és tüsszentési etikett ismertetésére.

A program „Játékos tudomány” elnevezésű eleme az internetalapú, valamint a pedagógusoknak szóló oktatási csomag kiegészítése, melynek célja a gyermekek bevonása a játékos tanulásba, attitűdjük formálása, gyakorlati készségeik fejlesztése. Az oktatási csomag ezen eleme egy öt állomásból álló gyakorlati bemutató, mely az alábbi témákat foglalja magába: bevezetés a mikróbák világába, kézhigiéné, légúti higiéné, étel- és ital-higiéné és felelős antibiotikum-használat.

NÓGRÁD MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Zárszó

A Nógrád Megye Közgyűlése számára készült beszámolónk alapvető célja a közélet szereplői számára tájékoztató adása a megye lakosságának egészségi helyzetéről, az egészséget befolyásoló tényezőkről, a megye egészségügyi ellátó rendszeréről, a közegészségügy helyzetéről. Bízunk abban, hogy a megyei közgyűlés mellett a helyi önkormányzatok is érdeklődéssel olvassák. Célunk, hogy a beszámolóval felhívjuk a figyelmet a megyét érintő legsúlyosabb egészségügyi problémákra, mint például az alapellátás helyzete, a lakosság egészségi állapotának országos viszonyított riasztó adataira. Idén is részletesen bemutatjuk egészségfejlesztési programjainkat, abból a célból, hogy megmutassuk azokat a lehetőségeket, amelyekkel mi segíteni tudjuk az egészségtudatosság növelését.

A beszámolóban jellemzett időszakot meghatározta a COVID-19 pandémia. Munkánk jelentős része a járvány megfékezésére, csillapítására irányult, így egyéb tevékenységünk háttérbe szorult.

Az egészséget meghatározó tényezők között legnagyobb jelentősége az egyén életmódjának és egészségértésének van, mely azt jelenti, mennyire képes egészségügyi kérdésekben tájékozódni, információhoz jutni, azokat megérteni és felhasználni saját egészsége érdekében. Az összeállított anyagnak célja az is, hogy az egyes megbetegedések esetében megmutassa a megoldási lehetőségeket is, mint például az elérhető szervezett népegészségügyi szűrővizsgálatokat, melyek az emlő, a méhnyak és a vastagbél daganatok korai kiszűrését szolgálják. A részvételi arányok növelésében az önkormányzatok, háziorvosok, védőnők, civil szervezetek szerepe nagyon fontos. A daganatos megbetegedések és a szív-érrendszeri megbetegedések – melyek a legnagyobb betegségterhet jelentik ma Magyarországon és megyénkben is – esetében szűrőbuszok alkalmazásával tudjuk közelebb vinni a lakossághoz a megelőzés eszközeit, növelve ezzel egészségtudatosságukat, egészségértésüket. Ebben szintén együttműködő partnereink az önkormányzatok, egészségügyi szolgáltatók, munkahelyi egészségnapok esetében a munkáltatók. A legnagyobb előrelépést a fiatalok egészségnevelésével tudunk elérni, melyben számítunk az oktatási-nevelési intézmények, tankerületi központok támogatására.

Megyénk lakosainak egészségi állapotán javítani csak összetársadalmi összefogással és felelősségvállalással, az egészségügyi szolgáltatók, az önkormányzatok, az oktatási-nevelési intézmények, a társhatóságok, a civil szervezetek és a népegészségügyi hatóság közötti együttműködéssel lehet.

Feketéné Dr. Zeke Ildikó
megyei tisztifőorvos

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

Források:

- Nógrád Megyei Kormányhivatal Salgótarjáni Járási Hivatal Népegészségügyi Osztálya
- Nógrád Megyei Kormányhivatal Balassagyarmati Járási Hivatal Népegészségügyi Osztálya
- Területi Statisztikai Évkönyv (2020.)
- Országos Közegészségügyi Intézet és Nemzeti Népegészségügyi Központ adatai
- Országos Mentőszolgálat Nógrád Megyei Területi Szervezete, Pifka Zsolt vezető mentőtiszt
- Központi ügyeletek adatszolgáltatásai
- Fekvőbeteg ellátó intézmények adatszolgáltatásai
- Települési önkormányzatok adatszolgáltatásai
- Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő által küldött adatok
- NEAK nyilvános adatbázisa: www.neak.gov.hu
- Népegészségügyi Elemzési Központ Információs Rendszer (NEKIR), EFOP 1.8.0-VEKOP-17-2017-00001 számú, Egészségügyi Ellátórendszer Szakmai Módszertani Fejlesztése projekt, Nemzeti Népegészségügyi Központ, 2019

Irodalom:

Ádány Róza: Megelőző orvostan és népegészségtan, Medicina Kiadó, Budapest; 2006.

Ádány Róza: A magyar lakosság egészségi állapota az ezredfordulón, Medicina kiadó, Budapest; 2003.

Vargáné Hajdú Piroska: Demográfiai és epidemiológiai módszerek a népegészségügyben, Medicina kiadó, Budapest, 1996.

NÓGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

Tartalom

<u>Bevezető</u>	2.
<u>Általános és demográfiai adatok</u>	5.
<u>Nem fertőző betegségek epidemiológiája</u>	11.
<u>Összes halálozás</u>	15.
<u>Okspecifikus halálozás</u>	17.
<u>Rosszindulatú daganatok</u>	18.
<u>Keringési rendszer betegségei</u>	42.
<u>Légzőrendszer betegségei</u>	52.
<u>Emésztőrendszer betegségei</u>	62.
<u>Külső okok miatt bekövetkezett halálozás</u>	68.
<u>Dohányzással összefüggő betegségek halálozása</u>	75.
<u>Fertőző betegségek epidemiológiája</u>	78.
<u>Bejelentendő fertőző betegségek</u>	78.
<u>Védőoltással megelőzhető fertőző betegségek</u>	89.
<u>COVID-19 járvány Nógrád megyei alakulása</u>	95.
<u>Egészségügyi ellátás</u>	106.
<u>Háziorvosi, házi gyermekorvosi, ügyeleti ellátás</u>	106.
<u>Járóbeteg ellátás</u>	118.
<u>Mentés</u>	118.
<u>Fekvőbeteg ellátás</u>	119.
<u>Ellenőrzési tevékenység</u>	123.
<u>Egészségfejlesztés</u>	142.
<u>Zárszó</u>	146.
<u>Források, Irodalom</u>	147.
<u>Tartalom</u>	148.